

OLUBUNGO Shemot

1

OLUBUNGO

I. Bene Israheli bakulwa omu bujà bw'e Mísiri

Okuyôloloka kwa bene Israheli e Mísiri

¹ Amazîno ga bene Israheli bajâga e Mísiri bayijâga haguma na Yakôbo, ngasi muguma n'omulala gwâge: ² Rubeni, Simoni, Levi na Yuda, ³ Isakari, Zabuloni na Benyamini, ⁴ Dani na Nefutali, Gadi na Aseri. ⁵ Abo bene Yakôbo bali bantu makumi gali nda, Yozefu yêhe erhi akola abà e Mísiri. ⁶ Yozefu na bene wâbo bôshi kwo n'okwo, n'eryola iburha lyôshi. ⁷ Bene-Israheli banacyôloloka, baluga, babà mwandu, bagala, bagandâza, babumba ecihugo.

Okurhîndibuka kwa bene-Israheli

⁸ Lero omwâmi muhyâhya, orhalimanyire Yozefu, anacyîma omu Mísiri. ⁹ Anacibwîra abantu bâge, erhi: «Ka murhabwini oku bene-Israheli bajà baluga banazibuha kurhulusha? ¹⁰ Rhubasingire obwenge bushinganîne, Iyo baleka okuyôloloka. Erhi ebîrha byankabà, hali amango bakacihira olunda lw'ababisha, na hano babà bamarhulwîsa, bacirhengeremwo cino cihugo». ¹¹ Okubundi banacibahirakwo abarhambo bakazibakolêsa obukukuru, mpu Iyo babagombya n'emikolo mizibu. Ntyo kwo bayûbakire Faraoni ebishagala by'embîko, Pitomu na Ramusesi. ¹² Ci oku babalibuza ntyo, erhi kwo nabo bayushûka banazibuha kulusha: abanya-Mísiri bakazilama omu côba ca bene-Israheli. ¹³ Lero abanya-Mísiri bakolêsa bene-Israheli okurhalusire, ¹⁴ babalibuza n'emikolo midârhi: okulabarha ebijondo, okujira amadofali, emikolo y'omu mashwa yôshi, na ngasi yindi mikolo y'okubalibuza. ¹⁵ Omwâmi w'e Mísiri anacibwîra abakazi bâlikwa bakagibusa abakazi b'Abayahudi, muguma muli bo ye wali Shifra n'owundi ye Puwa, erhi: ¹⁶ «Nka mwabusa abakazi b'Abayahudi, mukâlola bwinjà mwâna mucu obusirwe. Akaba mwâna-rhabâna, munamuyirhe; akaba mwâna-nyere, munamuleke alame.» ¹⁷ Ci abo bakazi b'okubusa barhînya Nyamuzinda, barhajiraga oku mwâmi ababwîraga, bakazileka abâna-rhabâna balame. ¹⁸ Lero mwâmi w'e Mísiri anacibahamagala, ababwîra, erhi: «Cârhumire mujira ntyo munaleka abâna-rhabâna balama?» ¹⁹ Balya bakazi b'okubusa banacibwîra mwâmi Faraoni, mpu: «Abakazi b'Abayahudi barhali ak'abakazi banya-Mísiri; babà bakazi bazibu; embere omukazi w'okubusa abahikeho, erhi mîra baburhaga.» ²⁰ Nnâmahanga arhabala abo bakazi bâlikwa, nalo olubaga lwâjà lwayushûka lwanazibuha. ²¹ Kulya kubà abo bakazi bâlikwa bakagirhînya Nyakasane, Nyakasane naye abahà iburha. ²² Faraoni kwo kurhegeka abantu bâge bôshi, erhi: «Ngasi mwâna-rhabâna waburhwe, munamulohe erwîshi, ci ngasi mwâna-nyere munaleke alame».

Exodus BHS 1:

1 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ: 2 רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וַיהוּדָה: 3 יִשָּׁשְׁכָר זְבוּלֹן וּבְנֵימֵן: 4 דָּן וְנַפְתָּלִי גָד וְאָשֶׁר: 5 וַיְהִי כֹל־נַפְשׁ יִצְחָק יַעֲקֹב שִׁבְעִים נַפְשׁ וַיֹּסֶף הָיָה בְּמִצְרָיִם: 6 וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל־אָחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא: 7 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאֵד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם: 8 וַיִּקֶּם מֶלֶךְ־חָדָשׁ עַל־מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע אֶת־יוֹסֵף: 9 וַיֹּאמֶר אֶל־עַמּוֹ הַזֶּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ: 10 הֲבֵה נִתְחַכְּמָה לוֹ פִּן־יִרְפָּה וְהָיָה כִּי־תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם־הוּא עַל־שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם־בָּנוּ וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ: 11 וַיִּשְׁיִמוּ עָלָיו שְׂרֵי מִסִּים לְמַעַן לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם וַיִּבְּנוּ עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרְעֹה אֶת־פְּתָם וְאֶת־רַעַמְסֵס: 12 וְכֹאֲשֶׁר יַעֲנוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְפָּה וְכֵן יִפְרָץ וַיִּקְצֹצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: 13 וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרָיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶדֶ: 14 וַיִּמְרְדוּ אֶת־חִייהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכָל־עַבְדָּה בְּשֹׁדָה אֶת כָּל־עַבְדֹתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֶדֶ: 15 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרָיִם לְמִלְדֹת הָעֶבְרִית אֲשֶׁר שֵׁם הָאֵחָת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשְּׂנִית פּוֹטֵה: 16 וַיֹּאמֶר

בִּלְדָכֶן אֶת־הַעֲבָרִיּוֹת וּרְאִיתֶן עַל־הָאֲבָנִים אֲסִבֶּן הוּא וְהַמֶּתֶן אֹתוֹ וְאִסַּבֶּת הִיא וְחִיָּה: ¹⁷וּתִירָאן הַמִּלֻּדָת אֶת־הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶן מִלֶּךְ מִצְרַיִם וּתְחִיֵּן אֶת־הַיְלָדִים: ¹⁸וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְמִלֻּדָת וַיֹּאמֶר לָהֶן מִדּוּעַ עָשִׂיתֶן הַדָּבָר הַזֶּה וּתְחִיֵּן אֶת־הַיְלָדִים: ¹⁹וּתְאִמְרֶן הַמִּלֻּדָת אֶל־פְּרֹעֶה כִּי לֹא כִנְשִׁים הַמִּצְרַיִת הָעֲבָרִית כִּי־חַיּוֹת הִנֵּה בְטָרִם תָּבֹא אֲלֵהֶן הַמִּלֻּדָת וַיִּלְדוּ: ²⁰וַיִּיטָב אֱלֹהִים לְמִלֻּדָת וַיָּרֶב הָעַם וַיַּעֲצְמוּ מֵאָד: ²¹וַיְהִי כִי־רָאוּ הַמִּלֻּדָת אֶת־הָאֱלֹהִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתַיִם: ²²וַיֵּצֵאוּ פְרֹעֶה לְכַל־עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל־הַבְּנֵי הַיְלֹד הַיְאָרָה תִשְׁלִיכֶהוּ וְכַל־הַבֵּת תִּחְיֶינָן: ס

2

Okuburhwa kwa Mûsa

¹ Muntu muguma w'omu bûko bwa Levi anacija aho, ayanka omunyere w'omu bûko bwa Levi. ² Nyamukazi anacirhola izîmi, aburha mugala. Erhi abona oku ali mwinjâ, ajira myêzi isharhu erhi kufulika amufulika. ³ Lero erhi acibula oku ankacishub'ikamufulika, àrhôla ecirhimbiri c'enfinjo, acîshîga ebizibwe n'obulembo, acihiramwo olya mwâna, acidekereza omu masheke eburhambi bw'olwîshi. ⁴ Mwâlî wâbo nyamwâna abêra kuli hitya mpu alole kurhi abâ. ⁵ Lero mwâlî wa Faraoni anaciyandagalira ebwa lwîshi mpu ajîcîshuka, oku abajâ-nyere bâge barhambika oku lwîshi. Anacilangîra ecirhimbiri omu masheke, àrhuma omujâ-nyere wâge mpu ajicilêrha. ⁶ Anacifunula, abona omwâna: ali mwâna-rhabâna odwîrhe alaka. Obwonjo bwamugwârha, anaciderha, erhi: «Mwâna wa Bayahudi oyu». ⁷ Okubundi mwaliwabo nyamwâna anacibwîra mwâlî wa Faraoni, erhi: «Ka walonza njhamagala omulezi omu bakazi b'Abayahudi akazikuyonkekeza oyu mwâna?» ⁸ Mwâlî wa Faraoni amubwîra, erhi: «Gendaga omulonze.» Olya munyere agendihamagala nnina wa nyamwâna. ⁹ Mwâlî wa Faraoni amubwîra, erhi: «Mpêkera oyu mwâna, ojikamuyonsa, niene nayishikuhêmba.» Olya mukazi anacirhola omwâna, akamuyonsa. ¹⁰ Erhi omwâna akula, amuhêkera mwâlî wa Faraoni. Naye amuyankirira nka mugala; amuyîrika izîno lya «Mûsa», erhi: «Nàmurhòlaga omu mîshi.»

Mûsa ayàkira e Madiyani

¹¹ Muli ezo nsiku, Mûsa erhi akolaga mukulu, àkanya mpu agendilamusa bene wâbo, àbona kurhi barhindibusire n'emikolo y'obuja. Abona oku Omunya-Mîsiri ashûrha mwene wâbo w'Omuyahudi. ¹² Alolâ eyi n'eyi, àbona ntâye omubwîne, àniga olya Munya-Mîsiri anamufulika omu mushenyi. ¹³ Erhi buca, kandi ashubigenda: ashimâna Bayahudi babirhi badwîrhe balwa. Anacibwîra owalihalalîre owâbo, erhi: «Cici oshurhire owinyu?» ¹⁴ Olya mulume amubwîra, erhi: «Ndi wakujiraga murhambo na mucirânuzi wîrhu? K'omanyire mpu nâni wanyîrha nka kulya wayirhaga olya Munya-Mîsiri?» Mûsa àyôboha, erhi: «Kuziga kulya kwamanyîkîne!» ¹⁵ Faraoni ayumva baderha ogwo mwanzi, ahiga okuyîrha Mûsa. Ci Mûsa abunga, ayàka Faraoni; acijîra omu cihugo c'e Madiyani, aburhamala hôfi n'iriba. ¹⁶ Omudâhwa w'e Madiyani ali agwêrhe banyere bâge nda. Banaciyisha balidôma n'okuyunjuza ebiranga mpu banywese amasò g'ebintu by'îshe. ¹⁷ Abangere banaciyisha, babalibirhakwo. Lero Mûsa anaciyimuka, abarhabâla ananywesa amasò gâbo. ¹⁸ Erhi bagaluka emw'îshe Reweli, abadôsa, erhi: «Lero càrhumire mubiduha ntya ene?» ¹⁹ Bamushuza, mpu: «Munya-Mîsiri muguma warhushugunwire omu maboko g'abangere, ciru ye wanarhudomire ananywesa amasò!» ²⁰ Anacibwîra abâlî, erhi: «Ngahi ali? Carhumaga musiga oyo muntu? Hamagali ye, ayishe alye!» ²¹ Mûsa ayemera okubêra aha mw'oyo mulume, naye anacimuha omwâlî Sipora. ²² Nyamuhya anaciburha omwâna-rhabâna. Mûsa amuyirika izîno lya Gershoni, erhi: «Bulya ndi mubunga omu cihugo c'ihanga.»

Nyamuzinda ayumva izù lya Bene-Israheli

²³ Erhi nsiku nyinji zigera, omwâmi w'e Mîsiri afa. Mwo bulya bujâ bwâbo, bene-Israheli balakira Nyamuzinda, babanda endûlù, na kurhenga omu bujâ bwâbo, endûlù yâbo yasôkera emwa Nyamuzinda. ²⁴ Nyamuzinda ayumva endûlù yâbo; Nyamuzinda akengêra endagâno yâge bo n'Abrahamu, Izaki na Yakôbo. ²⁵ Nyamuzinda abona bene-Israheli oku balagirire^s; Nyamuzinda abamanyirira.

2

EXODUS BHS 2:

^s2.25 : Olole Lub 3, 7; 3, 16; 4, 31.

1 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִם אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ: 2 רְאוּבֵן שְׁמֵעוֹן לֵוִי וַיהוּדָה: 3 יִשְׂשַׁכָּר
 זְבוּלֹן וּבִנְיָמִן: 4 הֵן וּנְפֹתָלִי גָד וְאָשֶׁר: 5 וַיְהִי כִלְנֶפֶשׁ יִצְחָק יַרְדֵּי־יַעֲקֹב שְׁבַע־עִים נֶפֶשׁ וַיִּוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרַיִם: 6 וַיָּמָת
 יוֹסֵף וְכָל־אָחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא: 7 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאָד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם: פ
 8 וַיָּקָם מֶלֶךְ־חֲדָשׁ עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע אֶת־יוֹסֵף: 9 וַיֹּאמֶר אֶל־עַמּוֹ הַזֶּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם
 מִמֶּנּוּ: 10 הֲבֵה גַתְחַכְמָה לוֹ פֶּן־יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי־תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם־הוּא עַל־שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם־בָּנוּ וְעָלָה
 מִן־הָאָרֶץ: 11 וַיִּשְׁמְעוּ עָלָיו שְׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנְתּוֹ בְּסַבְלָתָם וַיָּבִין עָרִי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעֹה אֶת־פָּתָם
 וְאֶת־רַעְמָסֶס: 12 וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֵנו אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרָץ וַיִּקְצֹוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: 13 וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּפָרָד: 14 וַיִּמְרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכָל־עַבְדָּה בְּשׂוֹדָה אֶת כָּל־עַבְדֹּתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ
 בָּהֶם בְּפָרָד: 15 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִלְדֹת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שָׁם הָאֶחָת שְׂפָרָה וְשָׁם הַשְּׂנִית פּוֹעָה: 16 וַיֹּאמֶר
 בִּילְדָכֶן אֶת־הָעִבְרִיֹּת וְרִאֲתֶנָּהן עַל־הָאֲבָנִים אֲסִבֶּן הוּא וְהַמֶּתֶן אֹתוֹ וְאֲסִבֶּת הִיא וְחָיָה: 17 וַתִּירָאֵן הַמִּלְדֹּת
 אֶת־הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵן מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַתַּחֲיֶינָהן אֶת־הַיְלָדִים: 18 וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְמִלְדֹּת
 וַיֹּאמֶר לָהֶן מִדּוּעַ עֲשִׂיתֶן הַדָּבָר הַזֶּה וַתַּחֲיֶינָהן אֶת־הַיְלָדִים: 19 וַתֹּאמְרֵן הַמִּלְדֹּת אֶל־פָּרְעֹה כִּי לֹא כִנְשִׁים
 הַמִּצְרִית הָעִבְרִית כִּי־חַיּוֹת הֵנָּה בְּטָרִם תָּבוֹא אֲלֵהֶן הַמִּלְדֹּת וַיִּלְדּוּ: 20 וַיִּיטֵב אֱלֹהִים לְמִלְדֹּת וַיִּרְבּ הָעָם
 וַיַּעֲצְמוּ מְאֹד: 21 וַיְהִי כִי־יִרְאוּ הַמִּלְדֹּת אֶת־הָאֱלֹהִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים: 22 וַיִּצְוּ פָּרְעֹה לְכָל־עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל־יֶחֱבֹן
 הַיְלֹוד הַיְאָרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ וְכָל־הַבַּת תַּחֲיֶינָהן: ס

3

Ishaka lyagulumira lirhanasingônoka

¹ Mûsa ali ayabwîre obusò bw'ebibuzi by'ishazâla Yetro, mudâhwa w'e Mediyani. Alongôlana ebibuzi kuli-kuli omu irûngu, àlinda ahika oku ntongo ya Nyamuzinda e Horebu. ² Malahika wa Nyakasane àmubonekera omu ngulumira y'omuliro yakagigulumira omu karhi k'ishaka. Mûsa alolêreza, abona ishaka lidwîrhe lyagulumira, ci lirhasingônoka. ³ Mûsa aciderheza emurhima, erhi: «Nazunguluka ndole kw'oyu kabazâne: cici cirhumire eri ishaka lirhadwirhi lyasingônoka?» ⁴ Nyakasane abona oku ayisha azunguluka mpu alole; lero Nyamuzinda anacimuhama gála omu kagarhi ka lirya ishaka, erhi: «Mûsa, Mûsa!» Naye, erhi «Karame!» ⁵ Aderha, erhi: «Omanyè wankayegêra hano! Hogola enkwêrho zâwe emagulu, bulya hano oyimanzire hali hantu hatagatifu.» ⁶ Ashubiderha, erhi: «Nie Nyamuzinda wa sho, Nyamuzinda w'Abrahamu, Nyamuzinda w'Izaki, Nyamuzinda wa Yakôbo.» Mûsa acihundikira obusù^t, bulya ali ayobohire okulolakwo Nyamuzinda.

Nyamuzinda àrhuma Mûsa emwa Faraoni

⁷ Nyakasane anaciderha, erhi: «Kwo binali, nabwîne amalibûko g'olubaga lwâni luli e Mîsiri, nayumvîrhe n'endûlù ludwîrhe lwabanda embere z'abadwîrhe balulibuza. Neci, manyire malibûko maci lulimwo. ⁸ Co cirhumire nayandagala nti mbalikûze omu maboko g'Abanya-Mîsiri, mbarhenzemwo eci cihugo, mbaheke omu cihugo cinjà na cigali, omu cihugo cihululamwo amarha n'obûci, omu cihugo cibâmwo Abakanani, Abahititi, Abamoriti, Abaperiziti, Abahiviti n'Abayebusi. ⁹ Na kulya kubà endûlu za bene-Israheli zampisirekwo, bulya nabwîne kurhi Abanya-Mîsiri badwîrhe babalibuza. ¹⁰ Yimukaga, ogende; nkurhumire emwa Faraoni nti ogendirhenza olubaga lwâni lwa bene-Israheli e Mîsiri.» ¹¹ Mûsa anacibwîra Nyamuzinda, erhi: «Ndigi muntu mucu nâni obwo w'okurhungâna Faraoni, n'okurhenza olubaga lwa bene-Israheli e Mîsiri?» ¹² Amubwîra, erhi: «Ndi haguma nâwe. Alaga n'ecimanyîso oku nie nkurhumire: hano obà wamarhenza olubaga e Mîsiri, mwayishibâgira Nyamuzinda enterekêro kuli eyi ntongo».

^t3.6 Abantu ba mîra b'e Israheli bakagiderha oku ntâko omuntu ankalolakwo Nyamuzinda masù oku masù anagalilama. Co carhumaga Mûsa acibwika obusu. Omuntu ali munyabyâha na muzamba embere za Nyamuzinda, co cirhumire arhankamulolakwo. Ci kandi, okushimana Nyakasane eri nshôkano, buli bucire bw'akalamo kahyâhya (Rhulol" omu Murh 28, 17; 32, 31; Luh 19, 21; 33, 20; Lev 16. 2; Mib 4. 20; Lush 5, 24-25; Bac 6, 22-23; 13, 22; Ezr 6, 5)

Nyamuzinda àfulûlira Mûsa Izîno Iyâge

¹³ Mûsa anacibwîra Nyamuzinda, erhi: «Nkolaga nacibanda hali bene-Israheli, mbabwîre, nti: «Nyamuzinda wa basho ontumire emunda muli». Bakandosagya, mpu: «Izîno Iyâge ye ndi?»^u, kurhigi nababwîra obwo?»¹⁴ Nyamuzinda anacibwîra Mûsa, erhi: «Nie Nyamubâho^u.» Amubwîra, erhi: «Oyishibwîra bene-Israheli, erhi: «Nyamubâho ontumire emunda muli.»^v ¹⁵ Nyamuzinda àshubiwîra Mûsa, erhi: «Oyishibwîra bene-Israheli ntyâla, erhi: Nyamubâho, Nyamuzinda wa basho, Nyamuzinda wa Abrahamu, Nyamuzinda wa Izaki, Nyamuzinda wa Yakôbo, antumire emunda muli. Eryo lyo izîno Iyâni burhashuba, lyo izîno bakânkengêramwo kurhenga oku iburha kujâ oku lindi.

Nyamuzinda arhumira bene-Israheli Mûsa

¹⁶ «Ogendishubûza abagula ba bene-Israheli bôshi, obabwîre, erhi: «Nyamubâho, Nyamuzinda wa basho, Nyamuzinda wa Abrahamu, Nyamuzinda wa Izaki, Nyamuzinda wa Yakôbo anambonekire, ambwîra, erhi: «Nahizire okummilikûza, bulya nabwîne amabî goshi badwîrhe bammujirira e Mîsiri.¹⁷ Co cirhumire nderha, nti: Nammurhenza omu malibûko g'e Mîsiri, mmuyinamulire omu cihugo c'Abakanani, c'Abahititi, c'Abamoriti, c'Abaperiziti, c'Abahiviti, c'Abayebusi, omu cihugo cihululamwo amarha n'obûci.»¹⁸ Bayishiyumva izû Iyâwe, oyishigenda obwo, mwe n'abagula ba bene-Israheli, oje emunda mwâmi w'e Mîsiri ali, mumubwîre, mpu: «Nyakasane, Nyamuzinda w'Abayahudi, anarhubonekire. Bunôla orhulekage, rhugende lugendo lwa nsiku isharhu omu irûngu, rhujihêra Nyakasane, Nyamuzinda wîrhu.»¹⁹ Ci manyire oku mwâmi w'e Mîsiri arhamuyemerere mwagenda, akaba arhasezîbwi n'okuboko kuzibuzibu.²⁰ Nkolaga nalambûla okuboko kwâni, nshurhe Mîsiri n'ebirhangâzo najira muli ye. Enyuma ly'okwo anamulika mugende.

Irhegeko ly'okunyaga eburugu by'Abanya-Mîsiri

²¹ «Narhabâla olu lubaga lurhone emwa Abanya-Mîsiri, lyo hano mugenda, mulekigenda maboko mûmu. ²² Ngasi mbuguma ehûne omulungu wayo n'ecigolo ciri omu mwâge eburugu by'amarhale, eby'amasholo n'emyambalo mubiyambike bagala binyu na bâli binyu. Mutungôle^w ntyo Abanya-Mîsiri.»

Exodus BHS 3:

1 וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנֹו כִּהְיוּ מִדִּין וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל־הָרַ הָאֱלֹהִים
2 חֹרֶבָה: 2 וַיֵּרָא מִלְּאֵךְ יְהוָה אֵלָיו בְּלִבְתַּאֲשׁ מִתּוֹךְ הַסִּנֵּה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסִּנֵּה בְעַר בְּאֵשׁ וְהַסִּנֵּה אֵינְנו
3 אָבִל: 3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הַמְּרָאָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת מִדּוֹעַ לֹא־יִבְעַר הַסִּנֵּה: 4 וַיֵּרָא יְהוָה כִּי סָר
4 לְרַאות וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסִּנֵּה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲנִי: 5 וַיֹּאמֶר אֶל־תִּקְרַב הַלֵּם שֶׁל־נִעְלִיךָ
5 מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמְתִּי־קֹדֶשׁ הוּא: 6 וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי
6 יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מֵהִבִּיט אֶל־הָאֱלֹהִים: 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה רָאָה רְאִיתִי אֶת־עַנְי עַמִּי
7 אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נַגְשָׁיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת־מַכְאֲבָיו: 8 וְאַרְדֵּי לְהַצִּילוֹ | מִיַּד מִצְרַיִם וְלִהְעֲלֹתוֹ
8 מִן־הָאָרֶץ הַהִוא אֶל־אָרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל־אָרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ אֶל־מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי
9 וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי: 9 וְעַתָּה הִנֵּה צִעַקְתָּ בְּנִי־יִשְׂרָאֵל בְּאֶה אֵלַי וְגַם־רְאִיתִי אֶת־הַלֶּחֶץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לְחַצֵּים
9 אֶתָם: 10 וְעַתָּה לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל־פְּרֹעֹה וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי בְּנִי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: 11 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי
10 אֲנֹכִי כִי אֵלְךָ אֶל־פְּרֹעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: 12 וַיֹּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה־לְךָ הָאֹת כִּי אֲנֹכִי

^u3.14 Nie Nyamubâho; *ehye asher ehye*, nie nayishibaoyu nayishiba. Nyamuzinda arhalonza kucimanyisa (Murh 32,30). Ciru n'amango Nyamuzinda acifululiraga Mûsa, arahamanulaga izîno «Nienayishibâoyunayishiba», *ehye asher ehye*, YHWH; ngasi lusiku kukwânine okumanya n'okuyiga Nyamuzinda ye ndi; bulya ntâye wakamushwêkera omu ntanya zimuli omu irhwe zone
^v3.14 אהיה אשר אהיה (Hebrew): meaning, translation - WordSense: An epithet of God, usually translated as "I Am That I Am" or "I Am Who I Am", literally meaning "I Will Be What I Will Be" The Book of Exodus, chapter 3 verse 14; translation from JPS Tanakh 1917: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה: God said to Moses, "i am that i am" and He said, "So shall you say to the children of Israel, i am sent me to you." vayomer 'elohim 'el-mosheh, 'ehyeh 'asher 'ehyeh; vayomer, koh tomar livnei yisra'el, 'ehyeh shelachani 'aleikhem
^w3.22 Nyamuzinda aliyemêrire bene-Israheli okutungôla Abanya-Mîsiri, lyo babona oluhemho lw'emikolo bakozire myâka minji buzira kuhembwa ciru n'ehitya.

שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה: ¹³ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים הַזֶּה אֲנִי בֹא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם מִה־שָׁמָּה מִה אָמַר אֱלֹהִים: ¹⁴ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲהִיָּה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם: ¹⁵ וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה כֹּה־תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה־שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זַכְרִי לְדֹר דָּר: ¹⁶ לָךְ וְאֶסְפֹּתְךָ אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לֵאמֹר פָּקֹד פְּקֹדְתִי אֶתְכֶם וְאֶת־הַעֲשׂוֹי לְכֶם בְּמִצְרַיִם: ¹⁷ וַאֲמַר אֲעֵלֶה אֶתְכֶם מִעֵנִי מִצְרַיִם אֶל־אֶרֶץ הַפְּנִינִי וְהַחֲתִי וְהָאָמְרִי וְהַפְּרֹזִי וְהַחֲנוּי וְהַיְבוֹסִי אֶל־אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ: ¹⁸ וְשָׁמְעוּ לְקוֹלְךָ וּבֵאתָ אֶתָּה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מִלְדָּה מִצְרַיִם וְאָמַרְתֶּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה גִלְכָה־נָא דְרָדְךָ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבַּחְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: ¹⁹ וְאָנֹכִי יֹדְעֵתִי כִּי לֹא־יִתֵּן אֶתְכֶם מִלְדָּה מִצְרַיִם לְהֵלֵךְ וְלֹא בְיַד חֲזָקָה: ²⁰ וְשְׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי וְהִפִּיתִי אֶת־מִצְרַיִם בְּכַף נִפְלְאוֹתַי אֲשֶׁר אֲעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרֵי־כֵן יִשְׁלַח אֶתְכֶם: ²¹ וְנִתַּתִּי אֶת־חֶן הָעַם־הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי תִלְכּוּן לֹא תִלְכוּ רִיקָם: ²² וְשָׂאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ בְּלִי־כֶסֶף וּבְלִי זָהָב וּשְׁמַלְתָּם וְשִׁמְתֶם עַל־בְּנֵיכֶם וְעַל־בְּנֹתֵיכֶם וְנִצַּלְתֶּם אֶת־מִצְרַיִם:

4

Mûsa ahâbwa obuhashe bw'okujira ebirhangazo

¹ Mûsa ashuza, erhi: «Barhanyemêre, barhayumve izù lyâni, ci bayishiderha, mpu: «Nyakasane arhakubonekîre!» ² Nyakasane anacimubwîra, erhi: «Cici eco ofumbasire omu nfune?» Naye ashuza, erhi: «Karhi.» ³ Nyakasane amubwîra, erhi: «Kakwêbe oku idaho.» Akakwêba oku idaho: akarhi kahinduka njoka. Mûsa ayâka. ⁴ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Lambûla okuboko, oyigwarhire oku mucira!» Alambûla okuboka, ayigwârha: erya njoka yashubihinduka karhi omu nfune zâge. ⁵ «Lyo bayemera oku Nyakasane anakubonekîre, Nyamuzinda wa bîshe, Nyamuzinda wa Abrahamu, Nyamuzinda wa Izaki, Nyamuzinda wa Yakôbo.» ⁶ Nyakasane ashubimubwîra, erhi: «Hira enfune oku nda yâwe» Ahira enfune oku nda anazigalula. Okuboko kwâge kwayunjula lushomyo, kwahinduka kwêru-kwêru nka lubula. ⁷ Nyakasane amubwîra, erhi: «Shubiza okuboko kwâwe oku nda.» Ashubiza okuboko oku nda anakugalula; kwâli kwamashubibâ nk'ebindi birumbu by'omubiri gwâge. ⁸ Nyakasane, erhi: «Akaba barhakuyemiri n'akaba barhayumvirhîzi izù ly'ecimanyîso cirhanzi, bayemera izù ly'ecimanyîso ca kabirhi. ⁹ N'akaba barhayemiri ebyo bimanyîso bibirhi n'akaba barhayumvirhîzi izù lyâwe, onarhôle amîshi g'omu Lwîshi, ogashandâze oku idaho; ago mîshi warhôleaga omu Lwîshi gahinduka mukò oku idaho.»

Aròni ajirwa muhugûzi wa Mûsa

¹⁰ Mûsa abwîra Nyakasane, erhi: «Onfe lukogo, Yâgirwa Nyakasane, ntishishongêza binwa nka naderha, oli kurhenga injo, oli kurhenga lishinjo, ciru na kurhenga aga mango goshi odwîrhe washambâza mwambali wâwe, bulya akanwa kani kaba kazirho n'olulimi lwâni lurhahundûla.» ¹¹ Nyakasane amubwîra, erhi: «Ndi wâhâga omuntu akanwa? Ndi odumya omuntu erhi okumujira cihuli, amujire wa kubona erhi muhûrha? K'arhali nie, Nyakasane?» ¹² Kanyagya, ogende, nabà haguma n'akanwa kâwe, nnankakubwiriza ebi okwânîne okuderha.» ¹³ Mûsa ashuza, erhi: «Onfe lukogo, Yâgirwa Nyakasane, orhume owundi onalonzize!» ¹⁴ Oburhè bwa Nyakasane bwanacibiruka kuli Mûsa, amubwîra, erhi: «Ka mukulu wâwe Aròni w'Omuleviti arhahali? Nyîshi oku yêhe ayishiderha. Ciru y'oyu oyishirikulamusa, na hano akubona, asîma omu murhima gwâge. ¹⁵ Oyishimushambâlira, onahire ebyo binwa omu kanwa kâge. Nâni nabà n'akanwa kâwe n'akâge nnammuyigîrize ebi mukwânîne okujira. ¹⁶ Ye wakazishambâza olubaga ahâli hawe, ye wabà kanwa kâwe, nâwe obè nka Nyamuzinda wâge. ¹⁷ N'aka karhi, okafumbarhe, ko wagentikajiramwo ebirhangâzo»

Mûsa ashubira omu cihugo c'e Mîsiri

¹⁸ Mûsa anacigenda, ashubira emw'ishazâla Yetro, amubwîra, erhi: «Nkwânîne nshubire emwa bene wîrhu, nijilola erhi bacibâmwo omûka.» Yetro ashuza Mûsa, erhi: «Ogende n'omurhûla!» ¹⁹ Nyakasane abwîrira Mûsa e Madiyani, erhi: «Kanya, oshubire e Mîsiri, bulya balya bôshi bakagilonza okukuyîrha

bafire.»²⁰ Mûsa arhôla mukâge n'abagala, abashoneza oku cihêsi, ashubira omu cihugo c'e Mîsiri. Kalya karhi ka Nyamuzinda, Mûsa akafumbarha.²¹ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Obu washubira e Mîsiri, obuhashe bwa birya bisômerîne byôshi nakuhâga, obujirire embere za Faraoni, nâni namudundaguza omurhima, arhalike olubaga mpu lugende.»²² Ojibwîra Faraoni, erhi: Kwo Nyakasane adesire ntya: Israheli yo nfula yâni;²³ Nkubwizire, nti: «Lîka mugala wâni ajinkolera, nâwe wamalahira bwamulika! Kwokwo, nâni nkolaga nayîrha enfula yâwe!»

Okukembûlwa kwa mugala wa Mûsa . Aròni abugana Mûsa

²⁴ Erhi bahika omu njira aha bacumbika, Nyakasane amujâho analonza okumuyîrha.²⁵ Sipora anacirhôla enshangabuye, akembûlamwo omugala, ayanka ecishisha, acigeza oku magulu ga Mûsa, aderha, erhi: «Mukò muguma rhwembi!»²⁶ Nyakasane anacimuleka. Omu kuderha «mukò muguma rhwembi», bukembûle aderhaga.²⁷ Nyakasane anacibwîra Aròni, erhi: «Kanya, obugane Mûsa omu irûngu.» Agenda, amubugana oku ntondo ya Nyamuzinda, amuhôbera.²⁸ Mûsa ashambalira Aròni ebinwa byôshi Nyakasane amubwîranga mpu ajiderha n'ebirhangâzo byôshi amurhegekaga mpu ajijira.²⁹ Mûsa n'Aròni banacigendishubûza abagala ba bene-Israheli bôshi.³⁰ Aròni ashubiderha birya binwa byôshi Nyakasane abwîranga Mûsa, anajirira ebirhangâzo omu masû g'olubaga.³¹ Olubaga lwayemera. Lwayumva oku Nyakasane anagashanîre bene-Israheli n'oku anabwîne amalibûko gâbo; bafukama, baharâmya.

Exodus BHS 4:

1 וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהוֹן לֹא־יֵאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְקוֹלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא־נִרְאָה אֱלֹהִים יְהוָה: 2 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהוָה מִזֶּה בִּידֶךָ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: 3 וַיֹּאמֶר הַשְּׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ וַיִּנָּס מֹשֶׁה מִפְּנֵיו: 4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וְאַחֲזוּ בַזְּנוֹב וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ: 5 לְמַעַן יֵאֱמִינוּ כִּי־נִרְאָה אֱלֹהִים יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב: 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הִבְאֵנָה יָדְךָ בְּחִיקוֹךָ וַיִּבֵּא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרֶעַת כַּשֵּׁלֶג: 7 וַיֹּאמֶר הָשִׁב יָדְךָ אֶל־חִיקוֹךָ וַיִּשָּׁב יָדוֹ אֶל־חִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ מִחִיקוֹ וְהִנֵּה־שָׁבָה כַּבָּשָׂרוֹ: 8 וְהִיָּה אִם־לֹא יֵאֱמִינוּ לְךָ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל הָאֵת הָרֵאשׁוֹן וְהֵאֱמִינוּ לְקוֹל הָאֵת הַאֲחֵרוֹן: 9 וְהִיָּה אִם־לֹא יֵאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֲתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּן לְקוֹלְךָ וְלִקְחֹת מִמִּימֵי הַיָּאֵר וְשִׁפְכֹתָ הַיַּבֵּשָׁה וְהָיוּ הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן־הַיָּאֵר וְהָיוּ לְדָם בַּיּוֹם הַהוּא: 10 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנִכִּי גַם מִתְּמוֹל גַּם מִשְׁלָשׁ גַּם מֵאָז דִּבַּרְתָּ אֶל־עַבְדְּךָ כִּי כַבֵּד־פָּנַי וּכְבֹּד לְשׁוֹן אֲנִכִּי: 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים מִי שֶׁם פֶּה לְאָדָם אִם מִי־שׁוֹם אִלֵּם אִם חֵרֶשׁ אִם פֶּקֶח אִם עוֹר הֲלֹא אֲנִכִּי יְהוָה: 12 וְעַתָּה לָךְ וְאֲנִכִּי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תְּדַבֵּר: 13 וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלַח־נָא בְיַד־תְּשַׁלַּח: 14 וַיַּחֲרֹ־אֵף יְהוָה בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהְיוֹן אֲחִיךָ הַלּוֹי יִדְעָתִי כִּי־דַבַּר יְדַבֵּר הוּא וְגַם הִנֵּה־הוּא יֵצֵא לְקִרְאָתְךָ וְרֵאךָ וְשָׁמַח בְּלִבּוֹ: 15 וְדַבַּרְתָּ אֱלֹהִים וְשִׁמְתָּ אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִיו וְאֲנִכִּי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְעִם־פִּיהוּ וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן: 16 וְדַבַּרְתָּ הוּא לְךָ אֶל־הָעָם וְהִיָּה הוּא יְהִי־לְךָ לְפֶה וְאַתָּה תְּהִי־לּוֹ לְאֱלֹהִים: 17 וְאַתָּה־הַמַּטֵּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־בוֹ אֶת־הָאֲתוֹת: 18

פ

18 וַיִּלֶּךְ מֹשֶׁה וַיִּשָּׁב | אֶל־יֵתֵר חֹתְנוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ אֲלֵכָה נָא וְאִשׁוּבָה אֶל־אֲחֵי אֲשֶׁר־בְּמִצְרַיִם וְאַרְאָה הַעוֹנְדִם חַיִּים וַיֹּאמֶר יֵתֵרוֹ לְמֹשֶׁה לָךְ לְשָׁלוֹם: 19 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר לָךְ שָׁב מִצְרַיִם כִּי־מָתוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת־נַפְשְׁךָ: 20 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְכַּבֶם עַל־הַחֲמֹר וַיִּשָּׁב אַרְצָה מִצְרַיִם וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־מִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ: 21 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּלִכְתּוֹךָ לְשׁוֹב מִצְרַיִמָּה רְאֵה כָּל־הַמִּצְרַיִם אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בְיָדְךָ וְעַשִׂיתָם לְפָנַי פְּרָעָה וְאֲנִי אַחֲזֹק אֶת־לִבּוֹ וְלֹא יִשְׁלַח אֶת־הָעָם: 22 וְאָמַרְתָּ אֶל־פְּרָעָה כֹּה אָמַר יְהוָה בְּנִי בְּכָרִי יִשְׂרָאֵל: 23 וַאֲמַר אֱלֹהִים שְׁלַח אֶת־בְּנִי וַיַּעֲבֹדְנִי וְתִמְאַן לְשַׁלְּחוֹ הִנֵּה אֲנִכִּי הִרְגִּיתָ אֶת־בְּנִי בְּכָרְךָ: 24 וַיְהִי בְּדַרְדָּר בְּמִלּוֹן וַיִּפְגְּשׂוּהוּ יְהוָה וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוֹ: 25 וַתִּקַּח צַפְרָה צֹר וַתִּכְרַת אֶת־עַרְלַת בְּנָהּ וַתַּגֵּעַ לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר כִּי חֲתוּדִדְמַי אֲתָה לִי: 26 וַיִּרְף מִמֶּנּוּ אִם אֲמַרְהָ חֲתוּ דְמַי לְמוֹלַת: פ

27 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵךְ לִקְרַאת מֹשֶׁה הַמַּדְבָּרָה וְיִלְדָּךְ וַיִּפְגְּשׂוּהוּ בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁקֵלֶוּ: 28 וַיֵּגֵד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֵת כָּל־דְּבָרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שָׁלַח וְאֵת כָּל־הָאֵתָת אֲשֶׁר צִוָּהוּ: 29 וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאסְפוּ אֶת־כָּל־זִקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: 30 וַיִּדְבַּר אַהֲרֹן אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֵתָת לְעֵינֵי הָעָם: 31 וַיֹּאמְרוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־פָקֵד יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת־עֵינָם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:

5

Okubonana kurhanzi na Faraoni

¹ Okubundi Mûsa na Aròni bayishibwîra Faraoni, mpu: «Nyakasane Nyamuzinda w'Israheli adesire ntya: «Leka olubaga lwâni lugende, lujinjirira olusiku lw'okunkuza omu irûngu.» ² Faraoni ashuza, erhi: «Ye ndi oyo Nyakasane, Iyo nyumva izû lyâge, kurhume naleka Israheli agenda? Ntishi oyo Nyakasane, ntanaleke bene-Israheli nti bagende!» ³ Baderha, mpu: «Nyamuzinda w'Abayahudi arhubonekire: kukwânîne rhugende lugendo Iwa nsiku isharhu omu irûngu, rhujirherekêra Nyakasane, Nyamuzinda wîrhu, Iyo alekicihonda kuli rhwe n'ecahira erhi n'engôrho.» ⁴ Omwâmi w'e Mîsiri ababwîra, erhi: «Wâni Mûsa mwe na Aròni, cirhumire mwalonza okushumika olubaga mpu luleke emikolo? Shubiri omu mikolo yinyu!» ⁵ Faraoni aderha, erhi: «Mwamabona oku olubaga lukola luluzire omu cihugo, b'obu mukolaga mwalonza mpu luleke emikolo!»

Faraoni ayûshûla emikolo ya bene-Israheli

⁶ Olwo lusiku Iwonêne, Faraoni arhegeka abarhambo n'abimangizi b'emikolo b'olubaga, erhi: ⁷ «Murhacikagihâ olubaga ebyâsi by'okujira amadofali nk'oku mwakagijira burhanzi. Bagendikalonza ebyâsi bône. ⁸ Mubaseze okujira amadofali gali nk'aga banayôrha bajira, murhanyihagya bici. Obwôlo bwabagazire, co cinarhumire badwîrhe bayâma, mpu: «Rhugendirherekêra Nyamuzinda wîrhu!» ⁹ Abo bantu basezibwe okukola, Iyo balek'ikalakira ebinwa by'obunywesi!» ¹⁰ Abarhambo n'abimangizi b'olubaga bahuluka, bajibwîra olubaga, mpu: «Ntya kwo Faraoni adesire: Ntakacimmuhâ ebyâsi!» ¹¹ Mujikalonza ebyâsi mwene aha mwankanabibona! Ci ntâco ciru n'ehitya canyihibwa oku mukolo gwinyu.» ¹² Olubaga Iwashandabâna omu cihugo c'e Mîsiri mwoshi Iwâjà Iwalonza ebyâsi by'empimbi. ¹³ Abarhambo bakazibarhunika, mpu: «Mukaziyusa emikolo yinyu! Mukâyunjuza ngasi lusiku olugero luhûnyirwe! Nk'oku mwanakagijira amango mwagwêrhe ebyâsi!» ¹⁴ Abimangizi ba muli bene-Israheli, balya bâli barhumirwe n'abarhambo ba Faraoni, bakashurhwa, mpu: «Carhumaga murhayusa, injo n'ene, ennundo yinyu y'amadofali nk'oku mwakagijira burhanzi?»

Endûlu y'abimangizi ba muli bene-Israheli

¹⁵ Abimangizi ba muli bene-Israheli bagendilakira Faraoni, mpu: «Cirhumire wajirira bambali bâwe ntya? ¹⁶ Bambali bâwe barhacihâbwa ebyâsi, bagalikarhubwîra, mpu: «Mujire amadofali!» Bambali bâwe kukolaga kukashurhwa kwône. Olubaga Iwâwe Iwo lubi!» ¹⁷ Abashuza, erhi: «Muli bôlo, muli bôlo bwenêne! Co cirhumire mwakaziderha mpu: «Rhujirherekêra Nyakasane. ¹⁸ Gendagi bwo na buno mujikola. Ebyâsi murhabihâbwe, ci amadofali munayora mujira go n'ago.»

Emirenge y'olubaga. Omusengero gwa Mûsa

¹⁹ Abimangizi ba muli bene-Israheli bayumva bamagangânwa n'okwo babwiragwa, mpu: «Murhanyihyagya oku nnundo y'amadofali. Ngasi lusiku mukâjira erya nnundo enarhegesirwe.» ²⁰ Oku banarhenga aha mwa Faraoni, bacibirindika kuli Mûsa na Aròni erhi badwîrhe babalinda, ²¹ bababwîra, mpu: «Lero Nyakasane yêne alolage analutwe: Faraoni na bambali bâge barhacikalonza barhulolekwo erhi mwe murhuma; yabîrage ngôrho mwabafumbisire mpu barhunige.» ²² Mûsa anacishubira emunda Nyakasane ali, aderha, erhi: «Mâshi, Yâgirwa, cârhumire warhindibuzza olu lubaga? Bici wacintumiraga? ²³ Kurhenga amango najâga emwa Faraoni nti njimushambâza oku izîno Iyâwe, arhangira okurhindibuzza olu lubaga, orhanadesire mpu walikûza olubaga Iwâwe ciru n'ehitya!»

Exodus BHS 5:

1 וַאֲחֵר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל־פְּרָעֹה כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיֵּחָגּוּ לִי בַמִּדְבָּר: 2 וַיֹּאמֶר פְּרָעֹה מִי יְהוָה אֲשֶׁר אֲשַׁמְעֶךָ בְּקֹלֹי לְשַׁלַּח אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח: 3 וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִם נִקְרָא עֲלֵינוּ גִלְכָּה נָא דַרְדֵּךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבַּחַהּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ פֶּן־יִפְגְּעֵנוּ בְּדָבָר אֹו בַחֲרָב: 4 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מִלֶּךָ מִצְרַיִם לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תִּפְרָעוּ אֶת־הָעָם מִמַּעֲשָׂיו לְכוּ לִסְבֹּלְתֵיכֶם: 5 וַיֹּאמֶר פְּרָעֹה הִנְרַבִּים עִתָּה עִם הָאָרֶץ וְהִשְׁבַּתְתֶּם אֹתָם מִסְבֹּלְתָם: 6 וַיֵּצֵא פְרָעֹה בְיָוִם הַהוּא

אֶת־הַנְּגִשִׁים בָּעַם וְאֶת־שֹׁטְרָיו לֵאמֹר:⁷ לֹא תֹאסְפוּן לְתֵת תְּבוֹן לְעַם לְלִבָּן הַלְּבָנִים כַּתְּמוּל שְׁלֹשִׁים הֵם יִלְכוּ וְקִשְׁשׁוּ לָהֶם תְּבוֹן:⁸ וְאֶת־מִתְפַּנֵּת הַלְּבָנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים תְּמוּל שְׁלֹשִׁים תְּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ כִּי־נִרְפִים הֵם עַל־כֵּן הֵם צְעָקִים לֵאמֹר גִּלְכָה נִזְבַּחַה לְאַלֹהֵינוּ:⁹ תִּכְבֵּד הַעֲבֹדָה עַל־הַאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ־בָהּ וְאֶל־יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי־שֹׁקֵר:¹⁰ וַיֵּצְאוּ נְגִשֵׁי הָעָם וְשֹׁטְרָיו וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר פְּרַעֲה אֵינִי נֹתֵן לָכֶם תְּבוֹן:¹¹ אַתֶּם לָכוּ קָחוּ לָכֶם תְּבוֹן מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ כִּי אִין נִגְרַע מֵעֲבַדְתְּכֶם דְּבַר:¹² וַיִּפֶץ הָעָם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם לְקִשֵׁשׁ קֶשׁ לְתְבוֹן:¹³ וְהַנְּגִשִׁים אֲצִים לֵאמֹר כָּלוּ מַעֲשֵׂיכֶם דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ כַּאֲשֶׁר בְּהִיּוֹת הַתְּבוֹן:¹⁴ וַיָּכּוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂמוּ עֲלֵהֶם נְגִשֵׁי פְרַעֲה לֵאמֹר מִדְּוֵעַ לֹא כְלִיתֶם חֻקְכֶם לְלִבָּן כַּתְּמוּל שְׁלֹשִׁים גַּם־תְּמוּל גַּם־הָיוּם:¹⁵ וַיִּבְאוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְעֲקוּ אֶל־פְּרַעֲה לֵאמֹר לָמָּה תַעֲשֶׂה כֹה לְעַבְדֶּיךָ:¹⁶ תְּבוֹן אִין נֹתֵן לְעַבְדֶּיךָ וּלְבָנִים אֲמָרִים לָנוּ עָשׂוּ וְהִנֵּה עֹבְדֶיךָ מִכִּים וְחֻטְאֵת עִמָּךְ:¹⁷ וַיֹּאמֶר נִרְפִים אַתֶּם נִרְפִים עַל־כֵּן אַתֶּם אֲמָרִים גִּלְכָה נִזְבַּחַה לַיהוָה:¹⁸ וְעַתָּה לָכוּ עֲבַדוּ וְתְבוֹן לֹא־יִנָּתֵן לָכֶם וְתָכוּן לְבָנִים תִּתְּנוּ:¹⁹ וַיִּרְאוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אַתֶּם בָּרַע לֵאמֹר לֹא־תִגְרְעוּ מִלְּבַנְיֶכֶם דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ:²⁰ וַיִּפְגְּעוּ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן נְצֻבִים לְקִרְאֲתָם בְּצִאתָם מֵאֵת פְּרַעֲה:²¹ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם יְרֵא יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאִשְׁתֶּם אֶת־רִיחֵנוּ בְּעֵינֵי פְרַעֲה וּבְעֵינֵי עַבְדָּיו לְתַת־חֶרֶב בְּיָדָם לְהַרְגֵנוּ:²² וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לָמָּה הִרְעִיתָה לְעַם הַזֶּה לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי:²³ וּמֵאֵז בָּאתִי אֶל־פְּרַעֲה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרַע לְעַם הַזֶּה וְהִצַּל לֹא־הִצַּלְתָּ אֶת־עַמְּךָ:

6

¹ Nyakasane àbwîra Mûsa, erhi: «Lero okolaga wabona oku najira Faraoni: abalîka bagende hano azidoherwa n'okuboko kudârhi, ciru abalibirhakwo yêne erhi kuboko kudârhi kurhuma!»

Nyamuzinda alaganya Mûsa oku alikûza bene-Israheli

² Nyamuzinda ashubiderheza Mûsa, amubwîra, erhi: «Nie Nyamubâho. ³ Nabonekîre Abrahamu, Izaki na Yakôbo nka Nyamuzinda Ogala-byôshi, ci Izîno Iyâni Iya Nyamubâho ntalimayisagyâbo. ⁴ Kandi najira endagâno yâni rhwe nabo, oku nabahâ ecihugo ca Kanani, cihugo babungiragamwo banabêramwo nka babunga. ⁵ Lero nayumvirhage omulenge gwa bene-Israheli, oku badwîrhe balibuzibwa n'Abanya-Mîsiri, nanakengire endagâno yâni. ⁶ Co cirhumire, obwîre bene-Israheli oku nie Nyamubâho. Nammukûla omu mikolo midârhi y'e Mîsiri, nammulikûza omu bujâ bwâbo, nammulikûza n'obuhashe bw'okuboko kwâni n'omu buhane bunene. ⁷ Nammuyankirira nka lubaga lwâni, nâni mbè Nyamuzinda winyu. Mwamanya oku nie Nyakasane, Nyamuzinda winyu, ommukûzire omu mikolo midârhi y'e Mîsiri. ⁸ Nammuhisa omu cihugo nacigashaga nti nahâ Abrahamu, Izaki na Yakôbo. Nammuhâco kashambala. Nie Nyamubâho!» ⁹ Mûsa abwîra bene-Israheli ebyo binwa, ci barhayumvagya Mûsa erhi kutwika omurhima n'obuja budârhi kurhuma. ¹⁰ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: ¹¹ «Genda Obwîre Faraoni, mwâmi w'e Mîsiri, aleke bene-Israheli barhenge omu cihugo câge!» ¹² Ci Mûsa aderha ntya embere za Nyakasane, erhi: «Obûla bene-Israheli barhanyumvagya, kurhigi Faraoni akaba ye nyumva nie w'akanwa^x karhakembûlagwa?» ¹³ Nyakasane aganîza Mûsa na Arôni, abarhuma emwa bene-Israheli n'emwa Faraoni, mwâmi w'e Mîsiri, mpu Iyo alîka bene-Israheli barhenge omu cihugo c'e Mîsiri.

Bashakulûza ba Mûsa na Arôni

¹⁴ Alaga abakulu b'emilala ya bashakulûza bâbo: Bagala ba Rubeni, nfula ya Israheli: Henoki na Palu, Hezroni na Karmi: obwo bwo bûko bwa Rubeni. ¹⁵ Nabo bagala ba Simoni, bo: Yemuweli, Yamini, Obadi, Yakini, Sohari na Saulu, mugala w'omukazi munya-Kanani, bwo bûko bwa Simoni obwo. ¹⁶ Alaga amazîno ga bagala ba Levi, nk'oku amaburhwa gâbo ganali: Gershoni, Kehati na Merari. Levi alamire myâka igana na makumi asharhu na nda. ¹⁷ Bagala ba Gershoni bo: Livini na Shimeyi, nk'oku obûko bwâbo bunali. ¹⁸ Bagala ba Kehati bo: Amurami, Yisehari, Hebroni na Uziyeli. Kehati alamire myâka igana na makumi asharhu n'isharhu. ¹⁹ Na bagala ba Merari bo: Mahali na Mushi^y. Bwo bûko bwa Levi obwo omu kushimba amaburhwa gâbo. ²⁰ Amurami ârhôla omukazi,

^x6.12 Akanwa karhakembûlagwa: Kwo kuderha: Niono ntaba mpalûsire okuderha, ntishishongêza ebinwa nka naderha, na-nkazigagamiza.

^y6.19 Abo bâna ba Merari balimwo Mushi. Co cirhuma rhucikebwa oku Abashi bali nkomôka ya bene

ayanka nnashenge Okevedi; amuburhakwo Aròni na Mûsa. Amurami alama myâka igana na makumi ashharu na nda. ²¹ Bagala ba Yisehari bo: Kore, Nefegi na Zikri. ²² Bagala ba Uziyeli bo: Mishaheli, Elisafani na Sitiri. ²³ Aròni ayanka omukazi, ye Luzabeti, mwâli wa Aminadabu, mwâli wâbo Nashoni; amuburhakwo Nadabu, Abihu, Eleyazari na Itamara. ²⁴ Na bagala ba Kore bo: Asiri, Elikana na Abiyasafi. Obwo bwo bûko bwa bene-Kore. ²⁵ Eleyazari, mugala wa Aròni, ayanka omukazi, mwâli wa Putiyeli: omuburhakwo Pinasi. Abo bo bagula b'emilala y'Abaleviti, nk'oku obûko bwâbo bunali. ²⁶ Bo baligi Aròni na Mûsa abo, balya Nyakasane abwîraga, erhi: «Murhenze bene-Israheli omu cihugo c'e Mîsiri, bacigabe nka mirhwe ya balwî.» ²⁷ Bo bajâgibwîra Faraoni, mwâmi w'e Mîsiri, mpu arhenze bene-Israheli e Mîsiri. Bo Mûsa na Aròni abo.

Nyakasane ashubishambâza Mûsa

²⁸ Olusiku Nyakasane ashambâlaga na Mûsa omu cihugo c'e Mîsiri, ²⁹ amubwîra, erhi: «Nie Nyakasane. Obwîre Faraoni, mwâmi w'e Mîsiri, ngasi byôshi nkubwizire.» ³⁰ Mûsa ashuzza Nyakasane, erhi: «Kurhi Faraoni akanyumva nie w'akanwa karhakembûlagwa?»

Exodus BHS 6:

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲתָה תֵרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפָרְעֹה כִּי בְיַד חֲזָקָה יִשְׁלַחַם וּבְיַד חֲזָקָה יִגְרָשׁם מֵאֶרֶץ: ס
 2 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְהוָה: 3 וְאַרְאֶה אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדַי וְשָׁמִי יְהוָה
 לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם: 4 וְגַם הִקְמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּם לְתֵת לָהֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן אֵת אֶרֶץ מִגְרִיהֶם אֲשֶׁר־גָּרוּ
 בָּהּ: 5 וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת־נְאֻקַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם מַעֲבֹדִים אִתָּם וְאֶזְכֹּר אֶת־בְּרִיתִי: 6 לָכֵן אֹמַר
 לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתָם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּיָד
 נְטוּיָה וּבְשַׁפְטִים גְּדֹלִים: 7 וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וַיְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא
 אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם: 8 וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת־יָדִי לְתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
 וְלַיַּעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרְשָׁה אֲנִי יְהוָה: 9 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בֶּן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה מִקְצָר רוּחַ
 וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה: פ
 10 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 11 בֹּא דַבֵּר אֶל־פָּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּשְׁלַח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ: 12 וַיְדַבֵּר
 מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה לֵאמֹר הֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־שָׁמְעוּ אֵלָי וְאִידֹא יִשְׁמַעֲנִי פִרְעֹה וְאֲנִי עָרַל שִׁפְתַּיִם: פ
 13 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וַיֹּצִיֵם אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל־פָּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: ס
 14 אֵלֶּה רְאשֵׁי בֵית־אֲבֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוּךְ וּפְלוּא חֲצֵרוֹן וְכַרְמִי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת רְאוּבֵן: 15 וּבְנֵי
 שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֶהֱד וְיָכִין וְצָחַר וְשָׂאוּל בְּזֶה־הַפְּנֻעֵינִי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת שִׁמְעוֹן: 16 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־לֵוִי
 לְתִלְדֹתָם גִּרְשׁוֹן וְקַהַת וּמְרָרִי וְשִׁגְלִי חִיִּי לֹוִי שִׁבְעַ וְשְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה: 17 בְּנֵי גִרְשׁוֹן לְבִנֵי וְשִׁמְעִי
 לְמִשְׁפַּחָתָם: 18 וּבְנֵי קַהַת עֲמָרָם וַיִּצְהָר וְחִבְרוֹן וְעִזִּיאֵל וְשִׁגְלִי חִיִּי קַהַת שְׁלֹשׁ וְשְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה: 19 וּבְנֵי מְרָרִי
 מַחְלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַלְוִי לְתִלְדֹתָם: 20 וַיִּקַּח עֲמָרָם אֶת־יֹוכָבֵד דָּדָתוֹ לֹו לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אַהֲרֹן
 וְאֶת־מֹשֶׁה וְשִׁגְלִי חִיִּי עֲמָרָם שִׁבְעַ וְשְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה: 21 וּבְנֵי יִצְהָר קָרַח וְנַפְגִּי וְזַכְרִי: 22 וּבְנֵי עִזִּיאֵל מִישָׁאֵל
 וְאַלְצָפָן וְסִתְרִי: 23 וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת־אֵלִישֶׁבַע בַּת־עַמִּינָדָב אַחֹת נַחֲשׁוֹן לֹו לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־נָדָב וְאֶת־אַבִּיהוּא
 אֶת־אַלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר: 24 וּבְנֵי קָרַח אֶסִּיר וְאַלְקָנָה וְאַבִּיאָסָף אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַקְּרָחִי: 25 וְאַלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן
 לָקַח־לוֹ מִבְּנוֹת פְּוִטִיאֵל לֹו לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־פִּינְחָס אֵלֶּה רְאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם לְמִשְׁפַּחָתָם: 26 הוּא אַהֲרֹן
 וּמֹשֶׁה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צְבָאֲתָם: 27 הֵם הַמְּדַבְּרִים אֶל־פָּרְעֹה

Levi. Obwôhere bw'Abashi oku buhya n'oku nterekéro binji bikashushana. amahêro kwa Iwiganyo bishusha bwenêne: Amahêro: *mizbeah* , Gali mabuye magwike, gali ga kukengêza abantu ebi banywanaga: Murh 31, 51-52; Lub 24, 4; Yoz 24, 26-27. Gàli ga kukengêza abantu nyakwigendera: Murh 35, 20; 2 Sam 18. 18. Càli cimanyiso c'okuyêrekana aka-Nyamuzinda: Murh 28, 18. Lub 34:13; Iz 1:28.29.30;17:8; 27:9 ; Yer32:35; rhulole *Les origines bibliques des Bashi* kuli nyabangere.com

מִלֶּדְ-מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: ²⁸וַיְהִי בַיּוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ
 מִצְרַיִם: פ
²⁹וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה דִּבַּר אֶל-פְּרַעֲהַ מִלֶּדְ מִצְרַיִם אֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲנִי דִבַּר אֵלָיךְ: ³⁰וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה הֵן אֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם וְאֵיךְ יִשְׁמַע אֵלַי פְּרַעֲהַ: פ

7

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Kâli nkujizire nka Nyamuzinda wa Faraoni na mwene winyu Aròni ye wabà mulêbi wâwe^z. ² We wakaziderha ngasi byôshi nakurhegeka, na mwene winyu Aròni abwîre Faraoni aleke Bene-Israheli barhenge omu cihugo câge. ³ Ci kwône nadundaguza omurhima gwa Faraoni. Naluza ebimanyîso n'ebirhangâzo omu cihugo c'e Mîsiri. ⁴ Ci Faraoni arhammuyumve. Nalambûlira okuboko kwâni kuli Mîsiri, emirhwe yâni, lwo lubaga lwâni, bene-Israheli, nyirhenze n'obuhashe e Mîsiri. ⁵ Abanya-Mîsiri bamanye obwo oku nie Nyakasane, hano ndambûlira okuboko kwâni oku Mîsiri, nñantenzamwo bene-Israheli. ⁶ Mûsa na Aròni bajira ntyo; bajira oku Nyakasane anali abarhegesire. ⁷ Mûsa ali agwêrhe myâka makumi gali munâni, na Aròni makumi gali munâni n'isharhu, ago mango bajâgiganiza Faraoni.

Akarhi kahinduka njoka

⁸ Nyakasane anacibwîra Mûsa na Aròni, erhi: ⁹ «Faraoni akammubwîra, erhi: Jiragi ecirhangâzo, onabwîre Aròni, erhi: Rhôla akarhi kâwe, okakwebe embere za Faraoni, kahinduke njoka!» ¹⁰ Mûsa na Aròni bacibanda aha mwa Faraoni, bajira nk'oku Nyakasane ali abarhegesire. Aròni akwêba akarhi kâge embere za Faraoni n'embere z'abambali, na kalya karhi kahinduka njoka. ¹¹ Ci oku bwâge, Faraoni naye ahamagala abagula n'abashonga bâge, abakurungu b'e Mîsiri bajira nabo okwo n'amakurungu gâbo. ¹² Ngasi muguma akazikwêba akarhi kâge, kakazihinduka njoka. Ci akarhi ka Aròni kamirangusa rhulya rhurhi rhwabo. ¹³ Ci omurhima gwa Faraoni gwadundagula; arhayumvagya Mûsa na Aròni, nk'oku Nyakasane anaderhaga. Obuhanya burhanzi:

Amîshi gahinduka mukò

¹⁴ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Faraoni azinzibîre; alalire mpu arhalika olubaga lugende. ¹⁵ Kanya emwa Faraoni irhondo bunacànûla, hano ahuluka mpu aja ebwa lwîshi. Omulindire eburhambi bw'olwîshi. Na kalya karhi kahindikaga njoka, okafumbarhe omu nfune. ¹⁶ Obwîre Faraoni, erhi: «Nyakasane, Nyamuzinda w'Abayahudi, ambwiriga mpu nkubwîre, erhi: «Leka olubaga lwâni lugende, lujinterekêra omu irûngu». Ci kuhika ene orhayumvagya. ¹⁷ Ntya kwo Nyakasane adesire: Eci co wamanyirakwo oku nie Nyakasane: Nkolaga nashurha amîshi g'olwîshi n'aka karhi nfumbasire omu nfune, gahinduke mukò. ¹⁸ Enfî z'omu lwîshi zafa, olwîshi lwakazibaya n'Abanyamîsiri bayabirwa okunywa amîshi g'omu lwîshi.» ¹⁹ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Bwira Aròni, erhi: Rhôla akarhi kâwe, olambûlire okuboko oku mîshi g'omu Mîsiri, oku nyîshi zamwo, oku mibunda yamwo, oku biyanja byamwo, ngasi hôshi hanaba amîshi, gahinduke mukò! Omukò gubè omu cihugo còshi c'e Mîsiri, omu rhubehe rhw emirhi n'omu rhubehe rhw'amabuye!» ²⁰ Mûsa na Aròni banacijira nk'oku Nyakasane anabarhegekaga. Aròni alengeza akarhi, akarhimba oku mîshi g'omu lwîshi embere z'amasû ga Faraoni n'embere z'amasû g'abambali. Amîshi g'omu lwîshi goshi gahinduka mukò. ²¹ Enfî z'omu lwîshi zôshi zafà, olwîshi lwakazibaya kuhika Abanya- Mîsiri bayabirwa n'okunywa amîshi ga mw'olwo lwîshi. Ecihugo c'e Mîsiri còshi cayunjula mukò. ²² Ci abakurungu b'e Mîsiri nabo bajira ntyo n'amakurungu gâbo. Omurhima gwa Faraoni gwadundagula, arhayumvagya Mûsa na Aròni, nka kulya Nyakasane anaderhaga. ²³ Faraoni ahindamuka, acishubirira emwâge buzira kutwa ihuzihuzi kw'ebyo byôshi. ²⁴ Abanya-Mîsiri bôshi bakazija bahumba eburhambi bw'olwîshi mpu babone amîshi banywe, bulya barhankacihashirinywa amîshi g'omu lwîshi. ²⁵ Nsiku nda zôshi zagera kurhenga ago mango Nyakasane ahanaga olwîshi.

Obuhanya bwa kabirhi: Ebikere

^{26a} Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Ojè aha mwa Faraoni, omubwîre, erhi: Ntya kwo Nyakasane adesire: «Leka olubaga lwâni lugende, luj'inkolera.» ^{27a} Okalahira mpu lurhagenda, nahana ecihugo câwe còshi n'obuhanya bw'ebikere. ^{28a} Olwîshi lwayunjulira bikere, byarherema, bishesherere omu mwâwe, bije omu nyumpa olala, oku ncingo yâwe, omu nyumpa za bambali bâwe, omu mw'olubaga lwâwe, omu matanuru gâwe, omu nyîna zâwe. ^{29a} Ebyo bikere byakâkucanukirakwo wêne, oku lubaga lwâwe na kuli bambali bâwe.»

17 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רֵאָה נִתְתִּיד אֱלֹהִים לְפָרְעָה וְאַהֲרֹן אַחִיד יִהְיֶה נְבִיאָד: 2 אַתָּה תְדַבֵּר אֶת כָּל־אֲשֶׁר אֶצְוֶךָ וְאַהֲרֹן אַחִיד יְדַבֵּר אֶל־פָּרְעָה וְשַׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ: 3 וְאֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת־לֵב פָּרְעָה וְהִרְבִּיתִי אֶת־אֲתֹנִי וְאֶת־מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: 4 וְלֹא־יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פָּרְעָה וְנִתְתִי אֶת־יָדַי בְּמִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־צְבָאֹתַי אֶת־עַמִּי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשַׁפְטִים גְּדֹלִים: 5 וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּנִתְתִי אֶת־יָדַי עַל־מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם: 6 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם כֹּן עָשׂוּ: 7 וּמֹשֶׁה בְּוֹשֵׁמִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בְּוֹשֵׁלֵשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה בְּדַבְרָם אֶל־פָּרְעָה: פ

18 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַל־אֲהַרֵן לֵאמֹר: 9 כִּי יְדַבֵּר אֲלֵכֶם פָּרְעָה לֵאמֹר תִּנּוּ לָכֶם מוֹפֶת וְאָמַרְתָּ אֶל־אֲהֲרֹן קַח אֶת־מַטְּךָ וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי־פָרְעָה יְהִי לְתַנְיֹן: 10 וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פָּרְעָה וַיַּעֲשׂוּ כֹן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיִּשְׁלַךְ אֲהֲרֹן אֶת־מַטְּהוּ לִפְנֵי פָרְעָה וּלְפָנָי עָבְדוּ וַיְהִי לְתַנְיֹן: 11 וַיִּקְרָא גַם־פָּרְעָה לַחֲכָמִים וּלְמַכְשָׁפִים וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בְּלִהְטִיהֶם כֹּן: 12 וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מַטְּהוּ וַיְהִיו לְתַנְיָנִים וַיִּבְלַע מַטְּה־אֲהֲרֹן אֶת־מַטְּתָם: 13 וַיַּחְזֹק לֵב פָּרְעָה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: פ

14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּבַד לֵב פָּרְעָה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם: 15 לָךְ אֶל־פָּרְעָה בַּבֹּקֶר הַנֶּה יֵצֵא הַמַּיִמָּה וְנִצְבַּת לְקִרְאָתוֹ עַל־שַׁפַּת הַיָּאֵר וְהַמַּטְה אֲשֶׁר־נִהְפָד לְנַחַשׁ תִּקַּח בְּיָדְךָ: 16 וְאָמַרְתָּ אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִם שְׁלַחֵנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי בְּמִדְבָר וְהִנֵּה לֹא־שָׁמַעְתָּ עַד־כֹּה: 17 כֹּה אָמַר יְהוָה בְּזֹאת תִּדְעֶ כִּי אֲנִי יְהוָה הַנֶּה אֲנֹכִי מִכָּה | בַּמַּטְה אֲשֶׁר־בְּיָדִי עַל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בַּיָּאֵר וְנִהְפְּכוּ לְדָם: 18 וְהִדְגָּה אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר תָּמוֹת וּבִאֵשׁ הַיָּאֵר וְנִלְאוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מִיַם מִזֶּה־הַיָּאֵר: ס

19 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־אֲהֲרֹן קַח מַטְּךָ וְנִטְהֵ־יָדְךָ עַל־מִימֵי מִצְרַיִם עַל־נְהַרְתָּם | עַל־יָאֵרִיהֶם וְעַל־אֲגַמְיָהֶם וְעַל כָּל־מִקְנוֹה מִימִיהֶם וַיְהִיו־דָם וְהָיָה דָם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְעַצְמֵם וּבְאֲבָנִים: 20 וַיַּעֲשׂוּ־כֹן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר | צִוָּה יְהוָה וַיֵּרָם בַּמַּטְה וַיִּדְ אֶת־הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לְעֵינֵי פָרְעָה וּלְעֵינֵי עָבְדָיו וַיַּהֲפְכוּ כָּל־הַמַּיִם אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר לְדָם: 21 וְהִדְגָּה אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר מֵתָה וּבִאֵשׁ הַיָּאֵר וְלֹא־יָכְלוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מִיַם מִזֶּה־הַיָּאֵר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: 22 וַיַּעֲשׂוּ־כֹן חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בְּלִטְיָהֶם וַיַּחְזֹק לִב־פָּרְעָה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: 23 וַיִּפֹּן פָּרְעָה וַיָּבֵא אֶל־בֵּיתוֹ וְלֹא־שָׁת לְבוֹ גַם־לְזֹאת: 24 וַיַּחֲפְרוּ כָּל־מִצְרַיִם סְבִיבַת הַיָּאֵר מִיַם לְשִׁתּוֹת כִּי לֹא יָכְלוּ לְשִׁתּוֹת מִמִּימֵי הַיָּאֵר: 25 וַיִּמְלֵא שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת־יְהוָה אֶת־הַיָּאֵר: פ

26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֵּא אֶל־פָּרְעָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי: 27 וְאִם־מֵאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח הַנֶּה אֲנֹכִי נֹגֵף אֶת־כָּל־גְּבוּלְךָ בְּצַפְרֹדְעִים: 28 וְשַׁרְץ הַיָּאֵר צַפְרֹדְעִים וְעָלוּ וַבָּאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל־מַטְּתְךָ וּבְבֵית עָבְדֶיךָ וּבְעַמְּךָ וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ: 29 וּבִכְהָ וּבְעַמְּךָ וּבְכָל־עַבְדֶיךָ יַעֲלוּ הַצַּפְרֹדְעִים:

¹ Nyakasane anacibwira Mûsa, erhi: «Bwira Aròni, erhi: Lambûlira okuboko na kalya karhi kâwe oku nyîshi, oku mibunda n'oku biyanja, oyinamulire ebikere omu cihugo c'e Mîsiri.» ² Aròni àlambûlira okuboko oku mîshi goshi g'e Mîsiri: ebikere byayulubuka, byarherema, byâfûnika ecihugo c'e Mîsiri. ³ Ci abakurungu nabo bajira ntyo n'amakurungu gâbo: bayûlubulira ebikere omu cihugo c'e Mîsiri. ⁴ Faraoni ànacihamagala Mûsa na Aròni, aderha, erhi: «Mushenge Nyakasane anyegûlekwo ebi bikere n'oku lubaga lwâni, Iyo ndeka olubaga luj'ihêra Nyakasane.» ⁵ Mûsa abwira Faraoni, erhi: «Ombwîre mangaci go na nêne nagend'ikusengerera, omu nyumpa zâwe, bisigale omu lwîshi mwone.» ⁶ Aderha, erhi: «Irhondo.» Mûsa âmushubiza, erhi: «Najira nk'okwo onadesire: Lyo omanyanya oku ntâ wundi oli aka Nyakasane, Nyamuzinda wîrhu, ⁷ ebikere byacyiegûla kuli we, oku nyumpa yâwe, kuli bambali bâwe n'oku lubaga lwâwe, birhasigale omurhali omu lwîshi mwone.» ⁸ Mûsa na Aròni bànacirhenga ahamwa Faraoni. Mûsa àj'isengera Nyakasane kuli ebyo bikere àlibuzagyamwo

Faraoni. ⁹ Nyakasane ayumvîrhiza omusengero gwa Mûsa. Ebikere byâli omu nyumpa, ebyâli omu ngo n'omu mashwa byâfâ, byahirigirha. ¹⁰ Bâbilundika birundo-birundo, ecihugo côshi cayunjula kabayo. ¹¹ Faraoni erhi âbona amâbâ nk'aluhûka, âshub'izinzibala, ârhaciyumvagya Mûsa na Arôni, nk'oku Nyakasane anaderhaga.

Obuhanya bwa kasharhu: Emihusha

¹² Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Obwîre Arôni, erhi: «Lambûla akarhi kâwe, oshûrhe akatulo k'oku idaho, kahinduke mihusha omu cihugo c'e Mîsiri mwoshi.» ¹³ Bâkujira, Arôni alambûla akarhi kâge, akarhimba omu katulo k'oku idaho. Emihusha yâlumîra oku bantu n'oku bîntu. Akatulo kôshi k'oku idaho kahinduka mihusha omu cihugo côshi c'e Mîsiri. ¹⁴ Abakurungu bânacirhangula nabo n'amakurungu gâbo mpu bahiva eyo mihusha, ci bayabirwa. Emihusha yayunjula oku bantu n'oku bîntu. ¹⁵ Balya bakurungu bâbwîra Faraoni, mpu: «Gwamabâ munwe gwa Nyamuzinda ogu». Ci omurhima gwa Faraoni gwâdundaguzâ. Arhayumvagya Mûsa na Arôni nka kulya Nyakasane anaderhaga.

Obuhanya bwa kani: Ebibugu

¹⁶ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Ozûke sêzi sêzi, ocibande embere za Faraoni, hano akola mpu aja ebwa lwîshi. Omubwîre, erhi: «Ntya kwo Nyakasane adesire: «Leka olubaga lwâni lugende, luj'inkolera.» ¹⁷ Akaba orhalesiri olubaga lwâni lugende, nârhuma ebibungu kuli we, kuli bambali bâwe, oku lubaga lwâwe n'omu nyumpa zâwe. Enyumpa z'Abanya-Mîsiri zôshi zâyunjula bibugu, ciru n'obudaka bayubakakwo. ¹⁸ Olwo lusiku nâjirira ecihugo ca Gosheni kundi kundi, era munda olubaga lwâni luyûbaka; eyo munda yone erhâbe bibungu, lyo omanyâ oku nie Nyakasane, mbâ omu karhî k'ecihugo. ¹⁹ Naberûla olubaga lwâni n'olwâwe. Eco cimanyîso irhondo câbâ.» ²⁰ Nyakasane ânacijira ntyo. Ehitû hy'ebibungu hyânacija omu nyumpa ya Faraoni, n'omu nyumpa z'abambali n'omu cihugo côshi; ecihugo côshi cayunjula bibungu. ²¹ Faraoni ahamagala Mûsa na Arôni, ababwîra, erhi: «Gendi, muhêrere Nyamuzinda winyu muno cihugo.» ²² Mûsa âmushuza, erhi: «Kurhakwânîni okujira ntyo, bulya ebi rhurherekêra Nyakasane, Nyamuzinda wîrhu, Abanya-Mîsiri barhabikwirirwa. Kurhigi rhwankabijirira omu masû gâbo babule kurhubanda amabuye?» ²³ Ha lugendo lwa nsiku isharhu omu irûngu ho rhulonzize okuj'irherekêra Nyakasane, Nyamuzinda wîrhu, nk'oku ankanarhubwîra.» ²⁴ Faraoni ashuza, erhi: «Nammuleka, mugende munarherekêrere Nyakasane, Nyamuzinda winyu omu irûngu. Kwonene murhajaga kuli: Munsengerere nâni.» ²⁵ Mûsa aderha, erhi: «Kwokwo, nkolaga narhenga hano mwâwe, nj'ishenga Nyakasane, n'irhondo lyonêne ebibugu byarhenga kuli Faraoni, kuli bambali bâge n'oku lubaga lwâge. Ci kwône lero Faraoni aleke okurhurheba mpu kandi arhâleka olubaga lugend'irherekêra Nyakasane.» ²⁶ Mûsa ârhenga aha mwa Faraoni, âj'ishenga Nyakasane. ²⁷ Nyakasane ayumvîrhiza omusengero gwa Mûsa. Ebibugu byârhengakwo Faraoni, oku bambali n'oku lubaga lwâge. Harhasigalaga ciru n'eciguma. ²⁸ Ci kwône kandi obwo, Faraoni azînzibala, ârhalekaga olubaga mpu lugende.

Exodus BHS 8:

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־אַהֲרֹן נֹטֵה אֶת־יָדְךָ בְּמַטְּךָ עַל־הַנְּהָרֹת עַל־הַיַּאֲרִים וְעַל־הָאֲגָמִים וְהָעַל אֶת־הַצְּפָרְדָּעִים עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: 2 וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ עַל מִימֵי מִצְרַיִם וְהָעַל הַצְּפָרְדָּעַ וַתִּכַּס אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם: 3 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הַחֲרָטְמִים בְּלִטְיָהֶם וַיַּעֲלוּ אֶת־הַצְּפָרְדָּעִים עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: 4 וַיִּקְרָא פְּרָעֹה לְמֹשֶׁה וְלֵאמֹר וַיֹּאמֶר הֲעֵתִירוּ אֶל־יְהוָה וַיִּסַּר הַצְּפָרְדָּעִים מִמֶּנִּי וּמֵעַמִּי וְאֶשְׁלַח אֶת־הָעָם וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה: 5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפְרָעֹה הֲתִפְאַר עָלַי לְמַתִּי | אֲעֹתִיר לָךְ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלַעֲמָךְ לְהַכְרִית הַצְּפָרְדָּעִים מִמֶּךָ וּמִבְּתִיךָ רַק בִּיְאֵר תִּשְׁאַרְנָה: 6 וַיֹּאמֶר לְמַחֵר וַיֹּאמֶר כְּדַבַּרְךָ לְמַעַן תִּדַּע כִּי־אִין כִּי־הוּא אֱלֹהֵינוּ: 7 וַסְּרוּ הַצְּפָרְדָּעִים מִמֶּךָ וּמִבְּתִיךָ וּמִעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמְּךָ רַק בִּיְאֵר תִּשְׁאַרְנָה: 8 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מֵעַם פְּרָעֹה וַיֵּצֵעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה עַל־דַּבַּר הַצְּפָרְדָּעִים אֲשֶׁר־שָׁם לְפְרָעֹה: 9 וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּדַבַּר מֹשֶׁה וַיָּמְתוּ הַצְּפָרְדָּעִים מִן־הַבְּתִים מִן־הַחֲצֹרֹת וּמִן־הַשְּׂדֵת: 10 וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם חֲמָרִים חֲמָרִים וַתִּבְאֵשׁ הָאֶרֶץ: 11 וַיִּרְא פְּרָעֹה כִּי הִיְתָה הַרְוָחָה וְהַכִּבֵּד אֶת־לְבָבוֹ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: 12

12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־אַהֲרֹן נֹטֵה אֶת־מַטְּךָ וְהָד אֶת־עַפְרַת הָאֶרֶץ וְהָיָה לְכֹנֶם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: 13 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ בְּמַטְהוֹ וַיִּד אֶת־עַפְרַת הָאֶרֶץ וְהָיָה הַכֹּנֶם בְּאֲדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל־עַפְרַת הָאֶרֶץ הָיָה כֹּנֶם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: 14 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הַחֲרָטְמִים בְּלִטְיָהֶם לְהוֹצִיא אֶת־הַכֹּנֶם וְלֹא יָכְלוּ וְהָיָה הַכֹּנֶם בְּאֲדָם

ובבהמה: ¹⁵ויאמרו החרטמים אל-פרעה אצבע אלהים הוא ויחזק לב-פרעה ולא-שמע אלהם כאשר דבר יהוה: ס

¹⁶ויאמר יהוה אל-משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה הנה יוצא המימה ואמרת אליו כה אמר יהוה שלח עמי ויעבדני: ¹⁷כי אם-אינד משלח את-עמי הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את-הערב ומלאו בתי מצרים את-הערב וגם האדמה אשר-הם עליה: ¹⁸והפליתי ביום ההוא את-ארץ גשן אשר עמל עמד עליה לבלתי היות-שם ערב למען תדע כי אני יהוה בקרב הארץ: ¹⁹ושמתי פדת בין עמי ובין עמך למחר יהיה האת הזה: ²⁰ויעש יהוה כן ויבא ערב כבד ביתה פרעה ובית עבדיו ובכל-ארץ מצרים תשחת הארץ מפני הערב: ²¹ויקרא פרעה אל-משה ולא-הגן ויאמר לכו וזכו לאלהיכם בארץ: ²²ויאמר משה לא נכון לעשות כן כי תועבת מצרים נזבח ליהוה אלהינו הן נזבח את-תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלנו: ²³וישאל משה את-יהוה ויאמר אל-יהוה אלהינו כאשר יאמר אלינו: ²⁴ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם ליהוה אלהיכם במדבר וזבחנו ליהוה אלהינו כאשר יאמר אלינו: ²⁵ויאמר משה הנה אנכי יוצא מעמך והעתרתי אליהו וסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו מחר רק אל-יסף פרעה התל לבלתי שלח את-העם לזבח ליהוה: ²⁶ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל-יהוה: ²⁷ויעש יהוה כדבר משה ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד: ²⁸ויכבד פרעה את-לבו גם בפעם הזאת ולא שלח את-העם: פ

9

Obuhanya bwa karhanu: Mulyamo àja omu bîntu

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Genda, ojà emwa Faraoni, omubwîre, erhi: «Ntya kwo adesire Nyakasane, Nyamuzinda w'Abayahudi: Leka olubaga lwâni lugende, luj'inkolera. ² Okashub'ilahira mpu orhalulîka, okashub'iluhanza, ³ okuboko kwa Nyakasane kwarhinda oku masò gali omu mashwa gâwe, oku biterusi, oku bihêsi, oku ngamiya, oku nkafu n'ebibuzi: abà mulyamo mukali bwenêne. ⁴ Nyakasane àhira olubibi omu masò ga bene-Israheli n'ag'Abanya-Mîsiri. Ntà cintu càfà omu masò ga bene-Israheli.» ⁵ Nyakasane anacitwa amango, erhi: «Irhondo Nyakasane akola ebyo omu cihugo.» ⁶ N'erhi buca, Nyakasane, akola ako kanwa: amasò g'Abanya-Mîsiri goshi gafa, ci omu masò ga bene-Israheli, ntà cintu ciru n'eciguma càfire. ⁷ Faraoni arhuma abajidôsa: «Ntà cintu ciru n'eciguma càfire omu masò ga bene-Israheli.» Ci kurharhumaga omurhima gwa Faraoni gurhadundagula; àrhalekaga olubaga mpu lugende.

Obuhanya bwa kali ndarhu: Amahurhe

⁸ Nyakasane abwîra Mûsa na Aròni, erhi: «Murhôle bifune bibiri bya muyeye gw'omu itanuru. Mûsa ayîsh'iguyehûlira e malunga omu masù ga Faraoni. ⁹ Hano akatulo kagwo kashândâla omu Mîsiri mwoshi, kanaja kameza emibuha eri nka mahurhe oku bantu n'oku bintu by'omu Mîsiri mwoshi.» ¹⁰ Bàrhôla omuyeye gw'omu itanuru, bàguyimangana embere za Faraoni. Mûsa àgukwêba e malunga, gwâja gwameza emibuha y'amahurhe oku bantu n'oku bintu. ¹¹ Abakurungu bayabirwa okubêra embere za Mûsa erhi ago mahurhe garhuma, bulya abakurungu n'Abanya-Mîsiri bôshi bâli bayunjwire mahurhe. ¹² Ci Nyakasane àdundaguza omurhima gwa Faraoni, arhayumvagya Mûsa na Aròni nk'oku Nyakasane ànali abwizire Mûsa.

Obuhanya bwa kali nda: Olubula

¹³ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Ozûke mucêracêra, ocibande embere za Faraoni. Omubwîre, erhi: «Ntya kwo Nyakasane, Nyamuzinda w'Abayahudi adesire: «Lika olubaga lwâni lugende, luj'inkolera.» ¹⁴ Bulya lero nkola narhuma amahanya gâni goshi kuli we, kuli bambali bâwe n'oku lubaga lwâwe lyo omanyà oku ntâye oli akâni omu igulu lyôshi. ¹⁵ Ncilekêrerage okuboko kwâni, singa nâkuyisire n'ecâhirà we n'olubaga lwâwe, wâli wahirigirha omu igulu. ¹⁶ Ci alaga ecârhumire nakuleka: nti nkuyêreke obuhashe bwâni lyo bamanyîsa izîno lyâni omu igulu lyôshi. ¹⁷ Woyo ocidwîrhe wahanza olubaga lwâni mpu lurhagendaga. ¹⁸ Irhondo nka gano mango gonêne naniesa olubula, ludârhi bwenêne, lulya lurhasag'ibonekana omu Mîsiri kurhenga olusiku àyubakagwa kuhika buno. ¹⁹ Okanyagye, orhume abaj'iyegemya amasò gâwe na ngasi hyâwe byôshi hiri ebulambo. Ngasi muntu na ngasi cintu biri ebulambo barhayegamizi n'okubihira omu nyumpa, olubula lwabikomanga bife.» ²⁰ Muli bambali ba Faraoni, ngasi wârhinire akanwa ka Nyakasane, àyegamya bambali bâge

n'amasò; ²¹ ci orhàshibiriraga akanwa ka Nyakasane, àlekera abambali n'amasò gâge ebulambo. ²² Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Lambûlira okuboko kwâwe emalunga olubula lunie omu cihugo c'e Mîsiri mwoshi, oku bantu n'oku bintu, na kuli ngasi hyâsi hyôshi hy'omu cihugo c'e Mîsiri.» ²³ Mûsa àlambûlira akarhi kâge emalunga; Nyakasane alulumbikanyayo emikungulo n'olubula; emilazo yacibanda oku idaho, na Nyakasane aniesa olubula omu cihugo c'e Mîsiri. ²⁴ Olubula, emilazo eyunjwîre lubula: byâbâ bidârhi bwenêne kulya ecihugo c'e Mîsiri cirhâlisag'ibona bundi kurhenga ciri ishanja. ²⁵ Omwo cihugo c'e Mîsiri mwoshi, olubula lwâjonjaga ngasi byânali embuga, abantu n'ebintu; olubula lwâjonjaga ngasi hyâsi hy'erubala, lwâvunanga n'emirhi y'erubala yôshi. ²⁶ Cihugo ca Gosheni cône olubula lurhahumagakwo, emunda bene-Israheli bâyubakaga. ²⁷ Faraoni ahamagala Mûsa na Arôni, ababwîra, erhi: «Lero, nabwinage oku nâbihire; Nyakasane ye mushinganyanya, nie mubî rhwe n'olubaga lwâni. ²⁸ Mushenge Nyakasane ayimanze emilazo n'olubula: Nâmmulîka mugende, murhâcilegerere kasanzi kanene. ²⁹ Mûsa âmushuza, erhi: «Hano nantenga muno lugo, nagend'iyinamulira amaboko gâni emunda Nyakasane ali: emilazo yahuba, n'olubula lurhâcinie, lyo omanya oku igulu lyôshi liri lya Nyakasane. ³⁰ Ci wêhe mwe na bambah bâwe, mmumanyire oku murhacirhînya Nyakasane Nyamuzinda.» ³¹ Ecitâni n'engano byâtuntumalika, bulya engano yali ekola egwêrhe emihuli, n'ecitâni erhi cayâsa. ³² Engano ejira emigati n'amahemba, byohe birhatuntumalikaga, bulya birhamera duba. ³³ Mûsa arhenga aha mwa Faraoni n'omu lugo, àyinamulira amaboko gâge emunda Nyakasane ali; emilazo n'olubula byahumba, enkuba erhâcidubukiraga oku idaho. ³⁴ Erhi Faraoni àbona oku enkuba, olubula n'emilazo byahumbire, àshub'ibîha, ye bo n'abambali bâzinzibala. ³⁵ Omurhima gwa Faraoni gwâzibuha nk'ibuye, arhâlikaga bene-Israheli, nk'oku Nyakasane anali abwizire Mûsa.

Exodus BHS 9:

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פְּרַעֲהוּ וְדַבֵּר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִם שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי: 2 כִּי אִם־מֵאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח וְעוֹדֶךָ מַחֲזִיק בָּם: 3 הֲנֵה יַד־יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בְּשׂוֹדָה בְּסוּסִים בְּחֻמְרִים בְּגַמְלִים בְּבָקָר וּבַצֹּאן דָּבָר כְּבֹד מֵאֵד: 4 וְהַפְּלֵה יְהוָה בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל וּבֵין מִקְנֵה מִצְרָיִם וְלֹא יָמוּת מִכָּל־לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר: 5 וַיֵּשׂם יְהוָה מוֹעֵד לְאֹמֶר מִחֹר יַעֲשֶׂה יְהוָה הַדָּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ: 6 וַיַּעַשׂ יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִמְּחֻרָת וַיָּמָת כָּל מִקְנֵה מִצְרָיִם וּמִמִּקְנֵה בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־מָת אֶחָד: 7 וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲהוּ וְהֵנֵה לֹא־מָת מִמִּקְנֵה יִשְׂרָאֵל עַד־אֶחָד וַיִּכְבַּד לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא שְׁלַח אֶת־הָעָם: 8 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן קְחוּ לָכֶם מֵלֶאֱלֹהֵי מִצְרָיִם פִּיחַ כִּבְשֹׁן וּזְרָקוּ מִשֶּׁה הַשָּׁמַיְמָה לְעֵינֵי פְּרַעֲהוּ: 9 וְהָיָה לְאַבְקָה עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וְהָיָה עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה לְשַׁחֵן פָּרַח אֲבַעֲבַעַת בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם: 10 וַיִּקְחוּ אֶת־פִּיחַ הַכִּבְשֹׁן וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי פְּרַעֲהוּ וַיִּזְרַק אֹתוֹ מִשֶּׁה הַשָּׁמַיְמָה וַיְהִי שַׁחֵן אֲבַעֲבַעַת פָּרַח בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: 11 וְלֹא־יָכְלוּ הַחֲרָטְמִים לַעֲמֹד לִפְנֵי מֹשֶׁה מִפְּנֵי הַשַּׁחֵן כִּי־הָיָה הַשַּׁחֵן בְּחֲרָטְמָם וּבְכָל־מִצְרָיִם: 12 וַיִּחַזַּק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה: 13 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִשָּׁמַע בְּבָקָר וְהַתִּיצֵב לִפְנֵי פְּרַעֲהוּ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִם שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי: 14 כִּי אִם בְּפַעַם הַזֹּאת אֲנִי שְׁלַח אֶת־כָּל־מִגְפְּתֵי אֱלֹהֵי לְבָבְךָ וּבַעֲבֹדֶיךָ וּבַעֲמֻדְךָ בַּעֲבוּר תִּדְעֶה כִּי אֲנִי כָמֹנִי בְּכָל־אֶרֶץ: 15 כִּי עָתָה שְׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי וְאָדָּ אֹתְךָ וְאֶת־עַמְּךָ בְּדָבָר וּתִפְחַד מִן־הָאֶרֶץ: 16 וְאוֹלָם בַּעֲבוּר זֹאת הָעַמְדָתִיךָ בַּעֲבוּר הָרֵאשִׁית אֶת־כַּחֲתִי וְלִמְעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל־אֶרֶץ: 17 עוֹדֶךָ מַסְתַּלֵּל בְּעַמִּי לְבַלְתִּי שְׁלַחֶם: 18 הֲנֵנִי מִמְּטִיר כְּעַת מִחֹר בָּרֶד כְּבֹד מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמוֹהוּ בְּמִצְרָיִם לְמוֹתֵי הַיּוֹסֵדָה וְעַד־עַתָּה: 19 וְעַתָּה שְׁלַח הָעֹז אֶת־מִקְנֶךָ וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר לָךְ בְּשׂוֹדָה כָּל־הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־יִמְצָא בְּשׂוֹדָה וְלֹא יֵאָסֶף הַבְּיָתָה וַיֵּרֶד עֲלֵהֶם הַבָּרָד וּמָתוּ: 20 הִירָא אֶת־דָּבָר יְהוָה מֵעַבְדֶּי פְּרַעֲהוּ הֵנִיס אֶת־עַבְדָּיו וְאֶת־מִקְנֵהוּ אֶל־הַבְּתָיִם: 21 וְאֲשֶׁר לֹא־שָׁם לְבוֹ אֶל־דָּבָר יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶת־עַבְדָּיו וְאֶת־מִקְנֵהוּ בְּשׂוֹדָה: 22 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נָטָה אֶת־יָדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי בָרֶד בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: 23 וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־מַטְהוֹ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי נָתַן קִלְתָּ וּבָרָד וַתִּהְלֶךְ אֵשׁ אֶרְצָה וַיִּמְטַר יְהוָה בָּרֶד עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם: 24 וַיְהִי בָרֶד וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד כְּבֹד מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמוֹהוּ בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם מֵאֵז הֵיחָה לְגוֹי: 25 וַיִּדְּ הַבָּרָד בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם אֶת כָּל־אֲשֶׁר בְּשׂוֹדָה מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וְאֶת

כָּל־עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה הַכֶּה הַבָּרָד וְאֶת־כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה שָׁבַר: ²⁶רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר־שָׂם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה בָרָד: ²⁷וַיִּשְׁלַח פָּרְעֹה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חֲטֹאתֵי הַפֹּעַם יְהוָה הִצִּדִיק וְאֲנִי וְעַמִּי הִרְשָׁעִים: ²⁸הֲעִתִּירוּ אֶל־יְהוָה וְרַב מְהִיֵּת קִלְתֵּי אֱלֹהִים וּבָרָד וְאֲשַׁלְּחָה אֶתְכֶם וְלֹא תִסְפּוּן לַעֲמֹד: ²⁹וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה כִּצְאתִי אֶת־הָעִיר אֶפְרָשׁ אֶת־כַּפֵּי אֶל־יְהוָה הַקְּלוֹת יִחְדְּלוּן וְהַבָּרָד לֹא יִהְיֶה־עוֹד לְמַעַן תִּדַּע כִּי לִיהוָה הָאֶרֶץ: ³⁰וְאַתָּה וְעַבְדֶּיךָ יִדְעֵתִי כִי טָרָם תִּירְאוּן מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים: ³¹וְהַפְּשַׁתָּה וְהִשְׁעַרְתָּה נִפְתָּה כִּי הִשְׁעַרְתָּה אֲבִיב וְהַפְּשַׁתָּה גִבְעוּל: ³²וְהַחֲטָה וְהִכְסַמְתָּ לֹא נָבוּ כִּי אֶפְיִלֵת הִנֵּה: ³³וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעַם פָּרְעֹה אֶת־הָעִיר וַיִּפְרָשׁ כַּפָּיו אֶל־יְהוָה וַיִּחְדְּלוּ הַקְּלוֹת וְהַבָּרָד וּמִטָּר לֹא־נָתַד אֶרְצָה: ³⁴וַיִּרְא פָּרְעֹה כִּי־חָדַל הַמִּטָּר וְהַבָּרָד וְהַקְּלוֹת וַיִּסָּף לַחֲטֹא וַיִּכְבַּד לְבוֹ הוּא וְעַבְדָּיו: ³⁵וַיַּחְזֹק לֵב פָּרְעֹה וְלֹא שָׁלַח אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בִּיד־מֹשֶׁה: פ

10

Obuhanya bwa kali munâni: enzige

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Genda, oje emwa Faraoni, bulya nie nazinzibazize omurhima gwâge n'ogwa bambali bâge, Iyo nyukîriza ebirhangâzo byâni ekarhi kâbo, ² Iyo oyish'ikuganîrira mugala wâwe na mwinjikulu wâwe na kurhi nalibuzagya Abanya-Mîsiri na kurhi nâjiraga ebirhangâzo byâni emwâbo. Ntyo mwanamanya oku niene nie Nyakasane.» ³ Mûsa na Arôni bânacija aha mwa Faraoni, bâmubwîra, mpu: «Ntya kwo Nyakasane, Nyamuzinda w'Abayahudi adesire: «Kuhika mangaci walahira okucirhohya embere zâni? Lika olubaga lwâni lugende, luj'inkolera. ⁴ Okalahira mpu orhalika olubaga lwâni lugende, irhondo lyonêne nârhuma enzige omu cihugo câwe. ⁵ Zabwika ecihugo côshi ciru cirhâcibonekaga. Zâlya ngasi hyôshi hyârhlubusire, ngasi ebi olubula lwâkulekire, zâlya emirhi emera omu mashwa gâwe yôshi. ⁶ Zabumba enyumpa zâwe, n'enyumpa za bambali bâwe bôshi, n'enyumpa z'Abanya-Mîsiri bôshi: okwo basho barhakubonaga ciru na bashakulûza binyu kurhenga bali hano igulu kuhika olw'ene.» Mûsa ahindamuka, arhenga aha mwa Faraoni. ⁷ Abarhumisi ba Faraoni bâmubwîra, mpu: «Kuhika mangaci oyu muntu ayôrha ali karhêgê kuli rhwe? Lika aba bantu, bagende, baj'ikolera Nyakasane, Nyamuzinda wâbo. K'orhacimanya oku Mîsiri akola ahwîre?» ⁸ Bashub'igalula Mûsa na Arôni emwa Faraoni, ababwîra, erhi: «Gendagi. Muj'ikolera Nyakasane, Nyamuzinda winyu. Ci kwône, ndi wagenda?» ⁹ Mûsa ashuza, erhi: «Rhwagenda haguma n'abâna bîrhu n'abashosi bîrhu, rhwagenda haguma na bagala bîrhu na bali bîrhu, ebibuzi-bîrhu n'enkafu zirhu. Bulya kuli rhwe luli lusiku lukulu lw'okukuza Nyakasane.» ¹⁰ Ababwîra, erhi: «Nyakasane abè haguma ninyu mukabona namuleka mwagenda n'abâna binyu: mubwîne oku bubî obu mwalonza. ¹¹ Arhali ntyo kwo byabâ: gendi, mwe balume, muj'ikolera Nyakasane, bulya ntyo kwo mwalonza.» Banacibalibirhakwo mpu barhenge aha mwa Faraoni.^a ¹² Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Lambûlira okuboko oku cihugo c'e Mîsiri, ohamagale enzige: ziyerêre enyanya ly'ecihugo ca Mîsiri: zirye ngasi hyâsi hy'omu cihugo, ngasi hyôshi olubula lwâsîzire.» ¹³ Mûsa ashonga ecihugo c'e Mîsiri akarhi kâge. Nyamuzinda azûsa empûsi ebuzûka-zûba oku cihugo c'e Mîsiri yalegerera yanalala yahûsa. Erhi buca sêzi bashanga empûsi y'ebuzûka-zûba yagwisize enzige. ¹⁴ Enzige zalumîra omu cihugo c'e Mîsiri côshi, zagwa nyinjinyinji omu cihugo c'e Mîsiri côshi. Ntà mango enzige nyinganaho zalisagigwa bundi na ntà mango eziri nk'ezo zacigwîre. ¹⁵ Zashandâla ecihugo côshi, zayona ecihugo côshi. Zalya ngasi hyâsi hyali omu cihugo na ngasi ilehe olubula lwasigaga: ntà hyâsi hyasigîre oku mirhi erhi omu mashwa omu cihugo ca Mîsiri côshi. ¹⁶ Faraoni burharhindirira, ahamagala Mûsa na Arôni ababwîra erhi: «Nabihire Nyakasane Nyamuzinda winyu na ninyu mwene. ¹⁷ Ombabalirage ecâha câni wekasinga bunô lyône, munansengerere emwa Nyakasane Nyamuzinda winyu ankulekwo obula buhanya budârhi.» ¹⁸ Mûsa arhenga emwa Faraoni anashenga Nyamuzinda. ¹⁹ Nyamuzinda ahindula erya mpûsi yabâ y'ebuzika-zûba, mpûsi nyinji-nyinji, yazurudukana enzige yanazihêka ebwa nyanja ndukula. Harhasigalaga ciru n'oluzige luguma omu cihugo ca Mîsiri côshi. ²⁰ Nyamuzinda âdundaguza omurhima gwa Faraoni, ârhalekaga bene-Israheleli bagenda.

Obuhanya bwa kalimwenda: Endunduli

²¹ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Lambûlira okuboko kwâwe omu malunga na ntyo omwizimya gw'okunali guhundikîre ecihugo ca Mîsiri.» ²² Mûsa anacilambûlira okuboko kwâge enyanya, hanacizûka endunduli y'omwizimya, yahundikira ecihugo ca Mîsiri nsiku isharhu zôshi. ²³ Ntà muntu

^a10.11 Mwâmi Faraoni àl'ilonzize alike abalume bone baj'irherekêra Nyakasane. Ci arhalonzagya bagende na bakâbo n'abâna bâbo, mpu Iyo abo halume bashub'iyish'igaluka. Alilonzize bacîbêre baja bâge lwôshi.

wacikazâgibona owâbo na ntâye wacirhenzire ah'âli ezo nsiku isharhu zôshi. Cikwône Bene-Israheli bôhe erhi bagwêrhe obulangashane aha mwabâbwe. ²⁴ Faraoni ahamagala Mûsa, amubwîra, erhi: «Mugendirherekêra Nyamubâho cikwône ebishwêkwa bisungunu n'ebinene byôshi birharhengaga hano. Cikwoki mwanagenda baguma na bakinywe n'abâna binyu.» ²⁵ Mûsa ashuza, erhi: «Wêne orhubâge ebi rhwajjiriramwo Nyakasane Nyamuzinda wîrhu enterekêro nsingônola. ²⁶ Ciru rhwakahêka n'amasò gîrhu, ntâ cishwêkwa ciru n'eciguma casigala, bulya byo rhwajirhômamwo ebi rhwarherekêra Nyakasane Nyamuzinda wîrhu; hano rhuhika eyo munda rhwêne buzira byo, rhurhankayîsh'irhash'irherekêra Nyakasane.» ²⁷ Cikwône Nyamuzinda azinzibaza omurhima gwa Faraoni: arhabalikuzagya mpu bagende. ²⁸ Faraoni anacibwîra Mûsa, erhi: «Rhenga aho jonacilange! Ntacikubonaga omu masù gâni n'olusiku washub'icîshomya mpu waciyerekana omu masù gâni, onafe.» ²⁹ Mûsa aderha, erhi: «Wakudesire, ntakacîshomya nti naciyerekana omu masù gâwe.»

Exodus BHS 10:

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פְּרֹעֹה כִּי־אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת־לִבּוֹ וְאֶת־לֵב עַבְדֵּי לְמַעַן שְׂתִי אֶתְּתִי אֵלָהּ בְּקִרְבוֹ: 2 וּלְמַעַן תִּסְפֹּר בְּאָזְנִי בְנֵי וּבָנֹתֶיךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתְ לִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֶתְּתִי אֲשֶׁר־שָׂמְתִי בְּכֶם וַיְדַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: 3 וַיֹּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּרֹעֹה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִם עַד־מַתִּי מֵאֲנֶת לַעֲנֹת מִפְּנֵי שְׁלַח עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי: 4 כִּי אִם־מֵאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח אֶת־עַמִּי הֲנִי מִבִּיא מִחַר אַרְבָּה בְּגִבְלֶיךָ: 5 וְכִסְּהָ אֶת־עֵינֵי הָאָרֶץ וְלֹא יִוּכַל לָרְאֹת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל אֶת־כָּל־הָעֵץ הַצֹּמַח לְכֶם מִן־הַשָּׂדֶה: 6 וּמָלְאוּ בְּתֵיךָ וּבְתֵי כָל־עַבְדֵיךָ וּבְתֵי כָל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וְאֲבֹת לַעֲנֹת הַיּוֹתֵם עַל־הַאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֹּן וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרֹעֹה: 7 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פְּרֹעֹה אֵלָיו עַד־מַתִּי יְהִיֶּה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שְׁלַח אֶת־הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַטֶּרֶם תִּדְעַ כִּי אֲבָדָה מִצְרַיִם: 8 וַיּוֹשֵׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן אֶל־פְּרֹעֹה וַיֹּאמְרוּ אֵלָהֶם לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וּמִי הֵהָלַכְתֶּם: 9 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנַעֲרֵינוּ וּבְזַקְנֵינוּ גִלְדָּ בְּבָנֵינוּ וּבְבָנוֹתֵינוּ בְּצִאֲנָנוּ וּבְבִקְרָנוּ גִלְדָּ כִּי חָגִי־יְהוָה לָנוּ: 10 וַיֹּאמֶר אֵלָהֶם יְהִי כֵן יְהוָה עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם רְאוּ כִּי רַעַה נִגַּד פְּנִיכֶם: 11 לֹא כֵן לְכוּ־נָא הַגְּבֵרִים וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה כִּי אַתֶּם אַתֶּם מִבְּקָשִׁים וַיַּגִּרְשׁ אֹתָם מֵאֵת פְּנֵי פְּרֹעֹה: פ

12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נֹטֶה יָדְךָ עַל־אָרֶץ מִצְרַיִם בְּאַרְבֶּה וַיַּעַל עַל־אָרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּאכַל אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ אֵת כָּל־אֲשֶׁר הַשָּׂאִיר הַבֶּרֶד: 13 וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־מַטְהוֹ עַל־אָרֶץ מִצְרַיִם וַיְהִי נֶהַג רוּחַ קָדִים בְּאָרֶץ כְּלֵי־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלֵּילָה הַבֶּקֶר הָיָה וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא אֶת־הָאַרְבֶּה: 14 וַיַּעַל הָאַרְבֶּה עַל כָּל־אָרֶץ מִצְרַיִם וַיָּנַח בְּכָל־גְּבוּל מִצְרַיִם כְּבַד מְאֹד לְפָנָיו לֹא־הָיָה כֵן אַרְבֶּה כְּמָהוּ וְאַחֲרָיו לֹא יְהִי־כֵן: 15 וַיִּכַּס אֶת־עֵינֵי כָל־הָאָרֶץ וַתַּחֲשֹׁךְ הָאָרֶץ וַיֹּאכַל אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְאֵת כָּל־פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבֶּרֶד וְלֹא־נֹתַר כָּל־יִרְק בָּעֵץ וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל־אָרֶץ מִצְרַיִם: 16 וַיִּמְהַר פְּרֹעֹה לִקְרֹא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ חֲטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלָכֶם: 17 וְעַתָּה שֵׂא נָא חֲטָאתִי אֲדָ הַפֶּעַם וְהִעַתִּירוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַיִּסַּר מֵעַלֵי רַק אֶת־הַמּוֹת הַזֶּה: 18 וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרֹעֹה וַיַּעֲתֵר אֶל־יְהוָה: 19 וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה רוּחִים חֲזָק מְאֹד וַיִּשָּׂא אֶת־הָאַרְבֶּה וַיִּתְקַעְהוּ יָמָה סוּף לֹא נִשְׂאֵל אַרְבֶּה אַחַד בְּכָל־גְּבוּל מִצְרַיִם: 20 וַיַּחֲזֹק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרֹעֹה וְלֹא שְׁלַח אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

21 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נֹטֶה יָדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ עַל־אָרֶץ מִצְרַיִם וַיִּמַּשׁ חֹשֶׁךְ: 22 וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ־אֲפֹלָה בְּכָל־אָרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים: 23 לֹא־רָאוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו וְלֹא־קָמוּ אִישׁ מִתַּחַתָּיו שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְלִכְל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹזֶר בְּמוֹשְׁבַתָּם: 24 וַיִּקְרָא פְּרֹעֹה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה רַק צִאֲנֶכֶם וּבְקִרְכֶם יֵצֵאוּ גַם־טַפְּכֶם יִלְדוּ עִמָּכֶם: 25 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַם־אַתָּה תִּתֵּן בְּיַדְנוּ זְבָחִים וְעֹלוֹת וְעֵשִׂינוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: 26 וְגַם־מִקְנֵנוּ יִלְדוּ עִמָּנוּ לֹא תִשָּׂאֵל פְּרֹסָה כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח לְעַבְדֵי אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַנְחָנוּ לֹא־נִדְעַ מִה־נִּעֲבַד אֶת־יְהוָה עַד־בָּאֵנוּ שָׁמָּה: 27 וַיַּחֲזֹק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרֹעֹה וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחַם: 28 וַיֹּאמְרוּ־לוֹ פְּרֹעֹה יִלְדוּ

מַעֲלֵי הַשָּׁמֶר לְךָ אֶל־תִּסְקֶה רְאוֹת פְּנֵי כִי בַיּוֹם רִאֲתֶךָ פְּנֵי תְמוֹת: ¹²⁹וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בֶן דְּבָרְתָּ לֹא־אֶסֶף עוֹד רְאוֹת
פְּנִיךָ: פ

Omulali gw'obuhanya bwa kali ikumi: Okunigwa kw'emurhwe-lubere

¹ Nyakasane anacibwira Mûsa, erhi: «Nkolaga narhumira Faraoni na Mîsiri obuhanya buzinda. Enyuma ly'aho, ammuleka mugende na ciru kwâbâ kulibirha ammulibirhakwo. ² Obwirage olubaga luje lwahûna: ngasi mulume ahûne omulungu wâge na ngasi mukazi ahûne omulungu-kazi wâge, ebirugu by'amarhale n'ebya amasholo.» ³ Nyakasane arhabâla olubaga okurhona emwa Abanya-Mîsiri. Na kulusha, Mûsa yêne ali muntu mukulu bwenêne omu cihugo c'e Mîsiri, omu masù ga bambali ba Faraoni n'omu masù g'olubaga. ⁴ Mûsa anaciderha, erhi: «Ntya kwo Nyakasane adesire: Aha karhî k'obudufu, natwikanya omu Mîsiri, ⁵ ngasi lubere lw'omu Mîsiri lwâfâ, kurhangirira oku nfula ya Faraoni, olya wayîsh'iyîma oku ntebe yâge y'obwâmi, kuhika oku lubere lw'omujâ-kazi obâ enyuma z'olwanjikwa na kuhika oku lubere lwa ngasi cintu. ⁶ Endûlû zâbâ omu cihugo c'e Mîsiri mwoshi, zirya zirhasag'iyumvikanamwo ciru n'eliguma, zirhakanac'iyumvikanamwo bundi. ⁷ Ci emwa Bene-Israheli bôshi, ciru n'akabwa ntâko kamokera abantu erhi ebintu, Iyo mumanya oku Nyakasane abâ aberwîre Mîsiri na Israheli. ⁸ Okuhandi, aba bambali bâwe bôshi bâyandagalire emunda ndi, bananfukamire, mpu: «Gendaga mâshi, mwe n'olubaga lukukulikîre. Okuhandi nanagenda obwo:» ⁹ Nyakasane abwira Mûsa, erhi: «Faraoni arhakuyumve mpu Iyo ebirhangâzo byâni biluga omu Mîsiri.» ¹⁰ Ebyo birhangâzo byôshi Mûsa na Arôni bâli bajirîre embere za Faraoni, ci Nyakasane âdundaguza omurhima gwa Faraoni, ârhazigaga mpu bene-Israheli barhenge omu cihugo câge.

Exodus BHS 11:

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֹוד גַּגַע אֶחָד אֲבִיא עַל־פְּרַעֲהַ וְעַל־מִצְרַיִם אֶחֱרִי־כֵן יִשְׁלַח אֶתְכֶם מִזֶּה כְּשִׁלְחוֹ כְּלָהּ
 גֵּרֶשׁ יִגְרַשׁ אֶתְכֶם מִזֶּה: 2 דַּבְּרָנָא בְּאֲזִנֵּי הָעָם וְיִשְׁאֲלוּ אִישׁ | מֵאֵת רַעְהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רַעוּתָהּ כְּלִי־כֶסֶף וְכֶלִי
 זָהָב: 3 וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־חֹן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם גַּם | הָאִישׁ מֹשֶׁה גָּדוֹל מְאֹד בְּאָרֶץ מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי־פְרַעֲהַ
 וּבְעֵינֵי הָעָם: 4
 4 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יְהוָה כְּחֻצַּת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם: 5 וַיִּמַּת כָּל־בְּכוֹרֵי בְּאָרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר
 פְּרַעֲהַ הַיֶּשֶׁב עַל־כֶּסֶאֹו עַד בְּכוֹר הַשְּׂפָחָה אֲשֶׁר אַתָּה הַרְחִימְתָּ וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה: 6 וְהִיְתָה צַעֲקָה גְדֹלָה
 בְּכָל־אָרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר כָּמְהוּ לֹא נִהְיְתָה וְכִמְהוּ לֹא תִסָּף: 7 וְלִכְל | בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרְץ־כְּלָב לְשׁוֹנוֹ לְמֵאִישׁ
 וְעַד־בְּהֵמָה לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר יַפְלֶה יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל: 8 וַיִּרְדּוּ כָל־עַבְדֵיךָ אֵלֶּה אֵלֵי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ־לִי
 לֵאמֹר צֵא אִתָּהּ וְכֹל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי־כֵן אֵצֵא וַיֵּצֵא מֵעַם־פְּרַעֲהַ בְּחֲרִי־אָף: 9
 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרַעֲהַ לְמַעַן רַבּוֹת מוֹפְתֵי בְּאָרֶץ מִצְרַיִם: 10 וַיִּמְשָׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ
 אֶת־כָּל־הַמּוֹפְתִים הָאֵלֶּה לְפָנָי פְּרַעֲהַ וַיַּחֲזֵק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעֲהַ וְלֹא־שָׁלַח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ: 11

Olusiku lukulu lwa Basâka

¹ Nyakasane anacibwira Mûsa na Arôni omu cihugo c'e Mîsiri, erhi: ² «Kuli mwe, ogu mwêzi gwo gwabâ murhanzi gw'emyêzi yôshi, gwo gwabâ murhanzi gw'omwâka. ³ Muhamagale Bene-Israheli bôshi, mubabwîre, mpu: Omu nsiku ikumi za guno mwêzi, ngasi baguma omu nyumpa barhôle omwâna-buzi. ⁴ Abankabona bali banyi omu nyumpa b'okuyusa omwâna-buzi, bamulye haguma n'abalungu babali hôfi, nka kulya abantu banali. Mucîshoge oyo mwâna-buzi omu lugero lwa ngasi muguma lw'okulya. ⁵ Abè mwâna-buzi orhalikwo izâbyo, ciganda-buzi ca mwâka muguma. Murhôle omu bâna-buzi erhi omu bâna-hene. ⁶ Mumubike kuhika olusiku lwa kali ikumi na kani lwa guno mwêzi. Bene-Israheli bôshi bayishimubâga aha karhî k'ebijingo byombi. ⁷ Bayîsh'iyanka oku mukò gwâge: bahembe ebizimbêro byombi n'omulungulungu gw'enyumpa bâlîramwo. ⁸ Mw'obwo budufu balya enyama yâge. Bayirya nyôce, haguma n'emigati erhalimwo lwango n'enshogo ndulu. ⁹ Ntâco mumulyagekwo cibishi erhi ciyende, ci biyôce byône, haguma n'irhwe n'amagulu n'eby'omu nda. ¹⁰ Ntâco musizagyakwo kuhika sêzi; erhi hankabâ ebisigîre sêzi munabidûlike muliro. ¹¹ Mumulye ntya: mushwêkere omukaba omu cibunu, muhire enkwêrho emagulu, munafumbarhe akarhi omu nfune. Mumulye bulibirhâ. Oyo ye Basâka wa Nyakasane: ¹² Mw'obwo budufu nâgera omu cihugo c'e Mîsiri, njê nanigûza ngasi lubere lw'omu Mîsiri, lubè lwa muntu erhi lwa cintu. Nafendûla banyamuzinda b'obwîhambe b'omu Mîsiri bôshi. Nie Nyakasane. ¹³ Omukò gwabâ cimanyîso c'enyumpa mulimwo:

nayîsh'ibona omukò, mmurhalukire, n'obuhanya burhâmujekwo hano nkola nâshûrha ecihugo c'e Mîsiri. ¹⁴ Olwo lusiku mulujire lwa kukengêrwa, lubè lusiku lukulu lwa Nyakasane. Kurhenga oku iburha kuhika oku lindi, mulujire lubè luzira lw'ensiku n'amango.

Olusiku lukulu lw'emigati erhalimwo olwango

¹⁵ Mushinge nsiku nda zôshi mwalya emigati erhalimwo lwango^b. Kurhangirira oku lusiku lurhanzi, murhenze ngasi lwango omu nyumpa zinyu. Ngasi yeshi wanalye omugati gulimwo olwango kurhenga oku lusiku lurhanzi kujika oku lwa kali nda, oyo akagwe muli Bene-Israheli. ¹⁶ Omu lusiku lurhanzi, mukâjira endêko ntagatifu. Omu lusiku lwa kali nda, kwo na kuguma. Mw'ezo nsiku ntâye wahumaga akabishi, ci mukâkola ebi mwâlya byône. ¹⁷ Mukâjira bwinjà olusiku lukulu lw'emigati erhalimwo olwango, bulya mw'olwo lusiku, lwo narhenzagyamwo emirhwe yinyu omu cihugo c'e Mîsiri. Mukâjira olwo lusiku kurhenga oku iburha kuhika oku lindi, liri irhegeko ly'ensiku n'amango. ¹⁸ Omu mwêzi murhanzi, bijingo, mukaz'irya emigati erhalimwo lwango kuhika bijingo by'olusiku lwa kali makumi abiri na luguma lw'omwêzi. ¹⁹ Nsiku nda zôshi olwango lurhabonekanaga omu nyumpa zinyu. Na ngasi yeshi wankalya omugati gulimwo olwango, abè cigolo erhi muburhwa w'omu cihugo, oyo anakagwe omu mulungano gwa Bene-Israheli. ²⁰ Murhahîraga mukalya akantu kalimwo olwango.»

Amarhegeko g'Ishêga Iya Basâka

²¹ Mûsa ànacihamagala abagula b'Israheli bôshi, ababwîra, erhi: «Mujè omu bintu binyu, murhôle emilala yinyu omwâna-buzi, mubâgire Basâka. ²² Muyîsh'irhôla ebikângûlo^c by'ebyâsi, mubivûmvuze omu mukò guli omu mbêhe, mushahulize oku mulungulungu n'oku bizimbêro byombi, na ntâye watwaga olusò lw'enyumpa yâge kuhika sêzi. ²³ Nyakasane àrhulukâna omu Mîsiri, àja anigûza, âyîsh'ibona omukò oku mulungulungu n'oku bizimbêro byombi. Obwo, Nyakasane âgera aha mwinyu arhanazige Kaheza aja omu nyumpa zinyu mpu ayîrhe. ²⁴ Okwo kwôshi mukubîkirire: liri irhegeko kuli mwe n'oku bâna binyu ensiku zôshi. ²⁵ Amango mwâhike omu cihugo Nyakasane âmmuhâ nk'oku anaderhaga, munakengêre eco cijiro. ²⁶ Amango abâna binyu bâmudôsa, mpu: «Co cijiro cici eci mukâjira?» ²⁷ Munabashuze, erhi: «Eri nterekêro ya Basâka, ya Nyakasane, ye wâcizagya enyumpa za bene-Israheli e Mîsiri, amango àmalîraga Mîsiri anafungira enyumpa zirhu.» Olubaga lwâfukama, lwâharâmya. ²⁸ Bene-Israheli bâgenda, bajira nk'oku Nyakasane àrhegekaga Mûsa na Aròni; ntyo kwo bajizire.

Obuhanya bwa kali ikumi: Okufâ kwa ngasi lubere omu Mîsiri

²⁹ Aha karhî k'obudufu, Nyakasane ànigûza ngasi lubere omu cihugo c'e Mîsiri, kurhangirira oku nfula ya Faraoni yânkayîmire oku ntebe yâge, kuhika oku nfula y'omujà oli omu mpamikwa, ngasi lubere lw'ebintu. ³⁰ Faraoni àzûka mw'obwo budufu, n'abambali bâge n'Abanya-Mîsiri bôshi; omu Mîsiri mwazûka ecihôgêro cinene, bulya ntâ nyumpa erhâliwo mufù. ³¹ Mw'obwo budufu, Faraoni ahamagala Mûsa na Aròni, ababwîra, erhi: «Zûki! Murhenge ekarhî k'olubaga lwâni, mwe na bene-Israheli. Mugende, mujîkolera Nyakasane nk'oku mwânaderhaga. ³² N'ebibuzi binyu n'enkafu zinyu, mubihêke nka kulya mwânaderhaga. Mugende, munansengerere omugisho nâni!» ³³ Abanya-Mîsiri bârhunika olubaga mpu lurhenge duba omu cihugo, bulya bakâg'iderha mpu: «Rhwahwa rhweshi!» ³⁴ Olubaga lwâja lwahêka emigati erhâlicibumbugurha, bâshana enyungu yâlimwo omu birondo byâbo, bàyibarhula oku birhugo.

Banyaga Abanya-Mîsiri

³⁵ Bene-Israheli bajira nk'oku Mûsa ababwîraga: bâli bahûnyire Abanya-Mîsiri ebirugu by'amarhale, ebirugu by'amasholo n'emyambalo. ³⁶ Nyakasane erhi abarhabîre okurhona emwa Abanya-Mîsiri, bayemera okubahâ ngasi ebi bâbahûnaga. Ntyo banyaga Abanya-Mîsiri.

Okurhenga e Mîsiri

---

^b **12.15** Ngasi mwâka hali olusiku lukulu lw'emigati erhalimwo olwango. Olwo lusiku lwârho-ndêraga oku lusiku lukulu lw'omu Cihugo. Lwakazâg'ibâ ngasi mango gw'okurhondêra okusârûla engano (Lush 16, 9). Ago mango, banalya omugati gw'engano yacisârûlwa, mpyâhya, erhalimwo olwango, kwo kuderha oku ogwo mugati gurhankagushwamwo emburho yâsârûlagwa mîra, buzinda ogwo mugati gwahinduka kakengêzo ka Basâka balyaga e Mîsiri bwake bwake, barhalindaga omugati gwabumbugurha

^c **12.22** Ogwo murhi gw'ebikângûlo guderhwa Hisopo: guli murhi guhumula gusogorosire, gujira obwaso bw'akaniki erhi budukula. -Aha guli, gurhajira cishakashaka côfofi, ci guna- hash'imera oku lukûta lwa mîra (1 BÂM 5. 13). -Bakâg'igukolêsa omu mango g'okukangûla (Mib 19, 6; Lul 51, 9; Hbr 9, 19).

³⁷ Bene-Israheli bāgenda kurhenga e Ramusesi kuhika e Sukoti, hōfi bihumbi magana gali ndarhu bya bagenzi b'amagulu, balume buzira kuganja abāna. ³⁸ Engabo erhali nyi y'abantu ba ngasi lubero yāgenzikanwa nabo, n'amasò manji g'enkafu n'ebibuzi. ³⁹ Erya migati erhālicibumbugurha bākūlaga e Mísiri, bāyikalanga, yābà bitumbura birhalimwo olwango bulya enshāno erhālicibumbugurha. Barhalindaga babona amango g'okuhēka olwīko, bulya kulibirhwa bālibisirwekwo e Mísiri. ⁴⁰ Emyāka yōshi Bene-Israheli bāgezize omu Mísiri yāli magana ani na makumi asharhu. ⁴¹ N'erhi eyo myāka magana ani na makumi asharhu egera, olwo lusiku lwonēne, engabo za Nyakasane zōshi zārhenga e Mísiri. ⁴² Obwo budufu, Nyakasane āyiza mpu lyo abarhenza e Mísiri. Obwo budufu bubà bwa Nyakasane, buli bwa kuyiza-kuli Bene-Israheli, kurhenga iburha kuhika oku lindi.

Amarhegeko g'okugashâniza Basâka

⁴³ Nyakasane anacibwîra Mûsa na Aròni, erhi: «Alagi obulyo mwakâjiramwo Basâka: harhajiraga ecigolo camulyakwo. ⁴⁴ Ngasi mujà wāgulagwa, onamukembûle abul'irya Basâka. ⁴⁵ N'oli omubunga erhi mulimya, barhamulyagakwo. ⁴⁶ Omu nyumpa nguma mwonene bakaz'imulira, na ntà kuhēka enyama embuga. Murhahîra mukavuna orhuvuha. ⁴⁷ Olubaga lwa Bene-Israheli lwōshi lukâjira Basâka. ⁴⁸ Akaba hali omubunga w'oku mwinyu walonza okugashâniza Basâka wa Nyakasane, ngasi mulume w'aha mwāge anakembûlwe, lyôki ankayegera, amugashânize, bulya akola nka muburhwa w'omu cihugo. Ci barhajiraga entakembûlwa ciru n'enguma yamulyākwo. ⁴⁹ Irhegeko libè lyo na liryā oku muburhwa w'omu cihugo n'oku mubunga obà muli mwe.» ⁵⁰ Bene-Israheli bājira ntyo. Bajira kulya kwo na nēne Nyakasane ārhegekaga Mûsa na Aròni. ⁵¹ Mw'olwo lusiku lwonēne, Nyakasane ārhenza Bene-Israheli omu cihugo c'e Mísiri, nk'oku emirhwe yābo yānali.

Exodus BHS 12:

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: 2 הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים רְאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה: 3 דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עַדְתַּת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה לְבֵית־אָבִת שֶׁה לְבֵית: 4 וְאִם־יִמְעַט הַבֵּית מֵהֵיחַת מִשֶּׁה וְלָקַח הוּא וּשְׂכָנָו הַקָּרֵב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נִפְשֹׁת אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִכְסוּ עַל־הַשֶּׁה: 5 שֶׁה תָּמִים זָכַר בְּזֶשֶׁנָה יִהְיֶה לְכֶם מִזֶּשֶׁבַע־שָׁנִים וּמִזֶּשֶׁבַע־שָׁנִים תִּקְחוּ: 6 וְהָיָה לְכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַזֶּה וּשְׁחָטוּ אֹתוֹ כָּל קָהַל עַדְת־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרָבִים: 7 וְלָקַחוּ מִזֶּה־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שַׁתִּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל־הַמְּשָׁקוֹף עַל הַבְּתָיִם אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם: 8 וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בְּלִילָה הַזֶּה צְלִי־אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־מֵרְרִים יֹאכְלוּהוּ: 9 אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נֶאֱמַר וּבָשָׂל מְבֻשָׁל בְּמִים כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ רְאשׁוֹ עַל־כִּרְעָיו וְעַל־קִרְבּוֹ: 10 וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהִגַּתְר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בְּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ: 11 וְכִכְהָ תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים גְּעִלִיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיַדְכֶם וְאֶכְלַתֶּם אֹתוֹ בַּחֲפֹזִים פִּסַּח הוּא לִיהוָה: 12 וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהִפִּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעִשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה: 13 וְהָיָה הַדָּם לְכֶם לְאֹת עַל הַבְּתָיִם אֲשֶׁר אַתֶּם שֹׁם וְרֵאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפְסַחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא־יְהִיֶה בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכְּתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: 14 וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לְכֶם לְזִכְרוֹן וְחַגְגְתֶּם אֹתוֹ חַג לִיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַת עוֹלָם תִּחַגְהוּ: 15 שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֵד בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתֵיכֶם כִּי | כָּל־אֲכָל חֶמֶץ וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יּוֹם הַשְּׁבִיעִי: 16 וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם כָּל־מְלֶאכֶה לֹא־יַעֲשֶׂה בָהֶם אֵד אֲשֶׁר יֹאכְל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לְבָדוֹ יַעֲשֶׂה לְכֶם: 17 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַמִּצּוֹת כִּי בְעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־עַבְדֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַת עוֹלָם: 18 בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בְּעֶרְב׃ תֹּאכְלוּ מִצַּת עֵד יוֹם הָאֶחָד וְעֵשְׂרִים לַחֲדָשׁ בְּעֶרְב׃: 19 שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֵר לֹא יִמְצָא בְּבֵתֵיכֶם כִּי | כָּל־אֲכָל מִחֻמָּצַת וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַדְתַּת יִשְׂרָאֵל בְּגֵר וּבְאֶזְרַח הָאֶרֶץ: 20 כָּל־מִחֻמָּצַת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: פ
21 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכּוֹ וּקְחוּ לְכֶם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתֵיכֶם וּשְׁחָטוּ הַפֶּסַח: 22 וְלָקַחְתֶּם אֲגַדַת אֲזוּב וּטְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר־בִּסְף וְהִגַּעְתֶּם אֶל־הַמְּשָׁקוֹף וְאֶל־שַׁתִּי הַמְּזוּזוֹת מִזֶּה־הַדָּם אֲשֶׁר בִּסְף וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח־בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר: 23 וְעַבְר׃ יְהוָה לְנֶגֶף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמְּשָׁקוֹף וְעַל שַׁתִּי הַמְּזוּזוֹת וּפְסַח יְהוָה עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבֹא אֶל־בְּתֵיכֶם לְנֶגֶף: 24 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה לְחֻק־לְדוֹר

וּלְבַנְיָדָד עַד־עוֹלָם: ²⁵וַהֲיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לְכֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַעֲבֹדָה
הַזֹּאת: ²⁶וַהֲיָה כִּי־אָמְרוּ אֵלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מַה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם: ²⁷וְאָמַרְתֶּם זְבַח־פֶּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח
עַל־בְּתֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בְּתֵינוּ הֵצִיל וַיִּקַּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ: ²⁸וַיִּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בֶּן עֶשְׂו: ס

²⁹וַיְהִי | בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיְהוֹה הַכָּהן כָּל־בְּכוֹרֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרָעָה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשִּׁבְי אֲשֶׁר
בְּבֵית הַבּוֹר וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה: ³⁰וַיִּקָּם פְּרָעָה לַיְלָה הוּא וְכָל־עַבְדָּיו וְכָל־מִצְרַיִם וַתְּהִי צַעֲקָה גְדוֹלָה בְּמִצְרַיִם
כִּי־אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין־שָׁם מֵת: ³¹וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר קוּמוּ צֵאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַם־אַתֶּם גַּם־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה כְּדַבְּרֵיכֶם: ³²גַּם־צִאֲנֻכֶם גַּם־בְּקִרְכֶם קָחוּ כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וּלְכוּ וּבִרְכַתֶּם
גַּם־אֵתִי: ³³וַתַּחֲזֹק מִצְרַיִם עַל־הָעָם לְמַהֵר לְשַׁלְּחֵם מִן־הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ כָלֵנוּ מֵתִים: ³⁴וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת־בְּצֻקוֹ
טָרִם יַחְמֵץ מִשְׁאֲרֵתָם צָרְרֹת בְּשִׁמְלֹתָם עַל־שִׁכְמָם: ³⁵וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּדַבַּר מֹשֶׁה וַיִּשְׂאֲלוּ מִמִּצְרַיִם
כְּלִי־כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וּשְׁמֹלֹת: ³⁶וַיְהִי־הֵן נָתַן אֶת־חֲזוֹן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׂאֲלוּ אֶת־מִצְרַיִם: פ

³⁷וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִרַעַמְסֵס סִכְתָּה בְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף רִגְלֵי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף: ³⁸וְגַם־עָרַב רַב עָלָה אִתָּם
וַצֹּאן וּבָקָר מִקְנֵה כְּבָד מְאֹד: ³⁹וַיֹּאפּוּ אֶת־הַבָּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגֹת מִצּוֹת כִּי לֹא חֲמֵץ כִּי־גִרְשׁוּ
מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלוּ לְהַתְּמַהֲמָה וְגַם־צִדָּה לֹא־עָשׂוּ לָהֶם: ⁴⁰וּמוֹשֵׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשִׁים
שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: ⁴¹וַיְהִי מִקֶּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָּל־צְבָאוֹת
יְהוָה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: ⁴²לַיַּל שְׁמַרְיִם הוּא לַיהוָה לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיהוָה שְׁמַרְיִם
לְכַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם: פ

⁴³וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל־בְּנוֹנְכֶם לֹא־יֹאכַל בּוֹ: ⁴⁴וְכָל־עַבְדְּ אִישׁ מִקְנַת־כֶּסֶף
וּמִלְתָּה אֹתוֹ אִזּוּ יֹאכַל בּוֹ: ⁴⁵תּוֹשֵׁב וְשֹׁכֵר לֹא־יֹאכַל־בּוֹ: ⁴⁶בְּבֵית אֶחָד יֹאכַל לֹא־תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת מִן־הַבֶּשֶׂר
חוּצָה וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ־בּוֹ: ⁴⁷כָּל־עֵדֹת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ: ⁴⁸וְכִי־יִגְדֹר אֶתְךָ גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה הַמּוֹל לָו
כָּל־זֹכֵר וְאִזּוּ יִקָּרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאֲזַרְחַת הָאָרֶץ וְכָל־עֶרְל לֹא־יֹאכַל בּוֹ: ⁴⁹תּוֹרָה אֶחָת יְהִי לְאֲזַרְחַת וּלְגֵר הַגֵּר
בְּתוֹכְכֶם: ⁵⁰וַיַּעֲשׂוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאַת־אַהֲרֹן בֶּן עֶשְׂו: ס

⁵¹וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צְבָאוֹתָם: פ

13

Irhegeko liyèrekîre enfula w'omu Israheli

¹ Nyakasane àganîza Mûsa, amubwîra, erhi: ² «Onterekêre ngasi lubere lwa muli bene-Israheli, lulya luzibûla omulà gwa nnina walwo, olw'omu bantu n'olw'omu bintu: luli lwâni.»

Emigati erhalimwo olwango

³ Mûsa anacibwîra olubaga, erhi: «Mukakengêra lulya lusiku mwârhengaga e Mîsiri, omu nyumpa y'obujà, bulya kuboko kuzibuzibu Nyakasane àmmukûlagamwo eyo munda. Murhakâg'irya omugati gulimwo olwango. ⁴Ene lyo murhenzireyo, omu mwêzi gw'Emihuli. ⁵Okuhandi, hano Nyakasane amâkuhisa omu cihugo c'Abakanani, c'Abahititi, c'Abamoriti, c'Abahiviti, n'ec'Abayebusi, cirya àcîgashiraga basho oku àkuhâco, cihugo cihululamwo amarha n'obûci, okaz'ijira eci cijiro mwa guno mwêzi. ⁶Nsiku nda zôshi okaz'irya omugati gurhalimwo olwango. Olusiku lwa kali nda lukaz'ibà lusiku lukulu lwa Nyakasane. ⁷Bakâlya omugati gurhalimwo olwango mw'ezo nsiku nda. Omugati gubumbugusire gurhabonekanaga; olwango lurhabonekanaga omu cihugo câwe mwoshi. ⁸Olwo lusiku onahugûlire mugala wâwe, erhi: «Cêrekan'eci c'ebi Nyakasane ànjirirîre amango nârhenganga e Mîsiri.» ⁹Ntyo cibà cimanyîso ekuboko kwâwe na mwîbûko ebusû bwâwe, lyo irhegeko lya Nyakasane libà omu kanwa kâwe, bulya kuboko kwâwe kuzibu Nyakasane akurhenzagyamwo e Mîsiri. ¹⁰Okazilanga eryo irhegeko omu lusiku lwalyo ngasi mwâka.

Olubere lulume

¹¹ «Okuhandi, amango Nyakasane amâkuhisa omu cihugo c'e Kanani, nk'oku âcikwigashiraga mweshi na basho, ânâba amâkuhâco, ¹² okaz'iberûlira Nyakasane ngasi hyôshi hizibûla omulà gwa nnina wahyo, na ngasi côshi cizibûla omulà gwa ngasi cintu onashweka: ngasi lubere luli lwa Nyakasane. ¹³ Ngasi lubere lwa ndogomi, okazilulyûlira omwâna-buzi. Akaba orhalulyûliri, onaluniole igosi. Ngasi nfula ya muntu muli bagala bâwe, wakâyilyûlira. ¹⁴ N'irhondo mugala wâwe akakudôsa, erhi: «Kwo kurhi okwo?», onamubwîre, erhi: kuboko kuzibu Nyakasane ârhurhenzagyamwo e Mîsiri, omu nyumpa y'obujâ. ¹⁵ Kulya kubâ Faraoni âkâg'ilahira mpu arharhulîka rhugende, Nyakasane ânigûza ngasi lubere omu Mîsiri, kurhangirira oku lubere lw'omuntu kuhika oku lubere lw'ecintu. Co cirhuma nterekêra Nyakasane ngasi lubere lulume luzibûla omulà gwa nnina walwo, ci ngasi nfula ya muli bagala bani, nanyilyûlire. ¹⁶ Cayîsh'ibâ kuli we cimanyîso oku kuboko kwâwe na cimanè oku busû bwâwe, bulya kuboko kuzibuzibu Nyakasane ârhurhenzagyamwo e Mîsiri.»

Nyakasane alongôlana olubaga lwâge

¹⁷ Erhi Faraoni àlika olubaga mpu lugende, Nyamuzinda ârhalugezagya omu njira y'ecihugo c'Abafillistini, n'obwo yo yâli njira ya hôfi. Nyamuzinda aderha, erhi: «Kurhakwânîni hano olubaga lubugana entambala, lurhînye, obone lwamâcîshubirira e Mîsiri.» ¹⁸ Nyamuzinda âyerekeza olubaga ebw'irûngu ly'Enyanja y'Amasheke. Bene-Israheli bâynamuka, bârhenga e Mîsiri nka mirhwe ya barhabâzi bajâ oku bîrha. ¹⁹ Mûsa âhêka amavuba ga Yozefu, bulya ali erhi âlahirize bene-Israheli, erhi: «Nyamuzinda ârhakabula buyîsh'imurhandûla; ago mango mwânahêke amavuba gâni.» ²⁰ Bârhenga e Sukoti, bâj'itwa icumbi aha Etami, elubibi lw'irûngu. ²¹ Nyakasane yêne âjâga abashokolera: mûshi omu cilundo c'omugî, lyo abalangula enjira, na budufu omu cilundo c'omuliro, lyo abamolekera; bâkaz'ihasha ntyo okugenda mûshi na budufu. ²² Mûshi eco cilundo c'omugî cirhâbulaga bwashokolera olubaga, na budufu eco cilundo c'omuliro ntâ mango câbulikîne.

Exodus BHS 13:

וַיִּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ² קִדְש־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בְּבִנְי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא: ³ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־ה'עֵם זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאֶתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים כִּי בְחֹזֶק יָד הוּצֵאתָ יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ: ⁴ הַיּוֹם אַתֶּם יֵצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב: ⁵ וְהָיָה כִּי־יִבְיֹאֵךְ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִנִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר גִּשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לָתֵת לְךָ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ וְעַבְדְּתָ אֶת־הָעַבְדָּה הַזֹּאת בְּחֹדֶשׁ הַזֶּה: ⁶ שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֶּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיהוָה: ⁷ מִצּוֹת יֵאָכֵל אֵת שְׁבַעַת הַיָּמִים וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ חֶמֶץ וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֵר בְּכֶל־גִּבְלֶיךָ: ⁸ וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם: ⁹ וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל־יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עַיִנֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ כִּי בְיַד חֲזָקָה הוּצֵאתָ יְהוָה מִמִּצְרַיִם: ¹⁰ וְשִׁמַּרְתָּ אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָה מִיָּמִים יְמִימָה: ס

¹¹ וְהָיָה כִּי־יִבְיֹאֵךְ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר גִּשְׁבַּע לְךָ וְלְאַבְרָהָם וּנְתַנָּה לְךָ: ¹² וְהַעֲבַרְתָּ כָל־פֶּטֶר־רֶחֶם לַיהוָה וְכָל־פֶּטֶר | שֹׁגֵר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יְהִי לְךָ הַזֹּכָרִים לַיהוָה: ¹³ וְכָל־פֶּטֶר חֶמֶל תִּפְדֶּה בָשָׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעִרְפַּתָּ וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָךְ תִּפְדֶּה: ¹⁴ וְהָיָה כִּי־יִשְׁאָלְךָ בְנֶךָ מָחָר לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוּצֵאתָ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: ¹⁵ וְהָיָה כִּי־הִקְשָׁה פִרְעוֹ לְשַׁלְּחַנוּ וַיְהִי רֶגֶז יְהוָה כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד־בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל־כֵּן אֲנִי זֹבַח לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם הַזֹּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְרַיִם: ¹⁶ וְהָיָה לְאוֹת עַל־יָדְכָה וּלְטוֹטְפֹת בֵּין עַיִנֶיךָ כִּי בְחֹזֶק יָד הוּצֵאתָ יְהוָה מִמִּצְרַיִם: ס

¹⁷ וְהָיָה בְשַׁלַּח פִּרְעוֹ אֶת־הָעָם וְלֹא־נָחַם אֱלֹהִים דְּרֹךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי | אָמַר אֱלֹהִים פְּזוּ־יַנְחֶם הָעָם בְּרֹאֲתָם מִלַּחְמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיִמָה: ¹⁸ וַיִּסַּב אֱלֹהִים | אֶת־הָעָם דְּרֹךְ הַמִּדְבָּר יַם־סוּף וַחֲמֹשִׁים עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: ¹⁹ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עֶצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁבַּע הַשְּׁבִיעִי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהִעֲלִיתֶם אֶת־עֶצְמוֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם: ²⁰ וַיִּסְעוּ מִסִּנַּי וַיִּחַנּוּ בְּאֶתְם בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר: ²¹ וַיְהִי הוּא הַלֵּךְ לְפָנֶיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וּלְלֵילָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהַאֲרִיר לָהֶם לְלֶכֶת יוֹמָם וּלְלַיְלָה: ²² לֹא־יִמְיֹשׁ עַמּוּד הָעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לְלַיְלָה לְפָנֵי הָעָם: פ

Kurhenga e Etami kuhika oku Nyaja y'Amasheke

¹ Nyakasane ànaciganiza Mûsa, amubwîra, erhi: ² «Obwîre Israheli bagaluke, bàj'itwa icumbi embere za Pi-Habiroti, ekarhî ka Migadoli n'enyanja, ishiriza Iya Bal-Sefoni: ho mwâcûmbika oku burhambi bw'enyanja.» ³ Hano Faraoni abona ntyo, àyîsh'iderha, erhi: «Bo bala bajà balungalunga omu cihugo n'obwôba: Irungu lyabazonzire.» ⁴ Nadundaguza omurhima gwa Faraoni, abashimbûlire. Ci nayêreka Faraoni n'emirhwe yâge, irenge lyâni, Iyo Abanya-Mîsiri bamanya oku nie Nyakasane.» Banacijira ntyo.

Faraoni akulikira Bene-Israheli

⁵ Bagend'ibwîra mwâmi w'e Mîsiri oku olubaga lwayasire. Faraoni n'abambali bànacihindukirwa erhi olwo lubaga lurhuma, baderha, mpu: «Bici ebi rhwajizire bula ene rhulika Bene-Israheli barhiba emikolo yîrhu!» ⁶ Anacishumûla engâlè yâge, àgenzikanwa bo n'olubaga lwâge. ⁷ Arhòla ngâlè magana gali ndarhu ga ntwâli, na ngasi ngâlè z'omu Mîsiri zôshi, ngasi nguma n'abasirika bayo. ⁸ Nyakasane àdundaguza omurhima gwa Faraoni, mwâmi w'e Mîsiri, àkulikira Bene-Israheli, abo Bene-Israheli bàgendaga babangalazize amaboko. ⁹ Abanya-Mîsiri bàbakulikira buhena, bashanga bacûmbisire eburhambi bw'enyanja: ebiterusi bya Faraoni byôshi n'abasirika babyo, engabo zâge zôshi, babahikakwo hôfi ha Pi-Habiroti, ishiriza Iya Bal-Sefoni. ¹⁰ Faraoni àbayegêra. Bene-Israheli mpu bayinamule amasû, babona Abanya-Mîsiri bacîrhulîra omu njira enyuma zâbo. Bene-Israheli bàrhungwa n'obwôba bwenêne, bàyamira Nyakasane. ¹¹ Banacibwîra Mûsa, mpu: «Ka nshinda zâlibuzire e Mîsiri obuwayishir'irhuyirhira omu mpinga? Bici ebi warhukolire erhi orhurhenza e Mîsiri?» ¹² Ka rhurhâli rhwâkubwirîre e Mîsiri, nti: Rhuleke rhukaz'ikolera Abanya-Mîsiri. Okurhumikira Abanya-Mîsiri kwo kukulu ahâli h'okufira omu irûngu.» ¹³ Mûsa abwîra olubaga, erhi: «Murhayobôhe! Zibuhi! Mwabona ebi Nyakasane ammujiirira ene; bulya aba Banya-Mîsiri mudwîrhe mwabona, murhakacibabona bundi. ¹⁴ Nyakasane wammulwira; mw'oyo murhûlûle kwône!»

Nyakasane àtwa enjira omu nyanja

¹⁵ Nyakasane anacibwîra Mûsa erhi: «Cirhumire odwîrhe wanyamira? Obwîre Bene-Israheli bahire njira! ¹⁶ Nâwe, okubûle akarhi kâwe^d, olambûlire okuboko oku ngasi nyanja oyiberemwo mpande ibiri: Bene-Israheli bàcîrhulîre omu karhî k'enyanja buzira kujoma amagulu. ¹⁷ Nâni nadundaguza omurhima gw'Abanya-Mîsiri, Iyo nabo bacîrhuliramwo enyuma zâbo. Ntyo nayêreka Faraoni irenge lyâni, n'emirhwe yâge yôshi, engâlè zâge n'abasirika bâge bashona oku biterusi. ¹⁸ Abanya-Mîsiri bamanya oku nie Nyakasane, hano mbâ namâyêreka Faraoni irenge lyâni kuli engâlè zâge n'abasirika bâge bashona oku biterusi.» ¹⁹ Malahika wa Nyamazinda wâjâga ashokolera omurhwe gw'Israheli, agenda, âja enyuma zâbo. Ciryâ cilundo c'omugî càrhenga embere, càj'ija enyuma zâbo. ²⁰ Càgend'icîhira ekarhî k'omurhwe gw'Abanya-Mîsiri n'omurhwe gw'Israheli. Càjira ecitû haguma n'omwizizi: lero cakâmoleka budufu. Ntabo babashire okuhika oku bâbo obudufu bwôshi. ²¹ Mûsa àlambûlira okuboko oku nyanja. Nyakasane àtunda enyanja obudufu bwôshi n'empûsi ndârhi y'ebuzûka-zûba yâyumya enyanja. Amîshi gâcîberamwo mpande ibiri. ²² Na Bene-Israheli bàcîrhulîra omu nyanja burhajoma, amîshi gâbâ cikunguzo ekulyo n'ekumoshô kwâbo. ²³ Abanya-Mîsiri bàbakulikira luminomino, bacîrhuliramwo enyuma zâbo, ebiterusi bya Faraoni byôshi, engâlè zâge zôshi n'abasirika bashona oku biterusi bôshi bacîrhuna omu karhî k'enyanja. ²⁴ Lero sêzisêzi lukula arhanda, Nyakasane alolera engabo y'ab'e Mîsiri mulya cilundo c'omuliro n'ec'omugî àlimwo, àhira akavulindi omu murhwe gw'Abanya-Mîsiri. ²⁵ Avamya emizizi y'engâlè zâbo, zâyabirwa okucishegûka. Abanya-Mîsiri bàcîjamwo, mpu: «Rhuyakire Israheli kuli bulya Nyakasane odwîrhe abalwikiza Mîsiri.» ²⁶ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Lambûlira okuboko oku nyanja: amîshi galûndukire Abanya-Mîsiri, n'engâlè zâbo, n'abasirika bâbo bashona oku biterusi.» ²⁷ Mûsa ànacilambûlira okuboko oku nyanja. Erhi kubâ mucêracêra, enyanja yâshubira aha enayôrha ebâ. Erhi Abanya-Mîsiri baciderha mpu bayâka, bàj'iyibugâna. Nyakasane anacihenangulira Abanya-Mîsiri omu kagarhî k'enyanja. ²⁸ Amîshi gashub'icîgusha gâbwikira engâlè n'abasirika b'ebiterusi: omu ngabo ya Faraoni yôshi yâcîrhuliraga omu nyanja enyuma za Bene-Israheli, harhasigalaga ciru n'omuguma. ²⁹ Ci Bene-Israheli bone bacigerera omu kagarhî k'enyanja n'amagulu burhajoma, amîshi gâjira ecikunguzo ekulyo n'ekumoshô kwâbo. ³⁰ Olwo lusiku Nyakasane alikûza Israheli omu maboko g'Abanya-Mîsiri, na Israheli àbona emirhumba y'Abanya-Mîsiri oku cikwî c'enyanja. ³¹ Israheli àbona kuboko kudârhi kunganaci Nyakasane ajiragamwo Mîsiri ntyo. Olubaga lwarhînya Nyakasane, lwâyemera Nyakasane bo n'omwambali Mûsa.

Exodus BHS 14:

^d14.16 Mûsa akola ashub'ikolêsa kalya karhi kâge k'ebirhangâzo: Lub 4, 2-4.20.

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת בֵּין מִגְדַּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַעַל צְפֹן נִכְחוּ תַחְנוּ עֲלֵיהֶם: 3 וְאָמַר פְּרַעֲהַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְכִים הֵם בְּאַרְצָ סָגַר עֲלֵיהֶם הַמַּדְבָּר: 4 וַחֲזַקְתִּי אֶת־לִב־פְּרַעֲהַ וְרַדְף אַחֲרֵיהֶם וְאֶכְבְּדָהּ בַּפְּרַעֲהַ וּבְכַל־חִילוֹ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ־כֵן: 5 וַיַּגֵּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיִּהְיֶה לִבָּב פְּרַעֲהַ וַעֲבָדוּ אֶל־הָעַם וַיֹּאמְרוּ מִה־זֹּאת עֲשִׂינוּ כִּי־שַׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעֲבָדָנוּ: 6 וַיֹּאסֶר אֶת־רַכְבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ: 7 וַיִּקַּח שֵׁש־מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וְשָׁלֶשׁ עַל־כָּלוֹ: 8 וַיַּחֲזֶק יְהוָה אֶת־לִב פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיְרַדְף אַחֲרָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רַמָּה: 9 וַיְרַדְפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיֶגּוּ אוֹתָם חֲנִים עֲלֵיהֶם כְּל־סוֹס רֶכֶב פְּרַעֲהַ וּפְרָשָׁיו וַחִילוֹ עַל־פִּי הַחִירָת לִפְנֵי בַעַל צְפֹן: 10 וּפְרַעֲהַ הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם וְהִגָּה מִצְרַיִם | נִסַּע אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה: 11 וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה הַמְבַלֵּי אִין־קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לָקַחְתָּנוּ לְמוֹת בַּמַּדְבָּר מִה־זֹּאת עֲשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם: 12 הֲלֹא־זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר חַדְל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת־מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת־מִצְרַיִם מִמַּתְנֵנוּ בַּמַּדְבָּר: 13 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אֶל־תִּירְאוּ הַתִּיצְבוּ וַרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסִּיפוּ לְרַאֲתָם עוֹד עַד־עוֹלָם: 14 יְהוָה יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן: פ

15 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מִה־תִּצְעַק אֵלַי דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ: 16 וְאַתָּה הָרַם אֶת־מַטְּךָ וְנָטָה אֶת־יָדְךָ עֲלֵיהֶם וַיִּבְקַעְהוּ וַיָּבֵאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבְשָׁה: 17 וְאֲנִי הִנְנִי מַחְזֵק אֶת־לִב מִצְרַיִם וַיָּבֵאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֶכְבְּדָהּ בַּפְּרַעֲהַ וּבְכַל־חִילוֹ בָּרַכְבוֹ וּבַפְּרָשָׁיו: 18 וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּהַכְּבָדִי בַּפְּרַעֲהַ בָּרַכְבוֹ וּבַפְּרָשָׁיו: 19 וַיִּסַּע מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים הַהַלֵּךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עִמּוֹד הָעַנָּן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם: 20 וַיָּבֵא בֵּין | מַחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעַנָּן וַהַחֹשֶׁךְ וַיֹּאֲר אֶת־הַלַּיְלָה וְלֹא־קָרַב זֶה אֶל־זֶה כְּל־הַלַּיְלָה: 21 וַיִּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עֲלֵיהֶם וַיִּוֹלֵךְ יְהוָה | אֶת־הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עָזָה כְּל־הַלַּיְלָה וַיִּשַׁם אֶת־הַיָּם לַחֲרָבָה וַיִּבְקַעַו הַמַּיִם: 22 וַיָּבֵאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבְשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חֲמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם: 23 וַיְרַדְפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֵאוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל סוֹס פְּרַעֲהַ רַכְבּוֹ וּפְרָשָׁיו אֶל־תוֹךְ הַיָּם: 24 וַיְהִי בְּאֶשְׁמֶרֶת הַבֶּקֶר וַיִּשְׁקֹף יְהוָה אֶל־מַחְנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוֹד אֵשׁ וַעֲנָן וַיִּהְיֶה אֵת מַחְנֵה מִצְרַיִם: 25 וַיִּסֶר אֶת אַפְּן מִרְכַּבְתָּיו וַיִּנְהַגְהוּ בַכְּבֹדָת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה גָּלַחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם: פ

126 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נָטָה אֶת־יָדְךָ עֲלֵיהֶם וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם עַל־מִצְרַיִם עַל־רַכְבּוֹ וְעַל־פְּרָשָׁיו: 127 וַיִּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עֲלֵיהֶם וַיֵּשֶׁב הַיָּם לִפְנֵי בָקָר לְאִיתָנוּ וּמִצְרַיִם נָסִים לָקְרַאתוֹ וַיִּנְעַר יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם: 128 וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־הַפְּרָשִׁים לְכָל חֵיל פְּרַעֲהַ הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא־נִשְׁאָר בָּהֶם עַד־אֶחָד: 129 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבְשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חֲמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם: 130 וַיִּשַׁע יְהוָה בֵּינָם הֵוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שַׁפַּת הַיָּם: 131 וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ בִּיהוָה וּבַמֹּשֶׁה עֲבָדוּ: פ

15

Olwimbo lw'obuhimanyi

- 1 Okuhandi, Mûsa bona Bene-Israheli, bânaciyimbira Nyakasane olu lwimbo, mpu: «Nacitakira Nyakasane, bulya àyèrèkine irenge lyâge: aloha ebiterusi n'abashona oku biterusi omu nyanja:
- 2 Nyakasane ye burhwâli, ye na lwimbo lwâni, ye muciza wâni, ye Nyamuzinda wâni: namuhà irenge; ye Nyamuzinda wa larha: namukuza.
- 3 Nyamuzinda abà mulwî: izîno lyâge ye Nyakasane.
- 4 Aloha engâlè za Faraoni n'engabo zâge, abarhambo b'entwâli zâge omu nyanja. Wanyanja Ndukula, abâmirangusa.

- ⁵ Bâbwikirwa n'obwinini, bâzika nk'ibâle.
- ⁶ Okulyo kwâwe, Nyakasane, kwâcikuza n'obuhashe bwakwo, okulyo kwâwe, Yâgirwa, kwâmalîfra abashombanyi.
- ⁷ Omu bukulu bw'irenge lyâwe wâhenangula abashombanyi bâwe; wâyûsa oburhè bwâwe, bwâbagulumiza nka bijangala.
- ⁸ Okufûha kwâwe kwâcika amîshi, emihûsi yago yâshuba bikunguzo, empimbi zago zâgarhira omu bululi bw'enyanya.
- ⁹ Omushombanyi âli adesire, erhi: «Nammuminika, mmugwarhe, rhwagabâna eminyago, omumiro gwâni gwagogwa; nayômola engôrho yâni, okuboko kwâni kwabanigûza!»
- ¹⁰ Wânacihûsa empûsi yâwe, enyanja yabâmirangusa, bârhogera emûbi nk'ibâle, muli nyanduma w'amîshi.
- ¹¹ Wundi Nyamuzinda ohi oli nka We, Yâgirwa? Ndi oli akâwe, we cilangashane c'obwîmâna, murhinywa omu bijiro byâwe, mujizi w'ebirhangâzo?
- ¹² Wâlambûla okulyo kwâwe, okuzimu kwabâmirangusa.
- ¹³ Omu lukogo lwâwe, walongôlana olubaga wâyôkolaga, wâlushokolera n'obuhashe bwâwe, kuhika aha mûbako gwâwe mutagatifu.
- ¹⁴ Amashanja gâyumva, gâgeramwo ogwa nyegenye; omusisi gwâdirhimanya abayûbaka omu Filistiya.
- ¹⁵ Abarhambo b'omu Edomu bâjuguma; Abaluzi b'e Mowabu bâgeramwo ogwa nyegenye; abayûbaka omu Kanani bôshi bâdirhimana.
- ¹⁶ Ecôbâ n'omisisi byâbarhogera; oku buhashe bw'okuboko kwâwe bâguguma, bârhungwa, kuhika olubaga lwâwe lugere, Yâgirwa, kuhika lugere olubaga wêne wâyôkolaga.
- ¹⁷ Wâbahêka, o'jibasimika oku ntongo y'obwâmi ebè ndâro yâwe, ndâro yagwikagwa n'okuboko kwâwe, Yâgirwa!
- ¹⁸ Nyakasane aganze anagandâze ensiku n'amango.
- ¹⁹ Ebiterusi bya Faraoni byâli byamâcirhuna omu nyanja, haguma n'engâlè n'abasirika bâge b'oku biterusi, Nyakasane âbashunûlirakwo amîshi g'omu nyanja; ci Bene-Israheli, bôhe erhi bagezire omu nyanja n'amagulu burhajoma.»
- ²⁰ Omulêbi-kazi Miriyamu, mwâli wâbo Arôni, anacirhola engoma; abakazi bôshi banacirhola ezindi ngoma, bâmuyisha omu nyuma, bâja bayimba banasâma.
- ²¹ Miriyamu âkâyimbiza, erhi: «Mucîtakirire Nyakasane, bulya âyêrekîne irenge lyâge: aloha omu nyanja ebiterusi n'abashona oku biterusi».

II. Olugendo lwa Bene-Israheli omu irûngu

Amîshi g'aha Mara

²² Mûsa ânacilongôlana Israheli kurhenga oku Nyanja Ndukula, bagendihulukira ebw'irûngu lya Shuru. Bâgenda nsiku isharhu zôshi buzira kubona amîshi. ²³ Bâhika aha Mara, ci bârhahashaga okunywa amîshi g'aha Mara, bulya gâli malulu, co cirhuma ganâderhwa izîno lya «Mara». ²⁴ Olubaga lwâcidudumira Mûsa, lwâderha, mpu: «Bicigi rhwanywa obu?» ²⁵ Mûsa ânacilakira Nyakasane, naye Nyakasane âmuyêreka murhi muguma. Akwêba ecihimbi câgwo omu mîshi, n'amîshi gâshuba minjà. Aho ho âbahêraga amarhegeko n'engeso bakaz'isimba. Aho ho âbarhanguliraga. ²⁶ Aderha, erhi: «Okâyumva bwînjà izû lya Nyakasane, Nyamuzinda wâwe, okâjira ebishingânîne omu masû gâge, okâyumva amarhegeko gâge, okâshimba amahano gâge goshi, ntakuyôhekwo ndwâla ciru n'enguma eri nk'ezi nâyôhaga kuli Mîsiri, bulya nie Nyakasane wakufungira!» ²⁷ Bânacihika aha Elimu, aho habâ maliba ikumi n'abiri ga mîshi, na mirhi makumi gali nda ya mabò. Bâhânda aho, hôfi n'amîshi.

Exodus BHS 15:

1 אִזְיִשִׁיר־מִשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לְאִמֶּר אֲשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאָה גָאָה סוֹס וּרְכָבוֹ
 2 רָמָה בָּיִם: עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאֲנִי־הוּא אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְמָנָהּ: 3 יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה
 4 שְׁמוֹ: 4 מִרְכָּבָת פָּרְעֹה וְחִילוֹ יְרָה בָּיָם וּמִבְּחַר שְׁלֹשִׁי טַבָּעוּ בָּיִם־סוּף: 5 תַּהֲמַת יִכְסִּימוּ יָרְדוּ בַּמַּצּוֹלֹת
 6 כְּמוֹ־אָבֹן: 6 מִיִּגְדֵךְ יְהוָה גָּאֲדָרִי בַּפֶּחַח מִיִּגְדֵךְ יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב: 7 וּבִרְבַּב גָּאוֹנֶךָ תַּהֲרֶם קִמִּיד תִּשְׁלַח חַרְבֶּךָ יֹאכְלֵמוּ
 8 בְּקֶשׁ: 8 וּבְרוּחַ אֲפִיד גַּעְרָמוּ מִיָּם נִצְבּוּ כְּמוֹ־גֵד נִזְלִים קִפְאוּ תַּהֲמַת בְּלִבָּיִם: 9 אָמַר אוֹיֵב אֲרַדְךָ אֲשִׁיג אַחֲלֶק
 10 שְׁלַל תִּמְלָאמוּ נִפְשֵׁי אַרְיֶק חַרְבֵי תוֹרִישְׁמוּ יָדִי: 10 גִּשְׁפַּת בְּרוּחְךָ כִּסְמוּ יָם צָלְלוּ כְּעוֹפְרַת בָּמִים
 11 אֲדִירִים: 11 מִי־כַמְכָה בָּאֵלֶם יְהוָה מִי כַמְכָה גָּאֲדָר בְּקֹדֶשׁ נוֹרָא תַּהֲלֹת עֲשֵׂה פִּלָּא: 12 גִּטִּית מִיִּגְדֵךְ תִּבְלַעְמוּ

אָרץ: 13 גַּחֲתִית בַּחֲסֵד עִסְוּ גַּאֲלֵת גַּהֲלֵת בְּעֵזָה אֶל־נְוָה קִדְשָׁה: 14 שְׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן חֵיל אָחִי יִשְׁבִּי פְּלִשְׁתִּ: 15 אִזּוּ נִבְהָלוּ אֲלוֹפֵי אֲדוֹם אֵילֵי מוֹאָב וְאֶחְזָמוּ רַעַד נִמְגּוּ כֹּל יִשְׁבֵי כְּנָעַן: 16 תִּפְּלַ עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפְחַד בְּגִדְל זְרוּעֶךָ יִדְמוּ כְּאֶבֶן עַד־יַעֲבֹר עִמָּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עִסְוּ קִנְיֹת: 17 תִּבְאָמוּ וְתִטְעַמוּ בְּהָר גִּחְלֵתְךָ מְכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלַּת יְהוָה מִקֶּדֶשׁ אֲדָנִי כּוֹנְנֵי יְדִידִי: 18 יְהוָה | יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: 19 כִּי בָא סוֹס פִּרְעֹה בְּרַכְבּוֹ וּבִפְרָשָׁיו בָּיִם וַיֵּשֶׁב יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת־מִי הָיִם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבְשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם: פ

20 וַתִּקַּח מֵרִים הַנְּבִיאָה אַחֹת אֶהֱרֹן אֶת־הַתָּף בִּידָה וַתִּצְאָן כָּל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בַּתָּפִים וּבַמְחֹלֹת: 21 וַתַּעַן לָהֶם מֵרִים שִׁירוּ לַיהוָה כִּי־גָאָה גָּאָה סוֹס וּרְכָבוֹ רָמָה בָּיִם: ס

22 וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיִּצְאֻ אֶל־מִדְבַר־שׁוּר וַיִּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מַיִם: 23 וַיִּבְאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתֵּת מַיִם מִמֶּרְהָ כִּי מֵרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ מֶרְהָ: 24 וַיִּלְנוּ הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה־נַּשְׁתָּה: 25 וַיִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיֹּרְהוּ יְהוָה עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֵׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסָּהוּ: 26 וַיֹּאמֶר אֶם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל | יְהוָה אֶלְהֵיךָ וְהִיָּשֶׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהִאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא־אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה רַפְּאֵךְ: ס

27 וַיִּבְאוּ אֵילְמָה וְשֵׁם שְׁתִּים עֲשָׂרָה עֵינַת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם עַל־הַמַּיִם:

16

Amâna n'enkwâle

¹ Bânacirhenga aha Elimu, bene-Israheli bôshi, bâhika omu irûngu Iya Sini, ekarhî ka Elimu na Sinayi, omu lusiku Iwa kali ikumi na karhanu lw'omwêzi gwa kabiri kurhenga barhenzire omu cihugo c'e Mîsiri. ² Bene-Israheli bôshi bâcidudumira Mûsa na Arôni omu irûngu. ³ Bene-Israheli bâkâbabwîra, mpu: «Rhucifiraga omu Mîsiri n'okuboko kwa Nyakasane kwo kwâli kukulu, lyôki rhwâkâg'iburhamala aha burhambi bw'enyungu z'enyama, rhwâkaz'irya omugati, rhuyigurhe oku rhulonzize! Mwarhudwîrhe muno irûngu mpu olu lubaga luhungumukiremwo lwôshi n'ishali!» ⁴ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Nkola nammuniekeza omugati gw'oku nkuba. Olubaga lwâkazihuluka, ngasi lusiku lurhologole ebiryo by'omulegerege, Iyo nlurhangula, ndole erhi lwashimba amarhegeko gâni eri nanga. ⁵ Olwa kali ndarhu, nka barheganya ebi bârhôzire, banarheganya mirengo ibiri kulusha eyi barhôla omu zindi nsiku.» ⁶ Mûsa na Arôni bâbwîra bene-Israheli bôshi, mpu: «Hano bijingo mwamanya oku Nyakasane wânammukûlaga omu cihugo c'e Mîsiri; ⁷ irhondo sêzi, mwâbona irenge Iya Nyakasane, bulya anayumvîrhe kurhi mudwîrhe mwacidudumira Nyakasane. Rhwono, rhuligi bantu baci mpu mwacîrhwidudumira?» ⁸ Mûsa àlonzagya okubabwîra, erhi: «Mwâbona oku hano bijingo Nyakasane ammuha enyama y'okulya, n'omugati sêzi nk'oku munalonzize, bulya Nyakasane anayumvîrhe kurhi mudwîrhe mwacimwidudumira. Rhwono rhuligi bantu baci? Arhali rhwe mwacidudumire, ci Nyakasane mwadudumire.» ⁹ Mûsa anacibwîra Arôni, erhi: «Obwîre bene-Israheli bôshi, erhi: Muyegere embere za Nyakasane, bulya anayumvîrhe emidudumo yinyu.» ¹⁰ Oku Arôni acidwîrhe aganîza Bene-Israheli bôshi, bânaciyekera ebw'irûngu: ho n'aho irenge Iya Nyakasane Iyânacibonekana omu citù. ¹¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: ¹² «Nayumvîrhe kurhi Bene-Israheli badwîrhe bacîduduma. Obabwîre ntya: Bijingo, mwâkâlya enyama na sêzi, mwakâyigurha omugati, mugambwe, mumanye obwo oku nie Nyakasane, Nyamuzinda winyu.» ¹³ Ebyo bijingo byo na nêne, enkwâle zâyinamuka zâbwikira icumbi lyôshi; n'erhi kubâ sêzi, ehîtù hy'olumê hyazunguluka icumbi. ¹⁴ Hirya hitù hy'olumê hyâkala; lero oku idaho, omu irûngu, kwâsigala ebiri nka mogomogo, nsungunu, nyêru nka munyù. ¹⁵ Erhi Bene-Israheli bâbona ebyo, bâdôsanya, mpu: «Mane hu?» (Byo bici ebi?), bulya barhâli bamanyire biri bici. Mûsa ababwîra, erhi: «Gwo mugati gw'okulya Nyakasane ammuhîre ogwo. ¹⁶ Yumvagi oku Nyakasane arhegesire: Mukârhôlogola birya ngasi muguma ankanahash'irya. Mukaz'irhola nnamâha muguma kuli ngasi muntu, nk'oku abantu banali. Ngasi mushamuka arhôle nk'oku abantu banali aha mwâge.» ¹⁷ Bene-Israheli bajira ntyo: bâgend'ikârhôlogola, owa binji, owa bisungunu. ¹⁸ Bâj'ikâlengera muli nnamâha: owali orhologwire binji, ntâco câmulugîre, n'owali orhologwire bisungunu, ntâco câmunyihire. Ngasi muguma âkâziguka birya ankanayigurha. ¹⁹ Mûsa ânacibabwîra, erhi: «Ntâye okâg'iderha mpu abibika kuhika bucè.» ²⁰ Baguma barhayumvagya, bâbibika kuhika sêzi, ci byâjâmwo emivunyu, byâbola. Obwo Mûsa âbakunirira. ²¹ Bâkâg'irhologola sêzi ngasi muguma ebyankamuyigusa. Erhi izûba Iyâbashaga, binajonge. ²² Olwa kali ndarhu, bâkaz'irhologola kabiri kulusha, bannamâha babiri kuli ngasi muguma. Abagula bôshi b'omu Israheli

bâyîsh'ikubwîra Mûsa.²³ Ababwîra, erhi: «Kwo Nyakasane adesire ntya: Irhondo luli luzira Iwa-Sabato, lusiku Iwa kurhamûka, lurherêkirwe Nyakasane. Muyende ngasi biri bya kuyendwa, mudûrhubaze ngasi bya kudûrhubazibwa. Ebyankasigala, mubibike kuhika irhondo.»²⁴ Bânacikâbibika kuhika sêzi nka kulya Mûsa anali arhegesire. Hârhajiraga byabaya erhi kujamwo emivunyu.²⁵ Mûsa ababwîra, erhi: Mubirye ene. Ene ali Sabato wa Nyakasane. Ene murhabibugâne embuga.²⁶ Mukaz'ibirhologola nsiku ndarhu, olwa kali nda, ali Sabato: birhâkâbonekana:».²⁷ Ci kwône, mw'olwo lusiku Iwa kali nda, olubaga Iwârhangamwo bantu baguma, bâhuluka mpu baj'irhologola, ci bârhashimanaga kantu.²⁸ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Kuhika mangaci mwayôrha mulahira okushimba amarhegeko n'amahano gâni?»²⁹ Mumanye oku Nyakasane àmmuhire olwa Sabato, co cirhuma olwa kali ndarhu, ammuha biryo bya nsiku ibiri. Kaz'imubêre ngasi muguma aha mwa bînywe. Ntâye orhengâge aha mwâge olwa kali nda.»³⁰ Obwo, olubaga Iwâkaz'irhamûka olusiku Iwa kali nda.³¹ Ebyo biryo, enyumpa y'Israheli yâbiyirika izîno Iya «Mâna.» Byâkâg'iyôrha nka mbeke, byâli byêru, byânagwêrhe obununu buli nka bwa bûci.³² Mûsa anaciderha, erhi: «Yumvagi oku Nyakasane arhegesire: Babumbe nnamâha muguma, bamubikire abâna binyu, Iyo bayîsh'ibona kalyo kaci nâmmushisagyamwo omu irûngu, amango nâmmurhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri»³³ Mûsa abwîra Aròni, erhi: «Orhôle akalugu, ohiremwo nnamâha wa mâna, odêkereze embere za Nyakasane, abîkirwe abâna binyu.»³⁴ Aròni akadêkereza ebè mbîko embere z'obuhamirizi nk'oku Nyakasane anarhegekaga Mûsa.³⁵ Bene-Israheli bàlya amâna myâka makumi ani kuhika olusiku bâhikaga omu cihugo cibâmwo abantu; bàlya amâna kuhika olusiku bâhikaga omu lubibi lw'ecihugo c'e Kanani.³⁶ Oyo nnamâha cibà cigabi ca kali ikumi ca Efa^e.

Exodus BHS 16:

1 וַיִּסְעוּ מֵאֵילָם וַיָּבֹאוּ כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-מִדְבַּר-סִין אֲשֶׁר בֵּין-אֵילָם וּבֵין סִינַי בְּחַמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
 הַשְּׁנַי לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: 2 וַיֵּלֵינוּ כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן בְּמִדְבָּר: 3 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מִיֵּיתָן מוֹתָנוּ בְּיַד-יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתָּנוּ עַל-סִיר הַבָּשָׂר בְּאֶכְלָנוּ לֶחֶם לְשֹׁבַע כִּי-הוֹצֵאתָם אֶתָּנוּ
 אֶל-הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהָמִית אֶת-כָּל-הַקְּהָל הַזֶּה בָּרָעַב: 4

4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה הֲנִי מִמְטִיר לְכֶם לֶחֶם מִן-הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וּלְקָטוּ דְבַר-יְוָם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנֹסְנוּ הַיֶּלֶד
 בְּתוֹרְתִי אִם-לֹא: 5 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וַהֲכִינוּ אֶת אֲשֶׁר-יְבִיאוּ וַיְהִי מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר-יִלְקְטוּ יוֹם אֶחָד: 6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲרֹב וַיִּדְעֹתֶם כִּי יְהוָה הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: 7 וּבִקֹּר וַרְאִיתֶם
 אֶת-כְּבוֹד יְהוָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת-תְּלַנְתִּיכֶם עַל-יְהוָה וְנַחְנוּ מָה כִּי תִלְוּנוּ עָלֵינוּ: 8 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת יְהוָה לְכֶם בְּעֲרֹב
 בָּשָׂר לְאֶכֶל וּלְחֶם בְּבִקֹּר לְשֹׁבַע בְּשָׁמְעַת יְהוָה אֶת-תְּלַנְתִּיכֶם אֲשֶׁר-אַתֶּם מְלִינִם עָלָיו וְנַחְנוּ מָה לֹא-עָלֵינוּ
 תְּלַנְתִּיכֶם כִּי עַל-יְהוָה: 9 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן אָמַר אֶל-כָּל-עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה כִּי שָׁמַע אֶת
 תְּלַנְתִּיכֶם: 10 וַיְהִי כַדְבַּר אַהֲרֹן אֶל-כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיִּפְּנוּ אֶל-הַמִּדְבָּר וַהֲנִה כְבוֹד יְהוָה נֹרְאָה בְּעַנְוֵן: 11
 11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: 12 שָׁמַעְתִּי אֶת-תְּלַוְנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבַר אֲלֵהֶם לֵאמֹר בֵּין הָעֲרֵבִים תֹּאכְלוּ בָשָׂר
 וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ-לֶחֶם וַיִּדְעֹתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: 13 וַיְהִי בְעֲרֹב וַתַּעַל הַשֶּׁלֶו וַתִּכַּס אֶת-הַמַּחְנֶה וּבִבְקָר הֵיטָה
 שְׁכֶבֶת הַטֹּל סָבִיב לְמַחְנֶה: 14 וַתַּעַל שְׁכֶבֶת הַטֹּל וַהֲנִה עַל-פְּנֵי הַמִּדְבָּר דָּק מְחֹסֶפֶס דָּק כַּפָּר
 עַל-הָאָרֶץ: 15 וַיֵּרְאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו מִן הוּא כִּי לֹא יִדְעוּ מַה-הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא
 הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לְכֶם לְאֶכְלָה: 16 וְהַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְקָטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לִפְנֵי אָכְלוֹ עֹמֵר לְגִלְגָּלֶת
 מִסֹּפֶר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לְאֲשֶׁר בָּאֵהָלוֹ תִקְחוּ: 17 וַיַּעֲשׂוּ-כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמֶּרְבֵּה וְהַמְּמַעֵט: 18 וַיִּמְדוּ בְעֹמֵר
 וְלֹא הֶעֱדִיף הַמֶּרְבֵּה וְהַמְּמַעֵט לֹא הִחְסִיר אִישׁ לִפְנֵי-אָכְלוֹ לְקָטוּ: 19 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל-יֹתֵר מִמֶּנּוּ
 עַד-בְּקָר: 20 וְלֹא-שָׁמְעוּ אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּתְרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד-בְּקָר וַיֵּרָם תוֹלְעִים וַיִּבְאֹשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם
 מֹשֶׁה: 21 וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בְּבִקֹּר בְּבִקֹּר אִישׁ כַּפִּי אָכְלוֹ וְחֶם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמַס: 22 וַיְהִי אֶחָד בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לְקָטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה
 שְׁנֵי הָעֹמֵר לְאֶחָד וַיָּבֹאוּ כָּל-נְשֵׂי־יִשְׂרָאֵל הָעֵדָה וַיִּגִּידוּ לְמֹשֶׁה: 23 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דְּבַר יְהוָה שְׁבַתוֹן
 שְׁבַת-קֹדֶשׁ לַיהוָה מִחֹר אֶת אֲשֶׁר-תֹּאפְרוּ אִפּוֹ וְאֶת אֲשֶׁר-תִּבְשְׁלוּ בְשִׁלּוֹ וְאֶת כָּל-הָעֵדָה הַיְחִיחוּ לְכֶם לְמִשְׁמַרְתִּי

^e16.36 Efa: Lubà lugero nka-lwa litri 45.

עֲדֵה־בְּקָרָה: ²⁴וַיִּנְיחוּ אֹתוֹ עַד־הַבֶּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרָמָה לֹא־הִיָּתָה בּוֹ: ²⁵וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכַלְהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבַּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֶהוּ בַשָּׂדֶה: ²⁶שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקָטְהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לֹא יִהְיֶה־בּוֹ: ²⁷וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן־הָעַם לִלְקֹט וְלֹא מִצָּאוּ: ס

²⁸וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־אַנְהָ מֵאַנְתָּם לְשֹׁמֵר מִצְוֹתַי וְתוֹרָתִי: ²⁹רְאוּ כִי־יְהוָה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל־כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לֶחֶם יּוֹמַיִם שָׁבוּ | אִישׁ תַּחְתּוֹ אֶל־יָצָא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: ³⁰וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: ³¹וַיִּקְרָאוּ בֵּית־יִשְׂרָאֵל אֶת־שֵׁמוֹ מִן וְהוּא כְּזָרַע גֹּד לָבֵן וְטַעְמוֹ כְּצַפְיֹת בַּדְּבֶשׁ: ³²וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבַר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה מִלֵּא הָעֹמֵר מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן | יִרְאוּ אֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: ³³וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח צִנְצֻנֹת אֲחֹת וְתַן־שָׁמָּה מִלֵּא־הָעֹמֵר מִן וְהִנֵּחַ אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם: ³⁴כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיִּנְיְחוּ אֹתוֹ לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמֶרֶת: ³⁵וּבַיּוֹם יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת־הֶמֶן אַרְבַּעַיִם שָׁנָה עַד־בָּאָם אֶל־אֶרֶץ נוֹשַׁבֵּת אֶת־הֶמֶן אָכְלוּ עַד־בָּאָם אֶל־קֶצֶה אֶרֶץ כְּנָעַן: ³⁶וְהָעֹמֵר עֲשֵׂרִית הָאִיפָה הוּא: פ

17

Amîshi gâhulula omu lwâla

¹ Olubaga lwa bene-Israheli lwôshi lwânacirhenga ebw'irûngu lya Sini, lwâharhûla, lwâshimba enjira nk'oku Nyakasane anali arhegesire, lwaj'ihanda aha Refidimi; ci aho harhali mîshi ga kunywa. ² Olubaga lwalongôza Mûsa, mpu: «Oruhè amîshi rhunywe!» Mûsa ànacibawîra, erhi: «Cirhumire mwannongôza? Cirhumire murhangula Nyakasane?» ³ Aho olubaga lwâlîbûka n'enyôrha; olubaga lwâcîdudumîra Mûsa, mpu: «Carhumaga orhurhenza e Mîsiri? Ka mpu orhuyirhe n'enyôrha, rhwe n'abâna n'ebintu bîrhu?» ⁴ Mûsa àyamira Nyakasane, erhi: «Kurahigi najira olu lubaga? Hacisigîre hitya hyône lummandè amabuye.» ⁵ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Oshokole, oje embere z'olubaga, ohêke na bagula^f baguma ba muli bene Israheli: kalya karhi wâshûrhagamwo olwîshi, okafumbarhe omu nfune, ogende. ⁶ Nâj'iyimanga oku ibuye liri aha Horebu, embere zâwe eyo munda. Oyîsh'ishûrha ibuye, amîshi garhengemwo, olubaga lunywe.» Mûsa ànacikujira, omu masù g'abagula b'Israheli. ⁷ Aho hantu àhayîrika izîno lya Masa na Meriba^g erhi erya nnongwe ya bene-Israheli, na kulya kubâ barhangwire Nyakasane, baderha, mpu: «Ka Nyakasane anacibâ ekagarhî kîrhu erhi nanga?»

Bene-Amaleki bârhêra Bene-Israheli

⁸ Okuhandi Amaleki^h ànacyîsh'ilwîsa Israheli aha Refidimi. ⁹ Mûsa abwîra Yozwè, erhi: «Ocîshoge abantu, ogend'ilwîsa Amaleki; irhondo nâj'iyimanga oku irhwèrhwè lya hira hirhondo n'akarhi ka Nyamuzinda omu nfune.» ¹⁰ Yozwè ànacikozakwo Ameleki entambala, nka kulya Mûsa anamubwîraga; naye Mûsa bo na Aròni na Huru bàsôkera oku irhwèrhwè ly'ehirhondo. ¹¹ Erhi Mûsa ayinamulîraga amaboko emalunga, Israheli ànaje àhima, n'erhi aderhaga mpu arhamûsa amaboko, Ameleki ànaje àhima. ¹² Erhi amaboko ga Mûsa gàrhama, bârhôla ibuye, bàmutamazakwo. Aròni na Huru bànacimugwârha amaboko, muguma lunda luguma n'owundi olundi lunda. Ntyo amaboko gâge gâyôrha gazibuhire kuhika izûba lyâzika. ¹³ Yozwè àhima Ameleki, n'olubaga lwâge àlugeza oku bwôji bw'engôrho. ¹⁴ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Oyandike ebyo omu citabu c'okubiyibusa, onabwîre Yozwè oku nâzâza izîno ly'Ameleki lirhacifâga lyâkengîrwe n'igulu.» ¹⁵ Mûsa ànacyîbûbaka oluhêrero, àluyirika izîno lya Nyakasane -Nîsiⁱ, ¹⁶ erhi: «Bulya okuboko kwalengezibwe mpu kwalwîsa Nyakasane, Nyakasane naye akolaga alwîsa Ameleki kurhenga oku iburha kuhika oku lindi.»

^f17.5 : Bagula baguma ba muli bene-Israheli: Lub 3, 16. Kalya karhi Mûsa ashûrhagamwo olwîshi luderhwa Nili: Lub 7, 14-18. Akarhi ka Mûsa câli cimanyîso c'obuhashe bwa Nyakasane (Lub 4, 17). Ako karhi ko Mûsa akolêsa lyo ayôkola Israheli (kengêra amahanya g'e Mîsiri: Lub 7. 17; 9, 23; 10, 13; Nyamuzinda âtwa enjira omu nyanja: 14, 16). Obwo buhashe bwa Nyamuzinda bwo burhumire Israheli ahima Amaleki (17, 9).

^g17.7 Masa na Meriha kwo kuderha marhangulo na nnongwe.

^h17.8 «Amaleki» liri ishanja liyûbuka oku Nêgebu (Mib 13. 29; Bac 1, 16). Abantu b'eri ishanja barhondêraga okushoshôba Bene-Israheli, erhi banacijâ omu cihugo. Barhâbonagakwo Saulu (I Sam 15) na Daudi (1 Sam 30). Erhi wankasoma Murh 36. 12-16, wanayumva oku Amaleki ali w'oku nkomôka ya Ezau.

ⁱ17.15 «Nyakasane-Nîsi»: kwo kuderha oku Nyakasane lyo ibendera lyâni.

1 וַיִּסְעוּ כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבַּר־סִין לְמִסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וַיַּחֲנוּ בְּרַפְדִּים וְאִין מִים לְשֵׁתֵת הָעָם: 2 וַיִּרְבּוּ הָעָם עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ תְנוּ־לָנוּ מִים וַנִּשְׁתֶּה וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה מִה־תִּרְבִּיבוּ עִמָּדַי מִה־תִּנְסוּן אֶת־יְהוָה: 3 וַיִּצְמָא שֵׁם הָעָם לַמֵּים וַיֵּלֶן הָעָם עַל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה הַעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרָיִם לְהָמִית אֹתִי וְאֶת־מִקְנֵי בְצִמָּא: 4 וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר מָה אֲעִשֶׂה לָּעָם הַזֶּה עוֹד מֵעַט וְסִקְלָנִי: 5 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֵבֶר לִפְנֵי הָעָם וְקַח אֶתְךָ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִטָּף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת־הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ: 6 הֲנִנִי עֹמֵד לִפְנֵיךָ שָׁם | עַל־הַצּוֹר בְּחֶרֶב וְהִכִּיתָ בַּצּוֹר וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מִים וְשָׁתָה הָעָם וַיַּעַשׂ כֹּל מִשֶׁה לְעֵינֵי זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: 7 וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מַסָּה וּמְרִיבָה עַל־רִיב | בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת־יְהוָה לֵאמֹר הִישׁ יְהוָה בְּקִרְבָנוּ אִם־אֵין: 8 וַיָּבֵא עַמְלֵק וַיִּלְחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בְּרַפְדִּים: 9 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה בְּחַר־לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הַלָּחֶם בְּעַמְלֵק מִחֹר אֲנֹכִי נֹצֵב עַל־רֹאשׁ הַגְּבֻעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: 10 וַיַּעַשׂ יְהוָה כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהַלָּחֶם בְּעַמְלֵק וּמֹשֶׁה אֶהְרֵן וְחֹזֵר עָלוּ רֹאשׁ הַגְּבֻעָה: 11 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יְרִים מֹשֶׁה יְדוֹ וְגִבְרַת יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יִנִּיחַ יְדוֹ וְגִבְרַת עַמְלֵק: 12 וַיְדִי מֹשֶׁה כְּבָדִים וַיִּקְחוּ־אֹבֹן וַיִּשְׁימוּ תַחְתָּיו וַיִּשָּׁב עָלָיָה וְאֶהְרֵן וְחֹזֵר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזֶּה אֶתְדֹל וּמִזֶּה אֶתְדֹל וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה עַד־בָּא הַשָּׁמֶשׁ: 13 וַיַּחֲלֵשׁ יְהוָה אֶת־עַמְלֵק וְאֶת־עַמּוֹ לִפְי־חֶרֶב: 14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כָּתֹב זֶאת זִכְרוֹן בְּסֵפֶר וְשִׁים בְּאָזְנֵי יְהוָה כִּי־מָחָה אֶמְחָה אֶת־זִכְרוֹ עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם: 15 וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה | נָסִי: 16 וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כַּס יְהוָה מִלְחָמָה לִיהוָה בְּעַמְלֵק מִדֶּר

דֶּר: פ

18

Mûsa bon'ishazâla Yetro

1 Yetro, mudâhwa w'e Madiyani, ishazâla wa Mûsa, ànacyumva bàshambâla ngasi byôshi Nyamuzinda àjirîre Mûsa n'olubaga lw'Israheli, na kurhi Nyakasane arhenzagya Israheli e Mîsiri. 2 Yetro, ishazâla wa Mûsa, anacirhòla Sipora, mukà Mûsa, erhi àhulusibwe, 3 na bagala bâge bombi: muguma izîno lyâge ye wâli Gershoni -Lubungo- bulya Mûsa àli adesire, erhi: «Ndi mubunga omu cihugo c'ihanga,» 4 n'owundi ye wâli Eliyezeri -Nyamuzinda ye burhabâle bwâni bulya «Nyamuzinda wa larha ye wâyishir'intabâla, ànfulumula oku ngôrho ya Faraoni.» 5 Yetro, ishazâla wa Mûsa, bo nabagala ba Mûsa na mukà-Mûsa bânacija emunda àli ahanzire omu irûngu oku ntondo ya Nyamuzinda. 6 Anacirhuma abaj'ibwîra Mûsa, erhi: «Nie Yetro ishazâla wâwe, nyîshire emund'oli rhwe na mukâwe na bagala bâwe bombi.» 7 Mûsa àhuluka, aj'ibugâna ishazâla, aharâmya anamuhôbera. Erhi babà bamadôsanya emyanzi, bâja omu cihando. 8 Mûsa àganîrira ishazâla ngasi byôshi Nyasakane àjirîre Faraoni na Mîsiri erhi Israheli orhuma, ngasi mbaka zôshi babuganyire omu njira n'oku Nyakasane àbalikûzize muli zo. 9 Yetro àsîma ago minjà goshi Nyakasane àjirîre Israheli, omu kumulîkuza omu maboko g'Abanya-Mîsiri. 10 Yetro anaciderha, erhi: «Ayâgirwe Nyakasane wammulîkûzagya omu maboko g'Abanya-Mîsiri n'aga Faraoni, owalikûzagya olubaga lwâge omu maboko g'Abanya-Mîsiri!» 11 Lero nkola mmanyire oku Nyakasane ye mukulu kulusha banyamuzinda b'obwîhambe bôshi.» 12 Yetro, ishazâla wa Mûsa, àrhûla Nyamuzinda embâgwa n'enterekêro. Aròni bo n'abagula b'Israheli bôshi bàyisha, balîra baguma n'ishazâla wa Mûsa embere za Nyamuzinda.

Mûsa àyimika abatwî b'emmanja

13 Erhi buca, Mûsa aja e kagombe mpu atwire olubaga emmanja. Lwalegerera luyimanzire embere zâge kurhenga sêzi kuhika bijingo. 14 Erhi ishazâla wa Mûsa àbona ebyo byôshi àkâg'ijirira olubaga, amubwîra, erhi: «Bici ebyo odwîrhe wajirira olubaga? Cirhuma ojà e kagombe wêne n'obwo olubaga lushigalîre embere zâwe kurhenga sêzi kuhika bijingo?» 15 Mûsa anacibwîra ishazâla, erhi: «Olubaga lunakâyisha emunda ndi Lul'idôsa Nyamuzinda. 16 Nka hali lubanja lugwêrhe, banalunderhere nambazâbûlirelwo, mbamanyise n'amarhegeko ga Nyamuzinda n'amahano gâge.» 17 Ishazâla wa Mûsa amubwîra, erhi: «Okwo ojira kurhali kwinjâ. 18 Wafâ n'omurhamo, we n'olu lubaga muli mweshi. Ogu mukolo guli muzirho bwenêne kuli we; orhankahasha okukâguyukiriza wêne. 19 Yumva, nkuhè ihano, na Nyamuzinda abè haguma nâwe! Oyimangire olubaga embere za Nyamuzinda, n'emmanja zâbo okazihêkera Nyamuzinda. 20 Okaz'ilangûla olubaga amahano n'amarhegeko, okaz'ibamanyisa enjira y'okushimba n'olugendo bakwânîne okubà nalwo. 21 Kandi, omu lubaga lwôshi, ocîshogemwo

abalume b'entwâli, abarhînya Nyamuzinda, ab'okucikubagirwa, bantahemuka; obajire barhambo b'olubaga: barhambo ba bihumbi, barhambo ba magana, barhambo ba makumi arhanu-arhanu na barhambo b'ikumi ikumi. ²² Babè bo bakaz'iyôrha batwa emmanja. Nka hali olubanja lunene, bakâkulerheralwo, ci emmanja nsungunu, bakâz'izizâbûla bone. Oyangujye ntyo omuzigo gwâwe, mugubarhule mwe nabo! ²³ Okajira ntyo, Nyamuzinda anakulangula enjira, wanabona emisî, n'olu lubaga lwanakâshubira emwa bâbwe n'obuholo.» ²⁴ Mûsa ayumvîrhiza izû ly'ishazâla, ànajira nk'oku amubwîraga kôshi. ²⁵ Muli Bene-Israheli bôshi, Mûsa àcîshogamwo abalume b'entwâli, abajira barhambo b'olubaga: barhambo ba bihumbi, barhambo ba magana, barhambo ba makumi arhanu-arhanu na barhambo b'ikumi-ikumi. ²⁶ Bakâz'iyôrha batwîra olubaga emmanja ngasi mango. Ngasi mmanja ndârhi, bakâz'ihêkera Mûsa, na ngasi binwa bisungunu, bakâb'izâbûla bonene. ²⁷ Mûsa ànacisengaruka ishazâla, naye acishubirira omu cihugo câge.

Exodus BHS 18:

1 וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כִּהְיוּ מַדִּינַתְּךָ חַתָּן מֹשֶׁה אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי-הוֹצִיא יְהוָה אֶת-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: 2 וַיִּקַּח יְתָרוֹ חַתָּן מֹשֶׁה אֶת-צִפּוֹרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה אַחַר שְׁלוּחֶיהָ: 3 וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שָׂם הָאֱלֹהִים לָהֶם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נֹכְרִיָּה: 4 וְשֵׁם הָאֶחָד אֵלִיעֶזֶר כִּי-אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֻזִּי וַיִּצְלַנִּי מִחַרְבַּ פְּרָעֹה: 5 וַיָּבֵא יְתָרוֹ חַתָּן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל-מֹשֶׁה אֶל-הַמַּדְבָּר אֲשֶׁר-הוּא חֲנֹה שֵׁם הַר הָאֱלֹהִים: 6 וַיֹּאמֶר אֶל-מֹשֶׁה אֲנִי חַתָּנְךָ יְתָרוֹ בָּא אֵלַיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיךָ עִמָּה: 7 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לַקְּרָאת חַתָּנוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּשְׁקִלּוּ וַיִּשְׂאָלוּ אֵישׁ-לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֵאוּ הָאֵהָלָה: 8 וַיֹּסֶפֶר מֹשֶׁה לְחַתָּנוֹ אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְפָרְעֹה וּלְמִצְרָיִם עַל אֹדֶת יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל-הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מָצַאתֶם בְּדֶרֶךְ וַיִּצְלַם יְהוָה: 9 וַיַּחֲדֹד יְתָרוֹ עַל כָּל-הַטּוֹבָה אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרָיִם: 10 וַיֹּאמֶר יְתָרוֹ בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרָיִם וּמִיַּד פְּרָעֹה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת-הָעָם מִתַּחַת יַד-מִצְרָיִם: 11 עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי-גָדוֹל יְהוָה מִכָּל-הָאֱלֹהִים כִּי בִדְבַר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם: 12 וַיִּקַּח יְתָרוֹ חַתָּן מֹשֶׁה עִלָּה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים וַיָּבֵא אֶהָרֹן וְכָל אֶזְקֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶכְלֵלֶלֶחֶם עִם-חַתָּן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים: 13 וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשֹׁפֵט אֶת-הָעָם וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל-מֹשֶׁה מִן-הַבֶּקֶר עַד-הָעֶרֶב: 14 וַיֹּרֵא חַתָּן מֹשֶׁה אֶת כָּל-אֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה לָעָם וַיֹּאמֶר מִה-הִדְבַּר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לָעָם מִדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבִדְדָךְ וְכָל-הָעָם נֹצֵב עֲלֶיךָ מִן-בֶּקֶר עַד-עֶרֶב: 15 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחַתָּנוֹ כִּי-יָבֵא אֵלַי הָעָם לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים: 16 כִּי-יְהִיֶּה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי וְשֹׁפֵטֹתַי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי אֶת-חֻקֵּי הָאֱלֹהִים וְאֶת-תּוֹרֹתַי: 17 וַיֹּאמֶר חַתָּן מֹשֶ�ה אֲלֵיו לֹא-טוֹב הַדְּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה: 18 נָבֵל תִּבֶּל גַּם-אַתָּה גַּם-הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי-כַבֵּד מִמֶּךָ הַדְּבָר לֹא-תִוְכַל עֲשׂוֹהוּ לְבִדְדָךְ: 19 עַתָּה שְׁמַע בְּקֹלִי אֵינְעֶצֶךָ וַיְהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ הִנֵּה אַתָּה לָעָם מוֹל הָאֱלֹהִים וְהַבֵּאת אֶת-הַדְּבָרִים אֶל-הָאֱלֹהִים: 20 וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת-הַחֻקִּים וְאֶת-הַתּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת-הַדְּרֹךְ יְלַכּוּ בָּהּ וְאֶת-הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן: 21 וְאַתָּה תַחְזֹה מִכָּל-הָעָם אֲנָשֵׁי-חַיִּל יֵרָאִי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אַמַּת שְׂנָאִי בַעַע וְשִׁמְתָה עֲלֵהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֶשְׂרֵת: 22 וְשֹׁפֵטוֹ אֶת-הָעָם בְּכַל-עֵת וְהָיָה כָל-הַדְּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלַיךָ וְכָל-הַדְּבָר הַקָּטָן יִשְׁפֹּטוּהֶם וְהָקֹל מֵעֲלֶיךָ וְנִשְׂאוּ אִתָּךְ: 23 אִם אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה תַעֲשֶׂה וְצִוְּךָ אֱלֹהִים וַיִּכְלַת עִמָּךְ וְגַם כָּל-הָעָם הַזֶּה עַל-מַקְמוֹ יָבֵא בְשָׁלוֹם: 24 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חַתָּנוֹ וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמַר: 25 וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אֲנָשֵׁי-חַיִּל מִכָּל-יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֹתָם רָאשִׁים עַל-הָעָם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֶשְׂרֵת: 26 וְשֹׁפֵטוֹ אֶת-הָעָם בְּכַל-עֵת אֶת-הַדְּבָר הַקָּטָן יָבִיאוּ אֵל-מֹשֶׁה וְכָל-הַדְּבָר הַקָּטָן יִשְׁפֹּטוּהֶם: 27 וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת-חַתָּנוֹ וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל-אֶרְצוֹ: פ

III. Nyamuzinda ajira endagâno bon'Israheli

Bene-Israheli bahika oku ntongo ya Sinayi

¹ Omu mwêzi gwa kasharhu kurhenga barhenzire omu cihugo c'e Mîsiri, olwo lusiku lwonêne, bene-

Israheli bàhika omu irúngu Iya Sinayi. ² Bàrhenga e Refidimi, bàhika omu irúngu Iya Sinayi, bànacitwa icùmbi omu irúngu. Israheli àhanda eburhambi bw'entondo.

Nyamuzinda alaganya Bene-Israheli

³ Mûsa anacisôkera aha Nyamuzinda ali. Nyakasane àmuhamagala kurhenga kulya ntondo, amubwîra, erhi: «Ogend'ibwîra enyumpa ya Yakôbo, omanyise bene Israheli ebi binwa, erhi: ⁴ Mwâbwîne mwêne ebi nàjirire Mîsiri, kurhi nàishaga mmudwîrhe oku byubi by'enyunda, nammuhisa emunda ndi. ⁵ Lero, mukayumva izù lyâni n'okushimba endagâno yâni, mwâbà mwimo gwâni omu mashanja goshi, bulya igulu lyôshi liri lyâni; ⁶ mwâbe bûko bw'abadâhwa b'obwâmi bwâni n'ishanja lyâni litagatîfu. Byo binwa wagend'ibwîra Bene-Israheli ebyo.» ⁷ Mûsa anacigend'ihamagala abagula, àbarhondêreza ebyo binwa byôshi Nyakasane amurhegekaga. ⁸ Olubaga lwôshi lwanacishuza càligumiza, mpu: «Ebi Nyakasane anadesire byôshi, rhwabijira.» Mûsa anacishub'igend'ibwîra Nyakasane ebinwa olubaga lwashuzize.

Okurheganya Endagâno

⁹ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Nkola nayisha emunda oli omu citù cizirho, Iyo olubaga luyumva hano nkola nakushambaza Iyo nâwe wêne lukaz'ikâkwikubagira ensiku zôshi.» Mûsa anacibwîra Nyakasane ebinwa by'olubaga. ¹⁰ Nyamubâho anacibwîra Mûsa, erhi: «Genda emunda olubaga luli, oluyôbôle ene n'irhondo; luce, bashuke n'emymbalo yâbo, ¹¹ bacîrheganye oku lusiku lwa kasharhu, bulya oku lusiku lwa kasharhu Nyakasane àyandagala oku ntondo ya Sinayi omu masù g'olubaga lwôshi. ¹² Otwire olubaga olubibi eburhambi, obabwîre, erhi: «Mumanye murhasôkeraga oku ntondo erhi okuhuma omu marhambi gâyo. Ngasi yeshi wankahuma oku ntondo anayirhwe. ¹³ Arhâhumwakwo, ci abandwe amabuye erhi alashwe. Cibè cintu erhi muntu, birhalamaga. Hano empembe eshakânya, baguma banasokera oku ntondo.» ¹⁴ Mûsa ànaciyanagala oku ntondo, àja emunda olubaga luli. Aluyôbôla lwàcà, bàshuka emymbalo yâbo, ¹⁵ anacibwîra olubaga, erhi: «Mucirheganye mw'ezi nsiku isharhu, muleke okujà omu mwa bakînywe.»

Nyamuzinda aciyerekana

¹⁶ Lero, oku lusiku wa kasharhu, erhi kubà sêzi, habà emikungulo, emilazo, ecitù cizirho càbwikira entondo, n'izù ly'empembe lyâshakânya; omu icumbi olubaga lwôshi lwàdirhimana. ¹⁷ Mûsa ànaci hulusa olubaga omu irúngu mpu luj'ibugânana na Nyamuzinda; bôshi bàyimanga omu kabanda k'entondo. ¹⁸ Entondo ya Sinayi yakaz'itumbûka mugî, bulya Nyakasane ali ayandagalirekwo omu ngulumira y'omuliro; omugî gw'ogwo muliro gwakâtumbûka nka mugî gw'itanuru, n'entondo yôshi yadirhimana bwenêne bwenêne. ¹⁹ Izù ly'omushekera lyâshakânya bwenêne: Mûsa àkaz'ishambâla, na Nyamuzinda àkaz'imushuza n'izù ly'emikungulo. ²⁰ Nyakasane ayandagalira oku ntondo ya Sinayi, oku irhwèrhwè ly'entondo. Nyakasane ahamagala Mûsa kulya irhwèrhwè ly'entondo, naye Mûsa akusôkera. ²¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Yandagala, orhonde olubaga, lwankanacirhulira emunda Nyamuzinda ali mpu lwalola obone bamafâmwo banji: ²² Ciru n'abadâhwa bayegêra Nyakasane bacicêse, Iyo Nyakasane arhag'ibamalîra!» ²³ Mûsa anacibwîra Nyakasane, erhi: «Olubaga lurhâsôkere oku ntondo ya Sinayi bulya wêne wârurhonzire, ene oderha, erhi: «Otwe olubibi w'entondo lubè luhangizè!» ²⁴ Nyakasane amubwîra, erhi: «Genda, oshub'iyandagala; oyîsh'irherema mwe na Aròni. Ci abadâhwa n'olubaga, bamanye bankacirhulumbika mpu basôkera emunda Nyakasane ali, ankanabamalîra!» ²⁵ Mûsa ayandagalira ebwa lubaga, alubwîra okwo.

Exodus BHS 19:

1 בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינַי; 2 וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְּבַר
סִינַי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר וַיַּחֲשֹׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַהָר: 3 וּמִשָּׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מִן־הַהָר לֵאמֹר כֹּה
תֹּאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: 4 אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל־כַּנְפֵי נְשָׁיִם
וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלָי: 5 וְעַתָּה אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמְעוּ בְקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סֻגְלָה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי
כָּל־הָאֶרֶץ: 6 וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי מִמְּלַכַת כְּהֵנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֲלֶה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 7 וַיֹּבֵא מֹשֶׁה
וַיִּקְרָא לְזַקְנֵי הָעָם וַיִּשֶׁם לְפָנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה: 8 וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל
אֲשֶׁר־דִּבְּרָ יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁבַּח מֹשֶׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה: 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֲזֶה אֲנֹכִי בְּאֵיךְ בַּעֲבֹב
הָעָנָן בַּעֲבֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרֵי עַמֶּךָ וְגַם־בְּדָבָר יֵאֱמִינוּ לְעוֹלָם וַיִּגַּד מֹשֶׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה: 10 וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ אֶל־הָעָם וְקַדְשָׁתָם הַיּוֹם וּמָחָר וְכַבְּסוּ שַׂמְלֹתָם: 11 וְהָיוּ נִכְנָיִם לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי   בַּיּוֹם

הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד יְהוָה לְעִנְיֵי כָּל־הָעָם עַל־הָרֹם סִינַי: ¹²וְהַגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם סָבִיב לֵאמֹר הִשְׁמְרוּ לְכֶם עֲלֹת בְּהָר וּנְגַע בְּקַצְהוּ כָּל־הַנֶּגַע בְּהָר מוֹת יוֹמָת: ¹³לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד כִּי־סִקּוֹל יִסְקַל אֹרֶרָה יִרְהַ אִם־בְּהֶמָה אִם־אִישׁ לֹא יַחִיָּה בְּמִשְׁךְ הַיָּבֵל הֵמָּה יַעֲלוּ בְּהָר: ¹⁴וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וַיַּכְבְּסוּ שְׂמֹלֹתָם: ¹⁵וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם הִיוּ נֹכְחִים לְשִׁלְשֶׁת יָמִים אֶל־תִּגְשׁוּ אֶל־אִשָּׁה: ¹⁶וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיַת הַבְּקָר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וַעֲנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקוֹל שֹׁפָר חֲזָק מְאֹד וַיִּחַרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה: ¹⁷וַיֹּצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לְקִרְיַת הַאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר: ¹⁸וְהָרֹם סִינַי עָשָׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׂנוּ כַעֲשֹׂן הַכֹּבֵשֶׁן וַיִּחַרַד כָּל־הָהָר מְאֹד: ¹⁹וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחֲזָק מְאֹד מֹשֶׁה יִדְבֹר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל: ²⁰וַיֵּרֶד יְהוָה עַל־הָרֹם סִינַי אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה: ²¹וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רֵד הַעֵד בְּעַם פְּנִי־הָרָסוּ אֶל־יְהוָה לְרְאוֹת וּנְפֹל מִמֶּנּוּ רַב: ²²וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנֹּשְׂאִים אֶל־יְהוָה יִתְקַדְּשׁוּ פְּנִי־יַרְכָּן בְּהֵם יְהוָה: ²³וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֹא־יִוְכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הָרֹם סִינַי כִּי־אָתָּה הַעֵדָתָה בְּנֹו לֵאמֹר הַגְבַּל אֶת־הָהָר וְקַדְּשָׁתוּ: ²⁴וַיֹּאמֶר אֱלֹו יְהוָה לְדָוִד וְעָלִיתָ אֵתָהּ וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אֶל־יְהוָה לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה פְּנִי־יַרְכָּן־בָּם: ²⁵וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם: ס

20

Okufundika endagâno omu marhegeko ikumi

- ¹ Nyamuzinda ànaciderha ebi binwa byôshi, erhi:
² «Nie Nyakasane, Nyamuzinda wâwe, owâkurhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri, omu nyumpa y'obujâ:
³ «Orhahîraga okabà n'abandi banyamuzinda kuleka nie.
⁴ «Orhahîraga okajira enshushano, erhi olwiganyo lw'ebiremwa bibà enyanya emalunga, n'oli olw'ebiremwa bya hano igulu, n'oli eby'omu mîshi ekuzimu kw'igulu.
⁵ «Orhahîraga okabaharâmya erhi kubakolera, bulya niene Nyakasane, Nyamuzinda wâwe, ndi wa mutula otulutumbya abâna oku mabî ga b'îshe, kuhika oku iburha lya kasharhu, n'erya kani, balya banshomba; ⁶ «ci abanzigira, bakashimba n'amarhegeko gâni, nnambajirire aminja kuhika oku iburha lya kali cihumbi. ⁷ «Orhakâzâg'iderha busha izîno lya Nyakasane, Nyamuzinda wâwe, bulya Nyakasane arhaleka kuhana omuntu oderha busha izîno lyâge.
⁸ «Okâkengêra olwa Sabato, onakâlujira lutagatîfu. ⁹ «Nsiku ndarhu wakaz'ijiramwo emikolo yâwe yôshi, ¹⁰ «ci olusiku lwa kali nda, luli Sabato wa Nyakasane, Nyamuzinda wâwe. ¹¹ Bulya omu nsiku ndarhu Nyakasane âjira amalunga n'igulu, enyanja na ngasi bibâmwo, ci oku lusiku lwa kali nda ârhamûka. Co câhumire Nyakasane agisha olwo Sabato, ânalujira lutagatîfu.
¹² Okazikenga sho na nyoko, ly'olama myâka minji omu cihugo ohirwe na Nyakasane, Nyamuzinda wâwe. ¹³ Orhahîraga okaniga. ¹⁴ Orhahîraga okajira eby'enshonyi. ¹⁵ Orhahîraga okazimba. ¹⁶ Orhahîraga okahamiririza mulungu wâwe obunywesi. ¹⁷ Orhahîraga okacifinja mukâ mulungu wâwe, nîsi erhi mwambali wâge kandi erhi mwambalikazi wâge, erhi nkâfu yâge, erhi cihêsi câge, ngasi kalugu ka mulungu wâwe kôshi orhacifinjakako.» ¹⁸ Olubaga lwôshi lwâkâg'iyumva emilaza, emikungulo n'izû ly'omushekera, n'entondo yatumbûka mugî. Olubaga lwabona lwâdirhimana, lwanacyêgûlira kûli. ¹⁹ Bâbwîra Mûsa, mpu: «Orhubwîre wêne rhwayumwa; ci Nyamuzinda arharhubwîraga, rhwankanafâ!» ²⁰ Mûsa abwîra olubaga, erhi: «Murhayôbohaga! Bulya Nyamuzinda ayishire mpu amurhangule, lyo ecôbâ câge cimubâmwo, mulek'ikâgoma.» ²¹ Olubaga lwacyiegulira kûli, ci Mûsa yêhe ayegêra cirya citû Nyamuzinda âlimwo.

Irhegeko liyêrekîre oluhêrero lw'enterekêro

- ²² Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Ojibwîra Bene Israheli, ntya: mwâbwîne mwene oku kurhenga e malunga nakâg'imuganiza. ²³ Murhahîraga mukampalikanya na banyamuzinda b'amarhale, mumanye irhondo mwankaderha mpu mwacîjirira banyamuzinda b'âmasholo. ²⁴ Oyîsh'inyubakira oluhêrero lw'obudaka wakârherekêrakwo embâgwa n'enterekêro zâwe z'omurhûla, ebibuzi n'enkafu zâwe na ngasi bantu nânamanyise izîno lyâni, nâyisha ah'oli nkugishe. ²⁵ Ci erhi wankanyubakira oluhêrero lw'amabuye, orhayubakaga n'amabuye mabinje, bulya hano ogagezakwo enkolôlo yâwe, wanagaziza. ²⁶ Orhakâg'irheremera oku mashonezo nka wajâ aha luhêrero lwâni, lyo olek'iyerekana obushugunu bwâwe.»

1 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר: ס

2 אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עַבְדִּים: 3 לֹא יִהְיֶה־לְךָ אֱלֹהִים אַחֲרָיִם עַל־פְּנֵי: 4 לֹא תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל | וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם | מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם | מִתַּחַת לָאָרֶץ: 5 לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַוָּא פֶקֶד עֲוֹן אֲבֹת עַל־בְּנֵים עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רַבְעִים לְשִׁנָּיִם: 6 וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֻלְפַיִם לְאֵהָבִי וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתַי: ס

7 לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא כִּי לֹא יִנְקֹה יְהוָה אֶת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שֵׁמוֹ לְשׁוּא: פ

8 זְכוּר־אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: 9 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלֹאכְתֶּךָ: 10 וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת | לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה אַתָּה | וּבִגְדְּוֹבְתֶךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וּבְהַמְתֶּךָ וּגְרֶדְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: 11 כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־פְּנֵי בְרֶדְךָ יְהוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: ס

12 כִּבְדֵּךְ אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּן יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: ס

13 לֹא תִרְצַח: ס

14 לֹא תִנְאֻף: ס

15 לֹא תִגְנֹב: ס

16 לֹא־תַעֲנֶה בְרַעְךָ עַד שֹׁקֶר: ס

17 לֹא תִחַמֵּד בֵּית רַעְךָ לֹא־תִחַמֵּד אֶשֶׁת רַעְךָ וְעַבְדּוֹ וְאִמְתּוֹ וְשׁוֹרוֹ וְחִמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְךָ: פ

18 וְכָל־הָעַם רֵאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלְפִידִם וְאֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַהָרָה עָשָׂן וַיֵּרָא הָעַם וַיִּנְעוּ וַיַּעֲמָדוּ מֵרָחֹק: 19 וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר־אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֶל־יְדִבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פְּוַנְמוֹת: 20 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעַם אֶל־תִּירְאוּ כִּי לִבְעֹבוֹר נְסוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יְרֵאתוֹ עַל־פְּנֵיכֶם לְבַלְתִּי תַחֲטְאוּ: 21 וַיַּעֲמֵד הָעַם מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נָגַשׁ אֶל־הָעַרְפֶּל אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים: פ

22 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רֵאִיתֶם כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם: 23 לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהִי כֶסֶף וְאֵלֹהִי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם: 24 מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה־לִּי וְזִבְחַתְּ עָלָיו אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלֹמֶיךָ אֶת־צֹאנֶיךָ וְאֶת־בְּקָרְךָ בְּכָל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבִרְכִיתֶךָ: 25 וְאִם־מִזְבַּח אֲבָנִים תַעֲשֶׂה־לִּי לֹא־תִבְנֶה אֹתָהּ גִּזִּית כִּי חֲרָבְךָ הַנִּפְתָּ עָלֶיהָ וְתַחֲלִלָהּ: 26 וְלֹא־תַעֲלֶה בָמַעַלְתָּ עַל־מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא־תִגְלֶה עֲרוֹתְךָ עָלָיו: פ

21

Irhegeko liyèrekîre abaja

¹ «Alaga irhegeko wabahà: ² Amango okagula omujà Muyahudi, anakukolera myâka ndarhu, ogwa kali nda, analîkwe, buzira kujuha cici. ³ Akaba àyishaga yenene, anagenda yenene. Akaba àgwêrhe omukazi, mukâge anagenda bo naye. ⁴ Akaba nnawâbo wàmuhaga omukazi, n'akaba nyamukazi àmuburhîre abâna-rhabâna erhi abâna-nyere, omukazi n'abâna banabe ba nnawâbo, naye anagenda yenene. ⁵ Ci erhi oyo mujà ankaderha, erhi: «Nsimire nnawîrhu, mukânie n'abâna bâni ntalonzizo kulîkwa», ⁶ nnawâbo anamuhêka embere za Nyamuzinda, amuhise aha lumvi erhi oku mulirango: nnawâbo anamurhuliraho okurhwîri n'omugera: anabà mujà wâge ensiku zôshi. ⁷ Erhi omuntu ankaguzà omwâli burhumisi-kazi, yêhe arhankalîkwa kula abaja balîkwa. ⁸ Erhi ankaba arhasimisizi nnahamwabo wâlicimwishozire, nnahamwabo anayemera agombôlwe. Ci arhankamuguliza ishanja ly'ihanga, bulya okwo kwanabà nka kulenganya. ⁹ Erhi omugala ankabà y'amuhà, anamujirire nk'oku banakômerera okujirira abandi banyere. ¹⁰ Erhi ankamuhirakwo owundi, amanye arhamunihizagya ebiryo, erhi emyambalo, erhi eby'obuyumpa. ¹¹ Akaba arhamuhiri ebyo oku binali bisharhu, anacîgendera busha, buzira kujuha igerha.

Amabi galînganîne olufù

¹² Owâshûrhe omuntu kuhika okufâ, naye anayirhwe, afe. ¹³ Ci erhi akaba arhâli alâlfîre okumuyîrha, bulya Nyamuzinda walilonzize okumuhira omu maboko gâge, nanamuyêreka aha akwânîne okuyâkîra. ¹⁴ Ci omuntu walâlira okuyîrha owâbo n'obwenge, onamurhenze ciru n'aha luhêrero lwâni, agendinigwa, afe! ¹⁵ Owashûrhe îshe erhi nnina, ananigwe, afe. ¹⁶ Owâbakule omuntu, ajimuguza erhi amugwarhe omu mwâge, oyo naye ananigwe, afe. ¹⁷ Owâhehêrere îshe erhi nnina, ananigwe, afe.

Empîmbo n'ebibande

¹⁸ Abantu erhi bankalôngôla, muguma akashûrha owâbo, amuyagaze n'ibuye erhi n'ecifûndo, olya wâbo akaba arhafîri, ci agend'ijâ aha ncingo, ¹⁹ akahash'ishubizûka n'okuhika embuga ajâ agendera oku kakoma, nyakushûrha erhi amalufuma; ci analyûla erya miregerege agezize aha ncingo n'okumubukisa kuhika afume. ²⁰ Erhi omuntu ankashûrha omujâ erhi omujâ-kazi wâge n'akarhi, bakanafira omu maboko gâge, nyakufâ anacihôlerwa. ²¹ Ci erhi bankahembûka, enyuma lya lusiku luguma, erhi ibirhi, barhankacîholerwa, bulya bali birugu byâge. ²² Erhi bantu babirhi bankagwarhana balwa, bakahukula omukazi oli izîmi, nyamukazi akamoma, ciru akaba arhafîri, barhegesirwe balyûle nk'olu îba wa nyamukazi anahûnyire, n'oku batwirîrwe n'abacîranuzi. ²³ Ci erhi ankafâ, bajuhe obuzîne oku buzîne¹, ²⁴ isû oku isû, lino oku lino, kuboko oku kuboko, kugulu oku kugulu, ²⁵ obuhye oku buhye, ecihulu oku cihulu. ²⁶ Erhi omuntu ankashûrha isû ly'omujâ erhi lya mujâ-kazi wâge, akanalisherêza, anabalîke bacigendere, kubè kubajuha liryâ isû lyâbo. ²⁷ N'akaba lyâlî lino lya mujâ wâge erhi lya mujâ-kazi wâge, akûzîre, anabalîke bacigendere, kubè kubajuha liryâ lino lyâbo.

²⁸ Erhi empânzi yankatumirha omuntu, abè mulume erhi mukazi, enamuyîrha, eyo mpânzi enabândwe amabuye, n'enyama yayo erhalîbagwa, ci nn'enkâfu yêhe arhalikwo lubanja. ²⁹ Ci eyo mpânzi erhi yankabâ yâkômereraga okutumirhana na nnayo bakazimurhonda, ci yêhe arhashibiriraga okuyilanga, n'erhi yankayîrha omuntu, abè mulume erhi mukazi, eyo mpânzi nayo enabandwe amabuye, na nnayo naye, anayirhwe. ³⁰ Erhi bankamutwir'okujuha, anahana birya banamutwirire byôshi omu kugombôla obuzîne bwâge. ³¹ Erhi ankaba mwâna-rhabâna erhi mwâna-nyere, okwo eryo irhegeko lidesire ko yankanatwirwa. ³² Erhi empanzi yankatumirha omujâ mulume erhi mukazi, nnawâbo empânzi analyule nnaamwabo balya bajâ mafûndo asharhu ga magerha, n'erya mpânzi enabândwe amabuye. ³³ Erhi omuntu ankaleka iriba buzira kulibwikira, nîsi erhi ahumbe iriba buzira kulibwikira, empânzi kandi erhi endogomi yankarhogeramwo, ³⁴ nnaliryâ iriba ahônge, alyule nna-ciryâ cîntu ensaranga, n'ecintu cifire aciyôrhane. ³⁵ Eri empânzi y'omuntu yankatumirhana n'ey'omulungu, ekanafâ, banaguze empânzi ecizîne, bagabâne ensaranga; n'erya efire nayo banayigabâna. ³⁶ Akaba kwâlî kumanyikîne oku eyo mpânzi ekômerera okutumirhana, na nnayo arhashibirira okuyilanga anahônge eyindi mpanzi ahâli h'empânzi, n'erya efire yanabâ yâge.

Obushambo bw'ebintu

³⁷ Erhi omuntu ankazimba empânzi erhi cibuzi, abibâge erhi abiguze, anahônga nkafu irhanu ahâli h'erya nguma, na bibuzi binni ahâli ha ciryâ ciguma.

Exodus BHS 21:

1 וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׂם לְפָנֶיהֶם: 2 כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָדִי שֶׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשֵׁבַעַת יֵצֵא לְחֻפְּשֵׁי חָנָם: 3 אִם-בְּגֵפוֹ יָבֵא בְּגֵפוֹ יֵצֵא אִם-בְּעֵל אִשָּׁה הוּא וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: 4 אִם-אֲדָנָיו יִתְּנֶלּוּ אִשָּׁה וַיְלַדְהָ לָּוִי בָנִים אֹו בָנוֹת הָאִשָּׁה וַיְלַדְיָהּ תְּהִיָּה לְאֲדֹנֶיהָ וְהוּא יֵצֵא בְּגֵפוֹ: 5 וְאִם-אָמַר יֵאמֹר הָעֶבֶד אֶהְיֶה לְאֶת-אֲדֹנָי אֶת-אִשְׁתִּי וְאֶת-בָּנָיו לֹא יֵצֵא חֻפְּשֵׁי: 6 וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל-הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל-הַדָּלֶת אֹו אֶל-הַמְּזוּזָה וְרָצַע אֲדָנָיו אֶת-אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וְעָבְדוּ לְעַלְמִים: 7 וְכִי-יִמְכַר אִישׁ אֶת-בְּתוּלָתוֹ לְאִמָּה לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים: 8 אִם-רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר-לֹא יַעֲדָה וְהַפְּדָה לְעַם נֹכְרִי לֹא-יִמְשַׁל לְמַכְרָהּ בְּבִגְדוֹ-בָּהּ: 9 וְאִם-לִבְנָהּ יִיעֲדָנָה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה-לָּהּ: 10 אִם-אֶחָת יִקַּח-לָּהּ שְׂאֵרָה כְּסוּתָהּ וְעִנְתָּהּ לֹא יִגָּרַע: 11 וְאִם-שָׁלַשׁ-אֲלֵהּ לֹא יַעֲשֶׂה לָּהּ וַיִּצְאָה חָנָם אִין כְּסָף: 12 מִכָּה אִישׁ וּמֵת מוֹת יוּמָת: 13 וְאִשָּׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אָנָּה לִידּוֹ וְשִׁמְתִי לָּהּ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה: 14

¹21.23 Eyi milongo 23-25: Omu bihugo by'ehuzûka-û, omu mango ga mîra irhegeko lya Mûsa lyâlî liyemire olwihôlo. Kuli kuderha oku obuhane bwakazâg'igererwa oku citumule ca ngasi muguma: isû oku isû, elino oku lino: Lev 24, 17-20. Mwâmi Yezu ahanzize eryo irhegeko ly'okugalula amabî oku mabî; aruhire irhegeko lihyâhya: Mt 5, 38-42; Luk 6, 29-30.

14 וכי־יזוד איש על־רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו למות: ס

15 ומכה אביו ואמו מות יומת: 16 וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת: ס

17 ומקלל אביו ואמו מות יומת: ס

18 וכי־יריבון אנשים והכה־איש את־רעהו באבן או באגרף ולא ימות ונפל למשבב: 19 אִם־יִקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בְּחוּץ

על־משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא ירפא: ס

20 וכי־יכה איש את־עבדו או את־אמתו בשבט ומת תחת ידו נקם ינקם: 21 אִךְ אִם־יָזוּם או יזמים יעמד לא

יָקָם כִּי כִסְפוֹ הוּא: ס

22 וכי־ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו לדיה ולא יהיה אסון ענוש יענש כאשר ישית עליו בעל האשה

ונתן בפללים: 23 ואם־אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש: 24 עַן תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רִגְלֵ תַּחַת

רִגְלֵ: 25 כּוּיָה תַּחַת כּוּיָה פָּצַע תַּחַת פָּצַע חֲבוּרָה תַּחַת חֲבוּרָה: ס

26 וכי־יכה איש את־עין עבדו או־את־עין אמתו ושחתה לחפשי ישלחנו תחת עינו: ס

27 ואם־שן עבדו או־שן אמתו יפיל לחפשי ישלחנו תחת שנו: פ

28 וכי־יגח שור את־איש או את־אשה ומת סקול יסקל השור ולא יאכל את־בשרו ובעל השור נקי: 29 ואם

שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבעליו ולא ישמרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם־בעליו

יומת: 30 אם־כִּפֵּר יוֹשֵׁת עָלָיו וְנָתַן פִּדְיוֹן נִפְשׁוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר־יוֹשֵׁת עָלָיו: 31 או־בֶן יִגַּח או־בַת יִגַּח כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה

יַעֲשֶׂה לוֹ: 32 אם־עֲבָד יִגַּח הַשּׁוֹר או אמה כסף | שלשים שקלים יתן לאדניו והשור יסקל: ס

33 וכי־יפתח איש בור או כִּי־יכַרֶּה אִישׁ בֵּר וְלֹא יִכְסֹנוּ וְנִפְל־שָׁמָּה שׁוֹר או חמור: 34 בְּעַל הַבּוֹר יִשְׁלַם כֶּסֶף

יָשִׁיב לְבַעְלָיו וְהִמַּת יְהִי־לוֹ: ס

35 וכי־יגף שור־איש את־שור רעהו ומת ומכרו את־השור החי וחצו את־כספו וגם את־המת יחצו: 36 או נודע

כִּי שׁוֹר נִגַּח הוּא מִתְמוֹל שְׁלֹשׁ וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ בְּעָלָיו שְׁלֹשׁ שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר וְהִמַּת יְהִי־לוֹ: ס

37 כִּי יִגְנַב־אִישׁ שׁוֹר או־שָׂה וּטְבַחוּ או מכרו חמשה בקר שלם תחת השור וארבע־צאן תחת השוה:

¹ Erhi ecishambo cankagwârhwâ carhula enyumpa cikanigwa, ntà lwihôlo oku mukò gwâco. ² Erhi ankaba gwâli mûshi, hanabe olwihôlo lw'omukò gwâco. Ecishambo cirhegesirwe cilyûle ebi cazimbaga. Akaba cirhagwêrhi ebi calyûla, canaguzibwa oku mpyûlo y'obushambo bwâco. ³ Ecintu cazimbagwa, empanzi, endogomi erhi cibuzi, cikashângwa cicizîne omu maboko gâge, cirya cintu anahyûle kabirhi.

Okusherêza ebya bene

⁴ Erhi omuntu ankayonya ishwa nîsi erhi mizâbîbu, akanaleka ebintu byâge byakera omu ishwa lya bene, analyule eyindi myâka eri minjà kulusha y'omu ishwa lyâge erhi y'omu mizâbîbu yâge. ⁵ Erhi omuliro gwankagulumira guyandukire oku byasi by'emishûgi gulinde guhama guyokêre engano eri oku bishinga erhi eri hôfi n'okusarûlwa, nîsi erhi ishwa lyâyo, nyakulika gulya muliro anahyûle bulya bokêre anayokêraga. ⁶ Erhi omuntu ankagwasa n'okubîsa owâbo ensaranga kandi erhi birugu, bikanazimbirwa emw'olya nyakubîsibwa, erhi ecishambo cankabonekana, cinabihyûle kabirhi. ⁷ Akaba ecishambo cirhabonekini, nnanyumpa anaje embere lya Nyamuzinda, lya bamanya oku arhali ye wazimbire ebirugu by'owâbo. ⁸ Ehyânâjîrwe kadali, hyôshi, akaba nkafu, ndogomi, cibuzi, mwambalo erhi ngasi kantu kanahézire kôshi kalya bankanaderha mpu: «Neci kâka», olubanja lunahekwe embere za Nyamuzinda, n'oyu Nyamuzinda akayâgiriza oku ye mubî anahyûle owâbo kabirhi. ⁹ Erhi omuntu ankayegeka owâbo endogomi, enkafu, ecibuzi, nîsi erhi cindi cîntu cishwêkwa, na cirya cintu cife, civunike nîsi erhi cihêkwe n'abanyazi na ntâye obwîne, ¹⁰ omwîgasho embere za Nyamuzinda gwanatwa olubanja. Erhi nyakuyêgekwa ankacîgasha oku arhazimbaga ecirugu c'owâbo, nnacirya cîntu anayemera, naye owâbo arhankacilyûla bici. ¹¹ Ci erhi akaba cirya cîntu aha mwâge cazimbirwe, anacihyûla naco. ¹² Akaba ecintu cayisirwe n'eciryanyi, anagend'iciyerekana buhamîrizi; arhankahyûla bici kuli cirya cîntu ciyisirwe n'eciryanyi. ¹³ Erhi omuntu ankayegeka owâbo ecintu câge, cikayagalika erhi kufâ na nnaco arhahali, akwânîne acilyûle. ¹⁴ Ci erhi nnaco ankaba ahali, arhankacilyûla bici. Akaba cali cihozanyo, analyûle engulo ya kulya kuhôza.

Okubakula omunyere mushugi

¹⁵ Erhi omulume ankashumika omwâna-nyere mushugi orhasag'ishebwa, akanagwîshira bombi naye, olya mulume anamugule abè mukâge. ¹⁶ Erhi îshe w'omunyere analahira bwâmuhâye, olya mulume analyule ensaranga bahâna ngulo y'abâna-nyere bashugi.

Amarhegeko gayêrêkire obwôrhere bwinjà n'idini

¹⁷ Omukazi w'omukurûngu, orhahîraga wamulekera akalamo mpu alame. ¹⁸ Ngasi yeshi wâhushe oku cîntu anayirhwe, afe. ¹⁹ Owarherekêre nyamuzinda w'obwihâmbe, kuleka Nyakasane yenene, anakagwe. ²⁰ Orhahîra okarhindibuzi erhi kugonya-gonya ecigolo, bulya ninyu mwâli bigolo omu cihugo c'e Mîsiri. ²¹ Orhahîra okalibuzi omukana nîsi erhi enfûzi. ²² Erhi wankamulibuzi, akandakira, namayumva omulenge gwâge. ²³ Oburhê bwâni bwanayâka mmuyirhe n'engôrho, bakînywe bahinduke bakana n'abâna binyu babè nfûzi. ²⁴ Okahôza ow'omu lubaga lwâni ensaranga, mukenyi oli akâwe, orhamujirira ihanzè, orhamulongezagyakwo bunguke. ²⁵ Erhi wankarhôla ecirôndo c'owinyu cikînja, onamugalulireco câjingwè, izûba lirhacizonga, ²⁶ bulya bwo bushiro bwâge obwo bonene, co cishûli cibwika omubiri gwâge. Bicigi yeki ankayîsh'ilalamwo? Erhi ankayîsh'indakira nanamuyumva, bulya niehe mba wa lukogo. ²⁷ Orhahîra okalogorhera Nyamuzinda, orhanahîra okahehêrera omuluzi w'ishanja lyâwe.

Ebisarûlwa birhanzi-rhanzi n'emburhwa-lubere

²⁸ Emyâka yâwe n'omurhobo gw'omu mukenzi gwâwe, orhahîraga okaleka abandi babintangakwo. Okaz'interekêra enfula y'omu bagala bâwe. ²⁹ Okaz'injirira ntyo oku bishwêkwa byâwe binene n'ebisungunu, orhabirhenzagyakwo nnina wabyo embere lya nsiku nda, oku lusiku lwa kali munâni, omunterekêre. ³⁰ Muyorhe bimâna embere zâni! Murhahîraga mukalya enyama yayirhagwa n'ec'erubala, munayikwebe akabwa.

Exodus BHS 22:

1 אִם-בַּמַּחְתָּרֶת יִמָּצָא הַגֵּנֵב וְהָפָה וּמָת אִין לֹ דְמַיִם: 2 אִם-זָרְחָה הַשֹּׁמֵשׂ עָלָיו דְּמַיִם לֹ שְׁלֵם שְׁלֵם אִם-אִין לֹ

וְנִמְכָּר בְּגִנְבָתוֹ: 3 אִם-הִמָּצָא תִמָּצָא בְיָדוֹ הַגֵּנֵבָה מִשּׁוֹר עַד-חֲמֹר עַד-שֵׁה חַיִּים שְׁנַיִם שְׁלֵם: 4

5 כִּי יִבְעַר-אִישׁ שְׂדֵה אֹחֵי-כֹרֶם וְשָׂלַח אֶת-בְּעִירָהּ וּבְעַר בְּשָׂדֶה אַחֵר מִיִּטְב שְׂדֵהוּ וּמִיִּטְב פָּרְמוֹ שְׁלֵם: 6

7 כִּי-תִצָּא אִשׁ וּמָצְאָה קִצִּים וּנְאָבָל גְּדִישׁ אֹ הַקָּמָה אֹ הַשְּׂדֵה שְׁלֵם שְׁלֵם הַמִּבְעַר אֶת-הַבְּעִירָה: 8

6 כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אֹזֶכְלִים לְשֹׁמֵר וְגִבַּב מִבַּיִת הָאִישׁ אִם־יִמְצָא הַגִּבַּב יִשְׁלַם שְׁנַיִם: 7 אִם־לֹא יִמְצָא הַגִּבַּב וְנִקְרַב בְּעַל־הַבַּיִת אֶל־הָאֱלֹהִים אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאכֶת רַעְהוּ: 8 עַל־כֹּל־דְּבַר־פֶּשַׁע עַל־שׂוֹר עַל־חֲמוֹר עַל־שֵׁה עַל־שִׁלְמָה עַל־כֹּל־אֲבֹדָה אֲשֶׁר יֵאמֶר כִּי־הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְבַר־שְׁנִיָּהֶם אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׁנַיִם לְרַעְהוּ: ס

9 כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ חֲמוֹר אֹזֶשׂוֹר אֹזֶשֶׁה וְכֹל־בְּהֵמָה לְשֹׁמֵר וּמֵת אֹזֶשׁבֵּר אֹזֶשׁבָּה אִין רָאָה: 10 שְׁבַעַת הִזֶּה תְהִיָּה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאכֶת רַעְהוּ וְלָקַח בְּעַלְיוֹ וְלֹא יִשְׁלַם: 11 וְאִם־גִּבַּב יִגִּבַּב מֵעֵמוֹ יִשְׁלַם לְבַעְלָיו: 12 אִם־טָרַף יִטָּרַף יְבֹאָהוּ עַד הַטְּרָפָה לֹא יִשְׁלַם: פ

13 וְכִי־יִשְׁאֵל אִישׁ מֵעַם רַעְהוּ וְנִשְׁבַּר אֹזֶמֶת בְּעַלְיוֹ אִין־עֵמוֹ שְׁלַם יִשְׁלַם: 14 אִם־בְּעַלְיוֹ עֵמוֹ לֹא יִשְׁלַם אִם־שָׁכִיר הוּא בָּא בְּשָׂכְרוֹ: ס

15 וְכִי־יִפְתָּה אִישׁ בְּתוֹלָה אֲשֶׁר לֹא־אֲרָשָׁה וְשָׁכַב עִמָּה מְהֵרָה יִמְהַרְנָה לוֹ לְאִשָּׁה: 16 אִם־מָאֵן יִמָּאֵן אָבִיהָ לְתַתָּה לוֹ כֶּסֶף יִשְׁקַל כְּמֵהָר הַבְּתוּלָת: ס

17 מִכְּשִׁפָּה לֹא תַחֲיָה: ס

18 כֹּל־שָׁכַב עִם־בְּהֵמָה מוֹת יוּמָת: ס

19 זִבְחַת לְאֱלֹהִים יִחַרֵם בְּלִתִּי לִיהוָה לְבָדוֹ: 20 וְגַר לֹא־תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי־גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: 21 כֹּל־אֲלֻמְנָה וְיִתּוֹם לֹא תַעֲנוּן: 22 אִם־עֲנָה תַעֲנָה אִתּוֹ כִּי אִם־צָעַק יִצְעַק אֵלַי שָׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקוֹתוֹ: 23 וְחָרָה אַפִּי וְהִרְגַתִּי אֶתְכֶם בְּחָרָב וְהָיוּ גְשִׁיכֶם אֲלֻמְנוֹת וּבְנֵיכֶם יִתְמִים: פ

24 אִם־כֶּסֶף | תְּלוּהָ אֶת־עַמִּי אֶת־הַעֲנִי עִמָּךְ לֹא־תְהִיָּה לוֹ כְּנִשָּׁה לֹא־תִשְׁיָמוֹן עַלְיוֹ גִּשְׁדִּי: 25 אִם־חָבֵל תַּחְבֵּל שְׁלֵמַת רַעַךְ עַד־בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁיָבֶנּוּ לוֹ: 26 כִּי הוּא כְּסוּתָה לְבִדָּה הוּא שְׁמֵלְתוֹ לְעָרוֹ בְּמָה יִשְׁכָּב וְהִיָּה כִּי־יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי־חֲנוּן אָנִי: ס

27 אֱלֹהִים לֹא תִקְלַל וְנָשִׂיא בְעַמָּךְ לֹא תֵאָר: 28 מְלֹאֲתֶךָ וְדַמְעָךְ לֹא תֵאָחֵר בְּכוֹר בְּגִידֶךָ תִּתְּנֵנִי: 29 כִּן־תַּעֲשֶׂה לְשֹׁרֶךְ לְצִאֲנֶךָ שְׁבַעַת יָמִים יְהִיָּה עִם־אִמּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִתְּנֵנִי: 30 וְאִנְשֵׁי־קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי וּבִשְׂרָ בִשְׂדֵה טְרָפָה לֹא תֵאָכְלוּ לְלֶבֶב תִּשְׁלַכּוּן אִתּוֹ: ס

23

Obushinganyanya

¹ Orhakag'ilumîza emyanzi y'obunywesi. Orhakâg'irhabâla omubî omu kuhamiriza obunywesi. ² Orhakâg'ishimba omwandu gw'abantu balonza amabî, orhanahîra okafûngira olubanja lw'obubî mpu ly'ojâ olunda banji bali. ³ Orhakâg'irhabala omuntu omu lubanja mpu okwenge ali mukenyi. ⁴ Erhi wankashimana enkafu y'omushombanyi wâwe, erhi ndogomi yâge ehabusire onamulerheroyo. ⁵ Erhi wankabona endogomi y'omushombanyi wâwe egogomîrwe n'omuzigo, ahâli h'okucigerera, onayirhabale mwene nnayo. ⁶ Orhahîraga okalenganya owinyu oli mukenyi omu lubanja lwâge. ⁷ Okaz'iyakira kuli olubanja lw'obunywesi. Orhahîra okayîrha omwêru kwêru erhi omushinganyanya, bulya ntayêza omuntu mubî. ⁸ Orhahîra, okayemera ebituliro, bulya ebituliro binahûse amasû g'ababona, bibindule n'ebinwa by'abashinganyanya. ⁹ Orhahîraga okarhindibuzâ ecigolo, orhahabiri wênene oku ecigolo cirhindibuka, bulya nâwe wêne wâli cigolo omu cihugo c'e Mîsiri.

Omwâka gwa Sabato n'olukulu lwa Sabato

¹⁰ Okaziyusa myâka ndarhu warhwera ishwa n'okusârûla emyâka yâwe. ¹¹ Ci ogwa kali nda onalileke lilâlê, abakenyi bw'omu ishwa lyâwe balye emburho zirimwo, n'ebyankasigala ensimba z'erubala zibiryê. Ntyo kwo wakazijira olukoma lwâwe lw'emizêti yâwe. ¹² Omu nsiku ndarhu wakazijira emikolo yâwe, ci olwa kali nda, wanarhamûka, ly'enkâfu yâwe n'endogomi yâwe birhamûka, lyo na mugala wa mwabali-kazi wâwe n'ecigolo bayîsa. ¹³ Obikirire ngasi byôshi nâkubwizire. Orhahîraga okashênga izîno ly'abandi ba-nyamuzinda, irhondo lirhayumvikanaga omu kanwa kâwe.

Ensiku nkulu z'omu Israheli

¹⁴ Okaz'inkuza omu kujira olugendo lutagatifu kasharhu omu mwâka. ¹⁵ Okaz'ijira olusiku lukulu lw'emigati erhalimwo lwango^k. Okâgeza nsiku nda erhi odwîrhe walya emigati erhalimwo lwango, nka kulya nâkurhegekaga, omu mwêzi gw'emihuli, bulya gwo mwêzi wârhengagamwo e Mîsiri. Ntâye wanayîshe embere zâni maboko mûmu. ¹⁶ Okâjira olusiku lukulu lw'emyâka mirhanzi-rhanzi y'omu maboko gâwe, lw'ebi wârhweraga omu mashwa. N'olusiku lukulu lw'okusârûla, aha buzinda bw'omwâka, amango wahûmbûle amalehe gw'omukolo gw'omu mashwa gâwe. ¹⁷ Kasharhu omu mwâka, ngasi mulume ayîsh'ikalola obusû bwa Nnâmahanga Nyakasane. ¹⁸ Orhahîraga okanterekêra emigati erimwo olwango n'embâgwa; n'amashushi g'embâgwa z'olusiku lukulu lwâni, garhagezagya obudufu kuhika sêzi. ¹⁹ Okaz'irhûla emyâka mirhanzi-rhanzi y'ishwa lwâwe omu ka-Nyamuzinda, Nnâmahanga wâwe. Orhahîraga okayendera omwâna-hene omu mahene-hene ga nnina.

Amalaganyo n'amahano embere z'okujà omu Kanani

²⁰ Nârhumâ malahika wâni embere zâwe aj'akulanga omu njira, anakuhise ahantu nârheganyize. ²¹ Omukenge, onakaz'iyumvirhiza izû lyâge; orhamugayaguzagya, bulya arhankalembere obugâmba bwâwe, kulya kubâ izîno lyâni liri muli ye. ²² Okâyumvirhiza izû lyâge onakâjira ebi ndesire byôshi, nâbâ mwânzi w'abânzi bâwe na mushombanyi w'abashombanyi bâwe. ²³ Hano malahika wâni abâ amakushokolera, abâ amâkuhisa emw'Abamoriti, Abahititi, Abapereziti, Abakanani, emw'Abahiviti n'Abayebusi, hano mba nâbahungumwire, ²⁴ orhacikagihîra wafukamira ba nyamuzinda bâbo, ci oyishihenangula abo ba nyamuzinda bâbo n'okujonjaga empêro zâbo. ²⁵ Okarhumikira Nyakasane Nyamuzinda wâwe, anagisha ebiryo byâwe n'amîshi gâwe, nnankucînge kuli ngasi ndwâla; ²⁶ omu cihugo câwe murhakaboneka omukazi omomire erhi owabâ ngumba: nayunjuza ensiku z'akalamo kâwe. ²⁷ Narhumâ ecôbâ câni embere zâwe, nshandabanye ngasi mashanja wanageremwo, abashombanyi bâwe bôshi bakuyaka. ²⁸ Nârhumâ olwisîmbo embere zâwe, lulibirhekwo Abahiviti, Abakanani n'Abahititi embere zâwe. ²⁹ Ntabalibirhekwo embere zâwe oku câligumiza omu mwâka muguma, lyo ecihugo cirhagisigala bwamwa, lyo n'ebiryanyi bilekiluga, bikurhindibuze. ³⁰ Bunyi-bunyi nakazibalibirhakwo embere zâwe, kuhika amango wâyololoka ohashe okulya ecihugo côshi. ³¹ Nâtwa olubibi lw'ecihugo câwe kurhenga oku Nyanja Ndukula kuhika oku Nyanja y'Abafilistini, na kurhenga oku irûngu kuhika oku lwîshi. Neci, nahira bene ecihugo omu maboko gâwe, nnambakungushe embere zâwe^l. ³² Orhahîraga okanywana mweshi nabo nîsi erhi mwe na banyamuzinda bâbo. ³³ Barhâyûbake omu cihugo câwe, lyo barhagirhuma wangomera: wankanabona wamarhumikira banyamuzinda bâbo, n'okwo kukuhindikire murhego.»

---

^k23.15 Olusiku lukulu lw'emigati erhalimwo lwango (Rhulole omu Lul 12. 15)

^l23.31 : Enyanja Ndukula yo na Nyanja y'Amasheke.

1	לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שׁוֹא אֶל־תִּשְׁתַּחֲוֶה יְדָךְ עִם־רִשְׁעֵה לְהִיֵּת עִד חָמָס: ס
2	לֹא־תִהְיֶה אַחֲרֵי־רֵבִים לְרַעַת וְלֹא־תַעֲנֶה עַל־רֵב לְנֹטֶת אַחֲרֵי רֵבִים לְהִטֹּת: 3 וְדָל לֹא תִהְדָּר בְּרִיבוֹ: ס
4	כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אִיבֹךְ אִו חָמְרוֹ תַעֲנֶה הָשֵׁב תְּשִׁיבֵנּוּ לוֹ: ס
5	כִּי־תִרְאֶה חֲמֹר שׁוֹנֵךְ רֵבֶן תַּחַת מִשְׂאוֹ וְחִדְלַת מַעֲזֵב לוֹ עֹזב תַעֲזֹב עִמּוֹ: ס
6	לֹא תִטֶּה מִשְׁפַּט אֲבִינֶךָ בְּרִיבוֹ: 7 מִדְּבַר־שֹׁקֵר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְיֶה כִּי לֹא־אֲצַדִּיק רָשָׁע: 8 וְשָׂחַד לֹא תִקַּח כִּי הַשָּׂחַד יַעֲרֹךְ פְּקוּחִים וַיִּסְלַף דְּבַר־יְצִיקִים: 9 וְגַר לֹא תִלַּחֵץ וְאַתָּם יִדְעֹתֶם אֶת־נַפְשׁ הַגֵּר כִּי־גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: 10 וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת־אֲרָצְךָ וְאַסְפֹּת אֶת־תְּבוּאָתָה: 11 וְהַשְּׁבִיעֹת תִּשְׁמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְאָכְלוּ אֲבִינֶי עִמָּךְ וְיִתְרֹם תֹּאכַל תֵּית הַשְּׂדֵה כְּנֹתַעֲשֶׂה לְכַרְמֶךָ לְזִיתֶךָ: 12 שְׁשֶׁת יָמִים תַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ וַיִּנְפֹּשׂ כְּנֹתַמְתְּךָ וְהָגֵר: 13 וּבְכָל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֵלֶיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵיכֶם לֹא תִזְכְּרוּ לֹא יִשְׁמַע עַל־פִּיד: 14 שְׁלֹשׁ רְגָלִים תַּחֲג לִי בַשָּׁנָה: 15 אֶת־תַּחֲג הַמִּצְוֹת תִּשְׁמַר שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצְוֹת כְּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָזִיב כִּי־בֹ יֵצֵאת מִמִּצְרַיִם וְלֹא־יִרְאוּ פָנַי רִיקִים: 16 וְחַג הַקִּצִּיר בְּכוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחַג הָאֶסֶף בַּצֵּאת הַשָּׁנָה בְּאֶסְפֹּךָ אֶת־מַעֲשֶׂיךָ מִן־הַשָּׂדֶה: 17 שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה יְרֵאָה כָּל־זְכוּרְךָ אֶל־פְּנֵי הָאֵלֹהִים יְהוָה: 18 לֹא־תִזְבַּח עַל־חַמֶּץ דֶּם־זִבְחֵי וְלֹא־יִלִּין חֵלֶב־חַגֵּי עַד־בֹּקֵר: 19 רִאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשֹׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ: ס
20	הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְאָךְ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בְּדַרְךָ וְלִהְיֵאֱמָר אֶל־הַמִּקּוֹם אֲשֶׁר הִכַּנְתִּי: 21 הַשְּׁמַר מִפְּנֵי וּשְׁמַע בְּקוֹלֹ אֶל־תִּמְרָ בֹּ כִּי לֹא יִשָּׂא לְפָשַׁעְכֶם כִּי שָׁמִי בְּקַרְבּוֹ: 22 כִּי אִם־שָׁמַעַתְּ תִשְׁמַע בְּקוֹלֹ וְעָשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר וְאֵיבַתִּי אֶת־אִיבֶיךָ וְצַרְתִּי אֶת־צַרְרֶיךָ: 23 כִּי־יִלְךְ מִלְאָכִי לְפָנֶיךָ וְהִבִּיאֶךָ אֶל־הָאָמָרִי וְהַחֲתִי וְהַפְּרֹזִי וְהַכְּנַעֲנִי הַחַוִּי וְהַיְבוּסִי וְהַכְּחַדְתִּיו: 24 לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֱלֹהֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיהֶם כִּי הָרַס תִּהְרַסֶם וְשִׁבַר תִּשְׁבַּר מִצַּבְתֵּיהֶם: 25 וְעַבְדֹתֶם אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּבְרַךְ אֶת־לַחְמְךָ וְאֶת־מִימֶיךָ וְהִסְרַתִּי מִחֲלָה מִקִּרְבְּךָ: 26 לֹא תִהְיֶה מִשְׁפָּלָה וְעַקְרָה בְּאֲרָצְךָ אֶת־מִסְפַּר יְמֶיךָ אִמְלֵא: 27 אֶת־אִימַתִּי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהַמְתִּי אֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר תָּבֵא בָהֶם וְנָתַתִּי אֶת־כָּל־אִיבֶיךָ אֵלֶיךָ עָרֹף: 28 וְשַׁלַּחְתִּי אֶת־הַצֹּרְעָה לְפָנֶיךָ וְגִרְשָׁה אֶת־הַחַוִּי אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַחֲתִי מִלְּפָנֶיךָ: 29 לֹא אֲגַרְשֶׁנּוּ מִלְּפָנֶיךָ בַּשָּׁנָה אַחַת פֹּתִתֶהּ הָאָרֶץ שְׁמָמָה וְרַבָּה עֲלֶיךָ תֵּית הַשָּׂדֶה: 30 מַעֲט מַעֲט אֲגַרְשֶׁנּוּ מִלְּפָנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֹה וְנַחֲלַת אֶת־הָאָרֶץ: 31 וְשַׁתִּי אֶת־גְּבֻלְךָ מִיַּם־סוּף וְעַד־יָם פְּלִשְׁתִּים וּמִמִּדְבָּר עַד־הַנֶּהָר כִּי אֶתָּן בְּיַדְכֶם אֶת יִשְׂרָאֵל וְגִרְשַׁתְמוּ מִלְּפָנֶיךָ: 32 לֹא־תִכְרַת לָהֶם וְלֹא־לִיהֶם בְּרִית: 33 לֹא יִשְׁבוּ בְּאֲרָצְךָ פּוֹי־חֲטִיאוֹ אֶתְךָ לִי כִּי תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־יִהְיֶה לְךָ לְמוֹקֵשׁ: פ

24

Nyamuzinda àfundika endagâno n'Israheli

¹ Anacibwira Mûsa, erhi: «Sôkera emunda Nyakasane ali, nâwe Arôni mwene Nadabu n'owinyu Abihu, mweshi na bandi bagula makumi gali nda ga muli Bene Israheli, muyishifukama kûli. ² Mûsa yenene wayegêra hali Nyakasane; bôhe barhayegêraga, n'olubaga lurharheremaga haguma naye.» ³ Mûsa anacyiisha, ashambâlira olubaga ebyo binwa bya Nyakasane byôshi^m n'amarhegeko gâge goshi. Olubaga lwôshi lwanacishuza n'izû liguma, mpu: «Ebinwa Nyakasane anadesire byôshi, rhwabishimba.» ⁴ Mûsa ànacyiandika ebinwa bya Nyakasane byôshi; àzûka sêzi mucêracêra, ayûbaka oluhêrero idako ly'entondo na mabuye ikumi n'abirhi g'erya milala ikumi n'ibirhi y'Israheli. ⁵ Okubundi, anacirhuma abâna b'emisole ba muli Bene Israheli baj'irhûla embâgwa banarherekêra emicûka y'empânzi nka nterekêro y'okushangîra. ⁶ Mûsa ayanka ecigabi c'omukò, aguhemba oku rhubehe n'ogwasigalaga agushahuliza oku luhêrero. ⁷ Arhòla ecitabu c'Endagâno acisomera olubaga. Nalwo

^m24.3 : Ebinwa byôshi Nyakasane adesire, go marhegeko ikumi ga Nnâmahanga (Rhulole omu Lub 20, 1; 24, 7). Agandi marhegeko, buzinda gâyushîrwe (Rhulole omu Lub 21, 1).

Iwashuza, mpu: «Ebyo Nyakasane adesire byôshi rhwabishimba, rhunabikenge». ⁸ Mûsa arhôla omukò agushahuliza olubaga, erhi: «Ogu mukò gwo mukò gw'Endagâno Nyakasane afundisire haguma n'ebyo binwa byôshi.» ⁹ Mûsa anacisôka bone Arôni, Nadabu na Abihu, bôshi na balya bashamuka makumi gali nda b'omu bagula b'Israheli. ¹⁰ Babona Nyamuzinda w'Israheli, n'aha magulu gâge erhi hali nka kuno harhîndwa ecirhindiro ciri nka njuma ya kâsi eshusha ecitû c'oku nkuba. ¹¹ Ntâ kubî àjizire abo bîshogwa b'omu Israheli, basinza Nyakasane, balya bânanywa.

Mûsa abugâna Nyamuzinda oku ntondo

¹² Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Osôkere e munda ndi kuno ntondo onabêrekwo, nkuhè embaho z'ibuye zirikwo amarhegeko n'amahano nyandisire, nti ogayigîrize.» ¹³ Mûsa anaciyimuka, bo n'omurhabâzi wâge Yozwè. Mûsa anacisôkera oku ntondo ya Nyamuzinda, ¹⁴ erhi amâsiga abwizire abagula erhi: «Murhulindire hano, kuhika rhugaluke. Ci Arôni na Huri aba basigîre ninyu; owâbe agwêrhe olubanja, anabadôse.» ¹⁵ Mûsa anacisôkera oku ntondo. Ecitû cabwika entondo. ¹⁶ Irengé lya Nyamubâho lyâbêra oku ntondo ya Sinayi, eco citû cayibwika nsiku ndarhu zôshi. Olusiku lwa kali nda, ânaciamagala Mûsa omu kâgarhî ka cirya citû. ¹⁷ Irengé lya Nyakasane lyâkâg'ibonekera bene Israheli nka ngulumira ya muliro ah'irhwêrhwè ly'enondo. ¹⁸ Mûsa ayongobera mulya citû, asôkera oku ntondo miregerege makumi anni na madufu makumi anni.

Exodus BHS 24 :

1 וְאֶל-מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל-יְהוָה אֲתָה וְאַהֲרֹן נָדָב וְאָבִיָּהוּא וְשִׁבְעֵים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחֹק: 2 וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֶל-יְהוָה וְהֵם לֹא יֵגִשׁוּ וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ: 3 וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְיֹסֵפֹר לְעַם אֶת כְּלֵי-דְבָרֵי יְהוָה וְאֵת כְּלֵי-הַמִּשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל-הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה: 4 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת כְּלֵי-דְבָרֵי יְהוָה וַיִּשְׁכַּם בְּבֹקֶר וַיֵּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת הַהָר וּשְׁתֵּים עָשָׂר מִצְבֹּת לְשֵׁנַיִם עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: 5 וַיִּשְׁלַח אֶת-נֹעְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים: 6 וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֶצְי הַדָּם וַיִּשֶׂם בְּאַגָּנֹת וְחֶצְי הַדָּם זָרַק עַל-הַמִּזְבֵּחַ: 7 וַיִּקַּח סֹפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיֹּאמְרוּ כֹל אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע: 8 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הַדָּם וַיִּזְרַק עַל-הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה דַם-הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם עַל כְּלֵי-דְבָרֵי הָאֱלֹהִים: 9 וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב וְאָבִיָּהוּא וְשִׁבְעֵים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל: 10 וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כַּמַּעֲשֶׂה לְבִנְתַּי הַסֹּפִיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר: 11 וְאֶל-אַצִּילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדוֹ וַיַּחֲזוּ אֶת-הָאֱלֹהִים וַיִּאֲכָלוּ וַיִּשְׁתּוּ: 12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הַהָרָה וְהִיָּה-שָׁם וְאֶתְנֶה לְךָ אֶת-לְחַת הָאֲבֹן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרָתָם: 13 וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיְהוּשַׁע מִשְׁרָתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל-הָרָה הָאֱלֹהִים: 14 וְאֶל-הַזִּקְנִים אָמַר שְׁבוּ-לָנוּ בְּיָהּ עַד אֲשֶׁר-נִשְׁוֵב אֲלֵיכֶם וְהִנֵּה אַהֲרֹן וְחֹר עִמָּכֶם מִיִּבְעַל דְּבָרִים יִגַּשׁ אֲלֵהֶם: 15 וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל-הָרָה וַיִּכַּסּ הָעָנָן אֶת-הָהָר: 16 וַיִּשְׁפֹּן כְּבוֹד-יְהוָה עַל-הָרָה סִינַי וַיִּכְסְהוּ הָעָנָן שֵׁשֶׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל-מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הָעָנָן: 17 וּמֵרָאֵה כְּבוֹד יְהוָה כָּאֵשׁ אֹכֵלֶת בְּרָאשׁ הָהָר לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: 18 וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן וַיַּעַל אֶל-הָהָר וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָרָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה: 19

25

Ensholôlo za bene Israheli

¹ Nyakasane anaciganiza Mûsa, amubwîra, erhi: ² «Obwîre bene Israheli basholôle entûlo, ngasi bantu b'omurhima mwinjà bôshi, ojè warhôla ezo nsholôlo zâbo. ³ Alaga ensholôlo wabahûna: amasholo, amarhale, emiringa, ⁴ emyenda y'akaduku, ey'omusengo, ecitâni calangashana, eswa, obwoya bw'empene, ⁵ empû z'ebigandabuzi z'akalinga, empû z'ebigoho n'emirhi y'akasiya, ⁶ amavurha gw'okuhira omu rhumole, omugavu gw'okuhira omu mavurha g'okucîshîga n'obukù bw'okuyôca. ⁷ Amabuye ga Onikisi n'amabuye g'okuj'omu efodi n'omu mwambalo g'oku cifuba. ⁸ Onjirire endâro lyo nkazibêra ekarhî kinyu. ⁹ Nienene nakuyêreka olugero lw'ecihando n'olugero lw'ebirugu byamwo byôshi: okwo kwonênè kwo wânajira.»

Omucîmba gw'amalaganyo

¹⁰ «Onjirire omucîmba gw'embaho za akasiya, gwa buli bwa makoro abirhi n'ecihimbi, bugali

bw'ikoro liguma n'ecihimbi, na burherema bw'ikoro liguma n'ecihimbi. ¹¹ Ogushîge amasholo garhali mavange, ogushige omu ndalâlâ n'emugongo, n'omuiro gwâgwo oguzunguluse masholo. ¹² Ogutulire mpogo inni za masholo, ozihire omu magulu gâgwo oku ganali anni, mpogo ibirhi lunda luguma n'ibirhi olundi lunda. ¹³ Ojire emirhamba y'emirhi ya akasiya, oyishige amasholo, ¹⁴ onayishesheze omu mpogo z'amarhambi g'omucîmba, gukazibarhulirwakwo. ¹⁵ Emirhamba ebère omu mpogo z'omucîmba, erhakûlagwamwo. ¹⁶ Endagâno nakuhâ oyibike muli ogwo mucîmbaⁿ. ¹⁷ Okubundi ogujirire omufûniko gw'amasholo gone gone, buli bwa makoro abirhi n'ecihimbi na bugali bw'ikoro liguma n'ecihimbi. ¹⁸ Ojire bakerubi^o babirhi bamasholo; obatulire oku marhambi gombi gw'ogwo mufuniko. ¹⁹ Ohire kerubi muguma eburhambi buguma n'owundi aje ebundi burhambi. Obahire oku muhiro gw'omufûniko, omu marhambi gombi. ²⁰ Ebyubi by'abola bakerubi bishanjûkire enyanya, bakaz'ibwikira omufûniko n'ebyubi byâbo bayerekerane bombi, bakazilola ebwa mufuniko. ²¹ Ohire omufûniko enyanya ly'omucîmba n'omwo mucîmba mwo wahira Endagâno nâkuhâ. ²² Aho, ho nakâbuganana nâwe, ho nakâkuganîriza, enyanya ly'omufûniko, ekarhî k'abo bakerubi babirhi bali oku mucîmba gw'Endagâno, nkâkubwîra byôshi ntegesire Bene Israheli.

Amêza g'emigati y'enterekêro

²³ Kandi ojire amêza gw'omurhi gwa akasiya, gwa buli bwa makoro abirhi, bugali bw'ikoro liguma, na burhererema bw'ikoro liguma n'ecihimbi. ²⁴ Ogashîge amasholo garhalimwo nvange, ogutâke n'amasholo. ²⁵ Okwo muhiro, obinjûlekwo emikororongi ya bugali bwa cihimbi c'ikoro, onazunguluse emikororongi y'amasholo. ²⁶ Ogajirire mpogo inni za masholo, zije oku bikwi binni by'amagulu gâbo oku ganali anni. ²⁷ Ezo mpogo zije omu marhambi g'amagulu gago oku ganali anni, zikazijageramwo emirhamba y'okubarhula amêza. ²⁸ Eyo mirhamba oyijire n'omurhi gwa akasiya, oyishîge amasholo, ekazikolesibwa oku kubarhula amêza. ²⁹ Amêza ogajirire embale, ennambi, orhubehe, enzînzî n'ebyânzi, byo bakaz'idubuliramwo enterekêro z'ebinyôbwa. Byôshi obijire bya masholo garhali mavange. ³⁰ Okaziyôrha ohizire ensiku zôshi omugati gw'enterekêro okwo mêza, embere zâni.

Akamole ka mahaji nda

³¹ Kandi ojire akamole k'amasholo garhali mavange. Ako kamole, katulwe kalungire n'enteberhebe yako n'olusârhi lwako, haguma n'amashami, ebigonyero n'obwaso bwako. ³² Mahaji ndarhu garhenge omu marhambi gako: mahaji asharhu g'akamole eburhambi buguma na mahaji asharhu g'akamole ebundi burhambi. ³³ Oku ngasi ihaji kuje mahaji asharhu galikwo amafufu n'obwaso. Ntyo kwo mahaji ndarhu garhenga omu kamole gajirwa gwoshi. ³⁴ Nako akamole kône, kabe na mashami anni haguma n'amafufu n'obwaso bwâgo: ³⁵ ifufu liguma omu mahaji abirhi marhanzi garhenga omu kamole, ifufu liguma omu gandi mahaji abirhi garhenga omu kamole, n'ifufu liguma omu mahaji abirhi mazinda garhenga omu kamole kwo n'okwo oku mahaji ndarhu goshi g'akamole. ³⁶ Amafufu n'amahaji bilungine n'akamole, byôshi bibè bitule muli cûma ciguma ca masholo garhali mavange. ³⁷ Ojire rhumole nda: bakaz'iyâsa orhwo rhumole, rhumolekere embere n'eburhambi. ³⁸ Ennâmbi zako n'amaganyi gakwo, byôshi bibè bya masholo gonene. ³⁹ Bagajire na talenta nguma ya masholo gone gone, haguma n'ebigabi byako byôshi. ⁴⁰ Olole bwinjâ onajire nk'oku oyeresirwe oku ntendo.

Exodus BHS 25:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ¹ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִיקַחוּ־לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ תִקְחוּ אֶת־תְּרוּמַתִּי: ² וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִקְחוּ מֵאֵתָם זָהָב וְכֶסֶף וְנְחֹשֶׁת: ³ וְתִכְלֹת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִיִּים: ⁴ וְעֹרֹת אֵילִם מְאֻדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וְעִצֵּי שֵׁטִים: ⁵ שֶׁמֶן לְמָאֵר בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסָּמִים: ⁶ וְאַבְנֵי־שֵׁהָם וְאַבְנֵי מְלֵאִים לְאַפָּד וְלַחֹשֶׁן: ⁷ וְעֵשׂוֹ לִי מִקֹּדֶשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם: ⁸ כָּכֹל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְרַאֶה אוֹתְךָ אֵת תְּבִנַת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת תְּבִנַת כָּל־כְּלָיוֹ וְכֵן תַעֲשׂוּ: ⁹ וְעֵשׂוּ אֲרוֹן עִצֵּי שֵׁטִים אֲמֹתַיִם וְחִצֵּי אַרְכּוֹ וְאֲמָה וְחִצֵּי רַחְבּוֹ וְאֲמָה וְחִצֵּי קִמְתּוֹ: ¹⁰ וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב וְחֹר וְעֵשׂוּ אֲרוֹן עִצֵּי שֵׁטִים אֲמֹתַיִם וְחִצֵּי אַרְכּוֹ וְאֲמָה וְחִצֵּי רַחְבּוֹ וְאֲמָה וְחִצֵּי קִמְתּוֹ: ¹¹ וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב וְחֹר וְעֵשׂוּ אֲרוֹן עִצֵּי שֵׁטִים אֲמֹתַיִם וְחִצֵּי אַרְכּוֹ וְאֲמָה וְחִצֵּי רַחְבּוֹ וְאֲמָה וְחִצֵּי קִמְתּוֹ: ¹² וְיִצְקֶתָ לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲתֵי זָהָב וְנִתְּתָה עָלָיָם אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וְשִׁתִּי

¹¹25.16 : Eyo ndagâno gâli mandiko gamanyisize amarhegeko g'okuhabûla akalamo ka Bene Israheli omu kushimba obwôrhere hw'Amalaganyo kwo kuderha oku zâli mpaho ibirhi ziyandisirwekwo galya marhegeko ikumi (Lub 31, 18; 32, 15). Buli buhamîrizi.

¹²25.18 : Ba-kerubi (Murh 3, 24): bingiri-ngiri biri nka mpanzi. Omukolo gwa ba-kerubi kuli ku-langa Omucîmba gw'amalaganyo, kulanga omuhanda gw'oku bwâmi, kulanga oluhêrero erhi ntebe y'ohukulu: 1Sam 4, 4.

טבעת על-צלעו האחת ושתי טבעת על-צלעו השנית: ¹³ועשית בדי עצי שטים וצפית אתם זהב: ¹⁴והבאת את-הבדים בטבעת על צלעת הארן לשאת את-הארן בהם: ¹⁵בטבעת הארן יהיו הבדים לא יסרו ממנו: ¹⁶ונתת אל-הארן את העדת אשר אתן אליך: ¹⁷ועשית כפרת זהב טהור אמתים וחצי ארפה ואמה וחצי רחבה: ¹⁸ועשית שנים כרבים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפרת: ¹⁹ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב-אחד מקצה מזה מן-הכפרת תעשו את-הכרבים על-שני קצותיו: ²⁰והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על-הכפרת ופניהם איש אל-אחיו אל-הכפרת יהיו פני הכרבים: ²¹ונתת את-הכפרת על-הארן מלמעלה ואל-הארן תתן את-העדת אשר אתן אליך: ²²ונועדתי לד שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרבים אשר על-הארן העדת את כל-אשר אצוה אותך אל-בני ישראל: פ

²³ועשית שלחן עצי שטים אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה וחצי קמתו: ²⁴וצפית אתו זהב טהור ועשית לו זר זהב סביב: ²⁵ועשית לו מסגרת טפח סביב ועשית זר-זהב למסגרתו סביב: ²⁶ועשית לו ארבע טבעת זהב ונתת את-הטבעת על ארבע הפאות אשר לארבע רגליו: ²⁷לעמת המסגרת תהיין הטבעת לבתים לבדים לשאת את-השלחן: ²⁸ועשית את-הבדים עצי שטים וצפית אתם זהב ונשאבם את-השלחן: ²⁹ועשית קערותיו וכפתיו וקשותיו ומנקיותיו אשר יסד בהן זהב טהור תעשה אתם: ³⁰ונתת על-השלחן לחם פנים לפני תמיד: פ

³¹ועשית מנרת זהב טהור מקשה תעשה המנורה ירכה וקנה גביעה כפתריה ופרחיה ממנה יהיו: ³²וששה קנים יצאים מצדיה שלשה | קני מנרה מצדה האחד ושלשה קני מנרה מצדה השני: ³³שלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח ושלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח בן לששת הקנים היצאים מן-המנרה: ³⁴ובמנרה ארבעה גבעים משקדים כפתריה ופרחיה: ³⁵וכפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת שני הקנים היצאים מן-המנרה: ³⁶כפתריהם וקנתם ממנה יהיו בלה מקשה אחת זהב טהור: ³⁷ועשית את-גרותיה שבעה והעלה את-גרותיה והאיר על-עבר פניה: ³⁸ומלקחיה ומחתתיה זהב טהור: ³⁹בכר זהב טהור יעשה אתה את כל-הכלים האלה: ⁴⁰וראה ועשה בתבניתם אשר-אתה מראה בהר: ס

26

Endâro

¹ «Endâro oyijire ya birhebo ikumi, obijire bya citâni cinirole n'emyenda y'akaduku k'omukara, ey'akaduku k'akalinga, ey'akalinga kêru ohirekwo ba-kerubimi bakozirwe n'obulenga. ² Obulî bwa ngasi cirhebo bubè bwa makoro makumi abirhi na munâni, n'obugali bubè bwa makoro anni. Olwo, lwo lugero lw'ebirhebo byôshi. ³ Birhebo birhanu bilungwe ngasi ciguma oku câbo. ⁴ Ohire emishumi oku muhiro gw'ecirhebo cirhanzi, oku kampwe-mpwe k'obulungîro, onajire ntyo oku muhiro gw'ecirhebo cizinda c'obulungîro bwa kabirhi. ⁵ Ohire mishumi makumi arhanu oku cirhebo cirhanzi, na mishumi makumi arhanu oku kampwe-mpwe k'ecirhebo c'obulungîro bwa kabirhi, eyo mishumi ekâyerekerana ngasi muguma n'ogwâbo. ⁶ Ojire mino makumi arhanu ga masholo, go galunga ngasi cirhebo oku câbo, na ntyo Endâro ebè ya bûbake buguma bwone. ⁷ Kandi ojire ebirhebo by'amôya g'empene, oyubakemwo ecihando enyanya z'Endâro. Ojire ikumi na ciguma. ⁸ Obulî bwa cirhebo ciguma: makoro makumi asharhu. Obugali bw'ecirhebo: makoro anni. Lwo na lugero lw'ebirhebo byôshi oku binali ikumi na ciguma. ⁹ Ohangire birebo birhanu haguma, na bindi ndarhu haguma. Ecirhebo ca kali ndarhu ocigonyere embere z'ecihando. ¹⁰ Ohire mishumi makumi arhanu oku muhiro gw'ecirhebo cibwisire birya birhangiriza bigwarhine na yindi mishumi makumi arhanu oku muhiro gw'ecirhebo cibwisire birya bindi bya kabirhi bigwarhine. ¹¹ Ojire mino makumi arhanu ga mulinga, ogageze omu mishumi, na ntyo gashwêke ecihando côshi cibè bûbake buguma. ¹² Ecihimbi c'ebirhebo by'ecihando cisigîre, cijêmbukire enyuma ly'endâro. ¹³ N'ebwa buli bw'ebyo birhebo by'ecihimbi cisigîre cije lunda luguma n'olundi oku buli bw'ebirhebo, kandi bijêmbukire oku ntambi zombi z'endâro, bibwikire olunda n'olundi lw'endâro. ¹⁴ Eco cihando ocijirire oburhungiri bw'empû z'enganda-buzi,

zishizirwe ibala lidukula, n'oburhungiri bw'empù mvunge zinozire buje oku nyanya.

Olukângà lw'Endâro

¹⁵ «Ojire omutûngo gw'Endâro gubè gwa murhi gwa akasiya, mugwike burherema. ¹⁶ Obuli bwa ngasi mutûngo bubè bwa makoro ikumi, n'obugali bw'ikoro liguma n'ecihimbi. ¹⁷ Ngasi mutûngo gubè na mahango abiri galungîne ngasi ihango omu lyâbo. Kwo onajirage ntyo oku yindi mitûngo y'Endâro yôshi. ¹⁸ Ojire olukângà lw'okushweka n'okusêza Endâro, mirhi makumi abirhi ya lukângà olunda lw'emukôndwè. ¹⁹ Eyo mitûngo oku eri makumi abirhi, oyihirekwo marhwèrhwè anni ga marhale: marhwèrhwè abirhi oku ngasi murhi. ²⁰ Olunda lwa kabirhi lw'Endâro, emwênè, ohire yo mitûngo makumi abirhi; ²¹ nayo ejekwo marhwèrhwè makumi anni ga marhale, marhwèrhwè abirhi oku ngasi mutûngo gw'olukângà. ²² Enyuma ly'Endâro, ebwa nyanja, ohireyo mitûngo ndarhu ya lukângà, ²³ ojire mitûngo ibirhi ebuzinda bw'Endâro, oku kafende-fende. ²⁴ Eyo mitûngo, eshwekane ibirhi-ibirhi kurhenga idako kuhika enyanya aha bushwinjiri omu mpaga ntanzi. Ntyo, kwo eyo mitûngo ibirhi y'oku kafende-fende yayôrha. ²⁵ Ntyo, habà mitûngo munâni n'amarhwèrhwè gâyo g'amarhale: marhwèrhwè ikumi na ndarhu, abirhi oku muntûngo muguma n'abirhi kuli ngasi mutûngo. ²⁶ Kandi ojire n'emirhamba y'omurhi gwa akasiya: irhanu oku mitûngo y'olundi lunda lw'Endâro, ²⁷ irhanu oku mitûngo eri oku kafende-fende k'Endâro, olunda lw'enyanya. ²⁸ Omurhamba gw'engusu gushwekerwe aha kagarhî k'emitûngo, gurhulukâne kurhenga ebuzinda kuhika obundi buzinda. ²⁹ Emitûngo y'olukângà oyishîge amasholo, empagà z'okuhiramwo emirhamba, ozijire za masholo, n'emirhamba nayo oyishîge masholo. ³⁰ Oyûbake eyo Ndâro nka kulya wàyerekagwa oku ntondo.

Omwenda

³¹ Kandi ojire omwenda gw'akaduku k'omukara, n'akaduku k'akalinga, n'akalinga kêru, n'ecitâni ciniole; bahirekwo bakerubimi bakoziwe n'obulenga. ³² Ogumanike kuli mitûngo inni ya murhi gwa akasiya mishîge amasholo, egwêrhe ngondôzo z'amasholo zigwarhîne oku marhwèrhwè anni g'amarhale. ³³ Ogwo mwenda gugwarhwe n'amino g'ebirhale, n'omu ndalâlâ yago, mwo mwahira omucîmba gw'Endagâno. Ogwo mwenda lwo lwaba lubibi lw'Abatagatîfu n'Ahatagatîfu h'Ebitagatîfu. ³⁴ Ohire omufûniko oku mucîmba gw'Endagâno omu Hatagatîfu h'Ebitagatîfu. ³⁵ Amêza ogahire embere ly'ogo mwenda, n'akamole aha mbere lya mêza, olunda lw'emukôndwè lw'Endâro. Ohire amêza olunda lw'ebumoshô. ³⁶ Kandi ohire omwenda aha muhango gw'ecihando, mwenda gwa kaduku k'omukara, kaduku k'akalinga, kaduku-kêru n'ecitâni ciniole: mukolo gwa muntu mulenga. ³⁷ Ogwo mwenda gugwarhire kuli mitûngo irhanu y'omurhi gwa akasiya, onayishîge amasholo. Engondôzo zâyo zibe za masholo, onazitulirekwo marhwèrhwè arhanu ga mulinga.

Exodus BHS 26

1 וְאֶת־הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֵשֶׂר יְרִיעֹת שֵׁשׁ מִשְׁזָר וְתַכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתִלְעַת שָׁנִי כְרִבִּים מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם: 2 אַרְדָּ | הִרְיַעַה הָאֹחֶת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בְּאֵמָה וְרַחֵב אַרְבַּע בְּאֵמָה הִרְיַעַה הָאֹחֶת מִדָּה אֹחֶת לְכֹל־הִרְיַעֹת: 3 חֲמֵשׁ הִרְיַעֹת תִּהְיֶינָן חִבְרֹת אֵשֶׁה אֶל־אֹחֶתָהּ וְחֲמֵשׁ יְרִיעֹת חִבְרֹת אֵשֶׁה אֶל־אֹחֶתָהּ: 4 וְעֹשֵׂיֹת לְלֵאָת תַּכְלֵת עַל שְׁפַת הִרְיַעַה הָאֹחֶת מִקְצֵהּ בַּחֲבֵרַת וְכֹן תַּעֲשֶׂה בְּשַׁפַּת הִרְיַעַה הַקְּצוּנָה בַּמַּחְבֵּרַת הַשְּׁנִית: 5 חֲמֵשִׁים לְלֵאָת תַּעֲשֶׂה בִּירְיַעַה הָאֹחֶת וְחֲמֵשִׁים לְלֵאָת תַּעֲשֶׂה בְּקִצֵּה הִרְיַעַה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֵּרַת הַשְּׁנִית מִקְבִּילַת הַלְּלֵאָת אֵשֶׁה אֶל־אֹחֶתָהּ: 6 וְעֹשֵׂיֹת חֲמֵשִׁים קְרָסֵי זָהָב וְחִבְרֹת אֶת־הִרְיַעֹת אֵשֶׁה אֶל־אֹחֶתָהּ בְּקְרָסִים וְהִיָּה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד: 7 וְעֹשֵׂיֹת יְרִיעֹת עֲזִים לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן עֲשִׂי־עֲשֶׂרָה יְרִיעֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם: 8 אַרְדָּ | הִרְיַעַה הָאֹחֶת שְׁלֹשִׁים בְּאֵמָה וְרַחֵב אַרְבַּע בְּאֵמָה הִרְיַעַה הָאֹחֶת מִדָּה אֹחֶת לְעֹשֵׂיֹת עֲשֶׂרָה יְרִיעֹת: 9 וְחִבְרֹת אֶת־חֲמֵשׁ הִרְיַעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ הִרְיַעֹת לְבָד וְכִפְלֹת אֶת־הִרְיַעַה הַשְּׁשִׁית אֶל־מוֹל פְּנֵי הָאֹהֶל: 10 וְעֹשֵׂיֹת חֲמֵשִׁים לְלֵאָת עַל שְׁפַת הִרְיַעַה הָאֹחֶת הַקְּצוּנָה בַּחֲבֵרַת וְחֲמֵשִׁים לְלֵאָת עַל שְׁפַת הִרְיַעַה הַשְּׁנִית: 11 וְעֹשֵׂיֹת קְרָסֵי נְחֹשֶׁת חֲמֵשִׁים וְהַבֵּאת אֶת־הַקְּרָסִים בְּלֵלֵאָת וְחִבְרֹת אֶת־הָאֹהֶל וְהִיָּה אֶחָד: 12 וְסֹרַח הָעֹדֵף בִּירְיַעֹת הָאֹהֶל יִהְיֶה סֹדֵחַ הִרְיַעַה הָעֹדֵף תִּסְרַח עַל אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן: 13 וְהָאֵמָה מִזָּה וְהָאֵמָה מִזָּה בְּעֹדֵף בְּאַרְדָּ יְרִיעֹת הָאֹהֶל יִהְיֶה סֹדֵחַ עַל־צִדֵי הַמִּשְׁכָּן מִזָּה וּמִזָּה לְכִסְתּוֹ: 14 וְעֹשֵׂיֹת מַכְסָּה לְאֹהֶל עֶרְת אֵילִם מְאָדָּמִים וּמַכְסָּה עֶרְת תַּחֲשִׁים מְלֻמְעָה: 15 פ

15 וְעָשִׂיתָ אֶת־הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲצֵי שֹׁטִים עֲמֻדִים: 16 עֲשֹׂר אַמּוֹת אַרְדָּה הַקְּרָשׁ וְאַמָּה וְחֻצֵי הָאֲמָה רַחֵב הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: 17 שְׁתֵּי יָדוֹת לְקְרָשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֵת אִשָּׁה אֶל־אֶחָתָהּ בֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל קְרָשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: 18 וְעָשִׂיתָ אֶת־הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲשָׂרִים קָרֶשׁ לַפָּאֵת נֹגֵבָה תִּימְנָה: 19 וְאַרְבָּעִים אֲדָנֵי־כֶסֶף תַּעֲשֶׂה תַּחַת עֲשָׂרִים הַקְּרָשׁ שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקְּרָשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו וְשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקְּרָשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו: 20 וְלְצֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִית לַפָּאֵת צִפּוֹן עֲשָׂרִים קָרֶשׁ: 21 וְאַרְבָּעִים אֲדָנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד וְשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: 22 וְלִירְכָתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָה תַּעֲשֶׂה שְׁשֶׁה קְרָשִׁים: 23 וְשְׁנֵי קְרָשִׁים תַּעֲשֶׂה לְמִקְצַעַת הַמִּשְׁכָּן בִּירְכָתִים: 24 וְיָהִינוּ תְּאֻמִּים מִלְּמִטָּה וְיִחַדּוּ יִהְיוּ תְּמִים עַל־רֵאשׁוֹ אֶל־הַטְּבַעַת הָאֶחָת בֵּן יִהְיֶה לְשְׁנֵיהֶם לְשְׁנֵי הַמִּקְצַעַת יִהְיוּ: 25 וְהָיוּ שְׁמֹנֶה קְרָשִׁים וְאֲדָנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁשֶׁה עֲשָׂר אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד וְשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: 26 וְעָשִׂיתָ בְּרִיחַם עֲצֵי שֹׁטִים חֲמִשָּׁה לְקְרָשֵׁי צֹלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד: 27 וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחַם לְקְרָשֵׁי צֹלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִית וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחַם לְקְרָשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן לִירְכָתִים יָמָה: 28 וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרָח מוֹהֲקָצָה אֶל־הַקָּצָה: 29 וְאֶת־הַקְּרָשִׁים תְּצַפֵּה זָהָב וְאֶת־טְבַעְתֵּיהֶם תַּעֲשֶׂה זָהָב בְּתֵים לְבְּרִיחַם וְצִפִּיתָ אֶת־הַבְּרִיחַם זָהָב: 30 וְהַקִּמַּת אֶת־הַמִּשְׁכָּן כְּמִשְׁפָּטוֹ אֲשֶׁר הָרִאִיתָ בְּהָר: ס

31 וְעָשִׂיתָ פְּרֻכַת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשׁוֹר מַעֲשֶׂה חֹשֶׁב יַעֲשֶׂה אֹתָהּ כְּרָבִים: 32 וְנִתְּתָה אֹתָהּ עַל־אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שֹׁטִים מְצַפִּים זָהָב וְוִיחֶם זָהָב עַל־אַרְבָּעָה אֲדָנֵי־כֶסֶף: 33 וְנִתְּתָה אֶת־הַפְּרֻכַת תַּחַת הַקְּרָסִים וְהִבֵּאתָ שָׁמָּה מִבֵּית לַפְּרֻכַת אֵת אַרְזוֹן הָעֵדוּת וְהַבְּדִילָה הַפְּרֻכַת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים: 34 וְנִתְּתָה אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל אַרְזוֹן הָעֵדוּת בְּקֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים: 35 וְשִׁמְתָה אֶת־הַשְּׁלֹחַן מִחוּץ לַפְּרֻכַת וְאֶת־הַמְּנֹרָה נֹכַח הַשְּׁלֹחַן עַל צֹלַע הַמִּשְׁכָּן תִּימְנָה וְהַשְּׁלֹחַן תִּתֵּן עַל־צֹלַע צִפּוֹן: 36 וְעָשִׂיתָ מִסָּךְ לַפֶּתַח הָאֵהָל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשׁוֹר מַעֲשֶׂה רֶקֶם: 37 וְעָשִׂיתָ לְמִסְךְ חֲמִשָּׁה עַמּוּדֵי שֹׁטִים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב וְוִיחֶם זָהָב וְיִצְקֶתָ לָהֶם חֲמִשָּׁה אֲדָנֵי נְחֹשֶׁת: ס

27

Oluhêrero lw'enterekêro

¹ Ojire oluhêrero^p lw'embaho za akasiya: buli bwa makoro arhanu na bugali bwa makoro arhanu; obuli n'obugali bw'oluhêrero binyumanane. Na makoro asharhu burherema. ² Orhumpekwe-mpekwe rhwalwo oku rhunali rhunni, ohirekwo mahembe anni gashwekine narhwo, rhunabe rhwa mulinga. ³ Ojire embehe z'okugukiramwo oluvù lw'oku luhêrero, empaho z'okuguka oluvù, amabakuli, orhukanya n'ebitumbûkizo. Ebyo byôshi obitule n'omulinga. ⁴ Oyubakire olushângi luli nka lusirha lwa mulinga oku luhêrero; olujirire mpogo inni za mulinga oku bikwi byâlwo oku biri binni. ⁵ Ohire olwo lushângi omu ndalâlâ y'oluhêrero idako, luhike omu karhî k'obuli bw'oluhêrero. ⁶ Ojire emirhamba y'oluhêrero, mirhamba ya murhi gwa akasiya, onayishige omulinga. ⁷ Eyo mirhamba bakâyishesheza omu mpogo, ekazigera enyunda zôshi oku zinali ibirhi z'oluhêrero nka balubarhula. ⁸ Olubinjûle nka mukenzi, onalujire nka lwa mbaho. Kukwânîne olujire nka kulya wânayerekagwa oku ntondo.

Obululi

⁹ Kandi ojire obululi bw'Endâro, olunda lw'ebulyo, emukôndwe, obululi bubwikwe n'emyanza y'ecitâni ciniole, ya buli bwa makoro igana ngasi lunda. ¹⁰ Emitungo yabwo oku enali makumi abirhi, n'amarhwêrhwê gâyo, bibè bya mulinga. Engondôzo z'eyo mitungo n'amaganyi gâyo, bibè bya cirhale. ¹¹ Kwo n'okwo olunda lw'enwenè, nayo eje emyanza ya makoro igana oku buli, emitungo yayo oku enali makumi abirhi, n'amarhwêrhwê gâyo oku ganali makumi abirhi, bibè bya mulinga, engondôzo zâyo n'amaganyi gâyo, bibè bya cirhale. ¹² Obugali bw'obululi, olunda lw'enyanja, bwaba bwa makoro makumi arhanu ga myenda, n'emitungo yayo oku eri ikumi n'amarhwêrhwê gâyo oku ganali ikumi. ¹³ Obugali bw'obululi, olunda lw'ebushoshokero bw'izûba (ebuzûka-zûba): makoro makumi arhanu; ¹⁴ myenda ya makoro ikumi n'arhanu, na mitungo isharhu na marhwêrhwê gâyo asharhu oku kahembe

kaguma; ¹⁵ oku kandi kahembe, myenda ya makoro ikumi n'arhanu, n'emitungo yayo oku eri isharhu na marhwèrhwè gâyo asharhu. ¹⁶ Aha muhango gw'obululi, haje omwenda gwa makoro makumi abirhi, gwa kaduku k'omukara, kaduku k'akalinga, kalinga k'akêru, n'ecitâni ciniole; mukolo gwa bulenga, gugwarhire kuli mitungo inni na marhwèrhwè anni. ¹⁷ Emitungo eyubasire obululi yôshi, ebè elungine omu mpagà z'amarhale; engondôzo zâyo zibe za marhale; n'amarhwèrhwè gâyo gabè ga mulinga. ¹⁸ Obuli bw'obululi: makoro igana, obugali: makumi arhanu kuli ngasi cikwî, oburherema: makoro makumi arhanu ga citâni ciniole; amarhwèrhwè gabè ga mulinga. ¹⁹ Ngasi bindi birugu by'omu Ndâro byôshi, birya byanakolesibwa oku mikolo yamwo yôshi, makondo gâyo n'amakondo g'obululi, bibè bya mulinga.

Amavurha g'akamole

²⁰ Woyo orhegeke bene Israheli bakazikulerhera amavurha g'emizêti mishwe g'okutwana akamole, garhalimwo nvange, lyo akamole kakaziyôrha kayâsire ensiku n'amango. ²¹ Omu Cihando c'lhano, embere ly'omwenda gubwisire Endagâno, Arôni n'abagala bakaziyôrha baliyasize embere za Nyakasane kurhenga bijingo kubika sêzi. Liri irhegeko ly'ensiku n'amango kuli bene Israheli kurhenga iburha kujà oku lindi.

Exodus 27:

1 וְעָשִׂיתָ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁטִּים חֲמֹשׁ אַמּוֹת אַרְדָּ וְחֲמֹשׁ אַמּוֹת רֹחַב רְבֹוע יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ וְשֵׁלֶשׁ אַמּוֹת קַמְתּוֹ; 2 וְעָשִׂיתָ קַרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פְּנֵיתָיו מִמְנוֹ תִהְיֶינָה קַרְנֹתָיו וְצִפִּיתָ אֹתוֹ נְחֹשֶׁת; 3 וְעָשִׂיתָ סִירְתָיו לְדֹשָׁנוֹ וְיָעִין וּמִזְרְקָתָיו וּמִזְלָגָתָיו וּמַחְתָּתָיו לְכָל־כֵּלָיו תַעֲשֶׂה נְחֹשֶׁת; 4 וְעָשִׂיתָ לוֹ מִכָּבֶד מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת וְעָשִׂיתָ עַל־הָרֶשֶׁת אַרְבַּע טַבַּעֲתַת נְחֹשֶׁת עַל אַרְבַּע קְצוּתָיו; 5 וְנִתְּתָה אֹתָהּ תַחַת כַּרְכָב הַמִּזְבֵּחַ מִלְמַטָּה וְהָיְתָה הָרֶשֶׁת עַד חֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ; 6 וְעָשִׂיתָ בָדִים לַמִּזְבֵּחַ בָּדֵי עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם נְחֹשֶׁת; 7 וְהוּבָא אֶת־בָּדָיו בְּטַבַּעֲתַת וְהָיוּ הַבָּדִים עַל־שְׁתֵּי צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּשֵׁאת אֹתוֹ; 8 נְבוֹב לַחַת תַעֲשֶׂה אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר הָרָאָה אֲתָךְ בְּהָר כֵּן יַעֲשׂוּ: 9 וְעָשִׂיתָ אֶת חֲצֵר הַמִּשְׁכָּן לַפָּאֵת נְגַב־תִּימְנָה קָלְעִים לְחֲצָר שֵׁשׁ מְשֹׁר מֵאָה בָּאֵמָה אַרְדָּ לַפָּאֵה הָאֶחָת; 10 וְעַמֻּדָיו עֲשָׂרִים וְאַדְנִיָּהֶם עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְוֵי הָעַמֻּדִים וְחֻשְׁקִיהֶם בָּסָף; 11 וְכֹן לַפָּאֵת צָפוֹן בָּאֵרְדָּ קָלְעִים מֵאָה אַרְדָּ וְעַמֻּדוֹ עֲשָׂרִים וְאַדְנִיָּהֶם עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְוֵי הָעַמֻּדִים וְחֻשְׁקִיהֶם בָּסָף; 12 וְרוֹחַב הַחֲצֵר לַפָּאֵת־יָם קָלְעִים חֲמֵשִׁים אֵמָה עַמֻּדֵיהֶם עֲשָׂרָה וְאַדְנִיָּהֶם עֲשָׂרָה; 13 וְרוֹחַב הַחֲצֵר לַפָּאֵת קִדְמָה מִזְרָחָה חֲמֵשִׁים אֵמָה; 14 וְחֲמֹשׁ עֲשָׂרָה אֵמָה קָלְעִים לַפָּתָף עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנִיָּהֶם שְׁלֹשָׁה; 15 וְלַפָּתָף הַשְּׁנַיִת חֲמֹשׁ עֲשָׂרָה קָלְעִים עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנִיָּהֶם שְׁלֹשָׁה; 16 וְלִשְׁעַר הַחֲצָר מָסָךְ | עֲשָׂרִים אֵמָה תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁר מַעֲשֵׂה רֶקֶם עַמֻּדֵיהֶם אַרְבַּעַה וְאַדְנִיָּהֶם אַרְבַּעַה; 17 כָּל־עַמֻּדֵי הַחֲצָר סָבִיב מַחְשָׁקִים בָּסָף וְוִיָּהֶם בָּסָף וְאַדְנִיָּהֶם נְחֹשֶׁת; 18 אַרְדָּ הַחֲצָר מֵאָה בָּאֵמָה וְרוֹחַב | חֲמֵשִׁים בְּחֲמֵשִׁים וְקַמָּה חֲמֹשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מְשֹׁר וְאַדְנִיָּהֶם נְחֹשֶׁת; 19 לְכֹל פְּלִי הַמִּשְׁכָּן בְּכֹל עַבְדָּתוֹ וְכֹל־יְתִדְתּוֹ וְכֹל־יְתִדְתַּת הַחֲצָר נְחֹשֶׁת: 20 וְאֵתָּה תִצְוֶה | אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלָיךְ שִׁמֹן זֵית זָךְ כֶּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: 21 בָּאֵהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרְכָת אֲשֶׁר עַל־הַעֲדוֹת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְרֹן וּבְנָיו מֵעַרְב עַד־בְּקָר לִפְנֵי יְהוָה חֲקֹת עוֹלָם לְדֹרֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 22

Emyambalo y'abadâhwa

¹ Ci w'oyo, muli bene Israheli, oyegeze aha burhambi bwâwe mwene winyu Arôni ye n'abagala, omujire mudâhwa wâni: Arôni, Nadabu, Eleyazari na Itamara, bagala ba Arôni. ² Mwene winyu Arôni omujirire omwambalo mutagatifu, cibè cimanyîso c'irenge na ca kukengwa. ³ Obwîre ngasi bantu balenga balya bayunjwire omûka gw'oburhimanya nâbahiziremwo, bajirire Arôni emyambalo yamujira mutagatifu na mudâhwa wâni. ⁴ Alaga emyambalo bajira: omwambalo gw'oku cifuba, efodi, ecishûli citâke, akanzo, ecitambara n'omukaba. Bajirire Arôni, mwene winyu, n'abagala emyambalo mitagatifu, lyo akaz'injirira emikolo y'obudâhwa. ⁵ Bakolese amasholo, akaduku k'omukara, akaduku k'akalinga, akaduku kêru n'ecitâni ciniole.

Efodi

⁶ Bajire efodi y'amasholo, ya kaduku ka mukara, kaduku ka mulinga, kaduku kêru n'ey'ecitâni ciniole: mukolo gwa bulenga. ⁷ Kandi cibè na maganyi abirhi g'okugwasa oku mihiro yombi. ⁸ Omusibo gw'efodi gugezire enyanya, gukolwe kuguma nayo gunalungane nayo: gubè gwa masholo, gwa kaduku k'omukara, gwa kaduku k'akalinga, gwa kaduku kêru n'ecitâni ciniole. ⁹ Orhôle mabuye abirhi ga onikisi, oyandikekwo amazîno ga Bene Israheli: ¹⁰ amazîno ndarhu oku ibuye lirhanzi, n'agandi ndarhu oku ibuye lya kabirhi, nk'oku banakulikirana omu maburhwa gâbo. ¹¹ Ago mabuye wahirakwo amazîno ga Bene Israheli, gakolwe n'omulenga oyishi okubinjûla amabuye, nka kula banabinjûla eciziriko, ogabohere omu mpogo z'amasholo. ¹² Ago mabuye gombi, ogahire oku mishumi y'efodi, gabè mabuye ga kuyibusa amazîno ga Bene Israheli. Ntyo Aròni akaz'ihêka amazîno gâbo embere za Nyakasane oku birhugo byâge byombi, lyo akaz'ibayibuka. ¹³ Ojire mburungusè ibirhi za masholo, ¹⁴ na migufu ibirhi ya masholo gone gone, oyijire mihûnge nsobekanyè, egere mw'ezo mburungusè.

Enshoho y'oku cifuba

¹⁵ Ojire n'enshobo y'oku cifuba y'okutwa emmanja, mukolo gwa bulenga. Oyijire nka kulyâla wanajira efodi: ya masholo, ya kaduku ka mukara, ya kaduku ka kalinga, ya kaduku kêru n'ecitâni ciniole. ¹⁶ Nka yamâgonywa, eyumanane enyunda zôshi, ya buli bwa cihimbi c'ikoro na bugali bwa cihimbi c'ikoro. ¹⁷ Oyilukirekwo emilongo y'orhubuye, milongo inni ya rhubuye. Oku mulongo murhanzi kulukirwe esadoniki, etopazi n'esumarado; ¹⁸ oku mulongo gwa kabirhi, ohirekwo enofeki, esafira n'ealimasi; ¹⁹ oku mulongo gwa kasharhu ohirekwo, enjwîjwî, eagata n'eamatusta; ²⁰ oku mulongo gwa kanni kulukirwe ekrizoliti, ehyasinti n'eyaspiri. Orhwo rhubuye rhuhangirwe omu mpogo z'amasholo. ²¹ Ago mabuye gayandikwekwo amazîno ga Bene Israheli ikumi na babirhi, gabè matâke nka biziriko, ngasi ibuye n'izîno, kulya emilala enali ikumi n'ibirhi. ²² Enshoho y'oku cifuba oyijirire emigufu y'amasholo garhalimwo mvange miluke nka migozi. ²³ Enshoho y'oku cifuba oyijirire rhugondo rhubirhi rhwa masholo garhaliwo mavange, n'orhwo rhugondo oku rhunali rhubirhi orhushwekere oku mihiro yarho yombi. ²⁴ Orhwo rhugozî rhw'amasholo rhwombi orhugeze mw'orhwo rhugondo rhubirhi rhushwekirwe oku bushwinjîro bw'enshoho y'oku cifuba. ²⁵ Nabyo ebikwi by'orhwo rhugufu rhwombi, bishwekerwe kuli zirya mburungusè zombi, oku mishumi y'efodi, embere zâyo. ²⁶ Ojire mpogo ibirhi za masholo ozihire oku bushwinjîro bw'enshoho y'oku cifuba, oku muhiro gw'endalâla, olunda lw'efodi. ²⁷ Ojire zindi mpogo ibirhi za masholo, ozihire idako ly'ebirhugo-rhugo by'efodi, olunda lw'embere, hôfi n'obugonyero bwâyo, enyanya ly'omushumi gw'efodi. ²⁸ Bashwêkere empogo z'enshoho oku mpogo z'efodi n'ehigozi hy'akaduku k'omukara, ebère enyanya ly'omushumi gw'efodi n'enshoho y'oku cifuba esère oku efodi. ²⁹ Ntyo, amango Aròni akazija omu hatagatifu, akazihêka amazîno ga Bene- Israheli aha murhima gwâge omu nshoho y'oku murhima y'okutwa emmanja, lyo bakayôrha bayibuka ensiku zôshi embere za Nyakasane. ³⁰ Omu nshoho y'oku cifuba y'okutwa emmanja ohiremwo Urimi na Tumini, bikazibêra aha murhima gwa Aròni amango aja embere za Nyakasane. Aròni akazihêka ntyo ensiku n'amango olubanja lwa Bene Israheli aha murhima gwâge, embere za Nyakasane.

Ecishûli

³¹ Ojire ecishûli c'efodi ca mwenda gwa kaduku ka mukara côshi côshi. ³² Aha kagarhî k'eco cishûli, haje omurhule gw'okukazigezamwo irhwe, n'eburhambi bw'ogwo murhule ebè bushwinjîro buli nka bwa lûba, lyo cirhagibereka. ³³ Oku muhiro gw'omu ndalâlâ, kuje emishemberere y'emishâbîro y'akaduku k'omukara, akaduku k'akalinga n'akaduku kêru, n'orhudende rhujè rhwahangirwa oku marhambi n'omu kagarhî k'eyo mishâbîro. ³⁴ Hidende higuma hya masholo na mushâbîro muguma oku muhiro gw'ecishûli n'omu marhambi moshi. ³⁵ Aròni akaciyambala amango ali omu mikolo yâge, na ntyo bakaziyumva ajegereza omudende amango akola aja omu hatagatifu embere za Nyakasane, n'amango akola arhengamwo, lyo alek'ifâ.

Ecimanyîso c'oburherekêre

³⁶ Ojire ehy'olubambâ hy'amasholo gone gone, onabinjekwo nka kula babinja akahamikizo, mpu: «Mutagatifu wa Nyakasane». ³⁷ Ohishwekere oku mugozi gw'akalinga k'omukara, hije oku nsirha: hikwânîne hibère olunda lw'embere oku nsirha. ³⁸ Hiyishija aha malanga ga Aròni, lyo akazihêka amabî Bene Israheli bajira omu bintu barherekêra Nyamubâho ngasi mango barherekire. Aròni akazihiyambala ngasi mango emalanga lyo Nyakasane asimisibwa n'ezo nterekêro. ³⁹ Oluke akanzo k'ecitâni ciniole, ojire ensirha y'ecitâni ciniole, ojire n'omukaba gw'emikonzi: mukolo gwa bulenga.

Emyambalo y'abadâhwa

⁴⁰ Bagala ba Aròni obajirire orhwanzo, obajirire emikaba, obajirire n'ensirha z'ebidesi, zirya zankabakengêsa. ⁴¹ Ebyo birugu obiyambike mwene winyu Aròni n'abagala, obashîge amavurha n'enfune zâbo ozibûmbe mavurha, obanterekêre lyo bakazijira omukolo gwâni gw'obudâhwa.

⁴² Obajirire orhubutura rhw'ecitâni, rhw'okubwikira obushugunu bwâbo, rhukazirhenga omu cibunu kuhika omu madwi. ⁴³ Arôni n'abagala bakaz'irhuyambala nka baja omu Cihando c'lhano, erhi nka bayegêra oluhêrero mpu barherekêre omu hatagatifu, Iyo balek'ihemuka banalek'ifâ. Liri irhegeko ly'ensiku n'amango kuli ye n'oku iburha lyâge.

Exodus BHS 28

1 וְאֵתְּהָהּ הַקָּרֵב אֲלֶיךָ אֶת־אֶהְרֹן אֶחֶיד וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנֹתֶיךָ אֶהְרֹן נָדָב וְאָבִיהוּא אֲלֶעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אֶהְרֹן: 2 וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ לְאֶהְרֹן אֶחֶיד לְכַבֹּד וּלְתַפְאֶרֶת: 3 וְאֵתְּהָהּ תִּדְבַר אֶל־כָּל־חַכְמֵי־לֵב אֲשֶׁר מִלְּאֵתֶיךָ רֹוחַ חֲכָמָה וְעָשׂוּ אֶת־בְּגָדֵי אֶהְרֹן לְקֹדֶשׁוֹ לְכַהֲנֹתֶיךָ: 4 וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאַפֹּדֶם וּמַעֲלִיל וּכְתָנֶת תְּשֻׁבֵץ מְצַנֶּפֶת וְאַבְגָּט וְעָשׂוּ בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ לְאֶהְרֹן אֶחֶיד וּלְבָנָיו לְכַהֲנֹתֶיךָ: 5 וְהֵם יִקְחוּ אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן וְאֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת־הַשֵּׁשׁ: פ

6 וְעָשׂוּ אֶת־הָאַפֹּדֶם זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב: 7 שְׁתֵּי כֶתֶף חִבְרַת יְהִי־לּוֹ אֶל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֹבֵר: 8 וְחֹשֶׁב אֲפָדָתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כַּמַּעֲשֵׂהוּ מִמֶּנּוּ יְהִי זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר: 9 וְלִקְחָתָּ אֶת־שְׁתֵּי אַבְנֵי־שָׁהֶם וּפְתַחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 10 שֵׁשׁ מִשְׁמֹתָם עַל הָאַבֹּן הָאֶחָת וְאֶת־שְׁמוֹת הַשָּׁשָׁה הַנוֹתָרִים עַל־הָאַבֹּן הַשְּׁנִית כַּתּוּבֹתָם: 11 מַעֲשֵׂה חֹרֵשׁ אָבֶן פְּתוּחִי חֹתֶם תִּפְתַּח אֶת־שְׁתֵּי הָאַבְנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסְבֹּת מִשְׁבָּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם: 12 וְשְׁמֹת אֶת־שְׁתֵּי הָאַבְנִים עַל כֶּתֶף הָאַפֹּד אַבְנֵי זָכָרָן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִשְׂאָ אֶהְרֹן אֶת־שְׁמוֹתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁתֵּי כֶתְפָיו לְזָכָרָן: ס

13 וְעָשִׂיתָ מִשְׁבָּצַת זָהָב: 14 וְשְׁתֵּי שָׂרָשָׁרֹת זָהָב טְהוֹר מְגֻבָּלֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם מַעֲשֵׂה עֵבֶת וְנִתְּתָה אֶת־שָׂרָשָׁרֹת הָעֵבֶת עַל־הַמִּשְׁבָּצָה: ס

15 וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן מִשְׁפָּט מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב כַּמַּעֲשֵׂה אֲפֹד תַּעֲשֶׂנּוּ זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: 16 רְבֹעַ יְהִי כְּפֹל זֶרֶת אֶרְכוֹ וְזֶרֶת רַחְבּוֹ: 17 וּמִלְּאֵת בּוֹ מִלְּאֵת אָבֶן אַרְבַּעַה טוּרִים אָבֶן טוּר אָדָם פְּטָדָה וּבִרְקַת הַטּוּר הָאֶחָד: 18 וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֶפֶד סַפִּיר וְיָהֳלִים: 19 וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שָׁבוֹ וְאֶחָלְמָה: 20 וְהַטּוּר הַרְבִּיעִי תַרְשִׁישׁ וְשֵׁהֶם וְיִשְׁפָּה מִשְׁבָּצִים זָהָב יְהִי בְּמִלּוֹאֹתָם: 21 וְהָאַבְנִים תְּהִיֶינּוּ עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂר עַל־שְׁמֹתָם פְּתוּחִי חוֹתֶם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ תְּהִיֶינּוּ לְשֵׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבָטִים: 22 וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן שָׂרָשָׁרֹת גְּבֻלַת מַעֲשֵׂה עֵבֶת זָהָב טְהוֹר: 23 וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן שְׁתֵּי טְבַעוֹת זָהָב וְנִתְּתָ אֶת־שְׁתֵּי הַטְּבַעוֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן: 24 וְנִתְּתָה אֶת־שְׁתֵּי עֵבֶת הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטְּבַעוֹת אֶל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן: 25 וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֵבֶת תִּתֵּן עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבָּצוֹת וְנִתְּתָה עַל־כֶּתֶף הָאַפֹּד אֶל־מֹל פְּנָיו: 26 וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טְבַעוֹת זָהָב וְשְׁמֹתָ אֹתָם עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׁפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאַפֹּד בֵּיתָה: 27 וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טְבַעוֹת זָהָב וְנִתְּתָה אֹתָם עַל־שְׁתֵּי כֶתֶף הָאַפֹּד מִמֹּל מִמֹּל פְּנָיו לְעַמַּת מַחְבְּרָתוֹ מִמַּעַל לְחֹשֶׁב הָאַפֹּד: 28 וְיִרְכָּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטְּבַעְתּוֹ אֶל־טְבַעַת הָאַפֹּד כַּתְּכֵלֶת לְהִיּוֹת עַל־חֹשֶׁב הָאַפֹּד וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאַפֹּד: 29 וְנִשְׂאָ אֶהְרֹן אֶת־שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל־לְבוֹ בְּבֹאֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ לְזָכָרָן לִפְנֵי־יְהוָה תָּמִיד: 30 וְנִתְּתָ אֶל־הַחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתְּמִים וְהָיוּ עַל־לֵב אֶהְרֹן בְּבֹאֹ לִפְנֵי יְהוָה וְנִשְׂאָ אֶהְרֹן אֶת־מִשְׁפָּט בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־לְבוֹ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: ס

31 וְעָשִׂיתָ אֶת־מַעֲלִיל הָאַפֹּד כְּלִיל תְּכֵלֶת: 32 וְהָיָה פִּירָאֲשׁוֹ בְּתוֹכּוֹ שָׁפָה יְהִי לְפָיו סָבִיב מַעֲשֵׂה אֶרֶג כְּפִי תַחְרָא יְהִי־לּוֹ לֹא יִקְרַע: 33 וְעָשִׂיתָ עַל־שׁוּלְיוֹ רַמְגִּל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתּוֹלַעַת שָׁנִי עַל־שׁוּלְיוֹ סָבִיב וּפַעְמָנִי זָהָב בְּתוֹכָם סָבִיב: 34 פַּעְמָן זָהָב וְרַמְזוֹן פַּעְמָן זָהָב וְרַמְזוֹן עַל־שׁוּלְיֵי הַמַּעֲלִיל סָבִיב: 35 וְהָיָה עַל־אֶהְרֹן לְשָׂרֵת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי יְהוָה וּבְצִאתוֹ וְלֹא יָמוּת: ס

36 וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב טְהוֹר וּפְתַחְתָּ עָלָיו פְּתוּחִי חֹתֶם קֹדֶשׁ לְיהוָה: 37 וְשְׁמֹתָ אֹתוֹ עַל־פְּתִיל תְּכֵלֶת וְהָיָה עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מֹל פְּנֵי־הַמִּצְנֶפֶת יְהִי: 38 וְהָיָה עַל־מִצַּח אֶהְרֹן וְנִשְׂאָ אֶהְרֹן אֶת־עֹן הַקֹּדֶשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִישׁוּ

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־מִתְנַת קִדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל־מִצְחוֹ תְּמִיד לְרַצּוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְהוָה: 39 וְשִׁבְצָתָהּ הַכְּתָנֶת שֶׁשׁ וְעָשִׂיתָ מִצְנַפֶּת שֶׁשׁ וְאַבְנֵי תַעֲשֶׂה מֵעֵשֶׂה רִקְמָה: 40 וְלִבְנֵי אֶהְרֹן תַעֲשֶׂה כְּתָנֶת וְעָשִׂיתָ לָהֶם אֲבָנִים וּמְגַבְעוֹת תַעֲשֶׂה לָהֶם לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: 41 וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם אֶת־אֶהְרֹן אֶחָיִד וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וּמִשְׁחָתָה אֹתָם וּמִלֵּאתָ אֶת־יָדָם וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְכִהְנֹו לִי: 42 וְעָשִׂה לָהֶם מִכְּסֵי־בָד לְכֹסוֹת בְּשָׂר עֲרוֹה מִמִּתְנִים וְעַד־יָרְכָיִם יְהִיו: 43 וְהָיוּ עַל־אֶהְרֹן וְעַל־בָּנָיו בְּבֹאֵם | אֶל־אֶהְלָה מוֹעֵד אוֹ בְּגִשְׁתֶּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשֶׁרֶת בְּקֹדֶשׁ וְלֹא־יִשְׂאוּ עוֹן וּמִתּוֹ חֲקַת עוֹלָם לוֹ וּלְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו: ס

29

Okurherekêrwa kw'abadâhwa

¹ Alaga oku wakazibajira ly'obarherekêra omu budâhwa bwâni: orhôle empanzi ntôrhò na nganda-buzi ibirhi zirhalikwo izâbyo ² n'omugati gurhalimwo lwango, emigati y'olununirizi erhalimwo lwango yavungiragwa omu mavurha, n'orhugati rhw'olununirizi rhurhalimwo lwango, rhushîge amavurha, obijire n'enshâno y'omulâ gw'engano. ³ Obihire byôshi omu cirhiri ciguma, onabirherekêre haguma n'erya mpanzi na ziryâ ngandabuzi oku zinali ibirhi.

Okushukululwa kw'emyambalo n'amavurha

⁴ Oshegeze Aròni n'abagala aha lusò lw'Ecihando c'lhano, onabashuke n'amîshi. ⁵ Orhôle emyambalo, oyambike Aròni akanzo, ecirondo c'efodi, efodi, enshoho y'oku cifuba, omukobekebyo n'omukaba gw'efodi. ⁶ Okuhandi omuyambike ensirha omu irhwe, n'oku nsirha ohirekwo ecimanè c'obutagatifu⁹; ⁷ orhôle amavurha g'okushîga, omubulagirego oku irhwe, omushîgego. ⁸ Hano obâ wamâshegeza abagala, obayambike orhwanzo, ⁹ obayambike omukaba, Aròni n'abagala, obayambike n'ensirha. Ntyo obudâhwa bubè bwâbo omu irhegeko ly'ensiku n'amango. Oyimike ntyo Aròni n'abagala.

Enterekêro

¹⁰ Okuhandi, olerhe empanzi ebwa Cihando c'lhano, n'Aròni n'abagala, balambulire amaboko oku irhwe ly'eyo mpanzi. ¹¹ Obâgire eyo mpanzi embere za Nyakasane, aha lusò lw'Ecihando c'lhano. ¹² Orhôle oku mukò gw'eyo mpanzi, ojè wagushîga n'omunwe oku rhufende-fende rhw'oluhêrero, n'ogundi ogubulagire gwoshi aha magulu g'oluhêrero. ¹³ Orhôle olujimbi lwôshi luzônga amala, n'agandi mashushi g'oku budiku, ensiko zombi n'amashushi gazizungulusire zombi, byôshi obiyokere aha luhêrero. ¹⁴ Ci eminyafu y'eyo mpanzi, oluhu lwâyô n'eciho câyo, obiyokere embuga ly'icûmbi, bulya eri nterekêro oku byâha. ¹⁵ Okuhandi, orhôle enganda-buzi ntanzi, Aròni n'abagala balambûlire amaboko oku irhwe ly'enganda-buzi. ¹⁶ Obâge eyo nganda-buzi, orhôle oku mukò gwâyô, ojè washahuliza omu marhambi goshi g'oluhêrero. ¹⁷ Eyo nganda-buzi ojè wayitwa bihimbi-bihimbi, oshuke amalâ gâyo n'ensenyi zâyô, obihire kuli birya bihimbi n'irwe. ¹⁸ Engandabuzi yôshi oiyokere oku luhêrero. Eri mbâgwa ya Nyakasane, nterekêro ya kisûnunu kinja ka kurhûliriza, yasingônolerwa Nyakasane. ¹⁹ Kandi orhôle erya ngandabuzi ya kabirhi, Aròni n'abagala balambulire amaboko oku irhwe ly'eyo ngandabuzi. ²⁰ Obâge eyo ngandabuzi, orhôle oku mukò gwâyô, ogushahulize oku bushongoshongo bw'okurhwîri kulyo kwa Aròni n'oku bushongoshongo bw'okurhwîri kulyo kwa ngasi mugala, oku cunkumwe c'okuboko kwâbo kulyo, n'omu marhambi g'oluhêrero, ogashahulizekwo ogwo mukò. ²¹ Orhôle kuli ogwo mukò guli oku luhêrero, n'amavurha gw'okucîshiga, oshahulize kuli Aròni n'oku myambalo yâge, oku bagala n'oku myambalo yâbo. Ajirwa ntyo mutagatifu yêne n'emyambalo yâge, n'abagala n'emyambalo yâbo.

Okuyîmika abadâhwa

²² Orhôle amashushi g'engandabuzi, omucira gwâyô, amashushi gali oku bula n'oku budiku, ensiko zombi n'amashushi gazirikwo n'okugulu kwâyô kulyo, bulya eri ngandabuzi ya kuyîmika. ²³ Na muli cirya cirhimbiri cirimwo emigati erhalimwo lwango ciri embere za Nyakasane, orhôle mwo omugati muburunguse, omugati gw'olununîrizi gulimwo amavurha, n'ehigati by'olununîrizi. ²⁴ Ebyo byôshi obihire omu maboko ga Aròni n'omu maboko g'abagala, obihâne nterekêro ya kulengezibwa n'okuzunguzibwa embere za Nyakasane. ²⁵ Oshub'ibirhenza omu maboko gâbo, obiyôkere oku luhêrero enyanya ly'embâgwa, nka kisûnunu ka kusîmîsa Nyakasane: eri nterekêro ya kusingônolwa n'omuliro, ya kurherekêrwa Nyakasane. ²⁶ Orhôle omushaya gw'erya nganda-buzi y'okuyimika Aròni,

⁹29.6 Ecimanè c'obutagatifu: Rhulole omu Lub 28, 36.

okâgulengeza n'okuguzunguza embere za Nyakasane: co câwe cigabi. ²⁷ Kuli eyo ngandabuzi y'okuyimika Aròni n'abagala, orherekêre omushaya gw'okulengezibwa n'okuzunguzibwa, n'obuhira. ²⁸ Liri irhegeko ly'ensiku n'amango, eyo yo myanya Aròni n'abagala bakâhâbwa na Bene Israheli. Eri myanya Bene Israheli bakaz'iyôrha bajira oku nterekêro zâbo z'omurhûla, myanya ya kurhûla Nyakasane. ²⁹ Emyambalo mitagatîfu ya Aròni eyishihabwa abagala enyuma zâge, bakazi'yambala amango bakola bashîgwa amavurha n'okuyimikwa. ³⁰ Oyu bâyimike mudâhwa ahâli hâge omu bagala, anayiyambale nsiku nda zôshi zôshi ye wakazija omu Cihando c'lhano mpu agendijira emikolo omu hatagatîfu.

Ebiryo bitagatîfu

³¹ Engandabuzi y'okuyimika oyirhôle, n'enyama zâyo oziyendere omu hantu hatagatîfu. ³² Aròni n'abagala balire enyama z'eyo ngandabuzi aha lusò lw'Ecihando c'lhano, bazilire omugati guli omu cirhimbiri. ³³ Bo bakazilya ebyakolesibagwa oku nterekêro y'okubacesa olusiku lw'okuyimikwa n'okurherekêrwa kwâbo. Ntâ w'embuga wankabiryako, bulya biri bitagatîfu. ³⁴ Akaba hali ebyasigîre kuhika sêzi kw'eyo nyama y'okuyimika n'ogwo mugati, binayocibwe bisingônoke, barhacibiryaga, bulya biri bitagatîfu. ³⁵ Ntyo kwo wajira kuli Aròni n'oku bagala, nk'oku nanakurhegekaga: okazijira nsiku nda wajira ebijiro by'okubayimika.

Ebiyêrekîre oluhêrero

³⁶ Ngasi lusiku, okazirherekêra empanzi ntôrò, ebè nterekêro y'okucîrhênza ebyâha. Oyiâne nterekêro y'okurhenza ebyâha oku luhêrero, omu kujira ebijiro by'okulushukûla, onalushîge amavurha gw'okulujira lutagatîfu. ³⁷ Okazijira nsiku nda zôshi washukûla oluhêrero, wanalujira lutagatîfu. Ntyo, oluhêrero lwabâ lutagatîfu bwenêne, ngasi byôshi byânahike okwo luhêrero, binabe bitagatîfu.

Enterekêro ya ngasi lusiku

³⁸ Alaga ebi wakazirhûla oku luhêrero: bâna-buzi babirhi ba mwâka muguma ngasi lusiku lujâ oku nkuba. ³⁹ Omwâna-buzi wa burhanzi akazirherekerwa sêzi, n'omwâna-buzi wa kabirhi arherekêrwe câjîngwe. ⁴⁰ Bakazirherekêra enshâno y'omulâ haguma n'oyo mwâna-buzi murhanzi, ya cigabi ca kali ikumi ca nyamâha, mvanganye omu mavurha g'omuzêti lwa hini nguma, byôshi bibè bigushe omu idivayi lya cigabi ca kanni ca hini nguma. ⁴¹ Omwâna-buzi wa kabirhi, okazimurherekêra câjîngwè, onamuhirekwo enterekêro y'enshâno n'ey'ecinyôbwa eri nk'erya y'esêzi; èbe nterekêro ya kisûnunu kinja ka kurhûliriza, yasingônolerwa Nyakasane. ⁴² Eyo yo nterekêro bakazirherekêra ensiku zôshi embere za Nyakasane, aho ho nakazikubugâna, nkola nakugâniza. ⁴³ Aho ho nakazishimânana na Bene Israheli, n'ahola hantu irenge lyâni lyahajira hatagatîfu. ⁴⁴ Ecihando c'lhano n'oluhêrero, nabijira bitagatîfu: Aròni n'abagala nabajira batagatîfu, lyo bakola bwinjâ obudâhwa bwâni. ⁴⁵ Nabêra ekarhî ka Bene-Israheli, na mbè Nyamuzinda wâbo. ⁴⁶ Bamanya oku nie Nyakasane, Nyamuzinda wâbo, oku nie nâbarhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri, nti lyo mbêra ekarhî kâbo, nie Nyakasane, Nyamuzinda wâbo.

Exodus BHS 29

1 וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר-תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקַדֵּשׁ אֹתָם לְכַהֵן לִי לְקַח פֶּר אֶחָד בַּזֶּבֶק וְאֵילִם שְׁנַיִם תְּמִימִם: 2 וְלַחֵם מִצֹּת וְחֹלֵת מִצַּת בְּלוּלָת בֶּשֶׂמֶן וְרִקְיָי מִצֹּת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן סֹלֶת חֲטִיִּם תַּעֲשֶׂה אֹתָם: 3 וְנָתַתְּ אוֹתָם עַל-סֵל אֶחָד וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם בִּסֵּל וְאֶת-הַפֶּר וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִם: 4 וְאֶת-אֶהֱרֹן וְאֶת-בָּנָיו תִּקְרִיב אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְרַחֲצֵתְּ אֹתָם בַּמַּיִם: 5 וְלָקַחְתָּ אֶת-הַבְּגָדִים וְהַלְבַּשְׁתָּ אֶת-אֶהֱרֹן אֶת-אֶהֱרֹן אֶת-הַכֹּהֲנֹת וְאֵת הָאֹפֶד וְאֵת-הַחֹשֶׁן וְאֶפְדֹת לֹו בְּחֹשֶׁב הָאֹפֶד: 6 וְשַׁמֶת הַמִּצְנֶפֶת עַל-רֹאשׁוֹ וְנָתַתְּ אֶת-גִּזְרֵי הַקֹּדֶשׁ עַל-הַמִּצְנֶפֶת: 7 וְלָקַחְתָּ אֶת-שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְצִקַּתְּ עַל-רֹאשׁוֹ וּמְשַׁחְתָּ אֹתוֹ: 8 וְאֶת-בָּנָיו תִּקְרִיב וְהַלְבַּשְׁתָּם כְּתֹנֹת: 9 וְחִגְרַתְּ אֹתָם אֲבָנֵי אֶהֱרֹן וּבָנָיו וְחִבַּשְׁתָּ לָהֶם מִגְּבֻעַת וְהִיְתָה לָהֶם כֹּהֵנָה לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִלֵּאת יַד-אֶהֱרֹן וַיִּדְבְּגוּ: 10 וְהִקְרַבְתָּ אֶת-הַפֶּר לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וּסְמַד אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הַפֶּר: 11 וְשַׁחֲטָתָּ אֶת-הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: 12 וְלָקַחְתָּ מִדָּם הַפֶּר וְנָתַתָּה עַל-קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֶצְבָּעַד וְאֶת-כָּל-הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ אֶל-סוּד הַמִּזְבֵּחַ: 13 וְלָקַחְתָּ אֶת-כָּל-הַחֶלֶב הַמְכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת הַיֵּתֶרֶת עַל-הַכֶּבֶד וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֶיהֶן וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחַ: 14 וְאֶת-בֶּשֶׂר הַפֶּר וְאֶת-עֵרוֹ וְאֶת-פִּרְשׁוֹ תִשְׂרֹף בְּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה חֲטָאת הוּא: 15 וְאֶת-הָאֵיל הָאֶחָד תִּקַּח וּסְמְכוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הָאֵיל: 16 וְשַׁחֲטָתָּ אֶת-הָאֵיל וְלָקַחְתָּ אֶת-דָּמֹו וְזָרַקְתָּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: 17 וְאֶת-הָאֵיל תִּנְתַּח לְנִתְחָיו וְרַחֲצֵתָּ קַרְבּוֹ וּכְרַעְיוֹ וְנָתַתָּ עַל-נִתְחָיו

ועל־ראשו: 18 והקטרַת אֶת־כָּל־הָאֵילִּי המִזְבַּחַה עָלָה הוּא לִיהוָה רִיחַ גִּיחֹחַ אֲשֶׁה לִיהוָה הוּא: 19 וְלִקְחֹתָ אֶת־הָאֵילִּי הַשָּׁנִי וְסָמְדָה אֶהְרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל: 20 וְשַׁחֲטָה אֶת־הָאֵיל וְלִקְחֹתָ מִדָּמֹו וְנִתְּתָה עַל־תִּנּוֹדָה אֶזֶן אֶהְרֹן וְעַל־תִּנּוֹדָה אֶזֶן בָּנָיו הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רִגְלָם הַיְמָנִית וְזָרַקְתָּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: 21 וְלִקְחֹתָ מִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וּמִשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וְהִזִּיתָ עַל־אֶהְרֹן וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בָּנָיו בָּנָיו אִתּוֹ וְקֹדֶשׁ הוּא וּבָנָיו וּבָנָיו בָּנָיו אִתּוֹ: 22 וְלִקְחֹתָ מִן־הָאֵיל הַחֹלֵב וְהָאֵלֶּיָהּ וְאֶת־הַחֹלֵב | הַמִּכְסָה אֶת־הַקָּרֶב וְאֶת־יְתֵרַת הַכָּבֵד וְאֶת־ | שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֵב אֲשֶׁר עָלָהּ וְאֶת־שׁוֹק הַיְמָיִן כִּי אֵיל מִלְּאִים הוּא: 23 וְכִכֹּר לֶחֶם אֶחָת וְחֵלֶת לֶחֶם שְׁמֹן אֶחָת וְרִיקִיק אֶחָד מִסֵּלִי הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה: 24 וְשַׁמְתָּ הַכֹּל עַל־כַּפֵּי אֶהְרֹן וְעַל־כַּפֵּי בָנָיו וְהִנַּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה: 25 וְלִקְחֹתָ אֹתָם מִיָּדָם וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבַּחַה עַל־הָעֹלָה לְרִיחַ גִּיחֹחַ לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁה הוּא לִיהוָה: 26 וְלִקְחֹתָ אֶת־הַחֹזֶה מֵאֵיל הַמִּלְּאִים אֲשֶׁר לְאֶהְרֹן וְהִנַּפְתָּ אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ לְמִנְחָה: 27 וְקֹדֶשֶׁתְּ אֵת | חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֶת־שׁוֹק הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הוֹנֵף וְאֲשֶׁר הוֹרֵם מֵאֵיל הַמִּלְּאִים מֵאֲשֶׁר לְאֶהְרֹן וּמֵאֲשֶׁר לְבָנָיו: 28 וְהָיָה לְאֶהְרֹן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי תְרוּמָה הוּא וְתְרוּמָה יְהִיָה מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלֵמִיָּהֶם תְּרוּמָתָם לִיהוָה: 29 וּבְגָדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאֶהְרֹן יְהִיו לְבָנָיו אֲחֵרָיו לְמִשְׁחָה בָהֶם וּלְמִלְּאֵי־אֶת־יָדָם: 30 שְׁבַעַת יָמִים יִלְבָּשׁם הַכֹּהֵן תַּחֲתָיו מִבְּנָיו אֲשֶׁר יָבֵא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְשֵׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ: 31 וְאֵת אֵיל הַמִּלְּאִים תִּקַּח וּבִשְׁלַת אֶת־בָּשָׂרוֹ בְּמִקְם קֹדֶשׁ: 32 וְאָכַל אֶהְרֹן וּבָנָיו אֶת־בָּשָׂר הָאֵיל וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בִּסַּל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: 33 וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כִּפָּר בָּהֶם לְמִלְּאֵי אֶת־יָדָם לְקֹדֶשׁ אֹתָם וְזָר לֹא־יֵאָכַל כִּי־קֹדֶשׁ הֵם: 34 וְאִם־יִוָּתֵר מִבָּשָׂר הַמִּלְּאִים וּמִן־הַלֶּחֶם עַד־הַבֶּקֶר וְשִׂרְפַתָּ אֶת־הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ לֹא יֵאָכַל כִּי־קֹדֶשׁ הוּא: 35 וְעִשִׂיתָ לְאֶהְרֹן וּלְבָנָיו כָּכָה כָּל־אֲשֶׁר־צִוִּיתִי אֹתְכֶם שְׁבַעַת יָמִים תְּמַלֵּא יָדָם: 36 וּפָרַח חֲטָאת תַעֲשֶׂה לַיּוֹם עַל־הַכֹּפְרִים וְחֲטָאתָ עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּכַפֵּרֶךָ עָלָיו וּמִשַּׁחְתָּ אֹתוֹ לְקֹדֶשׁוֹ: 37 שְׁבַעַת יָמִים תִּכְפֹּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְקֹדֶשֶׁתְּ אֹתוֹ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים כָּל־הַנִּגַּע בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ: ס

38 וְזָה אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם לַיּוֹם תָּמִיד: 39 אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַעֲשֶׂה בְּבֹקֶר וְאֶת־הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים: 40 וְעִשְׂרֹן סֹלֶת בָּלוּל בְּשֶׁמֶן כְּתִית רִבַע הַחֵין וְנִסְדָּ רַבְעִית הַחֵין יִזֶן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד: 41 וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים כְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וּכְנֹסְכָה תַעֲשֶׂה־לָּהּ לְרִיחַ גִּיחֹחַ אֲשֶׁה לִיהוָה: 42 עֹלֶת תָּמִיד לְדֹרֹתֵיכֶם פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר אֲנִיעַד לָכֶם שְׁמָה לְדָבָר אֲלֵיךְ שָׁם: 43 וְנִעַדְתִּי שְׁמָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי: 44 וְקֹדֶשְׁתִּי אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־אֶהְרֹן וְאֶת־בָּנָיו אֶקְדָּשׁ לְכַהֵן לִי: 45 וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִיִּיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים: 46 וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁכְנֵי בְּתוֹכָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: פ

30

Oluhêrero lw'enshângi

¹ «Ojire oluhêrero wakazitumbukizakwo enshângi, olujire n'omurhi gwa akasiya. ² Obuli waluyubakamwo bubè bw'ikoro liguma n'obugali nabo bubè bw'ikoro liguma: lubè lwa nyunda ziyumânîne, oburherema nabo bubè bwa makoro abirhi, lwôshi lulungane n'oruhembe rhwakwo ko na kuguma. ³ Olushîge amasholo garhali mavange, oku nyanya, omu marhambi n'omu rhuhembe, omuhiro gwalwo gubè gwa butâke bwa masholo. ⁴ Olujirire mpogo ibirhi z'amasholo idako ly'omuhiro, enyanya ly'amarhambi gombi, ozihire omu marhambi, zikazigeramwo emirhamba y'okululengeza. ⁵ Eyo mirhamba oyijire n'omurhi gwa akasiya, onayishige amasholo. ⁶ Oluhire embere z'omwenda gubwikire omucimba gw'Endagâno, embere z'omufûniko gubwikire Endagâno, halya nâkazikubugâna. ⁷ Aròni akazitumbûkizakwo enshângi, ngasi sêzi, amango akola ayumanyanya orhumole, analutumbûkizakwo enshângi. ⁸ N'amango Aròni akola ayâsa orhumole câjingwè, analutumbûkizakwo enshângi, eri nshangi ya nsiku n'amango embere za Nyakasane, kurhenga oku iburha kujà oku lindi. ⁹ Kuli olwo luhêrero irhondo murhahîraga mukarherekêrakwo enshângi y'obushâla-shâla nîsi erhi mbâgwa n'enterekêro zindi zindi, murhakanahîra mukabulagirakwo enterekêro z'ebinyôbwa. ¹⁰ Liguma

omu mwâka, Aròni akazijira nterekêro y'okushukûla ebyâha, oku rnhembe rhw'oluhêrero. Liguma omu mwâka, kurhenga iburha kujà oku lindi, akâshukûla oluhêrero n'omukò gw'embâgwa y'okulyûla ebyâha. Olwo luhêrero luli lutagatîfu bwenêne embere za Nyakasane.»

Entûlo y'omu ka-Nyamuzinda

¹¹ Nyakasane anacishambâza Mûsa, amubwîra, erhi: ¹² «Amango waganja^r bene Israheli mpu ly'omanya omubalè gwâbo, ngasi muguma anahane entûlo y'obuzîne bwâge emwa Nyamuzinda, lyo balekijakwo obuhanya bakola baganjwa. ¹³ Alaga ebi ngasi wanaganjwe akazihâna: cigabi ca kabirhi c'esikeli y'omu ka-Nyamuzinda, erya ya ngero makumi abirhi oku ngasi sikeli. Eco cigabi ca kabirhi c'esikeli ebè ntûlo ya Nyakasane. ¹⁴ Ngasi muntu yeshi wankanaganjwa, kurhangirira oku myâka makumi abirhi y'okuburhwa na kulusha, ahâne entûlo ya Nyakasane. ¹⁵ Mw'okwo kuhâna entûlo ya Nyakasane lyo muciza obuzîne bwinyu, omugale^s arhahânaga binji kulusha ecigabi c'esikeli, n'omukenyi arharhûlaga binyi kulusha ecigabi c'esikeli. ¹⁶ Okazirhòla eyo ntûlo ya Bene Israheli y'okuciza obuzîne bwâbo, oyikolese oku mikolo y'omu Cihando c'lhano, ebè cikengêzo erhi nkûmbu kuli Bene Israheli embere za Nyakasane omu kuciza obuzîne bwâbo.

Omukenzi gw'okukalabîra

¹⁷ Nyamuzinda ashambâza Mûsa, amubwîra, erhi: ¹⁸ «Ojire omukenzi gw'omulinga n'amakondo gago gabè ga mulinga, bakazicîkalabîramwo, oguhire ekarhî k'Ecihando c'lhano n'oluhêrero, ohiremwo n'amîshi. ¹⁹ Aròni n'abagala bakazikalabîramwo amaboko n'amagulu. ²⁰ Nka bajà omu Cihando c'lhano, bakazikalaba n'amîshi, lyo balekifà. Kwo na kwo nka bayegêra oluhêrero bakola baliyokera Nyakasane enterekêro z'okusingônoka, ²¹ bakazicîkalaba amaboko n'amagulu, lyo balekifà. Kuli obwo lyabà irhegeko lirhahuligana, kuli Aròni yêne n'oku bûko bwâge, kurhenga oku iburha kujà oku lindi.

Amavurha matagatîfu

²² Nyakasane anacishambâza Mûsa, amubwîra, erhi: ²³ «Orhòle omu migavu minjinjà kulusha eyindi yôshi, obukû bwayaga bwa sikeli magana arhanu; ecigabi ca kabirhi, kwo kuderha sikeli magana abirhi na makumi arhanu y'omugavu gw'esinamoni, sikeli magana abirhi na makumi arhanu y'omugavu gw'olusheke lw'akîsûnununu; ²⁴ sikeli magana arhanu g'omugavu gwa akasiya, lugero lw'esikeli y'omu ka-Nyamuzinda, na hini nguma y'amavurha g'omuzêti. ²⁵ Ojiremwo amavurha matagatîfu g'okucîshîga, mvange yahûmula bwinjà, mukolo gwa muvanganya mulenga, go gâbà mavurha matagatîfu g'okucîshîga. ²⁶ Oshîgemwo Ecihando c'lhano, omucîmba gw'Endagâno, ²⁷ amêza n'orhulugu rhwago rhwôshi, oluhêrero lw'enshângi, ²⁸ oluhêrero lw'enterekêro n'orhulugu rhwalwo rhwôshi, omukenzi n'amakondo gâgwo. ²⁹ Obigishe bibè bitagatîfu lwôshi, na ngasi byânabihikekwo binabe bitagatîfu. ³⁰ Aròni n'abagala obashîge onabarherekêrere, lyo bakâjira omukolo gw'obudâhwa bwâni. ³¹ Obwîre Bene Israheli, erhi: «Aga mavurha matagatîfu g'okucîshînga, gali gâni, kurhenga oku iburha kuhika oku lindi. ³² Irhondo murhahîraga mukashîga wundi wundi muntu, murhaderhaga mpu mwayiga okugavanganya, bulya gali matagatîfu, ganayorhe gali matagatîfu kuli mwe n'oku iburha linyu. ³³ Owanayige okuvanganya ago mavurha erhi kugashîga omuntu kwône, oyo anakagwa omu bûko bwâge.»

Okujira enshângi

³⁴ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Olonze ebizibwe bihûmula bwinjinjà, akaradusi kahûmula bwinjinjà, ecizibwe ca torakasi, eca ambre, eca galabani, ebizibwe by'omugavu haguma n'obukû burhalimwo buvange, byôshi bya lugero luyumânîne. ³⁵ Ojiremwo omugavu gw'enshângi, mukolo gwa muvânzi mulenga, ogwo mugavu gujemwo omûnyu, gurhajagamwo bindi bici, gubè mutagatîfu. ³⁶ Oguvungunyule, orhòlekwo obuvungunyukiza ohire embere ly'omucîmba gw'Endagâno, omu Cihando c'lhano, mulya nakâshimânana nâwe. Kuli mwe ogwo mugavu gwaba mutagatîfu bwenêne. ³⁷ N'ogwo mugavu wajira, irhondo murhahîra mwaderha mpu ninyu mwacîjiriragwo, mukazigulola nka mugavu gurherekîrwe Nyakasane. ³⁸ Owanaderhe mpu aguyiga lyo naye ankayûmva akîsûnununu kagwo, oyo muntu anakagwe omu bûko bwâge.»

Exodus BHS 30:

---

^r30.12 Ago mango baganjaga Bene Israheli, baganja ahalume bonene balya bankanaja oku matabâro (Rhulole Lub 30. 14; Mib 1, 2).

^s30.15 Omugale n'omukcnyi bôshi bayumânane embere za Nyakasane nka bahana entûlo.

^t30.25 30, 25: Amavurha matagatîfu gw'okucîshîga: Lub 25, 6; 9, 7, 21. Ago mavurha yo enali krisma ntagatîfu; okushîga abantu kunabayunjuze misî n'enshagali, erhi kandi ebiberûlîrwe Nnâmahanga nabyo byanashîgwa (Lub 30, 32).

1 וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקָּטָר קִטְרֵת עֲצֵי שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: 2 אֲמָה אַרְכּוֹ וְאֲמָה רַחְבּוֹ רְבֹעַ יְהִיָּה וְאִמְתִּים קִמְתּוּ מִמֶּנּוּ קִרְנָתָיו: 3 וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר אֶת־גִּגּוֹ וְאֶת־קִירָתוֹ סָבִיב וְאֶת־קִרְנָתָיו וְעָשִׂיתָ לוֹ זָרָהּ סָבִיב: 4 וּשְׁתִּי טְבַעַת זָהָב תַּעֲשֶׂה־לוֹ | מִתַּחַת לְזָרוֹ עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו תַּעֲשֶׂה עַל־שְׁנֵי צַדָּיו וְהָיָה לְבָתִּים לְבָדִים לְשֵׂאת אֹתוֹ בְּהֶמָּה: 5 וְעָשִׂיתָ אֶת־הַבָּדִים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב: 6 וְנִתְּתָה אֹתוֹ לִפְנֵי הַפְּרִיכָת אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת לִפְנֵי הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת אֲשֶׁר אוֹעֵד לָךְ שְׁמָה: 7 וְהַקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן קִטְרֵת סָמִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר בְּהִיטִיבוֹ אֶת־הַנִּרְתָּה יְקִטְרֶנָּה: 8 וּבִהְעֵלֶת אֶהְרֹן אֶת־הַנִּרְתָּה בֵּין הָעֲרֵבִים יְקִטְרֶנָּה קִטְרֵת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדַרְתֵּיכֶם: 9 לֹא־תַעֲלֶוּ עָלָיו קִטְרֵת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנִסֶּךְ לֹא תִסְכּוּ עָלָיו: 10 וְכִפֶּר אֶהְרֹן עַל־קִרְנָתָיו אַחַת בְּשָׁנָה מִדָּם חֹטְאֵת הַכְּפָרִים אַחַת בְּשָׁנָה יִכַּפֵּר עָלָיו לְדַרְתֵּיכֶם קֹדֶשׁ־קֹדְשִׁים הוּא לִיהוָה: פ

11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 12 כִּי תֵשָׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְפָקְדֵיהֶם וְנִתְּנוּ אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ לִיהוָה בַּפָּקֶד אֹתָם וְלֹא־יְהִיָּה בָהֶם גִּגִּי בַּפָּקֶד אֹתָם: 13 זֶה | יִתְּנוּ כָּל־הָעֵבֶר עַל־הַפָּקְדִים מִחֻצֵי הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֶּרָה הַשֶּׁקֶל מִחֻצֵי הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לִיהוָה: 14 כָּל הָעֵבֶר עַל־הַפָּקְדִים מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמִעֹלָה יִתְּנוּ תְּרוּמַת יְהוָה: 15 הָעֹשִׂיר לֹא־יִרְבֶּה וְהַדָּל לֹא יִמְעִיט מִמִּחֻצֵי הַשֶּׁקֶל לְתַת אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם: 16 וְלִקְחֹתָ אֶת־כֶּסֶף הַכְּפָרִים מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִתְּתָה אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם: פ

17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 18 וְעָשִׂיתָ כִּיֹּר נְחֹשֶׁת וְכִנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרַחֲצָה וְנִתְּתָה אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנִתְּתָה שְׁמָה מִיָּם: 19 וְרַחֲצוּ אֶהְרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: 20 בְּבֹאֵם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד רַחֲצוּ־מִיָּם וְלֹא יָמָתוּ אוֹ בְּגָשְׁתֶּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשֹׁרֵת לְהַקְטִיר אִשָּׁה לִיהוָה: 21 וְרַחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמָתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חֻק־עוֹלָם לוֹ וּלְזֶרְעוֹ לְדֹרֹתָם: פ

22 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 23 וְאִתָּה קַח־לָךְ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מִרְדְּרוֹר חֲמֵשׁ מְאוֹת וּקְנִי־בִשְׂמַן מִחֻצֵי־חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם וּקְנֵה־בִשְׂמַן חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם: 24 וְקִדָּה חֲמֵשׁ מְאוֹת בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֵׁמֶן זֵית הֵיזֵן: 25 וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֵׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רִקַּח מִרְקַחַת מַעֲשֶׂה רִקַּח שֵׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יְהִיָּה: 26 וּמִשְׁחַת בּוֹ אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת אֲרוֹן הָעֵדֻת: 27 וְאֶת־הַשְּׁלֹחַן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמִּנְרָה וְאֶת־כָּלֵיהָ וְאֵת מִזְבֵּחַ הַקְטֹרֶת: 28 וְאֶת־מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ: 29 וְקֹדֶשֶׁת אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים כָּל־הַגֵּעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ: 30 וְאֶת־אֶהְרֹן וְאֶת־בָּנָיו תִּמְשַׁח וְקֹדֶשֶׁת אֹתָם לְכַהֵן לִי: 31 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֵׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יְהִיָּה זֶה לִי לְדַרְתֵּיכֶם: 32 עַל־בָּשָׂר אָדָם לֹא יִסֹּךְ וּבְמִתְכַנְתּוֹ לֹא תַעֲשֶׂוּ כְּמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יְהִיָּה לָכֶם: 33 אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כְּמֹהוּ וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל־זֶרַע וְנִכְרַת מֵעַמּוּי: ס

34 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לָךְ סָמִים נָטָף | וּשְׁחֹלֶת וְחֹלְבִנָּה סָמִים וּלְבִנָּה זָכָה בַד בְּבַד יְהִיָּה: 35 וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קִטְרֵת רִקַּח מַעֲשֶׂה רִקַּח מִמְלַח טְהוֹר קֹדֶשׁ: 36 וּשְׁחַקֵּת מִמֶּנָּה הַדֶּק וְנִתְּתָה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אוֹעֵד לָךְ שְׁמָה קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים תְּהִיָּה לָכֶם: 37 וְהַקְטִירֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמִתְכַנְתָּהּ לֹא תַעֲשֶׂוּ לָכֶם קֹדֶשׁ תְּהִיָּה לָךְ לִיהוָה: 38 אִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כְּמֹהוּ לְהַרְיֹחַ בָּהּ וְנִכְרַת מֵעַמּוּי: ס

31

Abarhumisi bw'omu ka-Nyamuzinda

1 Nyakasane anacibwira Mûsa, erhi: 2 «Ala! Niene nahamagalaga Besaleli, mwene Uri, mwene Huru w'omu buko bwa Yuda. 3 Namuyunjuzize Mûka gwa Nyamuzinda, Iyo abà n'oburhimanya, obukengere n'obwenge bw'okumanyijira ngasi mukolo: 4 obulenga omu mikolo y'amasholo, emiringa n'amarhale; 5 omu kubinja amabuye gw'okubambira, okubinjula emirhi n'okujira emikolo ya ngasi lubero. 6 Nakulusha aho, namuhizirekwo Oholiyabu, mwene Ahisamaki, w'omu buko bwa Dani, nahira oburhimanya omu murhima gwa ngasi mushinganyanya, nti bajire ngasi byoshi nanakurhegesire:

⁷ Ecihando c'lhano, omucîmba gw'Endagâno, omufûniko guli enyanya zagwo na ngasi birugu by'omu cihando byôshi, ⁸ amêza n'ebirugu byago, akamole k'amasholo gonene n'ebirugu byako, ⁹ oluhêrero lw'enshângi, oluhêrero lw'enterekêro n'ebirugu byâlwo byôshi, omukenzi n'amakondo gâgwo, ¹⁰ emyambalo y'obugashânize, myambalo mitagatîfu y'omudâhwa Arôni, emyambalo abâna bâge bakaziyambala nka bajira omukolo gw'obudâhwa, ¹¹ amavurha g'okucishîga n'enshângi y'omu hatagatîfu. Babijire byôshi byôshi nk'oku nanakurhegekaga.»

Okukenga olwa Sabato

¹² Nyamuzinda anacibwîra Mûsa erhi: ¹³ «Obwîre Bene Israheli, erhi: Mukâkenga bwenêne ensiku zâni za Sabato, bulya ciri cimanyîso ekarhî kinyu na nâni, kurhenga oku iburha kujà oku lindi, lyo bakazimanyirira oku nie Nyakasane, nie mmucêsa. ¹⁴ Mukazikenga olwa Sabato, bulya luli lutagatîfu kuli mwe. Owâluzize ananigwe. Neci, ngasi yeshi wânakole muli lwo, oyo muntu anakagwe ekarhî k'ishanja lyâge. ¹⁵ Bakazijira emikolo nsiku ndarhu zôshi, ci olusiku lwa kali nda, luli lusiku lwa kurhamûka lurherékîrwe Nyakasane. Ngasi yeshi wâjire omukolo olusiku lwa Sabato, oyo anayirhwe, afe. ¹⁶ Bene Israheli balange olwa Sabato, bakazijira olwa Sabato, kurhenga oku iburha kujà oku lindi, ebè ndagâno y'ensiku zôshi. ¹⁷ Sabato abè cimanyîso c'emyâka n'emyâka, ekarhî ka Bene Israheli na nâni, bulya nsiku ndarhu Nyakasane ajiragamwo amalunga n'igulu, ci olusiku lwa kali nda, arhahumaga kabishi, ahûmûka.»

Mûsa ahâbwa ennambi zirikwo amarhegeko

¹⁸ Cazinda, erhi àyusishambâza Mûsa oku ntondo y'e Sinayi, amuhà zirya mbale ibirhi z'Obuhamirizi, mbale ibirhi za mabuye, zàyandikagwa n'omunwe gwa Nyakasane.

Exodus BHS 31 :

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ² רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצִלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמִטֵּה יִהוּדָה: ³ וְאַמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה: ⁴ לְחֹשֶׁב מַחְשַׁבַת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבַנְחָשֶׁת: ⁵ וּבַחֲרֹשֶׁת אֲבֹן לְמִלֵּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֹץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה: ⁶ וְאַיִי הִנֵּה נָתַתִּי אֹתוֹ אֶת אֹהֲלֵיָב בֶּן־אַחִיסַמְדָּן לְמִטֵּה־דָן וּבָלָב כָּל־חֻכְמֵי לֵב נָתַתִּי חֻכְמָה וְעִשׂוֹ אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ: ⁷ אֵת | אֶהְל מוֹעֵד וְאֶת־הָאָרֶן לְעֹדֹת וְאֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עָלָיו וְאֶת כָּל־כְּלֵי הָאֹהֶל: ⁸ וְאֶת־הַשְּׁלֶחָן וְאֶת־כְּלָיו וְאֶת־הַמִּנְרָה הַטְּהֻרָה וְאֶת־כָּל־כְּלֵיהָ וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: ⁹ וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֶת־הַכִּיּוֹר וְאֶת־כַּנּוֹ: ¹⁰ וְאֶת בְּגָדֵי הַשָּׂרָד וְאֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו לְכַהֵן: ¹¹ וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים לְקֹדֶשׁ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִךָ יַעֲשׂוּ: ^פ ¹² וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ¹³ וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֵךְ אֶת־שִׁבְתֵּי תִשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא בִינֵי וּבִינֵיכֶם לְדַרְתֵּיכֶם לְדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: ¹⁴ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַשִּׁבְתִּי כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֵן מִחֻלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הָעֹשֶׂה בָּהּ מְלָאכָה וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקְרַב עַמִּיהָ: ¹⁵ שִׁשְׁתַּיִם יָמִים יַעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי שִׁבַת שְׁבֹתוֹן קֹדֶשׁ לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה מְלָאכָה בַּיּוֹם הַשִּׁבְתִּי מוֹת יוּמָת: ¹⁶ וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁבְתִּי לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשִּׁבְתִּי לְדַרְתֶּם בְּרִית עוֹלָם: ¹⁷ בִּינֵי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעֹלָם כִּי־שִׁשְׁתַּיִם יָמִים עֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי שִׁבַת וַיִּנְפֹּשׁ: ^ס ¹⁸ וַיִּתֵּן אֶל־מֹשֶׁה כְּכֹל־תּוֹ לְדַבֵּר אֹתוֹ בְּהַר סִינַי שְׁנֵי לַחַת הָעֵדוּת לַחַת אֲבֹן כְּתָבִים בְּאֶצְבָּע אֱלֹהִים:

32

Ecâha c'olubaga

¹ Olubaga erhi lubona Mûsa amalegama buyandagala oku ntondo, lwashubûzanya eburhambi bwa Arôni, lwanacimubwîra, erhi: «Yimuka! Orhujirire^u Nyamuzinda warhushokolera, bulya oyo Mûsa, muntu wârhurhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri, rhurhacimanyiri oku àbîre.» ² Arôni ababwîra, erhi: «Mukûlage orhugondo rhw'amasholo rhuli oku marhwîri ga bakinywe, aga bagala binyu, n'aga bâli binyu, murhunderhere.» ³ Olubaga lwôshi lwàjà lwakûla orhugondo lwâgwêrhe omu marhwîri,

^u32.1 : Erhi olubaga luhûna mpu balujirire ba-nyamuzinda balushokolera, lwahemukira irhegeko lya Nnâmahanga: Lub 20, 4. Olwo lubaga lwalonza owâbo Nyamuzinda olya bankanahashihêka nk'oku banalonzize.

balerhera Aròni. ⁴ Erhi abà amayankirira galya masholo bâli mudwîrhîre, agatula n'ecuma, arhenzamwo enshusho y'akanina. Banaciderha, mpu: «Israheli, ala Nyamuzinda wâwe wâkurhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri!» ⁵ Erhi Aròni abona kulya, ayûbaka oluhêrero embere ly'erya nshusho, ayaliza, erhi: «Irhondo luli lusiku lukulu lwa Nyakasane!» ⁶ Erhi buca, oku banazûka, barherékêra enterekêro z'embâgwa banalêrha enterekêro z'omurhûla, olubaga lwanaciburhamala, lwalya lwananywa, lwayimuka mpu lusâme.

Nyamuzinda arhônnda Mûsa

⁷ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Yandagala, bulya lulya lubaga lwagomire, lulya lubaga wârhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri. ⁸ Barhalegamire okurhenga omu njira nâbayerekaga, batuzire enshusho y'akanina bafukamire embere zâyo banaderha, mpu: «Israheli ala Nyamuzinda wâwe, owâkurhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri.» ⁹ Nyakasane, anacibwîra Mûsa; erhi: «Aye! Nâsingirize olu lubaga, nabona oku luli lwa bacikanyi-cirhagômba» ¹⁰ Ci lero, ondekage, nkolaga najira oburhè bwâni bubayâkirekwo, bôshi mbahererekeze, wêne obè we njira ishanja linene.»

Omusengero gwa Mûsa

¹¹ Mûsa arhûliriza Nyakasane, Nyamuzinda wâge, aderha, erhi: «Nyamwagirwa carhuma wakunirira olubaga lwâwe wêne wâshugulaga n'emisi y'okuboko kwâwe omu cihugo c'e Mîsiri? ¹² Cankarhuma abanya-Mîsiri baderha, mpu: «Buminya bwârbumaga abarhenza eno munda mpu ly'ajibayirhira omu mpinga, anabaherêrekeze hano igulu!» Rhuliriza obukunizi bwâwe, onaleke obubî olonzize okujirira olubaga lwâwe. ¹³ Kengêra bambali bâwe: Abrahamu, Izaki na Yakôbo walanganyagya n'omwîgasho, wababwîra, erhi: «Obûko bwinyu nabuluzabubè nka nyenyêzi z'oku nkuba na cirya cihugo nâderhaga, naciha obûko bwinyu buciyimenwo ensiku n'amango!» ¹⁴ Nyakasane arhulirira obwo, arhacikolaga akal'ibala àli amalalira okukolera olubaga lwâge.

Mûsa abera ennâmbi zalikwo Endagâno

¹⁵ Mûsa anacishubûka àyandagala, abungulukira emwa bene Israheli, erhi afumbîrhe galya mabuye g'ennâmbi abirhi, gàli mayandike enyunda zombi, emugongo n'emalanga. ¹⁶ Ago mabuye-nnâmbi gwàli mukolo gwa Nyamuzinda yêne, emyandiko galikwo Nyamuzinda yêne wâyisiribaga. ¹⁷ Yozwè ayumva ecihogêro c'olubaga cidwîrhe cabanda orhubababo; abwîra Mûsa, erhi: «Nâmayumva akahababo kali nka ka ntambala omu cihando.» ¹⁸ Ci Mûsa àmushuza, erhi: «Karhali kahababo k'abahimine, karhanali kahababo k'abahimirwe, ci nyumvîrhe nka liri izû lya nyimbo za bantu badwîrhe badumizanya.» ¹⁹ Lero erhi àhika hôfi n'ecirâlo, àlangîra akanina n'ebigâmba by'amasâmo. Mûsa agwârhwâ n'oburhè, arhòla zirya nnâmbi z'amabuye g'Endagâno, azidedeka oku idaho, azijonjagira mulya ntambi-rhambi ly'entondo. ²⁰ Arhòla kalya kanina bâjiraga akadûlika muliro; akavungunyula kôshi, akalagaliza omu mîshi, aganywesa Bene Israheli. ²¹ Mûsa adôsa Aròni, erhi: «Bici olu lubaga lwakuhizirekwo ene olinda obayemerera ecâha cingan'aha?» ²² Aròni àmushuza erhi: «Yâgirwa, orhakalihaga, bulya nâwe wêne orhabirira oku olu lubaga luyôrha luhârhira amabi! ²³ Bonene bambwîraga, mpu : «Orhujirire nyamuzinda warhushokolera, bulya olya Mûsa, omulume wârhurhenzagya e Mîsiri, rhurhamanyiri kurhi anabîre!» ²⁴ Lero nababwîra, nti: «Ndi ogwêrhe amasholo!» Baja bagashugula oku marhwîri gâbo, bagampâ. Nagahira eciko, garhengamwo aka kanina.»

Obuhane

²⁵ Mûsa abona oku olubaga lwahabusire, oku Aròni analuhabwîre, analubonêsa nshonyi omu masû g'abashombanyi bâge. ²⁶ Okuhandi, Mûsa agend'iyimanga aha muhango gw'icûmbi, aderha, erhi: «Oli wa Nyakasane, anjeho!» Bene Levi bôshi bashubulizanya eburhambi bwâge. ²⁷ Anacibabwîra, erhi: «Ntya kwo Nyakasane w'Israheli adesire: «Ngasi muguma ahire engôrho yâge ebirhugo murhulukâne omu icûmbi mwoshi, kurhenga kuli ngasi muhango kuj'oku gundi, mujè mwanigûza akaba mwene winyu, akaba mwîra wâwe, akaba mulungu wâwe!» ²⁸ Bene Levi banacijira nk'oku Mûsa anababwîraga, olwo lusiku olubaga lwafâmwo bihumbi bisharhu bya bantu. ²⁹ Mûsa ababwîra, erhi: «Ene mwarherékîre Nyakasane amaboko ginyu, kulya kubâ ngasi muguma anayomolire omugala erhi mwene wâbo engôrho, ly'amugisha!»

Mûsa ashubisengerera Bene Israheli

³⁰ Lero erhi buca. Mûsa abwîra olubaga, erhi: «Mwajizire ecâha cinene, ci nkolaga narheremera emunda Nyakasane ali kwankanabâ nashobôla obwonjo kw'eco câha cinyu!» ³¹ Mûsa ashubira emunda Nyakasane ali amubwîra, erhi: «Aye! Lulya lubaga lwâgomire bwenêne! Lwacijîrîre nyamuzinda w'amasholo. ³² Ci okalonza, olubabalire eco câha ... N'akaba nanga, onzazagye omu

citabu^v wanyandikaga!»³³ Nyakasane anacibwira Mûsa, erhi: «Owàngomîre ye nanazaza omu citabu câni!»³⁴ Ci buno okanyagye! Olôngolane olubaga emunda nakubwiraga, malahika wani akushokolera. Ci olusiku nabarhangula niene, nabahana kw'eco câha câbo.»³⁵ Nyakasane anacihana olubaga bulya lwali lujizire akanina, kalya Arôni âtulaga.

Exodus BHS 32:

1 וַיִּרְא הָעָם כִּי־בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן־הָהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם | עֲשֵׂה־לָּנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־זָה | מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה־הָיָה לוֹ: 2 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַהֲרֹן פִּרְקוּ נַזְמֵי הַזֹּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֶל־אַהֲרֹן: 3 וַיִּתְּפְּרוּ כָל־הָעָם אֶת־נַזְמֵי הַזֹּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֶל־אַהֲרֹן: 4 וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיַּצַּר אֹתוֹ בַּחֶרֶט וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסִּכָּה וַיֹּאמְרוּ אֵלָה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלֹדֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: 5 וַיִּרְא אַהֲרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר חַג לַיהוָה מָחָר: 6 וַיִּשְׁפִּימוּ מִמַּחֲרַת וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּגְשׂוּ שְׁלָמִים וַיֵּשֶׁב הָעָם לֶאֱכֹל וּשְׂתוֹ וַיִּקְמוּ לַצַּחֲקָה: פ

7 וַיִּדְבַר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּדַרְדֹּר כִּי שַׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: 8 סָרוּ מֵהָר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסִּכָּה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ־לוֹ וַיִּזְבְּחוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלָה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלֹדֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: 9 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רְאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם־קִשְׁוֶת־עֲרֹף הוּא: 10 וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וַיִּחַר־אַפִּי בָהֶם וְאֶכְלֵם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל: 11 וַיִּחַל מֹשֶׁה אֶת־פָּנָיו יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה יְהוָה יַחַרְהֵ אֶפְדָּךְ בְּעַמָּךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גְּדוֹל וּבִיד חַזָּקָה: 12 לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לְאָמֵר בְּרַעַה הוֹצִיאֵם לְהָרֵג אֹתָם בְּהָרִים וּלְכַלְתָּם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה שׁוֹב מִחֶרֶז אֶפְדָּךְ וְהִנַּחֶם עַל־הָרַעַה לְעַמָּךְ: 13 זָכֹר לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּדֹ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבָּה אֶת־זַרְעֲכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֹתוֹ לְזַרְעֲכֶם וְנַחֲלוּ לְעַלְמִים: 14 וַיִּנַּחֶם יְהוָה עַל־הָרַעַה אֲשֶׁר דִּבַּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ: פ

15 וַיִּפֹּן וַיִּרְדֵּ מֹשֶׁה מִן־הָהָר וּשְׁנֵי לַחַת הָעֵדוּת בְּיָדוֹ לַחַת כְּתָבִים מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתָבִים: 16 וְהַלַּחַת מִעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמְּכַתֵּב מִכְּתָב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת עַל־הַלַּחַת: 17 וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ אֶת־קוֹל הָעָם בְּרַעַה וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בְּמַחֲנֵה: 18 וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עֲנוּת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוּת חַלּוּשָׁה קוֹל עֲנוּת אֲנָכִי שָׁמַע: 19 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל־הַמַּחֲנֵה וַיִּרְא אֶת־הָעֵגֶל וּמַחֲלַת וַיִּחַר־אַף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת־הַלַּחַת וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר: 20 וַיִּקַּח אֶת־הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר־דָּק וַיִּזֹּר עַל־פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׁק אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 21 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן מַה־עָשִׂה לָּךְ הָעָם הַזֶּה כִּי־הִבְאֵת עָלָיו חַטָּאת גְּדֹלָה: 22 וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אֶל־יַחַר אֵף אֲדֹנָי אֵתָּה יָדַעְתָּ אֶת־הָעָם כִּי בָרַע הוּא: 23 וַיֹּאמְרוּ לִי עֲשֵׂה־לָּנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־זָה | מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה־הָיָה לוֹ: 24 וַאֲמַר לָהֶם לְמִי זָהָב הַתְּפָרְקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וְאִשְׁלַכְהוּ בָאֵשׁ וַיַּצֵּא הָעֵגֶל הַזֶּה: 25 וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם כִּי פָרַע הוּא כִּי־פָרַעַה אַהֲרֹן לְשִׁמְצָה בְּקַמְיָהֶם: 26 וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֵה וַיֹּאמֶר מִי לַיהוָה אֵלֵי וַיִּאֲסְפוּ אֵלָיו כָּל־בְּנֵי לֵוִי: 27 וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ עַל־יָרְכוֹ עֲבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בְּמַחֲנֵה וְהָרְגוּ אִישׁ־אֶת־אָחָיו וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־קָרְבּוֹ: 28 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־לֵוִי כַּדָּבָר מִשֶׁה וַיַּפֵּל מִן־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ: 29 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֵלֹא יָדַכֶם הַיּוֹם לַיהוָה כִּי אִישׁ בָּבְנוּ וּבְאָחָיו וּלְתַת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בְּרַכָּה: 30 וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַתֶּם חַטָּאתֶם חַטָּאת גְּדֹלָה וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֶל־יְהוָה אוּלַי אַכְפְּרָה בְּעַד חַטָּאתְכֶם: 31 וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי חַטָּאת הָעָם הַזֶּה חַטָּאת גְּדֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב: 32 וְעַתָּה

^v32.32 Ecitabu ca Nyakasane cidesirwe muli: Lul 69,29; 139,16. Nkaba eci citabu, ganahashiba galya mazino bayandikaga amango g'Omubalé gw'abantu. Okuzazibwa mw'eco citabu Nyakasane àyandikaga kwo kushandûlwa omu lubaga, kurhâciba wa mulilwo. Erhi Mûsa aderha, erhi: onzazagye omu citabu câwe, kwali kuderha, erhi ocinyirhirage erhi ko obu orhacilonzize okuyu-mva omusengero gwâni.

אִם-תִּשָׂא חֲטָאתָם וְאִם-אֵין מִחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ: ¹³³וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה מִי אֲשֶׁר חָטְא־לִי אֶמְחֶנּוּ מִסְפָּרֵי: ¹³⁴וְעֵתָה לָךְ | נָתַתְּ אֶת-הַעֵם אֶל אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי לָךְ הַגָּה מִלְּאָכֵי יַלְדְּךָ לְפָנַי וּבְיוֹם פְּקֻדֵי וּפְקֻדָתַי עֲלֵיהֶם חֲטָאתָם: ¹³⁵וַיִּגַּף יְהוָה אֶת-הָעַם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת-הַעֲוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶהְרֹן: ס

33

Nyamubâho ahâna irhegeko ly'okuhandûla

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Orhenge hano, we n'olubaga wârhenzagya omu cihugo c'e Mísiri, orheremere ebwa cihugo nâlaganyagya Abrahamu, Izaki na Yakôbo erhi mbabwîra, nti: «Iburha lyâwe Iyo ncihîre». ² Narhuma malahika embere zâwe, nnandibirhekwo Abakanani, Abamoriti, Abahatiti, Abapereziti, Abahaviti n'Abayebusi. ³ Osôkere ebwa cihugo cihulamwo amarha n'obûci. Ci kwône omanyè oku arhali rhweshi rhuli, bulya oli lubaga lwa bikanyi-birhagômba, nankanamuhungumulira omu njira!» ⁴ Olubaga erhi luyumva eco cinwa c'obuhane, lwàjà omu mishîbo na ntâye wâciyâmbirhe emyambalo yâge y'olukulu. ⁵ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: «Obwîre Bene Israheli, erhi: «Muli lubaga lwa bikanyi-birhagômba. Erhi nankaderha nti rhusôke haguma ninyu, erhi namanamurahiza. Na buno, ntâye wârhenzagya emyambalo yâge y'olukulu, nienene ntabe kurhi namujira». ⁶ Bene Israheli banacihogola emyambalo yâbo y'olukulu, kurhengerera oku ntondo ya Horebu.

Ecihando c'lhano

⁷ Mûsa anacirhôla cirya Cihando, ajiciyubakira kuli, embuga ly'icûmbi, aciyirika Cihando c'lhano. Na ngasi yeshi wâkâgilonza Nyakasane âkâgija ebwa Cihando c'lhano câliyûbasirwe embuga ly'icûmbi. ⁸ N'erhi Mûsa âbâga akola aja ebwa Cihando c'lhano, olubaga lwôshi lunayimange, ngasi muguma aha lusò lw'ecihando câge, ashimbulîze Mûsa amasù, kuhika alinde aja omu Cihando. ⁹ Erhi Mûsa âbâga amaja omu Cihando, ecilundo c'omugî cinayandagale, ciyimange aha lusò lw'ecihando, Nyakasane arhondere ashambâla bo na Mûsa. ¹⁰ Olubaga lwôshi lwâkâgibona eco cilundo c'omugî oku ciyimanzi aha lusò lw'ecihando na ngasi muguma âkâfukama aha lusò lw'ecâge cihando ahwere oku idaho. ¹¹ Nyakasane âkâgishambâla bo na Mûsa busù oku busù nka kula omuntu anashambâza owâbo muntu. Okuhandi Mûsa akâgishubira ebw'icûmbi, ci omurhabâzi wâge Yozwè, mwâna wa busole mwene Nuni, yêhe arharhengaga omu Cihando.

Omusengero gwa Mûsa

¹² Mûsa abwîra Nyakasane, erhi: «Alaga oku wamambwîra, erhi: Yinamulaga olubaga, ci orhammanyisizi ndi orhumire wagenda rhwe naye, n'obwo wênene wâderhaga, erhi: «Nkumanyîre oku izîno lyâwe», na kandi, erhi: «Obâ murhonyi omu masù gâni». ¹³ Lero akaba ntonyire omu masù gâwe okunali, ommanyisagye nâni amajira gâwe, Iyo nâni nkumanya, nanderhe lyôki oku mba murhonyi omu masù gâwe. Na kandi, omanyè oku eri liri ishanja lwâwe!» ¹⁴ Nyakasane amubwîra, erhi: «Akaba orhayishiri wêne niene nayisha ngendikuha amarhamûko». ¹⁵ Mûsa àmushuza, erhi: «Akaba orhayishiri Wêne orharhurhenzagya hano. ¹⁶ Bicigi bankacimanyirakwo oku niono rhwe n'olubaga lwâwe, rhurhonyire omu masù gâwe? K'arhali kugenda haguma nîrhu oku kwarhuma, n'okubona niono n'olubagallwâwe rhurhashushini n'agandi mashanja gabâ hano igulu?» ¹⁷ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Okwo odesire buno nakujira nako, bulya oli murhonyi omu masù gâni, nnambâ nkumanyîre oku izîno lyâwe.»

Mûsa oku ntondo

¹⁸ Mûsa amubwîra, erhi: «Onyemererage nâni ndole oku irenge lawe!» ¹⁹ Nyakasane àmushuza, erhi: «Nageza aminja gâni goshi embere zâwe, nnanyakulize izîno Iya Nyakasane embere zâwe. Mbabalira oyu nnonzize okubabalira, nnambêra lukogo oyu nnonzize okubêra lukogo!» ²⁰ Ashubiza erhi: «Orhankahashibona obusù bwâni, bulya omuntu arhankabona obusù bwâni akacilama!» ²¹ Nyakasane ashubiderha, erhi: «Ala ahantu hôfi nâni! Oyimange oku lwâla!» ²² Hano irenge likola lyagera, nakuhira omu mongobana gw'olwâla, nkubwikire n'obulâ bw'enfune zâni, kuhika ngere. ²³ Okubundi ntenze enfune zâni, ombone omugongo, ci amalanga gâni, ntâye wankahash'igalolakwo!»

Exodus BHS 33:

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּךְ עֲלֵה מִזֶּה אֲתָה וְהָעָם אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיַּעֲקֹב לֵאמֹר לְזֶרַעְךָ אֶתְנַנְנָה: ²וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ מְלֹאָךְ וּגְרִשְׁתִּי אֶת-הַכְּנַעֲנִי הַאֲמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי הַחֲוִי וְהַיְבוּסִי: ³אֶל-אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבְּךָ כִּי עַם-קָשֶׁה-עֵרָף אֲתָה פֹּדֵאֲכֶלֶךָ

בְּדָרָךְ: ¹⁴וַיִּשְׁמַע הָעָם אֶת־הַדְּבַר הַזֶּה וַיִּתְאַבְּלוּ וְלֹא־שָׁתוּ אִישׁ עֵדִיו עָלָיו: ⁵וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אַתֶּם עִם־קִשְׁתֵּי־עֵרְפִי רַגַע אֶחָד אֶעֱלֶה בְּקִרְבְּךָ וְכִלְיֹתֶיךָ וְעֵתֶךָ הוֹרֵד עֵדֶיךָ מֵעַלְיָךְ וְאִדְעָה מִה אֲעִשֶׂה לָּךְ: ⁶וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵדִים מִהָר חוֹרֵב: ⁷וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת־הָאֱהָל וְנִטְהֵלוּ | מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן־הַמַּחֲנֶה וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד וְהָיָה כָּל־מִבְקֵשׁ יְהוָה יֵצֵא אֶל־אֱהָל מוֹעֵד אֲשֶׁר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: ⁸וְהָיָה כִּצְאֹת מֹשֶׁה אֶל־הָאֱהָל יִקוּמוּ כָּל־הָעָם וְנִצְבּוּ אִישׁ פֶּתַח אֱהָלוֹ וְהִבִּיטוּ אַחֲרַי מִשָּׁה עַד־בָּאוּ הָאֱהָלָה: ⁹וְהָיָה כִּבְּאֵ מֹשֶׁה הָאֱהָלָה יֵרֵד עִמּוֹד הָעֲנָן וְעִמָּד פֶּתַח הָאֱהָל וְדַבֵּר עִם־מֹשֶׁה: ¹⁰וַרְאָה כָּל־הָעָם אֶת־עִמּוֹד הָעֲנָן עִמָּד פֶּתַח הָאֱהָל וְקָם כָּל־הָעָם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ אִישׁ פֶּתַח אֱהָלוֹ: ¹¹וְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פָּנִים אֶל־פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל־הַמַּחֲנֶה וּמִשְׁרָתוֹ יְהוֹשֵׁעַ בֶּן־נּוּן נָעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֱהָל: ס

¹²וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה רְאֵה אֵתְּהָ אֲמַר אֵלַי הֲעַל אֶת־הָעָם הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמָּי וְאַתָּה אֲמַרְתָּ יִדְעֹתֶיךָ בְּשֵׁם וְגַם־מִצְּאֹתָ חֵן בְּעֵינַי: ¹³וְעֵתָה אִם־נָא מִצְּאֹתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הוֹדַעְנִי נָא אֶת־דַּרְכְּךָ וְאִדְעֶךָ לְמַעַן אֲמַצְאֶחֶן בְּעֵינֶיךָ וְרָאִה כִּי עִמָּךְ הֲגוֹי הַזֶּה: ¹⁴וַיֹּאמֶר פָּנֵי יִלְכוּ וְהִנַּחְתִּי לָּךְ: ¹⁵וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־אֵין פָּנֶיךָ הַלְכִים אֶל־תַּעֲלֶנּוּ מִזֶּה: ¹⁶וּבַמָּחָה | יוֹדַע אֲפֹא כִּי־מִצְּאֹתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעִמָּךְ הַלֹּא בְּלִכְתֶּךָ עִמָּנוּ וּנְפַלְנִנוּ אֲנִי וְעִמָּךְ מִכָּל־הָעָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: פ

¹⁷וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה גַם אֶת־הַדְּבַר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֲעִשֶׂה כִּי־מִצְּאֹתָ חֵן בְּעֵינֶי וְאִדְעֶךָ בְּשֵׁם: ¹⁸וַיֹּאמֶר הָרֹאנִי נָא אֶת־כַּבְּדֶךָ: ¹⁹וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל־טוֹבִי עַל־פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְּשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ וְחִנַּתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲחִין וְרַחֲמֹתַי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם: ²⁰וַיֹּאמֶר לֹא תוֹכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנַי כִּי לֹא־יִרְאֶנִי הָאָדָם וְחַי: ²¹וַיֹּאמֶר יְהוָה הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר: ²²וְהָיָה בְּעֵבֶר כַּבְּדִי וְשִׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הָצּוּר וְשַׁכְתִּי כַּפִּי עָלֶיךָ עַד־עֲבָרִי: ²³וְהִסְרֹתִי אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֵרַי וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ: ס

34

Agandi mabuye g'amarhegeko

¹ Nyakasane anacibwira Mûsa, erhi: «Obinje nnambi ibiri za mabuye nka zirya ntanzi, nayandika kuli ezo nnambi birya binwa byonêne byâli kuli zirya ntanzi wajonjagaga. ² Obè ocirheganyize irhondo sêzi oyishisôkera sêzi-sêzi oku ntondo ya Sinayi, oyimange embere zâni oku busoso bw'entondo. ³ Ntâye wasôkanaga mweshi ciru n'omuguma na ntâye wabonekaga oku ntondo kwôshi, ciru n'ebibuzi n'enkafu, birhakereraga ebwa eyôla ntondo. ⁴ Mûsa abinja ennâmbi nka zirya ntanzi, anacizûka sêzi-sêzi, asôkera oku ntondo ya Sinayi nka kulya Nyakasane anamurhegekaga erhi adwirhe zirya nnâmbi ibirhi z'amabuye. ⁵ Nyakasane anacibunguluka omu citû ayimanga halya bo naye.

Nyamubâho abonekera Mûsa

Mûsa erhi adwirhe ayakûza izîno lya Nyakasane. ⁶ Nyakasane anacigera embere zâge, aja ayakûza, erhi: «Nyakasane, Nyamubâho, Nyamuzinda w'obwonjo, ntabâcihûngo, ntakunira-duba, oyunjula bwinjâ n'obwikubagirwa, ⁷ oyôrha mwîkubagirwa w'iburha oku lindî, we lembera obubî, obuhalanjisi n'ecâha, ci orhaleka obubî bwagera kwônene, onashimbulule obubî bw'ababusi n'abâna oku binjikulu bâbo kuhika oku iburha lya kasharhu n'erya kanni. ⁸ Ho n'aho Mûsa anacifukama, ahwera oku idaho. ⁹ Aderha, erhi: «Akaba ko binali Yâgirwa ntonyire omu masû gâwe, Waliha oyêmêre okugenda nîrhu, bulya olu lubaga luli lwa ba cikanyi-cirhagômba, ci orhubêre obwonjo oku mabî girhu, onarhujire mwimo gwâwe!»

Okushubilumûla Endagâno

¹⁰ Nyakasane aderha; erhi: «Nkola nafundika endagâno, najira ebirhangâzo embere ly'olubaga, birya birhasagiboneka ciru n'eliguma omu mashanja, n'olu lubaga lwôshi olimwo lwabona ebijiro bya Nyakasane, bulya biri bya kujugumya ebi nakola n'okuboko kwâwe! ¹¹ Obikirire bwinjâ ebi nakurhegekaga ene! Embere zâwe nkola nakûngusha Abamoriti, Abakanani, Abahititi, Abepereziti, Abahiviti n'Abayebusi. ¹² Omanyè irhondo orhahîrâga mpu wanywana n'abantu babâ omu cihugo

wajamwo, balekibà murhego kuli we. ¹³ Ci amahêro^w gâbo oyishigakûndula, emitûngo yâbo oyijonjage n'emirhi yâbo y'amahêro, ojè wayitwa. ¹⁴ Wêhe orhahîra okaharâmya owundi nyamuzinda, bulya izîno lya Nyakasane ye «Lûji»^x, aba Nyamuzinda wa lûji. ¹⁵ Orhahîra okanywana mwene abantu ba muli eco cihugo: bulya amango bakola bacîhemula na banyamuzinda wâbo, bankanakuhamagala obone wamalya oku nterekêro zâbo; ¹⁶ erhi bagala bâwe bankabashebera bâli bâbo, bâli bâbo banayishichihemulira emwa banyamuzinda bâbo, obone bamakululirayo na bagala bâwe, mpu nabo bacihemulire emwa banyamuzinda bâbo. ¹⁷ Orhahîraga okatula banyamuzinda b'ecûma. ¹⁸ Okazilanga olusiku lw'emigati erhalimwo lwango. Okazijira nsiku nda zôshi walya emigati erhalimwo lwango, nka kulya nâkurhegekaga, omu mango garhegesirwe n'omwêzi gw'Emihuli, bulya omwêzi gw'Emihuli, go mwêzi wârhengagamwo e Mîsiri. ¹⁹ Ngasi côshi cizibûla omulà gwa nnina, cîri câni: ngasi lubere lw'omu masò gâwe, akaba lwa nkafu, erhi lwa cibuzi. ²⁰ Ci olubere lw'endogomi, okaziluhanira engombôlo y'omwâna-buzi, akaba orhaluhanîri engombôlo, onaluniole igosi. Ngasi lubere lwa muli bagala bâwe, okaziluhanira engombôlo. Ngasi murhabana wâwe w'olubere, okaz'imugombôla, murhanakâgiyisha maboko mûmu embere zâni. ²¹ Okazikola nsiku ndarhu, ci olusiku lwa kali nda wanarhamûka, ciru gankaba mango ga kubiba erhi kusârûla, onarhamûke. ²² Okazijira olusiku lukulu lw'Emigobe, lwo lw'emyâka mirhanzi-rhanzi y'engano, n'olusiku lukulu lw'okusârûla aha buzinda bw'omwâka. ²³ Kasharhu omu mwâka, ngasi mulume ayishikazilola obusù bwa Nnahamwabo, Nyakasane, Nyamuzinda w'Israheli. ²⁴ Bulya hano mba namakûngusha amashanja goshi embere zâwe, mbà namayushûla ecihugo câwe, ntâye ciru n'omuguma waderhe mpu ayagalwa n'ecihugo câwe amango warherema, ogendilola obusù bwa Nyakasane, Nyamuzinda wâwe, kasharhu omu mwâka. ²⁵ Orhahîra okanterekêra emigati erimwo olwango, n'enterekêro y'olusiku lukulu lwa Basâka erhakâgigeza budufu kuhika sêzi. ²⁶ Okazirhûla emyâka mirhanzi-rhanzi y'ishwa lyâwe omu ka-Nyamuzinda, Nyakasane wâwe. Orhahîraga okayendera omwânahene omu mahenehene ga nnina» ²⁷ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: «Oyandike ebyo binwa, bulya ebyo binwa byo nfundisire mwo endagâno haguma nâwe na haguma n'Israheli.» ²⁸ Mûsa abêra okwo ntondo bo na Nyakasane, miregerege makumi anni na madufu makumi anni. Arhalyaga mugati, arhananywaga mîshi. Ayandika ebinwa by'endagâno kuli zirya nnambi ibirhi z'amabuye, birya binwa ikumi.

Mûsa ashubira oku icûmbi

²⁹ Erhi Mûsa àyandagala oku ntondo ya Sinayi, Mûsa ali adwîrhe zirya nnambi zombi z'Endagâno omu maboko, na Mûsa arhâli amanyire oku obusù bwâge bwâkazagilangashana kurhenga aho àshambazagya Nyakasane. ³⁰ Aròni na Bene Israheli bôshi babona Mûsa, obusù bwâge bwâlibudwîrhe bwalangashana, bayôboha okumuyegêra. ³¹ Mûsa abahamagala, lero Aròni n'abagula b'olubaga bôshi bamujâyo, naye Mûsa abashambâza. ³² Cazinda Bene Israheli bôshi bamujâyo, naye Mûsa abaganîza, anakomêreza ngasi byôshi Nyakasane amubwîraga oku ntondo ya Sinayi. ³³ Erhi Mûsa àyusa okubashambâza, anacibwikira obusù n'omwenda. ³⁴ N'erhi Mûsa àbâga aja embere za Nyakasane mpu bashambâle bo naye, anakûle gulya mwenda, kuhika ahuluka. Erhi abâga amâhuluka, anabwîre Bene Israheli amarhegeko ahîrwe. ³⁵ Bene Israheli bâkagibona oku obusù bwa Mûsa budwîrhe bwalangashana. Lero Mûsa ashubikaz'ibwikira obusù bwâge n'omwenda, kuhika ashubigend'ishambâla bone Nyamuzinda.

Exodus BHS 34:

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה פֶּסַל-לָךְ שְׁנֵי-לֶחֶת אַבְנִים כְּרָאשֵׁינִים וְכֹתֹבְתֵי עַל-הַלְחָת אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הִיוּ
עַל-הַלְחָת הָרִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ: 2 וְהָיָה נֶכֶז לְבָקֶר וְעֹלִית בְּבָקֶר אֶל-הָר סיני וְנִצַּבְתָּ לִּי שָׁם עַל-רֹאשׁ
הָהָר: 3 וְאִישׁ לֹא-יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם-אִישׁ אֶל-יִרְאָ בְּכַל-הָהָר גַּם-הַצֹּאן וְהַבָּקָר אֶל-יָרְעוּ אֶל-מֹוֹל הָהָר
הַהוּא: 4 וַיִּפְסֹל שְׁנֵי-לֶחֶת אַבְנִים כְּרָאשֵׁינִים וַיִּשְׂכֶם מֹשֶׁה בְּבָקֶר וַיַּעַל אֶל-הָר סיני כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח
בְּיָדוֹ שְׁנֵי לֶחֶת אַבְנִים: 5 וַיִּרְדַּד יְהוָה בְּעֵנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה: 6 וַיַּעֲבֵר יְהוָה | עַל-פְּנֵי וַיִּקְרָא
יְהוָה | יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אַרְךָ אַפַּיִם וְרַב-חֶסֶד וְאַמֶּת: 7 וַנֶּצֶר חֶסֶד לְאַלְפִים נֶשְׂאָ עֹן וְכַפֵּשׁ וְחִטָּאָה וְנִקְהָ לֹא
נִקְהָ פִקֵּד | עֹן אָבוֹת עַל-בְּנֵים וְעַל-בְּנֵי בָנִים עַל-שְׁלֵשִׁים וְעַל-רִבְעִים: 8 וַיִּמְהַר מֹשֶׁה וַיִּקַּד אֶרְצָה

^w34.13 : Amahêro: *mizbeah* , Gali mabuye magwike, gali ga kukengêza abantu ebi banywanaga: Murh 31, 51-52; Lub 24, 4; Yoz 24, 26-27. Gàli ga kukengêza abantu nyakwigendera: Murh 35, 20; 2 Sam 18. 18. Câlî cimanyîso c'okuyêrekana aka-Nyamuzinda: Murh 28, 18.

^x34.14 Okuderha oku Nyamuzinda aba wa lûji, kuli kuhamiriza bwinjinjà oku obuzigire bwâge burhaja lushangi, oku arhahimwa luhali. Nyamuzinda arhaba lûji lwa bantu, ci lûji lwa banyamuzi-nda, balya abantu bakazilonza okumushushanya: Lub 20, 5.

וַיִּשְׁתַּחֲוּ: 9 וַיֹּאמֶר אֲסֵנָא מְצֵאתִי חֹן בְּעֵינַיִךְ אֲדֹנָי יְלֹד־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבָּנוּ כִּי עִם־קֶשֶׁה־עֲרָךְ הוּא וְסִלַּחְתָּ לַעֲוֹנָנוּ וְלַחֲטָאתָנוּ וְנִחַלְתָּנוּ: 10 וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲנִכִּי כָרַת בְּרִית נְגִיד כָּל־עַמָּךְ אַעֲשֶׂה נִפְלְאוֹת אֲשֶׁר לֹא־נִבְרָאוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָּל־הָעַם אֲשֶׁר־אִתָּהּ בְּקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי־נִוְרָא הוּא אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה עִמָּךְ: 11 שְׁמַר־לָךְ אֶת אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצִּוַת הַיּוֹם הַזֶּה גֵרֶשׁ מִפְּנֵיךְ אֶת־הָאֲמָרִי וְהִכְנַעְנִי וְהַחֲתִיל וְהִפְרִיזִי וְהַחֲוִי וְהִיבֹסִי: 12 הַשְׁמַר לָךְ פְּנֵי־תִכְרַת בְּרִית לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִתָּהּ בָּא עֲלֶיהָ פְּנֵי־יְהוָה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבָּךְ: 13 כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתֶם תִּתְּצוּן וְאֶת־מִצְבְּחֹתֶם תִּשְׁבְּרוּן וְאֶת־אֲשֵׁרֵי תִכְרֹתֶיךָ: 14 כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוּהוּ לְאֵל אֲחֵר כִּי יְהוָה קָנָא שְׁמוֹ אֵל קָנָא הוּא: 15 פְּנֵי־תִכְרַת בְּרִית לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וּזְנוּ | אֲחֵרֵי אֱלֹהֵיהֶם וּזְבָחוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְקִרְאוּ לָךְ וְאִכְלָתָּ מִזְבָּחוֹ: 16 וְלִקְחֹתָ מִבְּנֵיךְ וּזְנוּ בְּנֵיךְ אֲחֵרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־בְּנֵיךְ אֲחֵרֵי אֱלֹהֵיהֶן: 17 אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ: 18 אֶת־חֵג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמַר שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בַחֲדָשׁ הָאָבִיב יֵצֵאתָ מִמִּצְרַיִם: 19 כָּל־פֶּטֶר רָחַם לִי וְכָל־מִקְנֶיךָ תִּזְכֹּר פֶּטֶר שׁוֹר וְשֵׂה: 20 וּפֶטֶר חֲמוֹל תִּפְדֶּה בְּשֵׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעִרְפָּתוֹ כָּל בְּכוֹר בְּנֵיךָ תִפְדֶּה וְלֹא־יִרְאוּ פְנֵי רִיקָם: 21 שְׁשַׁת יָמִים תִּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בַּחֲרִישׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבֹּת: 22 וְחֵג שְׁבַעַת תַּעֲשֶׂה לָּךְ בְּכוֹרֵי קִצְרֵי חֲטָיִם וְחֵג הָאֶסִּיף תִּקּוּפֶת הַשָּׁנָה: 23 שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי הָאֲדֹן | יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: 24 כִּי־אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפְּנֵיךְ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבוּלְךָ וְלֹא־יִחַמְדוּ אִישׁ אֶת־אֲרָצְךָ בְּעִלְתְּךָ לְרֵאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה: 25 לֹא־תִשְׁחַט עַל־חַמֵּץ דָּם־זִבְחִי וְלֹא־יִלֵּין לְבָקֶר זָבַח חֵג הַפֶּסַח: 26 רֵאשִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמְתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשֹׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ: פ

127 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּתַב־לָךְ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי עַל־פִּי | הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַתִּי אִתְּךָ בְּרִית וְאֶת־יִשְׂרָאֵל: 128 וְהִי־שָׁם עִם־יְהוָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה וַיִּכְתֹּב עַל־הַלְחָת אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים: 129 וַיְהִי בְרִדַת מֹשֶׁה מִהָר סִינַי וְשִׁנִּי לַחַת הָעֵדֻת בְּיַד־מֹשֶׁה בְּרִדְתּוֹ מִן־הָהָר וּמֹשֶׁה לֹא־יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ: 130 וַיֵּרָא אֵהָרָן וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתׁ אֱלֹהֵי: 131 וַיִּקְרָא אֲלֵהֶם מֹשֶׁה וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו אֵהָרָן וְכָל־הַנְּשָׂאִים בְּעֵדָה וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם: 132 וְאֲחֵרֵי־כֵן נִגְשׂוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּצְאוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר דָּבַר יְהוָה אִתּוֹ בְּהָר סִינַי: 133 וַיְכַל מֹשֶׁה מִדְּבַר אֲתָם וַיִּתֵּן עַל־פְּנָיו מִסּוּהָ: 134 וּבִבְאֵ מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה לְדַבֵּר אִתּוֹ יָסִיר אֶת־הַמִּסּוּהָ עַד־צֵאתוֹ וַיֵּצֵא וְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר יָצָה: 135 וַרְאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־פְּנֵי מֹשֶׁה כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו מֹשֶׁה וְהִשִּׁיב מֹשֶׁה אֶת־הַמִּסּוּהָ עַל־פְּנָיו עַד־בֹּאוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ: ס

35

Olwa sabato luli lukulu lwa kurhamûka

¹ Mûsa ànacihamagala olubaga lwôshi lwa Bene Israheli, ababwîra, erhi: « Alagi ebinwa Nyakasane arhegesire okujira: ² Mukazijira emikolo nsiku ndarhu, ci olusiku lwa kali nda, lubè kulimwe, lusiku lutagatifu, luzira lwa Nyasakane lwa kurhamûka. Ngasi wâhume akabishi mw'olwo lusiku anayirhwe. ³ Ngasi hôshi mwânabè muli, murhayâsagya ciru n'omuliro olusiku lwa Sabato. »

Bene Israheli balêrha entûlo yâbo

⁴ Mûsa anacibwîra olubaga lwa Bene Israheli lwôshi, erhi: « Yumvagyi oku Nyakasane adesire: ⁵ oku birugu binyu, murhôlekwo ebi mwasholôlera Nyakasane. Ngasi muntu yeshi w'omurhima muhânyi asholôlere Nyakasane amasholo, amarhale, emiringa; ⁶ akaduku k'omukara, akaduku k'akalinga, akalinga-kêru, ecitani ciniole, amôya g'empene, ⁷ empû z'enganda-buzi zirimwo ebitake by'akaduku, empû z'ebigoho, emirhi y'akasiya, ⁸ amavurha g'akamole, omugavu gw'amavurha g'okucîshîga, obukû bw'okuyôca, ⁹ amabuye ga onikisi n'amabuye g'okujâ omu efodi n'omu mwambalo gw'oku cifuba. ¹⁰ Ngasi balenga ba muli mwe bayîshe barhangire ngasi byôshi Nyakasane arhegesire: ¹¹ Endâro, ecihando câyo n'oburhungiri bwâyo, amino gâyo, empaho zâyo, emirhamba yayo, emitungo

y'amarhwèrhwè yayo, ¹² omucimba n'emirbamba yago, omufúniko n'omwenda gw'okugufúnika n'okugubwikira; ¹³ amèza n'emirbamba yagwo, orhulugu rhwago rhwôshi n'omugati gw'enterekêro; ¹⁴ ecinâra c'akamole n'orhulugu rhwaco rhwôshi, orhumole rhwaco n'amavurha g'okumoleka, ¹⁵ oluhêrero lw'enshângi n'emirhamba yalwo, amavurha gw'okucishîga n'omugavu gw'enshângi, emyenda y'ebirhebo by'aha muhango gw'endâro, ¹⁶ oluhêrero lw'embâgwa n'olugurhu lwalwo w'omulinga, emirhamba yalwo n'orhulugu rhwôshi, omukenzi n'amakondo gâgwo, ¹⁷ emyenda y'emihango y'omu cogo n'emîtungo yayo, amarhwèrhwè gâyo n'omwenda gw'olumvi lw'oku cogo, ¹⁸ enkîngi z'Endâro n'ecôgo câyo n'emigozi yayo; ¹⁹ emyenda y'obugashanîze y'okuyambala omu hatagatîfu, emyenda mitagatîfu y'omudâhwa Arôni n'emyenda abagala bakaziyambala omu mukolo gw'obudâhwa. ²⁰ Erhi olubaga lwôshi lwa Bene Israheli lurhenga hali Mûsa, ²¹ ngasi bôshi b'omurhima mwinjà bàyisha na ngasi bàgwêrhe obulonza bw'okuhâna bakazilêrha entûlo ya Nyakasane y'okuyûbaka Ecihando c'lhano, okujira ngasi mikolo yamwo n'emyambalo mitagatîfu. ²² Abalume n'abakazi bavangula. Ngasi ba murhima muhânyi balêrha orhugondo rhwabo rhw'omu marhwîri, engondo, emiringa, orhulugu rhunji rhw'amasholo, rhulya bânalilonzize okurhûla Nyakasane. ²³ Ngasi bàli bagwêrhe akaduku k'omukara, akaduku k'akalinga, akalinga kêru, ecitâni ciniole, amôya g'empene, empù z'enganda-buzi zirimwo ebitâke by'akaduku n'empù z'ebigoho, bakazibilêrha. ²⁴ Abakâgisholola entûlo z'amarhale, n'ez'emiringa, bakâbilerhera Nyakasane ntûlo. Ngasi bàgwêrhe emirhi y'akasiya yankakwanana kw'eyo mikolo, bakâyilêrha. ²⁵ Ngasi bakazi balenga, bakazihûnga emigozi, ey'akaduku k'omukara k'akalinga, n'ey'akalinga kêru n'ey'ecitâni ciniole, bakazibijira n'amaboko gâbo bonene banabilêrha. ²⁶ Abakazi balenga bakâluka amôya g'empene. ²⁷ Abagula b'olubaga bakazilêrha amabuye ga onikisi n'amabuye gw'okutâka efodi n'enshoho y'oku cifuba, ²⁸ migavu n'amavurha g'akamole gw'okushiga n'enshângi. ²⁹ Bene-Israheli bôshi, abalume n'abakazi, ngasi ba murhima muhânyi, bakazilêrha buzira kusêzibwa ebyâli bikwânîne oku mikolo yôshi Nyakasane ali rhegesire Mûsa okujira.

Abakozi b'omu ka-Nyamuzinda

³⁰ Mûsa anacibwîra Bene Israheli, erhi: «Loli! Besaleli mwene Uri, mwene Huru w'omu bûko bwa Yuda, Nyakasane amuhmagîre omu izîno lyâge. ³¹ Amuyunjujize omûka gwa Nyakasane, omûka gw'oburhimanya, obumanye n'obulenga omu mikolo ya ngasi lubero, ³² mpu akageranya ngasi mukolo, ahashe okukazikola amasholo, amarhale n'emiringa; ³³ ahashe okukâgôya amabuye g'okubambira, okubinjûla emirhi n'okujira ngasi mikolo yôshi y'obulenga. ³⁴ Anâhizire omu murhima gwâge n'omu gwa Oholiyabu mwene Ahisamaki, w'omu bûko bwa Dani, engalo y'okuyigîriza. ³⁵ Abayunjujize oburhimanya bw'okujira ngasi mikolo y'okugôya, okutâka n'okuluka emyênda y'akaduku k'omukara, ey'akaduku k'akalinga, ey'akaduku kêru n'ecitâni ciniole, n'oburhimanya bw'okuhunga: abahîre obulenga bw'okujira emikolo ya ngasi lubero n'obukengere bw'okuyigeranya.

Exodus BHS 35:

1 וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת-כָּל-עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֹהִים הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם: 2 שְׁשַׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לְכֶם קָדֵשׁ שַׁבָּת שַׁבְּתוֹן לַיהוָה כֹּל-הָעֲשֵׂה בּוֹ מְלָאכָה יוֹמָת: 3 לֹא-תַבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מַשְׁבְּתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת: 4 פ

14 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר: 5 קָחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיהוָה כֹּל נְדִיב לְבָבוֹ יְבִיאֶה אֶת תְּרוּמַת יְהוָה זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֵׁת: 6 וּתְבַלְלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: 7 וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תַּחֲשִׁים וְעֵצֵי שִׁטִּים: 8 וְשֹׁמֵן לְמָאֹר וּבְשָׂמִים לְשֹׁמֵן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: 9 וְאַבְגִּי-שֶׁהֶם וְאַבְגִּי מִלְּאִים לְאַפּוֹד וְלַחֹשֶׁן: 10 וְכָל-חֲכֵם-לֵב בְּכֶם יָבִאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֶת כָּל-אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: 11 אֶת-הַמִּשְׁכָּן אֶת-אֹהֶלוֹ וְאֶת-מִכְסֵהוּ וְאֶת-קַרְסֵוֹ וְאֶת-קַרְשֵׁיוֹ אֶת-בְּרִיתּוֹ אֶת-עַמֻּדָיו וְאֶת-אֲדָנָיו: 12 אֶת-הָאָרֶן וְאֶת-בִּדְיוֹ אֶת-הַכַּפֹּרֶת וְאֶת פְּרָכֶת הַמָּסָד: 13 אֶת-הַשְּׁלֵחָן וְאֶת-בִּדְיוֹ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו וְאֶת לֶחֶם הַפָּנִים: 14 וְאֶת-מִנְגֶרֶת הַמָּאֹר וְאֶת-כֵּלָיָהּ וְאֶת-נִרְתֵיָהּ וְאֶת שֹׁמֵן הַמָּאֹר: 15 וְאֶת-מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת וְאֶת-בִּדְיוֹ וְאֶת שֹׁמֵן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֶת-מִסְדָּ הַפֶּתַח לַפֶּתַח הַמִּשְׁכָּן: 16 אֵת | מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת-מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר-לוֹ אֶת-בִּדְיוֹ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו אֶת-הַכִּיֹּר וְאֶת-כַּנּוֹ: 17 אֵת קַלְעֵי הַחֹצֵר אֶת-עַמֻּדָיו וְאֶת-אֲדָנֶיהָ וְאֵת מִסְדָּ שַׁעַר הַחֹצֵר: 18 אֶת-יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-יִתְדֹת הַחֹצֵר וְאֶת-מִיתְרֵיהֶם: 19 אֶת-בְּגָדֵי הַשָּׂרָד לְשַׂרְתֵּי בִקְדָשׁ אֶת-בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת-בְּגָדֵי בָנָיו לְכַהֵן: 20 וַיַּצְאוּ כָל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה: 21 וַיָּבִיאוּ

כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁאָו לְבֹו וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הִבִּיאוּ אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לְמִלְאֶכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְלְכַל־עֲבֹדָתוֹ וְלַבְּנֵי הַקֹּדֶשׁ: ²²וַיָּבֵאוּ הָאֲנָשִׁים עַל־הַנָּשִׁים כָּל | נְדִיב לֵב הִבִּיאוּ חָח וְזָנָב וְטַבַּעַת וְכוּמָז כָּל־כְּלֵי זָהָב וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפֶת זָהָב לַיהוָה: ²³וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר־נִמְצָא אֹתוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים הִבִּיאוּ: ²⁴כָּל־מְרִים תְּרוּמַת כֶּסֶף וְנִחֲשֶׁת הִבִּיאוּ אֶת תְּרוּמַת יְהוָה וְכָל אֲשֶׁר נִמְצָא אֹתוֹ עֲצֵי שִׁטִּים לְכַל־מִלְאֶכֶת הָעֲבֹדָה הִבִּיאוּ: ²⁵וְכָל־אִשָּׁה חַכְמַת־לֵב בִּידֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מִטְוֵה אֶת־הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן אֶת־תוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת־הַשֵּׁשׁ: ²⁶וְכָל־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לְבָן אֶתְנָה בְּחֻמָּה טָווּ אֶת־הָעִזִּים: ²⁷וְהַנְּשָׂאִים הִבִּיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אַבְנֵי הַמַּלְאִים לְאַפּוֹד וְלַחֲשׂוֹן: ²⁸וְאֶת־הַבָּשָׂם וְאֶת־הַשֶּׁמֶן לְמָאֹר וְלִשְׁמֹן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: ²⁹כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר נָדַב לְבָם אֹתָם לְהִבְיֹא לְכָל־הַמִּלְאָכָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּיַד־מֹשֶׁה הִבִּיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נְדָבָה לַיהוָה: פ

³⁰וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְהוָה בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חֹר לְמַטֵּה יְהוּדָה: ³¹וַיִּמְלֹא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻמָּה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל־מִלְאָכָה: ³²וְלַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבֹת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת: ³³וּבַחֲרֹשֶׁת אֵיבֹן לְמִלְאֵת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מִלְאֶכֶת מַחֲשָׁבֹת: ³⁴וְלַהוֹרֹת נֶתֶן בָּלְבָו הוּא וְאֶהְלִיאָב בֶּן־אַחִיסָמֶד לְמַטֵּה־דָן: ³⁵מִלֵּא אֹתָם חַכְמַת־לֵב לַעֲשׂוֹת כָּל־מִלְאֶכֶת חָרָשׁ | וְחָשֹׁב וְרָקֵם בְּתַכְלֵת וּבְאַרְגָּמָן בְּתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַבָּשָׂם וְאֶרְגָּ עֵשִׂי כָּל־מִלְאָכָה וְחָשִׁבִי מַחֲשָׁבֹת:

36

¹ Besaleli, Oholiyabu na ngasi mushinganyanya Nyakasane ahiziremwo oburhimanya n'obukengere bw'okumanyijira emikolo yôshi y'omu ka-Nyamuzinda, abo bayishijira ngasi byôshi Nyakasane arhegesrire.

Entûlo zalumîra

² Mûsa anacihamagala Besaleli na Oholiyabu na ngasi bandi balenga Nyakasane ali ahizire omu murhima gwâbo oburhimanya, balya bôshi omurhima gwâbo gwanali gusunisire omu kujira omukolo buzira kusêzibwa. ³ Banacigendirhola emunda Mûsa ali, ziryra ntûlo zôshi Bene Israheli bâkâgîlêrha oku bajira omukolo gw'aka-Nyamuzinda mpu bagurhangire. Ci kwône kulya kubà ngasi sêzi, bâcikâg'îlêrha ezindi ntûlo, ⁴ balya bashinganyanya bakâg'ijira emikolo ya ngasi lubero y'aka-Nyamuzinda, barhenga muguma muguma omu mukolo bâkâgijira, ⁵ bajibwîra Mûsa, mpu: «Olubaga ludwîrhe ebirhalusire, ebikwânîne emikolo Nyakasane arhegesire.» ⁶ Mûsa anacihâna irhegeko mpu bajè baderha omu icûmbi lyôshi, mpu: «Abè mulume abè mukazi, ntâye wacijiraga ensholôlo y'aka-Nyamuzinda!» Ntyo banacihanza okukâlêrha ezindi ntûlo, ⁷ bulya ebi lwâli lwa masholôla byali bikwânîne oku mikolo yôshi yankanajirwa, ciru byankanarhaluka.

Endâro

⁸ Abalenga kulusha omu bakozi bajira Endâro: birhebo ikumi bya citâni ciniole, bya kaduku k'omukara, bya kaduku k'akalinga n'akaduku kêru, bajira na ba-kerubimi bâkolagwa n'obulenga. ⁹ Obuli bwa ngasi cirhebo makoro makumi abirhi na munâni, obugali bwa ngasi cirhebo: makoro anni, lugero luguma oku birhebo byôshi. ¹⁰ Bâkaz'ilungira birhebo birhanu haguma, na bindi birhanu haguma. ¹¹ Bahira emishumi y'akaduku k'omukara oku cirhebo cizinda mwo birya bishwekirwe haguma, bajira ntyo n'oku cindi cirhebo cishwinjire ebyâbo. ¹² Bahira mishumi makumi arhanu oku cirhebo cirhanzi na yindi mishumi makumi arhanu omu muhiro gw'ecirhebo cishwinjire ebya kabirhi, eyo mishumi yâkazyerekerana ngasi muguma olunda ogwâbo gunalozire. ¹³ Bajira mino makumi arhanu ga masholo g'okuhanga ebirhebo bihashikîne, ngasi ciguma oku cindi, na ntyo Endâro yôshi yabà nyumpa nguma. ¹⁴ Cazindà bâluka ebirhebo by'amôya g'empene, ga kujira ecihando oku irhwêrhwè ly'Endâro. Babijira ikumi na ciguma. ¹⁵ Obuli bwa ngasi cirhebo, makoro asharhu, obugali bwa ngasi cirhebo, makoro anni, lugero luguma kw'ebyo birhebo ikumi na ciguma byôshi. ¹⁶ Bashwekera birhebo birhanu haguma, na bindi ndarhu haguma. ¹⁷ Bahira mishumi makumi arhanu oku muhiro gw'ecirhebo cizinda cishwesire ebyâbo, na yindi makumi arhanu oku muhiro gwa birya bya kabirhi bishwekirwe haguma. ¹⁸ Bajira mino makumi arhanu ga mulinga gw'okuhangira ecihando haguma côshi cibè nnambulè nguma. ¹⁹ Ecihando bacijirira oburhungiri bw'empù z'enganda-buzi z'akaduku, oku nyanya bahirakwo oburhungiri bw'empù z'ebigoho.

Olukânga

²⁰ Babînja empaho z'Endâro, mpaho za murhi gw'akasiya, baziymanza burherema. ²¹ Obulî bwa ngasi lupaho makoro ikumi, n'obugali bwa ngasi lupaho, ikoro liguma n'ecihimbi. ²² Oku ngasi lupaho kwâli migukuma ibirhi milûnge ngasi muguma oku gwâbo. Bajira ntyo oku mpaho zôshi z'Endâro. ²³ Neci, banacijira empaho z'Endâro: makumi abirhi olunda lw'emukôndwè, ebulyo. ²⁴ Ezo mpaho makumi abirhi, bahirakwo marhwèrhwè makumi abirhi ga marhale, marhwèrhwè abirhi kuli migukuma ibirhi ya lupaho luguma na marhwèrhwè abirhi oku migukuma ibirhi ya ngasi lundi lupaho. ²⁵ Olundi lunda lw'Endâro lwo lunda lw'emwènè, bahirayo mpaho makumi abirhi, ²⁶ haguma n'amarhwèrhwè gâzo g'amarhale oku gali makumi anni: marhwèrhwè abirhi oku lupaho luguma, na marhwèrhwè abirhi oku ngasi lundi lupaho. ²⁷ Babinja mpaho ndarhu z'omu bululi bw'Endâro, olunda lw'ebuzika-zûba. ²⁸ Bajira na mpaho ibirhi z'omu mahembe g'endâro, omu ndalâla. ²⁹ Zâli mpangire ibirhi-ibirhi idako na zindi ibirhi ibirhi enyanya, kuhika oku mpogo ya burhanzi. Bajira ntyo oku mpaho zombi z'omu mahembe oku gali abirhi. ³⁰ Zâbâ mpaho munâni n'amarhwèrhwè gâzo g'amarhale: marhwèrhwè ikumi na ndarhu, marhwèrhwè abiri oku ngasi lupaho. ³¹ Kandi bajira emirhamba y'omurhi gw'akasiya, mirhamba irhanu oku mpaho z'olunda lurhanzi lw'Endâro, ³² yindi mirhamba irhanu oku mpaho z'olunda lwa kabirhi lw'Endâro, na yindi irhanu oku mpaho z'omu bululi bw'Endâro, lwo lunda lw'ebuzika-zûba. ³³ Bajira omurhamba gw'aha karhî olunda n'olundi. ³⁴ Empaho bazishîga amasholo, banazijirira empogo z'amasholo z'okugezamwo emirhamba, n'eyo mirhamba bâyishiga amasholo.

Omwenda

³⁵ Kandi banaciluka omwenda gw'akaduku k'omukara, ogw'akalinga kêru n'ecitâni ciniole, bahirakwo ba-kerubimi bâjiragwa n'obulenga. ³⁶ Bagujirira mitûngo inni ya murhi gw'akasiya, bâyishîga amasholo, n'empogo zâyo z'amasholo. Bayitulirakwo marhwèrhwè anni ga marhale. ³⁷ Bajira omwenda gw'omu lusò lw'ecihando, gwa kaduku ka mukara, kaduku ka kalinga, kaduku kêru n'ecitâni ciniole, mukolo gwa muntu mulenga, ³⁸ bajirakwo mitûngo irhanu n'empogo zâyo, amafufu gâyo n'empogo zâyo babishîga amasholo, amarhwèrhwè gâyo arhanu gali ga mulinga.

Exodus 36 :

1 וַיַּעֲשֶׂה בְצִלְאֵל וְאַהֲלִיאֵב וְכָל | אִישׁ חֲכַם-לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה וְתוֹבוּנָה בְּהִמָּה לְדַעַת לַעֲשׂוֹת
אֶת-כָּל-מְלָאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכָל אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה: 2 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-בְּצִלְאֵל וְאֶל-אַהֲלִיאֵב וְאֶל כָּל-אִישׁ
חֲכַם-לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה בְּלִבּוֹ כֹּל אֲשֶׁר נִשְׂאוּ לְבֹ לְקַרְבָּה אֶל-הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ: 3 וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי
מֹשֶׁה אֶת כָּל-הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמְלָאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד
נְדָבָה בְּבֶקֶר בְּבֶקֶר: 4 וַיָּבִיאוּ כָּל-הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֶת כָּל-מְלָאכֶת הַקֹּדֶשׁ אִישׁ-אִישׁ מִמְּלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר-הִמָּה
עֹשִׂים: 5 וַיֹּאמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה לֹאמַר מֵרַבִּים הָעָם לְהֵבִיא מִדֵּי הָעֲבֹדָה לְמְלָאכָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת
אֹתָהּ: 6 וַיֹּצֵו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמַחֲנֵה לֹאמַר אִישׁ וְאִשָּׁה אֶל-יַעֲשׂוּ-עוֹד מְלָאכָה לְתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכְלָא הָעָם
מֵהֵבִיא: 7 וְהַמְּלָאכָה הִיְתָה דִּים לְכָל-הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר: 8

8 וַיַּעֲשׂוּ כָּל-חֲכַם-לֵב בְּעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֶת-הַמִּשְׁכָּן עֲשׂוֹת יְרִיעַת שֵׁשׁ מִשׁוֹר וְתִכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי כְּרָבִים
מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב עָשָׂה אֹתָם: 9 אַרְדָּ הִרְיַעָה הָאֲחַת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בְּאַמָּה וְרַחֵב אַרְבַּע בְּאַמָּה הִרְיַעָה הָאֲחַת
מִדָּה אַחַת לְכָל-הִרְיַעַת: 10 וַיַּחֲבֵר אֶת-חֲמֵשׁ הִרְיַעַת אַחַת אֶל-אַחַת וְחֲמֵשׁ יְרִיעַת חִבְר אַחַת
אֶל-אַחַת: 11 וַיַּעַשׂ לְלֹאֲת תִּכְלֵת עַל שַׁפַּת הִרְיַעָה הָאֲחַת מִקְצֵה בַמַּחְבֶּרֶת כֹּן עָשָׂה בְּשַׁפַּת הִרְיַעָה הַקִּיצוֹנָה
בַּמַּחְבֶּרֶת הַשְּׁנִיָּת: 12 חֲמֵשִׁים לְלֹאֲת עָשָׂה בִּירְיַעָה הָאֲחַת וְחֲמֵשִׁים לְלֹאֲת עָשָׂה בַקְצֵה הִרְיַעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת
הַשְּׁנִיָּת מִקְבִּילַת הַלְּלֹאֲת אַחַת אֶל-אַחַת: 13 וַיַּעַשׂ חֲמֵשִׁים קְרָסֵי זָהָב וַיַּחֲבֵר אֶת-הִרְעֹלֶת אַחַת אֶל-אַחַת
בְּקְרָסִים וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד: 14

14 וַיַּעַשׂ יְרִיעַת עֹזִים לְאַהֲל עַל-הַמִּשְׁכָּן עֲשֶׂתִּי-עֶשְׂרֵה יְרִיעַת עָשָׂה אֹתָם: 15 אַרְדָּ הִרְיַעָה הָאֲחַת שְׁלֹשִׁים
בְּאַמָּה וְאַרְבַּע אַמּוֹת רַחֵב הִרְיַעָה הָאֲחַת מִדָּה אַחַת לַעֲשֶׂתִּי עֶשְׂרֵה יְרִיעַת: 16 וַיַּחֲבֵר אֶת-חֲמֵשׁ הִרְיַעַת לְבָד
וְאֶת-שֵׁשׁ הִרְיַעַת לְבָד: 17 וַיַּעַשׂ לְלֹאֲת חֲמֵשִׁים עַל שַׁפַּת הִרְיַעָה הַקִּיצוֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת וְחֲמֵשִׁים לְלֹאֲת עָשָׂה
עַל-שַׁפַּת הִרְיַעָה הַחֲבֶרֶת הַשְּׁנִיָּת: 18 וַיַּעַשׂ קְרָסֵי נְחֹשֶׁת חֲמֵשִׁים לְחִבְר אֶת-הָאֵהָל לְהִיָּת אֶחָד: 19 וַיַּעַשׂ מִכְּסָה
לְאַהֲל עֶרְת אֵלִים מְאֻדָּמִים וּמִכְּסָה עֶרְת תַּחֲשִׁים מְלֻמְעָה: 20

20 וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲצֵי שֹׁטִים עֲמֻדִים: 21 עָשָׂר אַמַּת אַרְדָּ הַקְּרָשׁ וְאִמָּה וְחֲצֵי הָאִמָּה רַחֵב הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: 22 שְׁתֵּי יָדָי לְקְרָשׁ הָאֶחָד מִשְׁלֹבֹת אַחַת אֶל־אַחַת בֵּן עֵשָׂה לְכָל קְרָשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: 23 וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲשָׂרִים קְרָשִׁים לַפָּאֵת גֹּב תִּמְנָה: 24 וְאַרְבַּעִים אֲדָנֵי־כֶסֶף עֵשָׂה תַּחַת עֲשָׂרִים הַקְּרָשִׁים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקְּרָשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו וְשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקְּרָשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו: 25 וְלְצֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִיית לַפָּאֵת צָפוֹן עֵשָׂה עֲשָׂרִים קְרָשִׁים: 26 וְאַרְבַּעִים אֲדָנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד וְשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: 27 וְלִירְכָתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָה עֵשָׂה שְׁשֵׁה קְרָשִׁים: 28 וְשְׁנֵי קְרָשִׁים עֵשָׂה לְמִקְצַעַת הַמִּשְׁכָּן בִּירְכָתַיִם: 29 וְהָיוּ תוֹאמָם מִלְּמַטָּה וַיְחַדְּדוּ יָהִיו תְּמִים אֶל־רֵאשׁוֹ אֶל־הַטְּבַעַת הָאֶחָת בֵּן עֵשָׂה לְשְׁנֵיהֶם לְשְׁנֵי הַמִּקְצַעַת: 30 וְהָיוּ שְׁמֹנֶה קְרָשִׁים וְאֲדָנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁשֵׁה עָשָׂר אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד: 31 וַיַּעַשׂ בְּרִיחֵי עֲצֵי שֹׁטִים חֲמִשָּׁה לְקְרָשֵׁי צֹלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת: 32 וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקְרָשֵׁי צֹלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִיית וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקְרָשֵׁי הַמִּשְׁכָּן לִירְכָתַיִם יָמָה: 33 וַיַּעַשׂ אֶת־הַבְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן לְבָרִיחַ בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִזֶּה־הַקְּצָה אֶל־הַקְּצָה: 34 וְאֶת־הַקְּרָשִׁים צָפָה זָהָב וְאֶת־טְבַעְתָּם עֵשָׂה זָהָב בְּתִים לְבְּרִיחֵם וַיַּצֵּף אֶת־הַבְּרִיחֵם זָהָב: 35 וַיַּעַשׂ אֶת־הַפְּרָכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁר מְעֹשָׂה חֹשֶׁב עֵשָׂה אֹתָהּ כְּרָבִים: 36 וַיַּעַשׂ לָהּ אַרְבַּעַת עֲמוּדֵי שֹׁטִים וַיַּצְפֵּם זָהָב וַיִּהְיֶה זָהָב וַיַּצֵּק לָהֶם אַרְבַּעַת אֲדָנֵי־כֶסֶף: 37 וַיַּעַשׂ מִסְּדָ לְפִתַח הָאֵהָל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁר מְעֹשָׂה רֶקֶם: 38 וְאֶת־עֲמוּדָיו חֲמִשָּׁה וְאֶת־זְוִיָּהֶם וַצִּפָּה רְאשֵׁיהֶם וְחִשְׁקֵיהֶם זָהָב וְאֲדָנֵיהֶם חֲמִשָּׁה נְחֹשֶׁת: פ

37

Omucîmba gw'Endagâno

¹ Basaleli ànacijira omucîmba n'omurhi gw'akasiya, gwa buli bwa makoro abirhi n'ecihimbi, bugali bw'ikoro liguma n'ecihimbi, na burherema bw'ikoro liguma n'ecihimbi. ² Agushîsha n'okugushîga amasholo garhalimwo mvange omu ndalâla n'emugongo, ànazungulusa amarhambi goshi n'omuhiro gw'amasholo. ³ Agutulira mpogo inni za masholo oku magulu anni, mpogo ibirhi lunda luguma na zindi ibirhi olundi lunda. ⁴ Ajira emirhamba y'omurhi gw'akasiya ànacyishîga amasholo, ⁵ ànashesherêza eyo mirhamba mwa ziryia mpogo ziri omu marhambi gw'omucîmba. ⁶ Ajira omufûniko gw'amasholo gone gone, buli bwa makoro abirhi n'ecihimbi na bugali bw'ikoro liguma n'ecihimbi. ⁷ Ajira ba-kerubi babirhi ba masholo, abatulira oku marhambi gombi g'omufûniko. ⁸ Kerubi muguma burhambi buguma n'owundi obundi burhambi. ⁹ Ba-kerubi bâli balambwîre ebyubi byâbo enyanya n'okubwikira omufûniko, bâli bayerekerine, banakazâg'ilola ebwa mufûniko.

Amêza g'omugati gw'enterekêro

¹⁰ Kandi ànacijira amêza g'omurhi gw'akasiya, ga buli bwa makoro abirhi, bugali bw'ikoro liguma na burherema bw'ikoro liguma n'ecihimbi. ¹¹ Agashîga amasholo garhali mavange, anagazungulusakwo omuhiro gw'amasholo. ¹² Agubinjûlakwo emikônzi y'amasholo anashîga emihiro yayo amasholo. ¹³ Agajirira mpogo inni za masholo, azihira oku bikwi binni by'amagulu gago oku ganali anni. ¹⁴ Ezo mpogo zâshwekerwa hôfi hôfi n'omuhiro, mpu lyo zikaz'igeramwo emirhamba y'okubarhula amêza. ¹⁵ Ajira emirhamba n'omurhi gw'akasiya, anayishîga amasholo, mpu ekaz'ikolesibwa oku kubarhula amêza. ¹⁶ Ajira n'ebirugu by'okukâja oku mêza, bya masholo garhalimwo mvange: embale, ennambi, orhuzinzi n'orhubehe, bya kukadubuliramwo enterekêro z'ebinyôbwa.

Akamole ka mahaji nda

¹⁷ Ajira akamole k'amasbolo garhalimwo mvange, akamole, enteberhebe yako, olusârhi lwako, haguma n'amashami, ebigonyero n'obwaso bwako, abitula n'amasholo gone gone, byânali bilungine. ¹⁸ Mahaji ndarhu garhenga omu marhambi gako; mahaji asharhu g'akamole garhenga eburhambi buguma na gandi mahaji asharhu g'akamole ebundi burhambi. ¹⁹ Oku ngasi ihaji kwâja mashami asharhu galikwo amafufu n'obwaso, n'oku lindi ihaji kwâja mashami asharhu galikwo amafufu n'obwaso. Amashami goshi oku ganali ndarhu kwo n'okwo. ²⁰ N'ako akamole kône kâli kagwêrhe mashami anni, haguma n'amafufu n'obwaso bwâgo: oku cinâra conêne, rhubêhe rhuni rhushusha obwaso bw'omuluhusi, ²¹ ifufu liguma omu mahaji abirhi marhanzi garhenzire omu kamole, ifufu liguma omu gandi mahaji abirhi mazinda garhenzire omu kamole. Kwo n'okwo omu mahaji ndarhu goshi

g'akamole.²² Amafufu n'amahaji byàli bilungine n'akamole, byànali bitule byôshi muli cûma ciguma ca masholo garhali mavange.²³ Okuhandi ànacijira matara nda g'akamole, n'ebitwanizo n'orhujo rhw'oluvù byago, byôshi byamasholo garhali mvange.²⁴ Akolêsa talenta nguma y'amasholo garhalimwo mvange omu kujira akamole n'orhulugu rhwako rhwôshi.

Oluhêrero lw'enshângi

Amavurha matagatifu n'omugavu gulimwo enshângi.²⁵ Enyuma z'aho, àjira oluhêrero lw'okutumbûkizakwo enshângi, àjira olw'omurhi gw'akasiya. Obuli bw'oluhêrero ikoro liguma, obugali nabwo ikoro liguma, luyumânîne enyunda zombi na zôshi, oburherema bubè bwa makoro abirhi, lwàli lulungine n'orhuhembe rhwalwo.²⁶ Alushîga amasholo garhali mavange oku nyanya, omu marhambi n'omu ruhembe, n'omuhuro gwalwo agutâka n'amasholo.²⁷ Alujirira mpogo ibirhi za masholo idako ly'omuhuro, oku nyanya ly'amarhambi gombi, lyo zikâgeramwo emirhamba y'okulengeza.²⁸ Ajira eyo mirhamba n'omurhi gw'akasiya anayishîga amasholo.²⁹ Ajira amavurha matagatifu gw'okushîga abadâhwa, n'omugavu gulimwo enshângi gwahûmula bwinjà, mukolo gwa muvanyanya mulenga.

Exodus BHS 37:

1 וַיַּעַשׂ בְּצִלְאֵל אֶת־הָאָרֶן עֲצֵי שֹׁטִים אֲמָתִים וְחֲצֵי אַרְבּוֹ וְאִמָּה וְחֲצֵי רַחְבּוֹ וְאִמָּה וְחֲצֵי קִמְתּוֹ: 2 וַיַּצְפְּהוּ זָהָב טְהוֹר מִבַּיִת וּמַחוּץ וַיַּעַשׂ לוֹ זָר וְזָהָב סָבִיב: 3 וַיִּצַק לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲתֵי זָהָב עַל אַרְבַּע פְּעֻמָּתָיו וְשֵׁתֵי טַבַּעֲתֵי עַל־צִלְעוֹ הָאֶחָת וְשֵׁתֵי טַבַּעֲתֵי עַל־צִלְעוֹ הַשְּׁנִיָּת: 4 וַיַּעַשׂ בְּדֵי עֲצֵי שֹׁטִים וַיִּצַף אֹתָם זָהָב: 5 וַיָּבֵא אֶת־הַבְּדִים בְּטַבַּעֲתֵי עַל צִלְעֹת הָאָרֶן לְשֵׂאת אֶת־הָאָרֶן: 6 וַיַּעַשׂ כַּפְּרֹת זָהָב טְהוֹר אֲמָתִים וְחֲצֵי אַרְבָּה וְאִמָּה וְחֲצֵי רַחְבָּה: 7 וַיַּעַשׂ שְׁנֵי כְרָבִים זָהָב מִקֹּשֶׁה עֹשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קִצּוֹת הַכַּפְּרֹת: 8 כְּרוֹב־אֶחָד מִקֶּצֶה מִזֶּה וְכְרוֹב־אֶחָד מִקֶּצֶה מִזֶּה מִן־הַכַּפְּרֹת עֹשֶׂה אֶת־הַכְּרָבִים מִשְׁנֵי קִצּוֹתָיו: 9 וַיְהִיו הַכְּרָבִים פְּרָשִׁי כְנָפַיִם לְמַעַל סֻכְכִּים בְּכַנְפֵיהֶם עַל־הַכַּפְּרֹת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־אָחִיו אֶל־הַכַּפְּרֹת הָיוּ פְּנֵי הַכְּרָבִים: פ
10 וַיַּעַשׂ אֶת־הַשְּׁלֹחַן עֲצֵי שֹׁטִים אֲמָתִים אַרְבּוֹ וְאִמָּה רַחְבּוֹ וְאִמָּה וְחֲצֵי קִמְתּוֹ: 11 וַיִּצַף אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר וַיַּעַשׂ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב: 12 וַיַּעַשׂ לוֹ מִסְגָּרַת טַפַּח סָבִיב וַיַּעַשׂ זָר־זָהָב לְמִסְגָּרָתוֹ סָבִיב: 13 וַיִּצַק לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲתֵי זָהָב וַיִּתֵּן אֶת־הַטַּבַּעֲתֵי עַל אַרְבַּע הַפְּאֵת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו: 14 לְעַמֵּת הַמִּסְגָּרַת הָיוּ הַטַּבַּעֲתֵי לְבְדִים לְשֵׂאת אֶת־הַשְּׁלֹחַן: 15 וַיַּעַשׂ אֶת־הַבְּדִים עֲצֵי שֹׁטִים וַיִּצַף אֹתָם זָהָב לְשֵׂאת אֶת־הַשְּׁלֹחַן: 16 וַיַּעַשׂ אֶת־הַכֶּלִּים אֲשֶׁר עַל־הַשְּׁלֹחַן אֶת־קַעְרָתָיו וְאֶת־כַּפְּתָיו וְאֵת מְנַקֵּיתָיו וְאֶת־הַקְּשׁוֹת אֲשֶׁר יִסֹּד בָּהֶן זָהָב טְהוֹר: פ
17 וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּנֹרָה זָהָב טְהוֹר מִקֹּשֶׁה עֹשֶׂה אֶת־הַמְּנֹרָה יָרֵכָה וְקִנְיָה גְבִיעִיָּה כַּפְּתֹרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמְּנָה הָיוּ: 18 וְשֵׁשֶׁה קָנִים יִצְאִים מִצִּדֵּיהָ שְׁלֹשָׁה אֶל קִנְיָ מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד וְשְׁלֹשָׁה קִנְיָ מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הַשְּׁנִי: 19 שְׁלֹשָׁה גְבָעִים מִשְׁקָלָם בְּקִנְיָ הָאֶחָד כַּפְּתָר וּפְרָח וְשְׁלֹשָׁה גְבָעִים מִשְׁקָלָם בְּקִנְיָ אֶחָד כַּפְּתָר וּפְרָח כֹּן לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים הַיִּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה: 20 וּבַמְּנֹרָה אַרְבַּעַה גְבָעִים מִשְׁקָלָם כַּפְּתֹרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ: 21 וּכְפָתֵר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמְּנָה וּכְפָתֵר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמְּנָה לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים הַיִּצְאִים מִמְּנָה: 22 כַּפְּתֹרֶיהֶם וּקְנֹתָם מִמְּנָה הָיוּ כֹּלָה מִקֹּשֶׁה אַחַת זָהָב טְהוֹר: 23 וַיַּעַשׂ אֶת־נִרְתֵּיהָ שְׁבַעַה וּמִלְקָחֶיהָ וּמַחְתֵּתֶיהָ זָהָב טְהוֹר: 24 כַּכֵּר זָהָב טְהוֹר עֹשֶׂה אֹתָהּ וְאֵת כָּל־כְּלֵיהָ: פ
25 וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת עֲצֵי שֹׁטִים אִמָּה אַרְבּוֹ וְאִמָּה רַחְבּוֹ רְבֹעַ וְאֲמָתִים קִמְתּוֹ מִמְּנָה הָיוּ קַרְנֹתָיו: 26 וַיִּצַף אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר אֶת־גִּגּוֹ וְאֶת־קִירְתָּיו סָבִיב וְאֶת־קַרְנֹתָיו וַיַּעַשׂ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב: 27 וְשֵׁתֵי טַבַּעֲתֵי זָהָב עֹשֶׂה־לוֹ אֶת־מִתַּחַת לְזָרוֹ עַל שְׁתֵּי צִלְעֹתָיו עַל שְׁנֵי צִדָּיו לְבָתִּים לְבְדִים לְשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם: 28 וַיַּעַשׂ אֶת־הַבְּדִים עֲצֵי שֹׁטִים וַיִּצַף אֹתָם זָהָב: 29 וַיַּעַשׂ אֶת־שִׁמּוֹן הַמִּשְׁחָה לְקֹדֶשׁ וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים טְהוֹר מֵעֹשֶׂה רִקְחָה: פ

Oluhêrero lw'enterekêro

¹ Ànacijira oluhêrero lw'embâgwa lw'omurhi gw'akasiya, lwa buli bwa makoro arhanu, bugali bwa makoro arhanu, wâliluyumânîne empande zôshi oku zinali inni, n'oburherema bwâli bwa makoro asharhu. ² Orhumpekwe-mpekwe rhwalwo oku rhuli rhunni, àhirakwo amahembe galungine nalo;

alushîga omulinga. ³ Ajira na ngasi rhulugu rhwôshi rhw'oku luhêrero: orhubêhe rhw'okubikiramwo oluvù n'orhupaho rhw'okukaz'iluyankamwo, amabakuli g'okubikiramwo amîshi g'okukangûla, amakanya n'ebitumbûkizo. Orhwo rhulugu rhwôshi arhujira n'omulinga. ⁴ Oluhêrero alulukira olusirha lw'omulinga, aluhira kurhonderera oku nteberhebe y'oluhêrero, kuhika ekàgarhî k'oburherema. ⁵ Atulira mpogo inni za mulinga oku marhambi anni g'olusirha, za kukâgeramwo emirhamba. ⁶ Ânacijira emirhamba y'omurhi gw'akasiya, àyishîga omulinga. ⁷ Ashesheza emirhamba mulya mpogo z'omu marhambi g'oluhêrero, mpu ekazikolesibwa nka balubarhula; analubinjûla nka mukenzi.

Omukenzi

⁸ Ânacijira omukenzi gw'omulinga n'amakondo gago gajirwa n'omulinga, haguma n'ebilolero by'abakazi bàkâgîkola aha muhango gw'Ecihando c'lhano.

Obululi bw'aka-Nyamuzinda

⁹ Okuhandi ajira obululi. Olunda lw'emukôndwè, ebulyo, emyenda y'obululi yâli ya citâni ciniole, ya makoro igana. ¹⁰ Emitûngo yayo makumi abirhi n'amarhwèrhwè gâyo makumi abirhi byâli bya mulinga, engondôzo n'empogo zâyo byâli bya marhale. ¹¹ Olunda lw'emwênè: makoro igana, n'emîtûngo yayo n'amarhwèrhwè gâyo byâli bya marhale. ¹² Olunda lw'ebuzika-zûba, yâli emyenda ya makoro makumi arhanu, emitûngo yayo ikumi n'amarhwèrhwè gâyo ikumi, engondôzo z'emîtûngo n'amaganyi gâyo byâli bya marhale. ¹³ Olunda lw'ebuzûka-zûba, ebushoshokero, makoro makumi arhanu, ¹⁴ myenda ya makoro ikumi n'arhanu, n'emîtûngo yayo isharhu, n'amarhwèrhwè gâyo asharhu oku kahembe kaguma. ¹⁵ Oku kandi kahembe ebwa muhango gw'obululi, olunda n'olundi, myenda ya makoro ikumi n'arhanu, n'emîtûngo yayo oku eri isharhu n'amarhwèrhwè gâyo oku gali asharhu. ¹⁶ Emyenda yôshi y'obululi yâli ya citâni ciniole. ¹⁷ Amarhwèrhwè g'emîtûngo gali ga mulinga, engondôzo z'emîtûngo n'empogo zâyo byâli bya marhale, amafufu gali gashîzirwe amarhale, emitûngo y'obululi yâli egwêrhe empogo z'amarhale. ¹⁸ Omwenda gw'okubwikira omuhango gw'obululi, mukolo gwa bulenga, gwâli gwa kaduku k'omukara, kaduku k'akalinga, kaduku kêru n'ecitâni ciniole, gwa buli bwa makoro makumi abirhi, burherema bwa makoro arhanu oku bugali, gwâli gujizirwe kuguma n'emyenda y'omu bululi yôshi. ¹⁹ Emitûngo oku enali inni n'amarhwèrhwè gâyo oku ganali anni, byâli bya mulinga, engondôzo zâyo zâli za mulinga, amafufu gâyo n'empogo zâyo byâli bishîzirwe amarhale. ²⁰ Enkwîra zôshi z'Endâro n'ez'obululi zâli za mulinga.

Omubalè gw'ebyuma byakolesibwe

²¹ Alaga olukalaba lw'ebyakolesibwe omu Ndâro, Ndâro y'Endagâno, banacijira omubalè oku irhegeko lya Mûsa, guli mukolo gwâjirwa n'Abaleviti oku buhanûzi bwa Itamara, mugala w'omudâhwa Arôni. ²² Besaleli mwene Uri wa Huri, w'omu bûko bwa Yuda, ànacijira ngasi ebi Nyakasane ali arhegesire Mûsa byôshi. ²³ Omurhabâzi wâge àli Oholiyabu, mwene Ahisamaki w'omu bûko bwa Dani, mubînji, mulenga omu kuluka emyenda y'akaduku k'omukara, ey'akaduku k'akalinga, ey'akaduku kêru n'ecitâni ciniole. ²⁴ Omubalè gw'amasholo gakolesibwe oku mukolo, oku mikolo y'omu ka-Nyamuzinda yôshi, gali masholo gakâgilerhwa ntûlo, goshi haguma zâli talenta makumi abirhi na mwenda na sikeli magana gali nda na makumi asharhu, omu kugerera oku sikeli y'omu ka-Nyamuzinda. ²⁵ Amarhale gâdwirhwe n'abantu bâganjagwa omu lubaga: talenta igana na sikeli cihumbi na magana gali nda na makumi gali nda n'irhanu, omu kugerera oku sikeli y'omu ka-Nyamuzinda, ²⁶ yo beka nguma erhi cihumbi c'esikeli kuli ngasi muntu, omu kugerera oku sikeli y'omu ka-Nyamuzinda oku ngasi muntu wâganjirwe kurhangirira oku myâka makumi abirhi na kulusha: bo bantu bihumbi magana gali ndarhu na bisharhu na magana arhanu na makumi arhanu. ²⁷ Zirya talenta igana zâkolesibwa oku kujonza amarhwèrhwè g'aka-Nyamuzinda n'amarhwèrhwè g'omwenda: marhwèrhwè igana na talenta igana, ngasi irhwèrhwè talenta nguma. ²⁸ Na zirya sikeli cihumbi na magana nda na makumi gali nda n'irhanu, àjiramwo engondôzo z'emîtûngo, ànashîgamwo empogo zâyo n'okubilungamwo byôshi haguma. ²⁹ Omulinga gwarhengaga oku ntûlo: talenta makumi gali nda na sikeli bihumbi bibirhi na magana anni. ³⁰ Gwo àtuziremwo amarhwèrhwè g'omuhango gw'Ecihando c'lhano, oluhêrero lw'lhano lw'omulinga n'akasiya kalwo k'omulinga, orhulugu rhwôshi rhw'omu luhêrero, ³¹ amarhwèrhwè g'omu ndalâlâ y'obululi, amarhwèrhwè g'omuhango, enkwîra z'Endâro zôshi n'enkwîra z'omu ndalâlâ y'obululi.

EXO BHS 38

וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבֵּחַ הָעֹלָה עֲצֵי שִׁטִּים חֲמֹשׁ אַמּוֹת אַרְבֹּו וְחֲמֵשׁ־אֲמּוֹת רַחְבּוֹ רְבֹוע וְשֵׁלֶשׁ אֲמּוֹת קִמְתּוֹ: ¹וַיַּעַשׂ קַרְנָתָיו עַל אַרְבַּע פְּנֵתָיו מִמָּנו הָיוּ קַרְנָתָיו וַיִּצַף אֹתוֹ נְחֹשֶׁת: ²וַיַּעַשׂ אֶת־כִּלְיֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הַסִּירָת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזֻרְקֹת אֶת־הַמְזֻלָּגֹת וְאֶת־הַמַּחְתָּת כִּלְיֵי עֹשֶׂה נְחֹשֶׁת: ³וַיַּעַשׂ לַמִּזְבֵּחַ מִכָּבֵד מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת תַּחַת כַּרְכַּבּוֹ מִלְמַטָּה עַד־חֻצָּיו: ⁴וַיִּצֶק אַרְבַּע טַבַּעֹת בְּאַרְבַּע הַקְּצוֹת לְמִכָּבֵד הַנְּחֹשֶׁת בְּתֵים

לְבַדִּים: ⁶וַיַּעַשׂ אֶת־הַבְּדִים עֲצֵי שִׁטִּים וַיִּצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת: ⁷וַיָּבֵא אֶת־הַבְּדִים בְּטַבְעֹת עַל צִלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ לְשֹׂאת אֹתוֹ בָּהֶם גְּבוּב לְחַת עֲשֵׂה אֹתוֹ: ס

⁸וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֵת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמִרְאֵת הַצַּבָּאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פָתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ס

⁹וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֲצֵר לַפָּאֵת | גִּגְבַּ תִּימְנָה קִלְעֵי הַחֲצֵר שֵׁשׁ מִשׁוֹר מֵאָה בְּאֵמָה: ¹⁰עֲמוּדֵיהֶם עֲשָׂרִים וְאֲדָנֵיהֶם עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְנֵי הָעֲמֻדִים וְחֻשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף: ¹¹וְלַפָּאֵת צִפּוֹן מֵאָה בְּאֵמָה עֲמוּדֵיהֶם עֲשָׂרִים וְאֲדָנֵיהֶם עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְנֵי הָעֲמֻדִים וְחֻשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף: ¹²וְלַפָּאֵת־זִים קִלְעִים חֲמִשִּׁים בְּאֵמָה עֲמוּדֵיהֶם עֲשָׂרָה וְאֲדָנֵיהֶם עֲשָׂרָה וְנֵי הָעֲמֻדִים וְחֻשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף: ¹³וְלַפָּאֵת קִדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אֵמָה: ¹⁴קִלְעִים חֲמִשֶּׁ־עֶשְׂרֵה אֵמָה אֶל־הַכְּתָף עֲמוּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: ¹⁵וְלַכְּתָף הַשְּׂנִית מִזָּה וּמִזָּה לְשַׁעַר הַחֲצֵר קִלְעִים חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אֵמָה עֲמֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: ¹⁶כָּל־קִלְעֵי הַחֲצֵר סָבִיב שֵׁשׁ מִשׁוֹר: ¹⁷וְהָאֲדָנִים לְעֲמֻדִים נְחֹשֶׁת וְנֵי הָעֲמוּדִים וְחֻשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף וְצִפּוֹי רְאִשֵׁיהֶם כֶּסֶף וְהֵם מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף וְכָל עֲמֻדֵי הַחֲצֵר: ¹⁸וּמִטָּד שַׁעַר הַחֲצֵר מֵעֵשֶׂה רָקִים תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשׁוֹר וְעֲשָׂרִים אֵמָה אֶרֶץ וְקוֹמָה בְּרָחֵב חֲמִשׁ אַמּוֹת לְעֹמֵת קִלְעֵי הַחֲצֵר: ¹⁹וְעֲמֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְאֲדָנֵיהֶם אַרְבָּעָה נְחֹשֶׁת וְנֵיהֶם כֶּסֶף וְצִפּוֹי רְאִשֵׁיהֶם וְחֻשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף: ²⁰וְכָל־הַיִּתְדֹת לְמִשְׁכָּן וְלַחֲצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת: ס

²¹אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן הַמִּשְׁכָּן הַעֲדָת אֲשֶׁר פָּקַד עַל־פִּי מֹשֶׁה עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בְּוֹ־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: ²²וּבְצִלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חֹר לְמִטָּה יְהוּדָה עֲשֵׂה אֵת כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ²³וְאֵתוֹ אֶהְלִיאֵב בֶּן־אַחִיסָמֵד לְמִטָּה־דָן חֲרָשׁ וְחַשָּׁב וְרָקִים בְּתֵכֶלֶת וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְשֵׁשׁ: ס

²⁴כָּל־הַזֹּהָב הַעֲשׂוּי לְמִלְאָכָה בְּכָל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ וְיֵהִי | זָהָב הַתְּנוּפָה תִּשַׁע וְעֲשָׂרִים כֶּפֶר וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: ²⁵וּכְסָף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מֵאֵת כֶּכֶר וְאֶלְף וּשְׁבַע מֵאוֹת וְחֲמִשָּׁה וּשְׁבַע־עֶשְׂרֵים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: ²⁶בָּזָקַע לְגִלְגָּלֹת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הָעֵבֶר עַל־הַפְּקָדִים מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמֵעֵלָה לְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלְף וּשְׁלֹשָׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים: ²⁷וְיֵהִי מֵאֵת כֶּכֶר הַכֶּסֶף לְצֹקֵת אֵת אֲדָנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת אֲדָנֵי הַפְּרָכֹת מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַכֶּכֶר כֶּכֶר לְאֶדָן: ²⁸וְאֵת־הָאֶלְף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וְחֲמִשָּׁה וּשְׁבַע־עֶשְׂרֵים עֲשֵׂה וְנֵי לְעֲמוּדִים וְצִפּוֹי רְאִשֵׁיהֶם וְחֻשְׁקֵיהֶם אֹתָם: ²⁹וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שְׁבַע־עֶשְׂרֵים כֶּכֶר וְאֲלָפִים וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שֶׁקֶל: ³⁰וַיַּעַשׂ בָּהֶם אֶת־אֲדָנֵי פָתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֵת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ: ³¹וְאֵת־אֲדָנֵי הַחֲצֵר סָבִיב וְאֵת־אֲדָנֵי שַׁעַר הַחֲצֵר וְאֵת כָּל־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת־כָּל־יִתְדֹת הַחֲצֵר סָבִיב:

39

Emyambalo y'abadâhwa bakulu

¹ Banacirhola emyenda y'akaduku k'omukara, ey'akaduku k'akalinga, ey'akaduku kêru, bājiramwo emyambalo y'obugashânize y'okurhumikira omu ka-Nyamuzinda, banacijiramwo emyambalo mitagatifu ya Arôni, nk'oku Nyakasane anali arhegesire Mûsa.

Efodi

² Banacijira efodi y'amasholo, akaduku k'omukara, akaduku k'akalinga, akaduku kêru n'ecitâni ciniole. ³ Batula amasholo gâbâ nka hyâsi bya lubambâ, balukiramwo orhukwegè, barhulukira omu myenda y'akaduku k'omukara, ey'akaduku k'akalinga, ey'akaduku kêru n'ecitâni ciniole, mukolo gwa muntu mulenga. ⁴ Omu kuyigwasa, àyijirira mishumi ibirhi oku bikwi byâyo byombi. ⁵ Omusiho gw'efodi gwâli gugezire enyanya gunalungine nayo, nagwo gwâli gukozirwe kuguma nayo: gwâli gwa masholo, gwa kaduku kêru n'ecitâni ciniole, nk'oku Nyakasane anali arhegesire Mûsa. ⁶ Barhendêza amabuye ga onikisi, bâgahira omu lûbarhi lw'amasholo bayandikakwo amazîno ga Bene Israheli nka kula babinja eciziriko. ⁷ Banacigahira oku mishumi y'eyo efodi, mpu gabè mabuye ga kukâyibusa Bene Israheli.

Ensh oho y'oku cifuba

⁸ Bajira enshoho y'oku cifuba, mukolo gwa bulenga, yàli ekozirwe kuguma n'efodi, yàli ya masholo, ya kaduku k'omukara, ya kaduku ka kalinga, ya kaduku kèru n'ecitâni ciniole. ⁹ Yàli eyumânine enyunda zôshi, yànali ngoye, yàli ya buli bwa cihimbi c'ikoro na bugali bwa cihimbi c'ikoro. ¹⁰ Bayilukirakwo milongo inni ya rhubuye: oku omulongo murhanzi, kwalukirwa esadoki, etopazi n'esumarado, ¹¹ oku mulongo gwa kabirhi kwâja enofeki, esafiri n'ealimasi. ¹² Oku mulongo gwa kasharhu bahirakwo enjijwi, eagata n'eamatusta; ¹³ oku mulongo gwa kanni kwalukirwa ekrizoliti, ehiansinti n'eyaspiri. Orhwo rhubuye rhwâli rhuhangirwe omu mpogo z'amasholo. ¹⁴ Orhwo rhubuye rhwâli rhuyandikekwo amazîno ga Bene Israheli: ikumi n'abirhi gali matâke nka biziriko, ngasi ibuye n'izîno, nk'oku emilala yâbo ikumi n'ibiri yanali. ¹⁵ Enshoho y'oku cifuba bâyijirira emigufu y'amasholo gonene, miluke nka migozi. ¹⁶ Bajira mburungusè ibirhi za masholo na rhugondo rhwa masholo oku bikwi byôshi oku binali bibirhi; ¹⁷ bâgeza erya migufu ibirhi y'amasholo muli rhulya rhogondo rhuirhi, oku bushwinjiro bw'enshoho y'oku cifuba. ¹⁸ Nabyo ebikwi by'orhwo rhwombi, babishwekera kuli ziryâ mburungusè zombi, oku mishumi y'efodi, embere zâyo. ¹⁹ Bajira rhugondo rhuirhi rhwa masholo, baruhira omu bushwinjiro bw'enshoho y'oku cifuba oku muhiro gw'endalâla, olunda lw'efodi. ²⁰ Bajira rhugondo rhuirhi rhwa masholo, baruhira oku bushwinjiro bw'enshoho y'oku cifuba, oku muhiro gw'endalâla, olunda lw'efodi, olunda lw'embere, hôfi n'obugonyero bwâyo, enyanya ly'omushumi gw'efodi! ²¹ Bashwêkera empogo z'enshoho y'oku cifuba oku mpogo z'efodi, n'ehigozi hy'akaduku k'omukara, lyo ebêra enyanya ly'omushumi gw'efodi, lyo n'enshoho y'oku cifuba esêra oku efodi, kwo Nyakasane anali arhegesire Mûsa.

Ecishûli

²² Okuhandi banacijira ecishûli c'omwenda gw'akaduku k'omukara côshi côshi, bushanja bwa mulenga w'okuluka. ²³ Aha kagarhî k'eco cishûli, hâli omurhule gushwinjiro nka murhule gwa lûba, lyo cirhagibereka. ²⁴ Oku muhiro gw'omu ndalâlâ kwâja emishemberere y'akaduku k'omukara, akaduku k'akalinga, akaduku kèru n'ecitâni ciniole. ²⁵ Bajira orhudende rhw'amasholo garhalimwo mvange, barhuhangira muli erya mishemberere, oku muhiro gw'ecishûli, omu marhambi mwoshi, omu kagarhî k'emishemberere: hidende higuma na mushemberere muguma, ²⁶ hidende higuma na mushemberere muguma oku muhiro gw'ecishûli n'omu marhambi mwoshi, lyo bikwanana obugashanîze, nk'oku Nyakasane ànali arhegesire Mûsa.

Emyambalo y'obudâhwa

²⁷ Balukira Aròni n'abagala orhwanzo rhw'ecitâni, mukolo gwa mulenga wa kuluka. ²⁸ Bajira n'ensirha z'ecitâni, ensirha z'ecidesi, n'orhubutura rhw'ecitâni ciniole. ²⁹ Bajira emikaba y'ecitâni ciniole, ya kaduku ka mukara, ya kaduku ka kalinga n'ey'akaduku kèru, mukolo gwa muntu mulenga, nk'oku Nyakasane àrhegekaga Mûsa. ³⁰ Bâtula eh'y'olubambâ hy'amasholo gone gone, lyo ishûngwe litagatîfu, banabînjakwo nka kula babinja akahamikizo, mpu: «Mutagatîfu wa Nyakasane!» ³¹ Bahishwekera emalanga g'ensirha n'ehigozi hy'akaduku k'omukara, nk'oku Nyakasane anali arhegesire Mûsa. ³² Yânacihwa ntyo emikolo y'Endâro, y'Ecihando c'lhano. Bene Israheli banacijira byôshi nka kulya Nyakasane anarhegekaga Mûsa. Ntyo ko bajizire!

Mûsa arhonya emikolo yâjizirwe

³³ Bayêreka Mûsa Endâro n'Ecihando c'lhano n'orhulugu rhwamwo rhwôshi, bàmuyêreka engondôzo z'okuyigwasa, empaho, emirhamba, emitungo n'amarhwèrhwè gâyo; ³⁴ bàmuyêreka omufûniko gw'empû z'enganda-buzi z'akaduku, omufûniko gw'empû z'ebigoho n'omwenda gw'omu ndalâlâ, ³⁵ bàmuyêreka omucîmba gw'Endagâno, emirhamba yagwo n'omufûniko, ³⁶ bàmuyêreka amêza n'orhulugu rhwagwo rhwôshi n'emigati y'oburherekêre. ³⁷ Bàmuyêreka akamole k'amasholo garhalimwo mvange n'orhumole, n'orhulugu rhwako rhwôshi haguma n'amavurha g'okutwana orhumole. ³⁸ Bàmuyêreka oluhêrero lw'amasholo, amavurha gw'okucîshîga, enshângi y'omugavu n'omwenda gw'aha muhango gw'Ecihando. ³⁹ Oluhêrero lw'omulinga n'akahirha kalwo k'omulinga, emirhamba yakwo n'orhulugu rhwalwo rhwôshi, omukenzi n'amakondo gâgwo; emyenda y'omu bululi, emitungo yamwo n'emifûnikiro zâyo, ⁴⁰ emyenda y'aha muhango gw'obululi, emigozi yayo, ekwîra zamwo n'ebirugu byôshi by'omukolo gw'omu Cihando c'lhano. ⁴¹ Bàmuyêreka emyambalo y'obugashanîze y'okukolera omu ka-Nyamuzinda, emyambalo mitagatîfu y'omudâhwa Aròni n'emyambalo abagala bakaziyambala nka bajira omukolo gw'obudâhwa. ⁴² Ogwo mukolo gwoshi Bene Israheli bagujira nk'oku Nyakasane anali arhegesire Mûsa. ⁴³ Mûsa asîngiriza ogwo mukolo gwoshi, àbona oku bajizire kulya Nyakasane anarhegekaga kwo na nêne. Okuhandi Mûsa anacibagisha!

Exodus BHS 39:

וּמִזְהַרְתֶּם לְאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהָאֶרֶץ מְלֵטָה וְתוֹלַעַת הַשָּׂדֶה עָשׂוּ בְגְדֵי-שָׂרָד לְשָׂרְתָּ בְקֹדֶשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֶת-בְּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן

כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: פ

2 וַיַּעַשׂ אֶת־הָאֶפֶד זֶהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁרֵר: 3 וַיִּרְקְעוּ אֶת־פָּחִי הַזֶּהָב וְקִצָּץ פְּתִילִם לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן וּבְתוֹךְ תוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב: 4 כְּתַפֶּת עָשׂוּ־לוֹ חֲבֵרֶת עַל־שְׁנֵי קְצוּוֹתָיו חֲבֵר: 5 וְחֹשֶׁב אֶפְדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו מִמֶּנּוּ הוּא כְּמַעֲשֵׂהוּ זֶהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁרֵר כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: 6 וַיַּעֲשׂוּ אֶת־אֲבָנֵי הַשֵּׁהָם מִסַּבָּת מִשְׁבָּצַת זָהָב מִפְּתַחַת פְּתוּחֵי חוֹתָם עַל־שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 7 וַיִּשֶׂם אֹתָם עַל כְּתַפֶּת הָאֶפֶד אֲבָנֵי זָכָר וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ

8 וַיַּעֲשׂ אֶת־הַחֹשֶׁן מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב כְּמַעֲשֵׂה אֶפֶד זֶהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁרֵר: 9 רְבֹועֵ הָיָה כְּפּוֹל עָשׂוּ אֶת־הַחֹשֶׁן זֶרֶת אֶרְכּוֹ וְזֶרֶת רְחִבּוֹ כְּפּוֹל: 10 וַיִּמְלְאוּ־בּוֹ אַרְבָּעָה טוּרֵי אֲבָן טוּר אֶדָם פְּטָדָה וּבִרְקַת הַטּוּר הָאֶחָד: 11 וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נִפְדָּ סַפִּיר וַיְהִלִּם: 12 וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שָׁבוֹ וְאַחֲלָמָה: 13 וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַרְשִׁישִׁי שֵׁהָם וַיִּשְׂפֶּה מוֹסַבֶּת מִשְׁבָּצוֹת זָהָב בְּמִלְאָתָם: 14 וְהָאֲבָנִים עַל־שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵנָּה שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל־שְׁמוֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ לְשָׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָט: 15 וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שְׂרָשֻׁרֶת גְּבֻלַת מַעֲשֵׂה עֶבֶת זָהָב טְהוֹר: 16 וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבָּצַת זָהָב וּשְׁתֵּי טַבַּעֲת זָהָב וַיִּתְּנוּ אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבַּעֲת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן: 17 וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי הַעֲבֹתוֹת הַזֹּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבַּעֲת עַל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן: 18 וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הַעֲבֹתוֹת נָתַנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבָּצַת וַיִּתְּנֵם עַל־כְּתַפֶּת הָאֶפֶד אֶל־מֹול פְּנִיּוֹ: 19 וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבַּעֲת זָהָב וַיִּשְׂיִמוּ עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׁפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֶפֶד בֵּיתָהּ: 20 וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבַּעֲת זָהָב וַיִּתְּנֵם עַל־שְׁתֵּי כְּתַפֶּת הָאֶפֶד מִלְמָטָה מִמֹּול פְּנִיּוֹ לַעֲמַת מַחְבְּרָתוֹ מִמַּעַל לְחֹשֶׁב הָאֶפֶד: 21 וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבַּעֲתָיו אֶל־טַבַּעֲת הָאֶפֶד בְּפִתִּיל תְּכֵלֶת לְהִיֵּת עַל־חֹשֶׁב הָאֶפֶד וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֶפֶד כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: 22 וַיַּעֲשׂ אֶת־מַעֲעִיל הָאֶפֶד מַעֲשֵׂה אֶרֶג כְּלִיל תְּכֵלֶת: 23 וּפִי־הַמַּעֲעִיל בְּתוֹכּוֹ כַּפִּי תַחְרָא שְׁפָה לְפָיו סָבִיב לֹא יִקְרַע: 24 וַיַּעֲשׂוּ עַל־שׁוּלֵי הַמַּעֲעִיל רְמוֹזֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מְשֹׁרֵר: 25 וַיַּעֲשׂוּ פַעֲמָנֵי זָהָב טְהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמָנִים בְּתוֹךְ הַרְמָנִים עַל־שׁוּלֵי הַמַּעֲעִיל סָבִיב בְּתוֹךְ הַרְמָנִים: 26 פַּעֲמָן וְרַמָּן פַּעֲמָן וְרַמָּן עַל־שׁוּלֵי הַמַּעֲעִיל סָבִיב לְשֵׁרֵת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ס

27 וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכְּתָנֶת שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אֶרֶג לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו: 28 וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאֶת־פָּאָרֵי הַמִּגְבָּעַת שֵׁשׁ וְאֶת־מִכְנָסֵי הַבָּד שֵׁשׁ מְשֹׁרֵר: 29 וְאֶת־הָאֲבָיִט שֵׁשׁ מְשֹׁרֵר וְתְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מַעֲשֵׂה רֶקֶם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ס

30 וַיַּעֲשׂוּ אֶת־צִיצִיַן גִּזְרֵה־קֹדֶשׁ זָהָב טְהוֹר וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתָּב פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַיהוָה: 31 וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת לְתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת מִלְמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ס

32 וַתִּכְלֵ כָּל־עֲבֹדֹת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ: פ

33 וַיָּבִיאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶל־מֹשֶׁה אֶת־הָאֹהֶל וְאֶת־כְּלֵי־כְלָיו קַרְסָיו קַרְשָׁיו בְּרִיחוֹ וְעַמֻּדָיו וְאֲדָנָיו: 34 וְאֶת־מִכְסֵּה עוֹרֹת הָאֵילִם הַמְּאֻדָּמִים וְאֶת־מִכְסֵּה עֹרֹת הַתְּחָשִׁים וְאֵת פְּרֻכַת הַמָּסָד: 35 אֶת־אֲרוֹן הָעֵדוּת וְאֶת־בַּדָּיו וְאֵת הַכַּפְּרֹת: 36 אֶת־הַשְּׁלֹחַן אֶת־כְּלֵי־כְלָיו וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים: 37 אֶת־הַמִּנְרָה הַטְּהוֹרָה אֶת־נִרְתִיָּה נֶרֶת הַמַּעֲרָכָה וְאֶת־כְּלֵי־כְלִיָּהּ וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאֹר: 38 וְאֵת מִזְבַּח הַזֶּהָב וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֵת מָסַךְ פֶּתַח הָאֹהֶל: 39 אֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ אֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כְּלֵי־כְלָיו אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ: 40 אֵת קַלְעֵי הַחֲצֵר אֶת־עַמֻּדֶיהָ וְאֶת־אֲדָנֶיהָ וְאֶת־הַמָּסָד לְשַׁעַר הַחֲצֵר אֶת־מִיתְרָיו וַיִּתְּנֶיהָ וְאֵת כְּלֵי־כְלֵי עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל מוֹעֵד: 41 אֶת־בְּגָדֵי הַשָּׂרָד לְשֵׁרֵת בְּקֹדֶשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו לְכַהֵן: 42 כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כְּלֵי־הָעֲבֹדָה: 43 וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה כִּן עָשׂוּ וַיְבָרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה: פ

Okugishwa kw'endâro

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa; erhi: ² «Omu mwêzi murhanzi, olusiku lurhanzi lw'omwêzi, oyimanze Endâro y'Ecihando c'lhano. ³ Ohiremwwo omucîmba gw'Endagâno, n'ogwo mucîmba, ogubwikire n'omwenda. ⁴ Olerhe amêza, obambekwo ngasi binakwânîne; olerhe akamole, ohirekwo orhumole rhwako. ⁵ Oluhêrero lw'amasholo lw'omugavu olugwîke embere ly'omucîmba gw'Endagâno, onamanike omwenda aha muhango gw'Endâro. ⁶ Oluhêrero lw'embâgwa oluhire embere ly'omuhango gw'Endâro, embere ly'Ecihando c'lhano. ⁷ Aha kagarhî k'Ecibando c'lhano, ohireho omukenzi, onaguhiremwwo amîshi. ⁸ Ohire obululi eyi n'eyi, onahire omwenda aha muhango gw'obululi. ⁹ Orhôle amavurha gw'okucîshîga, oshîgemwo Endâro na ngasi birimwo byôshi, oyishîge, n'ebirugu byamwo byôshi, ebè ntagatîfu. ¹⁰ Oshîge oluherero lw'embâgwa n'orhulugu rhwôshi, ogishe oluhêrero, onaluhêrere lubè lutagatîfu bwenêne. ¹¹ Oshîge omukenzi n'amakondo gâgwo, onagugishe. ¹² Olerhe Arôni n'abagala aha muhango gw'Ecihando c'lhano, obashuke n'amîshi. ¹³ Oyambike Arôni emyambalo mitagatîfu, omushîge onamugishe, lyo akazikola obudâhwa bwâni. ¹⁴ Abagala nabo obalerhe, obayambike orhwanzo, ¹⁵ obashîge amavurha ak'îshe wâbo, lyo bakazikola obudâhwa bwâni. Obwo bushîge bwabaha obudâhwa bw'ensiku n'amango, kurhenga oku iburha kujà oku lindi.»

Mûsa ayîmanika aka-Nyamuzinda

¹⁶ Mûsa anacibwîra omu mikolo, ànacijira kulya Nyakasane amurhegekaga kwôshi. ¹⁷ Omu mwêzi murhanzi gw'omwâka gwa kabirhi, olusiku lurhanzi lw'omwêzi, aka-Nyamuzinda kayîmânikwa. ¹⁸ Mûsa ànacyîmanza Endâro ashigika ensimikiro, àhirakwo empaho n'emirhamba, agwikakwo emitûngo. ¹⁹ Alambika ihema oku nyanya ly'Endâro, alilâmbûlirakwo, anahira omufûniko oku nyanya ly'ihema, nk'oku Nyakasane ànamurhegekaga. ²⁰ Arhôla Endagâno, ayihira omu mucîmba, ahira emirhamba oku mucîmba anadekereza omufûniko oku nyanya. ²¹ Alêrha omucîmba omu Ndâro, àhirakwo omwenda, abwikira omucîmba gw'Endagâno, nk'oku Nyakasane anarhegekaga Mûsa. ²² Ahira amêza omu Cihando c'lhano, olunda lw'emwênè lw'Endâro emuhanda ya gulya mwenda; ²³ àdekerezakwo omulongo gw'emigati, embere za Nyakasane, nka kulya Nyakasane anarhegekaga Mûsa. ²⁴ Ahira akamole omu Cihando c'lhano, embere z'amêza, olunda luyêrekîre Endâro, emukôndwe; ²⁵ àyâsa orhumole embere za Nyakasane, nka kulya Nyakasane anarhegekaga Mûsa. ²⁶ Ahira oluhêrero lw'amasholo omu Cihando c'lhano, embere za gulya mwenda, ²⁷ anatumbûkizakwo enshângi y'omugavu, nk'oku Nyakasane anarhegekaga Mûsa. ²⁸ Ahira omwenda gw'ecisîka aha muhango gw'Endâro. ²⁹ Erhi àba amahira oluhêrero lw'embâgwa aha muhango gw'Endâro y'Ecihando c'lhano, àrhûlakwo embâgwa n'enterekêro, nk'oku Nyakasane anarhegekaga Mûsa. ³⁰ Adêkereza omukenzi ekarhî k'Ecibando c'lhano n'oluhêrero, ànahiramwo amîshi gw'okukalaba. ³¹ Mûsa, Arôni n'abagala bàkâgikalabîramwo amaboko n'amagulu. ³² Erhi bàbâga bajà omu Cihando c'lhano n'erhi bayegêraga oluhêrero, banakalabe nk'oku Nyakasane ànali arhegesire Mûsa. ³³ Ànacijira obululi, entambirhambi z'Endâro, n'oluhêrero, àhirakwo omwenda aha muhango gw'obululi. Mûsa ayûkiriza ntyo emikolo.

Irengi Iya Nyamuzinda Iyabûmba Endâro

³⁴ Ecitû canacibwikira Ecihando c'lhano, bulya irengi Iya Nyakasane Iyamâbûmba Endâro. ³⁵ Mûsa àrhacihashaga okujà omu Cihando c'lhano, bulya ecitû cali cibêziremwo n'irengi Iya Nyakasane Iyâli libumbire Endâro.

Ecitû càlusa Bene Israheli

³⁶ Omu lugendo lwâbo, Bene Israheli bàkâgihandûla erhi ecitû càbâga camârhenga oku nyanya ly'Endâro. ³⁷ Ci erhi anabire ecitû cirharhenzirikwo, barhakâg'ihandûla, kuhika olusiku cashubirhenga oku Ndâro. ³⁸ Bulya ecitû ca Nyakasane cakâgigwâ oku Ndâro mûshi na budufu, càlimwo omuliro, omu masû g'iburha Iya Bene Israheli Iyôshi, omu lugendo lwâbo lwôshi.

Exodus BHS 40:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: בְּיוֹם־הַתְּחַדֵּשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ תִּקְוִים אֶת־מִשְׁכַּן אֱהֶל מוֹעֵד: וְשִׁמַּתְּ שֵׁם אֶת אַרְוֵן הָעֵדוּת וְסִכַּת עַל־הָאָרֶץ אֶת־הַפְּרָכֶת: וְהִבַּאתְּ אֶת־הַשְּׁלֹחַן וְעִרְכַּת אֶת־עַרְכּוֹ וְהִבַּאתְּ אֶת־הַמִּנְרָה וְהִעַלִּיתְּ אֶת־נִרְתִּיהָ: וְנִתְּתָהּ אֶת־מִזְבַּח הַזֹּהֵב לַקְּטֹרֶת לִפְנֵי אַרְוֵן הָעֵדוּת וְשִׁמַּתְּ אֶת־מִסְדָּהּ הַפֶּתַח לְמִשְׁכַּן: וְנִתְּתָהּ אֶת מִזְבַּח הָעֹלָה לִפְנֵי פֶתַח מִשְׁכַּן אֱהֶל־מוֹעֵד: וְנִתְּתָהּ אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֱהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבָּח וְנִתְּתָהּ שֵׁם מַיִם: וְשִׁמַּתְּ אֶת־הַחֹצֵר סָבִיב וְנִתְּתָהּ אֶת־מִסְדָּהּ שַׁעַר הַחֹצֵר: וְלִקְחֹתָ אֶת־שֵׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִשְׁחַתְּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֵׁר־בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְהָיָה קֹדֶשׁ: וּמִשְׁחַתְּ אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־הַמִּזְבָּח וְהָיָה הַמִּזְבָּח קֹדֶשׁ קְדָשִׁים: וּמִשְׁחַתְּ אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כֵּלָיו וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ: וְהִקְרַבְתָּ

אֶת־אֱהֲרֹן וְאֶת־בְּנָיו אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְרַחֲצַתְּ אֹתָם בַּמַּיִם: ¹³וְהִלַּבְשָׁתָּ אֶת־אֱהֲרֹן אֶת בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ וּמְשַׁחְתָּ אֹתוֹ וְקִדְשָׁתָּ אֹתוֹ וְכָהֵן לִי: ¹⁴וְאֶת־בְּנָיו תִּקְרִיב וְהִלַּבְשָׁתָּ אֹתָם כַּתָּנֹת: ¹⁵וּמְשַׁחְתָּ אֹתָם כַּאֲשֶׁר מְשַׁחְתָּ אֶת־אֲבִיהֶם וְכַהֲנֵנוּ לִי וְהָיְתָה לְהִיָּת לָהֶם מְשַׁחְתֶּם לְכַהֲנַת עוֹלָם לְדֹרֹתָם: ¹⁶וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ בְּן עֵשָׂה: ס

¹⁷וַיְהִי בַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן: ¹⁸וַיִּקָּם מֹשֶׁה אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת־אֲדָנָיו וַיִּשֶׂם אֶת־קַרְשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת־בְּרִיחָיו וַיִּקָּם אֶת־עַמּוּדָיו: ¹⁹וַיִּפְרֹשׂ אֶת־הָאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֶׂם אֶת־מַכְסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ס

²⁰וַיִּקָּח וַיִּתֵּן אֶת־הַעֲדוּת אֶל־הָאֲרֹן וַיִּשֶׂם אֶת־הַבְּדִים עַל־הָאֲרֹן וַיִּתֵּן אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל־הָאֲרֹן מִלְמַעְלָה: ²¹וַיִּבְאֵ אֶת־הָאֲרֹן אֶל־הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֶׂם אֶת פְּרֻכַת הַמִּסָּד וַיִּסֹּד עַל אֲרֹן הָעֲדוּת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ס

²²וַיִּתֵּן אֶת־הַשְּׁלֹחַן בְּאֹהֶל מוֹעֵד עַל יַרְדֵּי הַמִּשְׁכָּן צַפְנָה מִחוּץ לַפְּרֻכַת: ²³וַיַּעַרְךָ עָלָיו עֵרֶךְ לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ס

²⁴וַיִּשֶׂם אֶת־הַמְּנֹרָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד נֹכַח הַשְּׁלֹחַן עַל יַרְדֵּי הַמִּשְׁכָּן נֹגְבָה: ²⁵וַיַּעַל הַנֶּחֱט לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ס

²⁶וַיִּשֶׂם אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי הַפְּרֻכַת: ²⁷וַיִּקְטֹר עָלָיו קֹטֶרֶת סַמִּים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ

²⁸וַיִּשֶׂם אֶת־מִסְדָּ הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן: ²⁹וְאֵת מִזְבַּח הָעֹלָה שָׁם פֶּתַח מִשְׁכָּן אֹהֶל־מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמְּנֹחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ס

³⁰וַיִּשֶׂם אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן שָׁמָּה מַיִם לְרַחֲצָה: ³¹וְרַחֲצוּ מִמֶּנּוּ מֹשֶׁה וְאֱהֲרֹן וּבְנֵי אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: ³²בְּבֹאֵם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּבְקִרְבַּתְּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחֲצוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ס

³³וַיִּקָּם אֶת־הַחֹצֵר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וְלַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־מִסְדָּ שַׁעַר הַחֹצֵר וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת־הַמְּלָאכָה: פ

³⁴וַיִּכַּס הָעֲנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן: ³⁵וְלֹא־יָכַל מֹשֶׁה לְבֹאֵ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן

עָלָיו הָעֲנָן וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן: ³⁶וּבַהֲעֹלוֹת הָעֲנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֹל

מִסְעֵיהֶם: ³⁷וְאִם־לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יוֹם הָעֹלָתוֹ: ³⁸כִּי עֲנֵן יְהוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאִשׁ תִּהְיֶה לְלֵילָה

בּוֹ לְעֵינֵי כָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם: